

СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА

Број 92

Год. LXIII

Вторник, 24 јули 2007

Цена на овој број е 220 денари

www.slvesnik.com.mk

contact@slvesnik.com.mk

СОДРЖИНА

	Стр.		Стр.
1190. Закон за превоз на опасни материи во патниот и железничкиот сообраќај.....	1	1193. Закон за изменување и дополнување на Законот за даноците на имот.....	59
1191. Закон за безбедност и здравје при работа.....	34	1194. Закон за изменување и дополнување на Законот за административните такси.....	61
1192. Закон за изменување и дополнување на Законот за квалитетот на амбиентниот воздух.....	51	1195. Закон за изменување и дополнување на Законот за комуналните такси.....	63
		Огласен дел.....	1-48

СОБРАНИЕ НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА 1190.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ПРЕВОЗ НА ОПАСНИ МАТЕРИИ ВО ПАТНИОТ И ЖЕЛЕЗНИЧКИОТ СООБРАЌАЈ

Се прогласува Законот за превоз на опасни материи во патниот и железничкиот сообраќај, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 6 јули 2007 година.

Број 07-3166/1
6 јули 2007 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Љубиша Георгиевски, с.р.

ЗАКОН ЗА ПРЕВОЗ НА ОПАСНИ МАТЕРИИ ВО ПАТНИОТ И ЖЕЛЕЗНИЧКИОТ СООБРАЌАЈ

I. Општи одредби

Член 1

Со овој закон се уредуваат условите и начинот на вршење на превоз на опасни материи во внатрешниот и меѓународниот патен и железнички сообраќај, условите кои треба да ги исполнуват амбалажата и превозните средства, должностите на лицата кои учествуваат во превозот на опасни материи, назначување на советник за безбедност, оспособување на лицата кои учествуваат во превозот на опасни материи, надлежностите на државните органи и надзор над спроведување на закон.

Исклучоци

Член 2

Одредбите од овој закон не се однесуваат на превозот на опасни материи со превозните средства на Армијата на Република Македонија.

Одредбите од овој закон не се однесуваат на погонското гориво во резервоарот на превозното средство, како и на другите опасни материи што служат за пре-

возното средство, сместени во за тоа определени садовни хомологациски одобрени и кои претставуваат целина со превозното средство.

Примена

Член 3

За превоз на опасни материи, освен овој закон, се применуваат и одредбите од:

- 1) Европската спогодба за меѓународниот патен превоз на опасни материи (ADR) и
- 2) Конвенцијата за меѓународни железнички превози (COTIF), чиј составен дел е правилникот за меѓународниот превоз на опасни материи во железничкиот сообраќај (RID).

Значење на изразите

Член 4

Одделни поими употребени во овој закон го имаат следново значење:

1. **„Возило“** е секое превозно средство предвидено со прописите од членот 3 на овој закон (моторно возило, железнички вагон и друго);
  2. **„Опасни материи“** се супстанции или производи за кои превозот е забранет или одобрен само под одредени околности во согласност со прописите од членот 3 на овој закон;
  3. **„Подготвување на материите“** подразбира пакување, обележување и оформување на потребната документација за превоз на опасна материја;
  4. **„ЕХ/II“** е ознака за превозните средства наменети за превоз на опасни материи од класа 1;
  5. **„ЕХ/III“** е ознака за превозните средства наменети за превоз на опасни материи од класа 1, за кои се поставуваат построги критериуми од превозните средства означени со ознаката ЕХ/II;
  6. **„FL“** е ознака за превозните средства наменети за превоз на течности чија температура на палење е под 610С (со исклучок на дизел горивото кое одговара на стандардите EN 590:1993, гасно масло и лесно масло за горење со идентификационен број UN 1202, со температура на палење како што е одредено со нормите EN 590:1993) или запаливи гасови во контејнерски резервоари, преносни резервоари или контејнери со волумен поголем од 3 м³, фиксни или доградени резервоари поголеми од 1 м³ или батериски возила со волумен на садовите поголем од 1 м³, кои се наменети за превоз на запаливи гасови;
  7. **„OX“** е ознака за превозните средства наменети за превоз на водороден пероксид или водороден пероксид стабилизирани и растворени во вода со повеќе од 60% водороден пероксид (класа 5.1, UN број 2015) и тоа во контејнерски резервоари или преносни резервоари со волумен поголем од 3 м³, како и во фиксни или доградени резервоари со волумен поголем од 1 м³;
  8. **„AT“** е ознака за превозни средства наменети за превоз во контејнерски резервоари, преносни резервоари или MEGC-контејнери чиј волумен е поголем од 3 м³, во фиксни или доградени резервоари со волумен поголем од 1 м³ или во батериски возила со волумен на садовите поголем од 1 м³, а не припаѓаат во тип на возила FL;
  9. **„EN“** е ознака за Европски стандарди;
  10. **„Контејнер“** е транспортна направа со цврста конструкција која може повеќекратно да се користи за превоз на стоки;
  11. **„UN број“** е четворцифрен број одреден од Обединетите нации за идентификација на опасните материи и
  12. **„Амбалажа“** претставува сад заедно со други компоненти или материјали потребни за садот да ја извршува својата функција на чување на опасната материја во него.
- Другите поими употребени во овој закон го имаат истото значење како во прописите од членот 3 на овој закон.

II. Опасни материи

Член 5

Опасните материи врз основа на своите карактеристики се делат на класи, и тоа:

- класа 1 - експлозивни материи и предмети,
- класа 2 - гасови,
- класа 3 - запаливи течности,
- класа 4.1 - запаливи цврсти материи,
- класа 4.2 - самозапаливи материи,
- класа 4.3 - материи што во допир со водата развиваат запаливи гасови,
- класа 5.1 - оксидирачки материи,
- класа 5.2 - органски пероксиди,
- класа 6.1 - отрови,
- класа 6.2 - заразни материи,
- класа 7 - радиоактивни материи,
- класа 8 - корозивни (нагризувачки) материи и
- класа 9 - други опасни материи и производи.

Експлозивни материи, предмети полнети со експлозивни материи, средства за палење, огнометни предмети и други предмети (во натамошниот текст: експлозивни материи) се цврсти и течни материи што имаат особина, под погодно надворешно дејство (удар, триење или топлина), со експлозивно хемиско разложување да ослободуваат енергија во форма на топлина или гасови.

Збиени гасови, гасови претворени во течност и гасови растворени под притисок, смеси на еден или повеќе гасови со една или повеќе други материи, предмети полнети со гас и аеросоли (во натамошниот текст: гасови) се материи кои на 500 С имаат притисок на пара повисок од 300 кРа (3 бари) или се во потполно гасовита состојба на температура од 200 С при стандарден притисок од 101,3 кРа.

Запаливи течности се течности или смеси, од течности кои на температура од 500 С имаат притисок на пара понизок од 300 кРа (3 бари), а температура на палење пониска од 610 С.

Запаливи цврсти материи се материи кои кога се во сува состојба можат лесно да се запалат при допир со пламен или искра, но не се самозапаливи.

Самозапаливи материи се материи, кои се палат при допир со воздух без посредство на други материи.

Материи кои при допир со вода развиваат запални гасови, се оние материи кај кои гасовите што се развиваат при допир со вода, се палат при допир со пламен или искра.

Оксидирачки материи се материи кои со разложување ослободуваат кислород и притоа можат да предизвикаат запалување на други материи или производи.

Органски пероксиди се органски материи кои можат да се сметаат како деривати на водороден пероксид при што едниот или двата водородни атоми се заменети со органски радикали.

Отрови се материи кои внесени во организмот или во допир со организмот можат да го загрозат животот или здравјето на луѓето или животните.

Заразни материи се материи кои содржат или се сомнева дека содржат патогени елементи. Патогените елементи се дефинираат како микроорганизми (бактерии, вируси, паразити, габи) и други агенси кои можат да предизвикаат заразни заболувања кај луѓето или животните.

Радиоактивна материја е материја која содржи радионуклеиди каде што вредностите на специфичната активност и вкупната активност во пратката ги надминуваат граничните вредности дефинирани во главите 2.2.7.7.2.1 до 2.2.7.7.2.6. од ADR и RID.

Корозивни (нагризувачки) материи се материи кои во допир со други материи и со живи организми предизвикуваат нивно оштетување или уништување, кои при допир со вода формираат корозивни течности и материи кои во контакт со влагата од воздухот формираат корозивни пареи.

Други опасни материи се материи кои за време на превозот претставуваат опасност, а кои не можат да се распоредат во класите на опасни материи од 1 до 8 од ставот 1 на овој член (азбест, сув мраз, магнетни материјали и слично).

Како опасни материи се сметаат и суровините од кои се произведуваат опасни материи и отпадоците, ако ги имаат карактеристиките на тие материи.

Член 6

Новооткриените опасни материи можат да се превезуваат ако ги исполнуваат условите што претходно врз основа на научно испитување, се утврдени како услови кои даваат полна сигурност при нивниот превоз.

Член 7

Носителот на правото на располагање, односно сопственикот е должен да ја обезбеди опасната материја од хаварија предизвикана од трети лица да не доведе до загрозување на здравјето, повреди и смрт на луѓе, оштетување или уништување на предмети или одговорност за штети предизвикани врз животната средина и природата, во текот на превозот.

Одредбата на ставот 1 на овој член не се применува на малите количества опасни материи од членовите 51 став 2 и 63 став 6 на овој закон.

III. Услови за вршење на превоз на опасни материи

1. Амбалажа

1.1. Дозволена амбалажа

Член 8

Амбалажата во која се превезуваат опасни материи мора да ги исполнува барањата на прописите од членот 3 на овој закон.

Амбалажата во која се превезуваат опасни материи мора да биде затворена и непропустлива, така што при превозот да го спречува секое губење или истурање на содржината.

Опасната материја не смее да го нагрizuва материјалот од кој е изработена амбалажата или затворачите, ниту со нив да создава штетни или опасни соединенија.

Член 9

Ако опасните материи се превезуваат во садови од кршлив материјал или од неоппорна пластична маса, садовите мораат да се сместат во заштитна амбалажа и да се обезбедат со материјал за пополнување на празниот простор, заради спречување на кршење на садот при нормални услови на превозот.

Материјалот за пополнување на празниот простор мора да биде приспособен кон природата на опасната материја, а особено мора да биде подобен да ја впиетечната опасна материја или течноста што може да ја лачи опасната материја.

Член 10

Садовите за превоз на течна опасна материја или на опасна материја потопена во некоја течност и садовите за превоз на раствор на опасни материи, како и нивните затворачи, мораат да бидат такви да можат да го издржат внатрешниот притисок при промената на температурата што материите можат да ги постигнат при превозот, водејќи сметка за потребниот празен простор за ширење на течноста.

Член 11

Садовите за превоз на опасна материја со волумен поголем од 200 литри мораат да бидат изработени од челичен лим или од друг соодветен материјал.

Ако садовите за превоз на опасна течна материја се изработени од кршлив материјал и се пакувани во група, вкупната маса на тие садови наполнети со опасната

течна материја не смее да биде поголема од 75 кг, а ако садовите се изработени од материјал кој не е кршлив и пакуван во група, вкупната маса на тие садови заедно со опасната течна материја, не смее да биде поголема од 150 кг.

1.2. Одобрување на амбалажата

Член 12

Испитување и издавање на сертификат за сообразност за амбалажа може да вршат правни лица кои располагаат со соодветна техничка опрема, уреди и минимум три лица вработени во редовен работен однос со високо образование од областа на техничките науки, овластени од министерот за внатрешни работи или од министерот за здравство во чија надлежност е превозот на соодветната опасна материја.

Поблиските услови во поглед на техничката опрема и уреди со кои треба да располагаат правните лица од ставот 1 на овој член, ги пропишува министерот за внатрешни работи во согласност со министерот за здравство во чија надлежност е превозот на соодветната опасна материја.

Амбалажата одобрена од надлежните органи на друга земја се смета како амбалажа испитана и одобрена, согласно со прописите од членот 3 на овој закон.

Член 13

Шишињата во кои се сместени опасните материи, при превозот се ставаат во пакети во вертикална положба, а шишињата со гасови во вертикална или хоризонтална положба.

Ниските шишиња со пречник поголем од 30 см во кои е сместен течен нафтен гас може да се пакуваат и да се превезуваат без палети.

Ако шишињата се пакувани или сместени во палети во хоризонтална положба мораат да бидат обезбедени од тркалање или поместување, ако се пакувани, односно сместени во палети во вертикална положба или во широки шишиња без палети, мораат да бидат обезбедени од превртување.

1.3. Означување на амбалажата

Член 14

Амбалажата во која се превезуваат опасни материи мора да биде на видливо место означена со соодветни налепници за опасност согласно со прописите од членот 3 на овој закон.

Амбалажата изработена од кршлив материјал мора да биде означена со налепници кои ја означуваат нејзината кршливост, а по потреба и нејзината положба при превозот.

Член 15

Празната и неисчистена амбалажа во која се наоѓала опасната материја мора да биде затворена и означена на ист начин како да е наполнета со опасна материја.

2. Обука на лица вклучени во превозот на опасни материи

2.1 Општо

Член 16

Со опасни материи можат да ракуваат само полнолетни лица кои се стручно оспособени за тоа.

Лицата кои не се стручно оспособени за ракување со опасни материи можат, ако претходно се запознаени со начинот на работа, со опасностите и со заштитните мерки при работата само да вршат пренос, натовар, истовар или претовар на опасните материи и тоа под раководство и надзор на стручно оспособено лице за ракување со опасни материи.

2.2. Советник за безбедност

Член 17

Правните или физичките лица кои превезуваат, примаат или предаваат на превоз опасни материи мораат да назначат најмалку едно стручно оспособено лице - советник за безбедност при превоз на опасните материи, кој е одговорен за спречување на ризиците кои можат да настанат при превозот на опасните материи.

Советникот за безбедност при превоз на опасните материи треба да поседува сертификат за стручно оспособување, важечки за видот на транспортот за кој се однесува.

Сертификатот од ставот 2 на овој член го издава Министерството за транспорт и врски врз основа на положен испит за советник за безбедност при превоз на опасните материи по спроведена обука за стручно оспособување.

Стручно оспособување на кандидатите за советници за безбедност при превоз на опасните материи и одржување на курсот за повторна проверка на знаењето, вршат правни лица овластени од министерот за транспорт и врски во согласност со министерот за внатрешни работи и министерот за здравство, кои располагаат со:

- 1) простор опремен за одржување на обука;
- 2) информатичка технологија и друга опрема за водење на евиденција;
- 3) стручна литература наменета за обука и
- 4) минимум пет лица вработени во редовен работен однос со високо образование (сообраќаен, машински, електротехнички, природно математички - отсек хемија или физика, технолошки или правен факултет) со најмалку пет години работно искуство од областа на транспортот на опасните материи.

Овластувањето од ставот 4 на овој член се издава со важност од најмногу две години.

Испитот за советник за безбедност при превоз на опасните материи се полага пред комисија формирана од министерот за транспорт и врски според програмата за обука.

За член на испитната комисија мора да се именува само компетентно лице со работно искуство во областа на превозот на опасните материи.

Членовите на комисијата за својата работа добиваат надоместок.

На кандидатите кои го положиле испитот им се издава уверение за положен испит за советник за безбедност при превоз на опасните материи.

Министерството за транспорт и врски води евиденција за сите стручно оспособени советници за безбедност при превоз на опасните материи.

Кандидатот за полагање на испит плаќа надоместок.

Висината на надоместокот за полагање на испитот треба да биде во рамките на направените реални трошоци за обука, литература, потрошен материјал, трошоци за испитна комисија и друго.

Висината на надоместокот за полагање на испитот ја утврдува правното лице од ставот 4 на овој член, по претходна согласност на министерот за транспорт и врски.

Поблиските прописи за должностите и одговорностите на советникот за безбедност при превоз на опасните материи, стручното оспособување на советникот за безбедност при превоз на опасните материи, поблиските услови што мора да ги исполнат правните лица кои вршат стручно оспособување, начинот на спроведувањето на стручните испити, програмите за обука, начин на водење на евиденција, содржината и формата на обрасците на сертификатот и уверението за стручно оспособување на советникот за безбедност, бројот, составот и начинот на работа на испитните комисии, ги пропишува министерот за транспорт и врски во согласност со министерот за внатрешни работи и министерот за здравство.

Член 18

Сертификатот за стручно оспособување на советник за безбедност при превоз на опасните материи важи пет години од денот на издавањето на уверението за положен испит за советник за безбедност при превоз на опасните материи и ќе се продолжи за следните пет години само доколку во последната година пред неговото истекување, советникот присуствувал на курс за проверка на знаењето и покажал успех при повторната проверка.

Сертификат за стручно оспособување на советник за безбедност при превоз на опасните материи издаден од овластени органи на други земји потписници на ADR и RID е важечки и во Република Македонија ако е издаден во согласност со одредбите на ADR и RID.

Советник за безбедност при превоз на опасните материи може да биде лице вработено кај правното или физичкото лице од кое е назначен, или лице кое не е вработено под услов да е стручно оспособено да може да ги исполнува обврските на советник.

Правните или физичките лица од членот 17 став 1 на овој закон до Министерството за транспорт и врски се должни да ги достават податоците за советникот за безбедност при превоз на опасните материи кој го имаат назначено.

За секоја промена на идентитетот на советникот за безбедност при превоз на опасните материи правното или физичкото лице од членот 17 став 1 на овој закон мора веднаш да го извести Министерството за транспорт и врски.

Член 19

Советникот за безбедност при превоз на опасни материи треба да ги преземе сите неопходни дејства за спречување на последиците кои можат да настанат од нестручно ракување со опасните материи.

Во однос на активностите за правното или физичкото лице од кое е назначен советникот за безбедност ги има следниве должности:

- 1) контрола на придржување на прописите кои се однесуваат на превозот на опасните материи;
- 2) советување на правното или физичкото лице од кое е назначен за превозот на опасните материи;
- 3) обучување на лицата кои манипулираат со опасни материи;
- 4) водење на евиденција на сите оспособени лица кои имаат активности при превоз на опасни материи;
- 5) применување на соодветни безбедносни постапки во случај на незгоди и воведување на соодветни мерки за избегнување на повторна појава на незгоди или сериозни прекршоци;
- 6) изготвување на извештаи за незгоди или сериозни прекршоци при превозот на опасни материи и
- 7) изготвување на редовни годишни извештаи за активности на правното или физичкото лице од кое е назначен.

Годишните извештаи од ставот 2 точка 7 на овој член правното или физичкото лице треба да ги чува пет години, сметајќи од денот на нивното изготвување и да ги достави на надлежните органи по нивно барање.

2.3 Возачи за превоз на опасни материи

Член 20

Превоз на опасни материи во патниот сообраќај можат да вршат само возачи кои се стручно оспособени за таков вид на превоз и кои наполниле 21 година.

Возачите кои превезуваат опасни материи мора да имаат сертификат за стручна оспособеност на возачите на моторните возила за превоз на опасни материи соодветен за опасните материи и видот на возилото.

Сертификатот од ставот 2 на овој член го издава Министерството за транспорт и врски врз основа на положен испит за стручна оспособеност на возачите на моторни возила за превоз на опасни материи по спроведена обука за стручно оспособување.

Стручно оспособување на возачите за превоз на опасни материи, како и одржување на курс за проверка на знаењето, вршат правни лица овластени од министерот за транспорт и врски во согласност со министерот за внатрешни работи и министерот за здравство, кои располагаат со:

- 1) простор опремен за одржување на обука;
- 2) информатичка технологија и друга опрема за водење на евиденција;
- 3) стручна литература наменета за обука и
- 4) минимум пет лица вработени во редовен работен однос со високо образование (сообраќаен, машински, електротехнички, природно математички - отсек хемија или физика или технолошки факултет) со најмалку пет години работно искуство од областа на транспортот на опасни материи.

Овластувањето од ставот 4 на овој член се издава со важност од најмногу две години.

Испитот за стручна оспособеност на возачите на моторни возила за превоз на опасни материи се полага пред комисија формирана од министерот за транспорт и врски според програмата за обука.

За член на испитната комисија мора да се именува само компетентно лице со работно искуство во областа на превозот на опасни материи.

Членовите на комисијата за својата работа добиваат надоместок.

На кандидатите кои го положиле испитот им се издава уверение за положен испит за стручна оспособеност на возачите на моторни возила за превоз на опасни материи соодветно за опасни материи и видот на возилото.

Министерството за транспорт и врски води евиденција за сите стручно оспособени возачи на моторни возила за превоз на опасни материи.

Кандидатот за полагање на испит плаќа надоместок.

Висината на надоместокот за полагање на испит треба да биде во рамките на направените реални трошоци за: обука, литература, потрошен материјал, трошоци за испитна комисија и друго.

Висината на надоместокот за полагање на испитот ја утврдува правното лице од ставот 4 на овој член по претходна согласност на министерот за транспорт и врски.

Поблиските прописи за должностите и одговорностите на возачите за превоз на опасни материи, стручното оспособување на возачите за превоз на опасни материи, поблиските услови што мора да ги исполнат правните лица кои вршат стручно оспособување, начинот на спроведувањето на стручните испити, програмите за обука, начинот на водење на евиденцијата, содржината и формата на обрасците на сертификатот и уверението за стручно оспособување на возачите на моторни возила за превоз на опасни материи, бројот, составот и начинот на работа на испитните комисии, ги пропишува министерот за транспорт и врски во согласност со министерот за внатрешни работи и министерот за здравство.

Член 21

Сертификатот за стручна оспособеност на возачите на моторни возила за превоз на опасни материи важи пет години од денот на издавањето на уверението за положен испит за стручна оспособеност на возачите на моторни возила за превоз на опасни материи и ќе се продолжи за следните пет години само доколку во последната година пред неговото истекување, возачот присуствувал на курс за проверка на знаењето и покажал успех при повторна проверка.

3. Документи за превоз

Член 22

Во внатрешниот и меѓународниот превоз на опасни материи, превозникот мора да поседува товарен лист и упатство за посебните мерки за безбедност кои се однесуваат за опасната материја која се превезува.

Член 23

Товарниот лист за превоз на опасна материја мора да содржи:

- 1) податоци за видот на опасната материја (хемишки, технички и трговски назив на опасната материја, класа во која спаѓа и споредните опасности од таа опасна материја, како и идентификационен број од соодветната меѓународна спогодба кога тој е утврден, на кој му претходат буквите UN);
- 2) податоци за количеството на опасната материја (бруто и нето маса, број на колет и друго);
- 3) назив, односно лично име, адреса и број на телефон на испраќачот и на примачот и
- 4) потпис и печат на испраќачот со кои потврдува дека се исполнети условите за превоз на опасни материи.

Член 24

Товарниот лист за превоз на опасна материја што се упатува во странство, мора да биде напишан на македонски јазик и англиски, француски, руски или германски јазик.

Член 25

Упатството за посебните мерки за безбедност што мораат да се преземат при превозот на опасната материја треба да содржи:

- 1) назначување на видот на опасноста што ја претставува и последиците што може да ги предизвика опасната материја;
- 2) назначување на посебните мерки што треба да се преземат при превозот на опасната материја и на мерките за спречување, односно за ублажување на штетните последици што можат да настанат поради незгода или несреќа на превозното средство (пожар, кршење на амбалажата, истурање или истечување на опасната материја и слично);
- 3) постапка со лицата кои ќе дојдат во допир со опасната материја и
- 4) назив, адреса и број на телефонот на претпријатието или назив и број на телефонот на органот кој мора да се извести за незгодата или несреќата што се случила при превозот на опасната материја.

Упатството за посебните мерки за безбедност при превозот на опасните материи треба да биде напишано на македонски јазик и на јазиците на сите земји низ кои се врши превозот на опасната материја.

4. Постапки со опасни материи

Член 26

Натовар или истовар на опасни материи или други постапки во врска со натоварот или истоварот (наточување, претовар, преточување, источување, чување) можат да се вршат само на посебно определени и заградени места на кои не се загрозуваат животот и здравјето на луѓето, животната средина и природата или материјалните добра, односно безбедноста на сообраќајот.

Местото на кое се врши натоварот или истоварот на опасните материи мора да биде снабдено со пропишаните уреди и опрема и на видливо место означено со соодветни ознаки за опасност.

Член 27

Министерството за внатрешни работи во согласност со Министерството за здравство, Министерството за транспорт и врски, Министерството за животна средина и просторно планирање и Дирекцијата за радијациона сигурност ќе определи посебно место во складовите на правните или физичките лица во кои ќе се врши натовар, прием, предавање и истовар на опасните материи.

Член 28

На местото на кое се врши натовар или истовар на опасни материи им е забранет пристап на лица кои не се обучени за постапки со опасни материи, како и на лица кои непосредно не учествуваат при натоварот или истоварот на тие материи.

Член 29

На местото на кое се врши натовар или истовар на експлозивни материи или на запаливи опасни материи, забрането е:

- 1) држење на материи и уреди што можат да предизвикуваат пожар или да овозможуваат негово ширење;
- 2) држење на отворен пламен или работа со отворен пламен;
- 3) пушење и употреба на средства за палење;
- 4) употреба на мобилни телефони;
- 5) работа со алат или уред кој искри;
- 6) поставување на надземни електрични водови без оглед на напонот и
- 7) работа на мотор на возило, освен ако при натоварот или истоварот се користи опрема придвижувана од самиот мотор кој е опремен со факач на искри.

Член 30

Натовар и истовар на опасни материи се врши, по правило, дење.

Ако натоварот или истоварот на опасните материи се врши ноќе осветлувањето на местото на натоварот или истоварот мора да биде електрично, а електричните уреди да бидат изработени така што да не можат да предизвикаат пожар или експлозија.

Член 31

Уредите за натовар и истовар на опасни материи мораат да бидат исправни, така што да е исклучена секоја можност на протечување, односно истечување или истурање на опасната материја и изведени на начин со кој не се оштетува амбалажата на опасната материја.

Член 32

Местото на кое се врши натовар или истовар на експлозивни материи, гасови или запаливи опасни материи мора да биде снабдено со апарати или со други уреди за гаснење на пожар.

Член 33

Затворениот простор во кој се врши натовар или истовар на опасни материи што развиваат гасови или натовар или истовар на радиоактивни материи мора да биде снабден најмалку со еден апарат за мерење на концентрацијата на гасовите во воздухот, односно на радиоактивноста во тој простор.

Апаратите за мерење на концентрацијата на гасовите, односно на радиоактивноста мораат редовно да се прегледуваат, баждарат и калибрираат.

Член 34

Правни или физички лица кои вршат натовар или истовар на опасни материи се должни да ја контролираат исправноста на уредите и електричните инсталации на местата на кои се врши натоварот или истоварот на опасните материи, да организираат физичко обезбедување на тие места и да се грижат за исправноста на техничката опрема и на другите средства за гаснење на пожари.

Член 35

Цистерните и другите превозни средства со кои се превезува запалива течност чија температура на палење е пониска од 610C, запалив гас во садови што се полнат на возилата или со која се превезува друга запалива материја чија температура на палење е повисока од 610C - ако од технолошки причини при манипулацијата таа материја мора да се загрее на температура повисока од четири петтини од нејзината температура на палење, како и возилата во кои се превезуваат опасните материи од класите 1, 4.1, 4.2, 5.1 и 5.2 мораат за време на натоварот или истоварот на тие материи да бидат заземјени, а издувната цевка на моторот мора да биде опремена со факач на искри.

За време на натоварот, истоварот или претоварот на течности или гасови од ставот 1 на овој член, работата на моторот и на уредите за загревање на кабината на превозното средство мора да биде запрена, освен ако моторот на превозното средство се користи за погон на пумпа или на други уреди за натовар или истовар.

IV. Превоз на опасни материи**Член 36**

Правни или физички лица кои предаваат на превоз, примаат или ја превезуваат опасната материја со сопствени превозни средства се должни опасната материја да ја подготват на начин да ги исполнува сите пропишани услови за нејзиниот превоз согласно со прописите од членот 3 на овој закон.

Член 37

Од безбедносни причини или заштита на здравјето на луѓето, животната средина и природата, министерот за транспорт и врски, министерот за внатрешни работи, министерот за здравство, министерот за животна средина и просторно планирање и директорот на Дирекцијата за радијациона сигурност можат да забранат превоз на одделни видови на опасни материи за кои истите се надлежни, преку определени подрачја, да наложат определен вид на опасни материи да се превезува само со определени превозни средства, како и други видови на ограничувања за што се известува Владата на Република Македонија.

Забраната од ставот 1 на овој член се објавува во средствата за јавно информирање.

Член 38

Опасните материи не смеат да се предаваат ниту да се примаат на превоз како багаж.

По исклучок од одредбата на ставот 1 од овој член во багаж можат да се пренесуваат апарати, направи и други слични предмети што содржат минимални количества опасна материја кои не претставуваат опасност по околината, а служат за лична употреба (запалки, кибрити, лакови и слично).

V. Должности и одговорности на лицата вклучени во превозот на опасни материи**Член 39**

Ако во текот на превозот превозникот или лицето кое управува со превозното средство со кое се превезува опасна материја утврди или на друг начин дознае дека превезува опасна материја чијшто превоз е забранет, е должен веднаш да го запре натамошното превезување на опасната материја и за тоа да ја извести најблиската полициска станица и испраќачот на опасната материја.

Испраќачот на опасната материја од ставот 1 на овој член е должен веднаш по применото известување за запирање на превозот да ја преземе опасната материја и да преземе соодветни мерки да не дојде до загрозување на здравјето на луѓето, животната средина, природата, материјалните добра и безбедноста во сообраќајот.

Член 40

Превозникот или лицето кое управува со превозното средство со кое се превезува опасната материја, ако во текот на превозот утврди дека превезува опасна материја која не ги исполнува условите пропишани за превоз или која не е декларирана како опасна материја или е неточно декларирана, е должен да го запре натамошното превезување на опасната материја и за тоа да го извести испраќачот.

Испраќачот на опасната материја од ставот 1 на овој член е должен веднаш по применото известување за запирање на превозот да ги отстрани утврдените недостатоци или да ја преземе опасната материја.

VI. Посебни мерки за безбедност за превозот на определени видови опасни материи

1. Експлозивни материи

Член 41

Натоварот или истоварот на експлозивните материи надвор од кругот на правните лица што ги произведуваат тие материи или што ги држат за својата редовна дејност, може да се врши само на места што ќе ги определи Министерството за внатрешни работи.

Член 42

За внатрешниот и меѓународниот превоз на експлозивни материи потребно е одобрение.

Одобрението од ставот 1 на овој член го издава Министерството за внатрешни работи.

Формата, содржината и начинот на поднесување на барањето за одобрението од ставот 1 на овој член ги пропишува министерот за внатрешни работи во согласност со министерот за транспорт и врски.

Член 43

Барањето за издавањето на одобрение за увоз, извоз или внатрешен превоз на експлозивните материи, го поднесува испраќачот или примачот на експлозивната материја, регистриран во Република Македонија за промет со експлозивни материи. Ако експлозивните материи транзитираат преку територијата на Република Македонија, барањето за издавањето на одобрение за превоз може да биде поднесено и од превозникот или шпедитерот.

За превоз на експлозивни материи во патниот сообраќај превозникот мора да поседува сертификат за стручна оспособеност на возачите на моторните возила за превоз на опасни материи, кој важи за превоз на експлозивни материи и сертификат за возилото дека ги исполнува условите за превоз на експлозивни материи согласно со одредбите од ADR.

Член 44

Министерството за внатрешни работи може, по потреба, да нареди преземање на посебни мерки за безбедност при превозот на определена експлозивна материја (правец на движењето, придружба на испраќачот или на превозникот, полициска придружба и друго).

Трошоците на посебните мерки за безбедност од ставот 1 на овој член, во внатрешниот превоз на експлозивни материи, ги поднесува испраќачот на експлозивната материја, а при увоз, извоз или транзит на експлозивните материи, ги поднесува превозникот.

Член 45

Ако е договорен увоз или извоз на поголемо количество експлозивни материи, што не можат да се превезат преку границата на Република Македонија со едно превозно средство ниту истовремено со повеќе превозни средства, одобрение за превоз може да се издаде за целото количество експлозивни материи. Во тој случај превозот на целото количество експлозивни материи мора да се изврши преку истиот граничен премин и во рок кој не може да биде подолг од три месеца.

Царинскиот орган на граничниот премин води евиденција за секоја превезена пратка од ставот 1 на овој член.

Член 46

Експлозивни материи и средства за нивно иницирање не смеат заедно да се превезуваат во истиот простор на превозното средство.

Одредбата од ставот 1 на овој член нема да се применува на превозот на предмети наполнети со експлозивни материи кај кои средствата за палење се вградени во текот на производството (муниција, противград-

ни ракети, стопанска муниција и друго), како ни на заедничкиот превоз на експлозив до 50 кг (освен експлозивот со ознака 9а и 10а од ADR и RID, потребните количества детонаторски штапин за тој експлозив и најмногу 200 запалки, под услов запалките да се наоѓаат во оригинално пакување и експлозивот да е одвоен од детонаторите).

Не е дозволено експлозивните материи да се превезуваат во кабината на возачот и во просторот на превозното средство во кој се превезуваат лица.

Член 47

Правните или физичките лица што превезуваат експлозивни материи, се должни за секое исчезнато количество на експлозивни материи при превозот, веднаш да ја известат најблиската полициска станица.

2. Гасови

Член 48

Садовите што се наменети за превоз на определен гас можат да се полнат и со друг вид на гас, под услов најмалиот пробен притисок за тој гас да не биде поголем од пробниот притисок за кој е испитан садот и наизовот на гасот и најголемата дозволена тежина на полнењето да бидат запишани на садот земајќи ги притоа предвид соодветните мерки за безбедност што ги бараат својствата на гасот.

Член 49

Садовите во кои се превезуваат гасови мораат да бидат снабдени со исправни вентили. Вентилите на тие садови мораат да бидат заштитени со заштитна капа или со заштитен прстен и херметички затворени за време на превозот.

Член 50

Превозот на садови со гасови се врши, по правило, со отворено превозно средство на кое товарот мора да биде заштитен од штетни атмосферски влијанија, освен садовите што се изработени од материјал отпорен на атмосферски влијанија.

Превоз на садови со гасови може да се врши и со затворено превозно средство, ако е снабдено со вентилационен уред или е овозможено постојано проветрување.

3. Отровни и заразни материи

Член 51

За внатрешниот и меѓународниот превоз на отровни или заразни материи потребно е одобрение што го издава Министерството за здравство во согласност со Министерството за внатрешни работи.

По исклучок, помали количества на отровни или заразни материи наменети за лабораториски и научни цели можат да се превезуваат без одобрението од ставот 1 на овој член.

Министерот за здравство пропишува кои количества се сметаат како помало количество наменето за лабораториски и научни цели.

Отровните или заразните материи не смеат да се превезуваат во ист товарен простор со животни прехранбени производи, добиточна храна, лекови и предмети за општа употреба што подлежат на здравствен надзор.

Формата, содржината и начинот на поднесување на барањето за одобрението од ставот 1 на овој член ги пропишува министерот за здравство во согласност со министерот за транспорт и врски.

Член 52

Органите од членот 51 став 1 на овој закон можат, по потреба, да наредат преземање и на посебни мерки за безбедност при превозот на определена материја

(правец на движењето, придружба на испраќачот или на превозникот, на полицијата или на државниот санитарен и здравствен инспектор).

Составот, задачите и опремата на екипата која претставува техничка придружба на испраќачот или на превозникот при превозот на отровни или заразни материи ги пропишува министерот за здравство.

Член 53

Барањето за издавање на одобрение за увоз, извоз или внатрешен превоз на отровни или заразни материи, го поднесува испраќачот или примачот на отровната или заразната материја, регистриран во Република Македонија за промет со отровни или заразни материи. Ако отровните или заразните материи транзитираат преку територијата на Република Македонија, барањето за издавање на одобрение за превоз може да биде поднесено и од превозникот или шпедитерот.

За превоз на отровни или заразни материи во патниот сообраќај превозникот мора да поседува сертификат за стручна оспособеност на возачите на моторни возила за превоз на опасни материи, кој важи за превоз на отровни или заразни материи и сертификат за возилото дека ги исполнува условите за превоз на отровни или заразни материи согласно со одредбите од ADR.

Член 54

Ако во текот на превозот дојде до истурање или исчезнување на отровната или заразната материја, превозникот е должен на видлив начин да го означи местото на кое дошло до истурање на отровната или заразната материја, да го спречи пристапот на луѓе и животни до тоа место и веднаш да го извести Државниот санитарен и здравствен инспекторат или најблиската полициска станица.

4. Радиоактивни материи

Член 55

Радиоактивни материи можат да се пакуваат и да се превезуваат само во амбалажа наменета за определен вид радиоактивни материи, зависно од големината и јачината на изворот, агрегатната состојба и другите својства на радиоактивната материја.

Дозата на зрачењето на површината на амбалажата и на определено растојание од амбалажата и нивото на контаминација на површината на амбалажата не смеат да бидат поголеми од износите определени за односниот тип и категорија на пакувањето предвидени со прописите за заштитата од јонизирачки зрачења и прописите од членот 3 на овој закон.

Член 56

Ако радиоактивната материја е истовремено и отровна, експлозивна или запалива, при подготвувањето на таквата радиоактивна материја за превоз и за време на превозот мораат да се преземат мерките за безбедност пропишани за секој од наведените видови опасности.

Член 57

Радиоактивни материи не смеат да се превезуваат во ист товарен простор со животни прехранбени производи, со предмети за општа употреба што подлежат на здравствен надзор, со лекови и со добиточна храна.

Член 58

За внатрешниот и меѓународниот превоз на радиоактивни материи е потребна дозвола.

Дозволата од ставот 1 на овој член ја издава Дирекцијата за радијациона сигурност во согласност со Министерството за внатрешни работи.

Органите од ставот 2 на овој член можат, по потреба, да наредат преземање и на посебни мерки за безбедност при превозот на определена радиоактивна материја (правец на движењето, придружба на испраќачот или на превозникот, придружба на полиција и друго).

Трошоците за посебните мерки за безбедност од ставот 3 на овој член во внатрешниот превоз на радиоактивни материи ги поднесува испраќачот на радиоактивната материја, а при увоз, извоз или транзит на радиоактивна материја ги поднесува превозникот.

Формата, содржината и начинот на поднесување на барањето за дозволата од ставот 1 на овој член ги пропишува директорот на Дирекцијата за радијациона сигурност по претходна согласност од министерот за транспорт и врски.

Член 59

На правни лица чија дејност е врзана за користење на радиоактивна материја може да им се издаде дозвола за повеќекратен превоз на таа материја врз основа на дозволата за работа издадена од Дирекцијата за радијациона сигурност.

Во дозволата од ставот 1 на овој член мора да се назначи количеството на радиоактивната материја, односно бројот на изворите на јонизирачко зрачење и нивната вкупна активност што можат заедно да се превезуваат со определено превозно средство.

Правните или физичките лица се должни најдоцна 24 часа пред почетокот на превозот на радиоактивната материја, до Дирекцијата за радијациона сигурност да достават известување кое содржи:

- 1) вид и број на регистрација на превозното средство со кое ќе се изврши превозот на радиоактивната материја;
- 2) број и датум на издадена дозвола за превоз;
- 3) вид и количество на радиоактивната материја, односно број на изворите и нивната вкупна активност;
- 4) лични податоци за лицата кои ќе го извршат превозот на радиоактивната материја;
- 5) време и место на почетокот на превозот на радиоактивната материја;
- 6) итинерер на движењето на превозното средство и
- 7) време на доаѓањето на превозното средства со радиоактивна материја во местото на користење и име, односно назив и адреса на корисникот.

Член 60

Барањето за издавање на дозвола за увоз, извоз или внатрешен превоз на радиоактивни материи го поднесува испраќачот или примачот на радиоактивната материја, регистриран во Република Македонија за промет со радиоактивни материи. Ако радиоактивните материи транзитираат преку територијата на Република Македонија, барањето за издавање на дозвола за превоз може да биде поднесено и од превозникот или шпедитерот.

За превоз на радиоактивни материи во патниот сообраќај превозникот мора да поседува сертификат за стручна оспособеност на возачите на моторните возила за превоз на опасни материи кој важи за превоз на радиоактивни материи и сертификат за возилото дека ги исполнува условите за превоз на радиоактивни материи согласно со одредбите од ADR.

Член 61

Радиоактивните материи кои во случај на незгода или несреќа можат да доведат до загадување или до загрозување на животната средина со зрачење, се превезуваат со придружба на лице оспособено за ракување со тие материи.

Член 62

Ако во текот на превозот дојде до истурање или исчезнување на радиоактивната материја, превозникот е должен на видлив начин да го означи местото на кое дошло до истурање на радиоактивната материја, да го спречи пристапот на луѓе и животни до тоа место и веднаш да ги извести најблиската полициска станица и Дирекцијата за радијациона сигурност.

VII. ПОСЕБНИ МЕРКИ НА БЕЗБЕДНОСТ ЗА ПРЕВОЗОТ НА ОПАСНИ МАТЕРИИ, ПО ГРАНКИ НА СООБРАКАЈОТ

1. Превоз во патниот сообраќај

Член 63

Опасни материи можат да се превезуваат со моторни и приклучни возила посебно конструирани за превоз на одделни видови опасни материи или со возила што одговараат на условите пропишани со овој закон и со прописот од членот 3 точка 1 на овој закон.

Возилата со ознаки "EX/II", "EX/III", "FL", "OX" и "AT" мора да имаат уверение за испитано возило, како и валиден сертификат за исправност за возилото за превоз на опасни материи.

Испитувањето на возила и издавањето на уверение и сертификат од ставот 2 на овој член ги врши овластено правно лице за соодветната класа на опасна материја што се превезува.

Сертификатот за исправност на возилата за превоз на определени опасни материи се издава на образец пропишан во прописот од членот 3 точка 1 на овој закон.

Во внатрешниот патен сообраќај опасни материи можат да се превезуваат и со комби - возила, чиј простор за натовар на стоки е одвоен од просторот за патници со постојана фиксирана преграда.

По исклучок од одредбите на ставовите 1 и 5 од овој член пренос, разнесување или доставување дење и тоа за време на добра видливост на помали количества опасни материи дефинирани во прописот од членот 3 точка 1 на овој закон, освен радиоактивни, може да се врши и со патнички автомобили, со трактор со приколка, запрежно возило, товарен трицикл со мотор или без мотор, со рачна количка или на товарен добиток.

Радиоактивни материи можат да се превезуваат и со превозните средства од ставот 6 на овој член само ако возилото поседува уверение за возила на моторен погон за превоз на одреден вид на радиоактивни материи издадено од страна на овластена институција од ставот 3 на овој член.

Количествата на опасни материи што можат да се превезуваат со возилата од ставот 6 на овој член ги пропишува министерот за здравство.

Член 64

На возилото натоварено со опасни материи не смеат да се вршат поправки кои, поради искрење или удар, можат да предизвикаат пожар или експлозија или да ја оштетат амбалажата.

Во возилото со кое се превезуваат опасни материи не смеат да се држат материи кои можат да предизвикаат пожар.

Член 65

Возилата за превоз на опасни материи, запаливи гасови, односно запаливи течности со температурата на палење под 610 С треба да имаат уред за разелектризирање - одвод на статичкиот електрицитет, кој пред натоварот или истоварот на опасните материи треба да биде приклучен на заземјување.

Возилата за превоз на опасни материи од класите 1 до 5.2 мора да бидат галвански поврзани во еднотензијална целина. Галванските врски и уредите за разелектризирање треба да се проверат пред натоварот, односно истоварот.

Возилата за превоз на опасни материи од класите 1 до 5.2 мора да се опремаат со уред за одвод на статичкиот електрицитет на коловозот и со две плочки за приклучување на заземјувањето на задниот дел на возилото (лево, десно).

Возилата за превоз на опасни материи за кои тоа го бара прописот од членот 3 точка 1 на овој закон мораат да се опремаат со соодветен прекинувач за исклучување на сите електрични кружни текови поставен надвор од кабината на возилото (директно приклучен може да биде само тахографот).

1.1. Означување на возилата

Член 66

На возилото во кое се превезуваат опасни материи мора да бидат поставени две таблички за означување на возило со кое се превезуваат опасни материи.

Ако се превезуваат опасни материи во рефус кои се од списокот на Табела А прилог 2 од прописот од членот 3 точка 1 на овој закон, на табличките од ставот 1 на овој член треба да се испишани идентификационите броеви и броевите за опасностите од опасната материја.

На секое возило кое превезува опасни материи во рефус, освен таблички со идентификациони броеви и броеви за опасност, мора да има поставено и налепници согласно со прописот од членот 3 точка 1 на овој закон. За возила кои постојано превезуваат определена опасна материја, табличките и налепниците можат да се постават трајно.

На возила кои се празни и прописно исчистени треба да се отстранат табличките и налепниците, а на превозните средства кои имаат трајно поставени таблички и налепници, тие треба да се покријат на соодветен начин.

Табличките и налепниците со кои се означува возилото коешто превезува опасни материи мора да бидат изработени и поставени во согласност со прописот од членот 3 став 1 на овој закон.

Одредбите од ставовите 1, 2, 3, 4 и 5 на овој член се применуваат и кога со возилото се превезуваат празни и не исчистени садови во кои се наоѓала опасна материја.

Член 67

Ако опасни материи се превезуваат со превозните средства од членот 63 став 6 на овој закон, наместо знак за означување на возило со кое се превезуваат опасни материи може да се употреби знаменце со иста форма, димензии и бои, кое на превозното средство мора да биде истакнато на видно место.

Член 68

Моторното и приклучното возило со кое се превезуваат експлозивни или радиоактивни материи во пакети мора да има и налепници за предупредување од главната и споредните опасности од опасните материи.

Налепниците за предупредување за означување на возило со кое се превезуваат експлозивни или радиоактивни материи во пакети се ставаат на бочните страни и на задната страна на моторното и приклучното возило.

1.2. Опрема на возилата

Член 69

Моторното возило со кое се превезуваат опасни материи мора да поседува опрема предвидена со општите прописи за безбедноста во сообраќајот и прописот од членот 3 точка 1 на овој закон.

Во опремата од ставот 1 на овој член спаѓа:

1) алат кој не искри и дигалка за возилото;
2) најмалку два апарата за гаснење пожар, од кои еден за гаснење пожар на моторот, а друг за гаснење пожар на товарот на возилото и тоа со такво полнење кое, со оглед на количеството и другите својства на опасната материја, овозможува ефикасно гаснење на пожарот;

3) две батериски ламби (светилки) со трепкава светлост со жолта или портокалова боја, кои се независни од електричната опрема на возилото, или два рефлектирачки конуси;

4) два триаголника со кои се означува моторно возило запрено на коловозот;

5) опрема за собирање на истурена опасна материја од возилото (вреќа песок, лопата која не предизвикува искрење, метла, канта и друго) и

б) две знаменца за означување на возило со кое се превезуваат опасни материи.

Покрај опремата од ставот 2 точки 1 до 5 на овој член, во моторното возило со кое се превезуваат радиоактивни материи мора да има и уред/инструмент за мерење на интензитетот на радиоактивното зрачење.

Член 70

Ако опасни материи се превезуваат со приклучно возило кое има една единечна оска со еднократни тркала, приклучното возило мора да има посебен уред кој, со помошта на звучен или светлосен сигнал, го предупредува возачот ако почне да опаѓа притисокот на воздухот во пневматикот повеќе од 20% на кое и да било тркало на приклучното возило.

Приклучното возило со кое се превезуваат опасни материи, ако не е снабдено со систем за автоматско сопирање при откачувањето од влечното возило, мора да биде врзано за влечното возило и снабдено со синцири.

1.3. Опрема за возачите

Член 71

Возачите на возилата со кои се превезуваат опасни материи мора да бидат снабдени со соодветна лична заштитна опрема.

Минималната лична заштитна опрема која мора да ја поседуваат возачите се состои од следново:

- 1) заштитна капа (шлем);
- 2) заштитни очила со странична заштита;
- 3) гумени ракавици;
- 4) заштитни чизми или чевли со челичен врв;
- 5) сигнално елече со флуоресцентни ленти и
- 6) батериска лампа со пластично или алуминиумско тело.

Во случај да се превезуваат експлозивни материи и запаливи течни, тврди и гасовити материи, покрај опремата од ставот 2 на овој член, возачите мора да поседуваат и атестирана облека за заштита од статички електрицитет (антистатичка облека).

Во случај да се превезуваат корозивни материи, покрај опремата од ставот 2 на овој член, возачите мора да поседуваат и течност за плакнење на очите.

Во случај да се превезуваат отровни или заразни материи, покрај опремата од ставот 2 на овој член, возачите мора да поседуваат и заштитни маски со соодветен филтер.

Ако во екипажот на возилото има придружник кој не поседува сертификат за стручна оспособеност на возачите на моторните возила за превоз на опасни материи соодветен за опасните материи и видот на возилото за него не е задолжителна опремата од ставот 2 точки 1 до 4 на овој член.

Член 72

Моторното возило со кое се превезуваат опасни материи може да се движи само по патиштата што се определени за движење на такви возила.

Моторните возила со кои се превезуваат опасни материи можат да се запираат и да се паркираат само на местата што се определени и обележани за тој вид на возила.

Министерството за внатрешни работи ги определува патиштата од ставот 1 на овој член и местата за паркирање од ставот 2 на овој член.

Министерот за внатрешни работи во согласност со министерот за транспорт и врски и министерот за здравство ќе ги пропише условите кои треба да ги исполнуваат местата за паркирање од ставот 2 на овој член во зависност од видот на опасната материја.

Член 73

Во моторното возило со кое се превезуваат опасни материи не смеат да се наоѓаат други лица освен возачот, совозачот и придружникот.

Во кабината на возилото со кое се превезуваат опасни материи од класите 1, 2, 3, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1 и 5.2 пушењето е забрането.

Член 74

Возачот на моторно возило со кое се превезуваат опасни материи е должен со возилото да управува со особена претпазливост.

Брзината на движењето на моторното возило со кое се превезуваат опасни материи не смее да преминува 80% од најголемата дозволена брзина определена според видот на патот, односно определена со сообраќајните знаци поставени на патот, а во никој случај не смее да биде поголема од 70 км на час. Во случај на превоз на отровни материи брзината на движење не смее да биде поголема од 60 км на час.

Член 75

Од моментот на приемот до моментот на предавањето на опасната материја, возачот на моторното возило не смее да се оддалечува од возилото со кое се превезува опасната материја.

По исклучок од одредбата на ставот 1 на овој член, возачот на моторното возило смее да се оддалечи од возилото со кое се превезува опасна материја само ако возилото го остави под надзор на совозачот или на придружникот, односно ако возилото го паркира на контролиран и соодветно опремен простор за паркирање.

Условите од ставовите 1 и 2 на овој член не се однесуваат на возилото со кое се превезуваат опасни материи за кое според прописот од членот 3 точка 1 на овој закон нема посебни барања во поглед на паркирањето.

Член 76

Возачот кој поради дефект, сообраќајна незгода или несреќа, или од друга оправдана причина е принуден да го запре возилото натоварено со опасна материја на коловоз или на паркиралиште во населба, е должен да ги преземе сите мерки запреното возило да не ги доведе во опасност другите возила и учесниците во сообраќајот да ги предупреди:

1) дење и ноќе - со поставување, зад запрено возило, два триаголника со кои се означува моторно возило запрено на коловозот;

2) ноќе и во време на намалена видливост поради неповолни атмосферски или други прилики - со поставување на знаците за предупредување од членот 69 став 2 точка 3 на овој закон и

3) со упатување на совозачот или придружникот на пратката на оддалеченост од 100 м до 150 м зад запреното возило, дење - со знаменце за означување на возило со кое се превезуваат опасни материи, а ноќе и во услови на слаба видливост - со батериска лампа, да ги предупредува возачите кои наидуваат по страната на коловозот на која се наоѓа запреното возило, така што навреме да ги запрат возилата или да ја намалат брзината и да се подготват за безбедно заобиколување на запреното возило.

Знаците и светилките од ставот 1 точки 1 и 2 на овој член се поставуваат на оддалеченост од најмалку 50 м од возилото и тоа така што да бидат видливи од оддалеченост од најмалку 150 м за возачите на моторните возила што наидуваат по истата страна на коловозот на која се наоѓа запреното возило.

2. Превоз во железничкиот сообраќај

Член 77

Опасни материи не смеат да се превезуваат со железнички возила во кои се наоѓаат патници.

Член 78

Железничките транспортни претпријатија се должни да обезбедат чување на опасните материи што ги превезуваат и тоа од моментот на приемот до моментот на испораката на тие материи.

Член 79

Со железничките возила натоварени со опасни материи смее да се маневрира само ако се претходно превземени соодветни мерки за безбедност.

Железничките транспортни претпријатија ги уредуваат единствените мерки за безбедност при маневрирањето со железничките возила од ставот 1 на овој член.

Член 80

Железнички возила и цистерни натоварени со опасни материи се вклучуваат во возови под условите и на начинот што се утврдени со единствените правила што ги донесуваат железничките транспортни претпријатија во согласност со прописот од членот 3 точка 2 на овој закон.

VIII. Постапки во случај на незгода или несреќа

Член 81

Правни или физички лица кои превезуваат опасни материи се должни, во случај на исчезнување на опасната материја при превозот, да ги преземат потребните мерки за нејзино пронаоѓање и за опасноста што ја претставува опасната материја да ја известат најблиската полициска станица, или надлежниот орган кој ја издал дозволата за превоз на опасните материи, односно соодветниот инспекторат, во зависност од видот на опасната материја.

Министерството за внатрешни работи, или надлежниот орган кој ја издал дозволата за транспорт на опасните материи, односно соодветниот инспекторат се должни, во зависност од последиците кои може да ги предизвика исчезнатата опасна материја, за тоа да ја известат јавноста.

Член 82

Испаднати или на кој и да било начин истурени опасни материи при превозот превозникот е должен да ги обезбеди, собере и отстрани, односно да ги смести на за тоа определени места или на друг начин да ги направи безопасни и за тоа да ја известат најблиската полициска станица, надлежниот орган кој ја издал дозволата за превоз на опасните материи, односно соодветниот инспекторат, во зависност од видот на опасната материја а, по потреба, и Државниот санитарен и здравствен инспекторат, Државниот инспекторат за животна средина или Дирекцијата за заштита и спасување.

Местата од ставот 1 на овој член ги определува надлежното министерство во зависност од видот на опасната материја.

Ако превозникот не е во можност испаднатите или истурените опасни материи да ги собере, отстрани, смести на определено место или на друг начин да ги неутрализира, надлежниот орган во зависност од видот на опасната материја од ставот 1 на овој член, ќе повика правно или физичко лице кое располага со технички средства за извршување на таква задача тоа да го направи на сметка на превозникот.

Лицето од ставот 3 на овој член треба по барање на надлежниот орган веднаш и без одлагање да ги стави на располагање техничките средства и другата опрема за извршување на таква задача.

Член 83

За секоја незгода или несреќа што ќе се случи при превозот на опасни материи, чии последици екипажот на возилото не може сам да ги отстрани или поради

кои не може да го продолжи возењето, еден од членовите на екипажот е должен веднаш да ја известат најблиската полициска станица.

Ако во возилото со опасни материи кое претрпело незгода или несреќа се наоѓа само возачот, лицето кое се затекнало на местото на незгодата или несреќата или лицето кое прво ќе најде на тоа место е должно по барање на возачот за тоа да ја известат најблиската полициска станица.

IX. Надзор

1. Овластување на царинскиот орган

Член 84

Царинскиот орган на граничниот премин, односно на друго место каде што се врши царински надзор проверува дали домашниот или странскиот превозник има дозвола и документи пропишани со овој закон и дали превозот ги исполнува барањата на прописите од членот 3 на овој закон.

Ако царинскиот орган утврди дека не се исполнети барањата од ставот 1 на овој член, нема да дозволи влегување, односно излегување на возилото од територијата на Република Македонија и за тоа ќе ги известат надлежните инспекциски органи.

2. Овластувања на инспекциските органи

Член 85

Инспекцискиот надзор над извршувањето на овој закон, на прописите донесени врз основа на овој закон и на прописите наведени во членот 3 на овој закон, го врши Државниот инспекторат за транспорт преку државните инспектори за патен и железнички сообраќај и овластените службени лица од Министерството за внатрешни работи.

Инспекцискиот надзор може да се врши на лице место, на посебно избрани места, во секое време, а може да се врши и во деловните простории на правните или физичките лица кои превезуваат, примаат или предаваат на превоз опасни материи.

Избраните места за инспекциски надзор треба да овозможат надзорот да се спроведе без да се загрози безбедноста во сообраќајот, здравјето на луѓето, животната средина, природата и материјалните добра.

Државните инспектори за патен и железнички сообраќај и овластени службени лица од Министерството за внатрешни работи вршат инспекциски надзор и контрола над спроведување на мерките за безбедност пропишани со овој закон и прописите од членот 3 на овој закон.

Инспекциски надзор и контрола при превозот на радиоактивни материи, непосредно вршат и инспектори од Дирекцијата за радијациона сигурност.

За извршената контрола при превозот на опасни материи надлежните инспекциски служби пополнуваат листа на проверки.

Формата и содржината на листата на проверки, ја пропишува министерот за транспорт и врски.

Копија од листата на проверки пополнета од органот кој ја извршил проверката треба да се даде на возачот на возилото.

Освен проверките од листата од ставот 6 на овој член, надлежните инспекциски служби можат да преземат и посебни мерки за детални проверки.

Член 86

При вршењето на инспекцискиот надзор државните инспектори за патен и железнички сообраќај и овластените службени лица од Министерството за внатрешни работи, имаат право да донесат решение за запирање на превозот и исклучување на возилото од сообраќај, ако:

- 1) се превезуваат опасни материи кои се забранети за превоз;
- 2) опасните материи истекуваат;
- 3) се врши превоз со забрането или несоодветно моторно и приклучно возило;
- 4) се врши превоз во рефужна состојба во контејнер, кој не е наменет за тоа;
- 5) се врши превоз со возило кое нема уверение за испитано возило и валиден сертификат за исправност за возилото;
- 6) моторното и приклучното возило не ги задоволува стандардите за одобрување и претставува голема опасност;
- 7) се користи амбалажа која не е испитана и нема сертификат за сообразност;
- 8) пакувањето не е во сообразност со приложените инструкции за пакување;
- 9) не се усогласени посебните услови за мешано пакување;
- 10) не се задоволени правилата во однос на прицврстување и складирање на товарот;
- 11) не се задоволени прописите со кои се уредува товарење на мешаните пакувања;
- 12) не се почитуваат дозволените нивоа за полнење на цистерните или садовите;
- 13) не се применети условите за ограничување на количества превезени во едно возило;
- 14) се превезуваат опасни материи без податоци за нивното присуство (пример документи, означување или етикетирање на пакувањата, означување на возилото);
- 15) возилото со кое се превезуваат опасни материи не е означено со таблички и налепници;
- 16) има недостаток на релевантни податоци за материјата што се превезува што овозможуваат на определување ризична категорија -I (пример UN број, правилен назив на пратката, група на пакување);
- 17) возачот не поседува сертификат за стручна оспособеност на возачите на моторни возила за превоз на опасни материи соодветен за опасните материи и видот на возилото;
- 18) се користи оган или незаштитен извор на светлина;
- 19) не се почитува забраната за пушење и
- 20) се превезуваат експлозивни, отровни, заразни или радиоактивни материи без посебно одобрување, односно дозвола за превоз издадена од надлежните органи.

Доколку се работи за превоз на радиоактивна материја, решение од ставот 1 на овој член донесуваат и инспекторите од Дирекцијата за радијациона сигурност.

За дејствијата од ставот 1 на овој член извршени од страна на домашен превозник ќе се одземе и сообраќајната дозвола и со соодветна придружба ќе се врати возилото на местото на утоварот.

За дејствијата од ставот 1 на овој член извршени од страна на странски превозник, со соодветна придружба ќе се врати возилото на влезниот граничен премин.

Исклучување на возило од сообраќај со одземање на сообраќајна дозвола од ставот 3 на овој член трае 30 дена.

Одземената сообраќајна дозвола од ставот 3 на овој член се предава во Министерството за внатрешни работи.

За одземената сообраќајна дозвола на превозникот му се издава потврда.

Член 87

Надлежните инспекциски органи од членот 86 ставови 1 и 2 на овој закон имаат право да донесат решение со кое нема да дозволат натамошно движење на возилото, се додека не се отстранат неправилностите на лице место, доколку е можно и соодветно, или на местото кое тие ќе го определат, ако:

- 1) озилото влече повеќе од една приколка/полуприколка;
- 2) возилото не ги задоволува стандардите за одобрување, но не претставува голема опасност;
- 3) возилото не носи исправни апарати за гаснење пожар какви што се бараат (апаратот за гаснење пожар се смета за исправен ако недостасуваат само пропишаниот печат и/или датумот на истекување на рокот на траење, но ова не се применува ако е очигледно дека апаратот за гаснење пожар повеќе не е исправен, пример мерачот на притисок е на 0);
- 4) во возилото ја нема посебната опрема која се бара при превозот на опасните материи или во пишаниите инструкции;
- 5) датумите на испитување и проверка на роковите на важност на пакувањата, IBCs или големите пакувања, не се усогласени;
- 6) се превезуваат оштетени пакувања, IBCs или големи оштетени пакувања, неисчистени празни пакувања;
- 7) се врши превоз на спакувани опасни материи во контејнер, кој не е наменет за тоа;
- 8) контејнерите/контејнерите цистерни (вклучувајќи ги и празните неисчистени) не се правилно затворени;
- 9) превоз на комбинирани пакувања кај кои надворешното пакување не е правилно затворено;
- 10) неправилно означување со налепници и поставување на таблички;
- 11) нема упатство за посебни мерки за безбедност или упатството не е соодветно за опасната материја која се превезува и
- 12) возилото не е правилно паркирано и не е под надзор.

Член 88

Надлежните инспекциски органи од членот 86 ставови 1 и 2 на овој закон ќе го дозволат натамошното движење на возилото и ќе донесат решение за отстранување на неправилностите, веднаш по завршувањето на превозот, ако:

- 1) големината на табличките или налепниците или големината на буквите, броевите или симболите на табличките или етикетите не ги задоволуваат прописите од членот 3 на овој закон;
- 2) недостасуваат други податоци во документите за превоз, освен оние од ризична категорија -I од членот 86 точка 16 на овој закон и
- 3) сертификат за стручна оспособеност на возачите на моторните возила за превоз на опасни материи соодветен за опасните материи и видот на возилото не е во возилото, но постојат докази дека возачот го поседува и е важечки.

Член 89

Ако при вршење на надзорот надлежните инспекциски органи дојдат до сознание дека постои основа за сомневање дека е извршен прекршок со кој е сторена повреда на овој закон или друг пропис, се должни без одлагање да поднесат барање за поведување на прекршочна постапка.

Член 90

Против решението на државните инспектори за патен и железнички сообраќај може да се поднесе жалба до министерот за транспорт и врски. Против решението донесено од овластените службени лица од Министерството за внатрешни работи може да се поднесе жалба до министерот за внатрешни работи. Против решението на инспекторите од Дирекцијата за радијациона сигурност може да се поднесе жалба до надлежната Комисија на Владата на Република Македонија.

Жалбата од ставот 1 на овој член се поднесува во рок од осум дена од денот на приемот на решението и не го одлага извршувањето на решението.

Член 91

Правните или физичките лица кои вршат превоз или други постапки со опасни материи се должни на инспекциските органи да им ја дадат на увид потребната документација.

Член 92

За извршените проверки при превозот на опасни материи, Министерството за транспорт и врски води база на податоци за:

- обемот на превезени опасни материи во превезени тони или тон километри,
- бројот на извршени проверки,
- бројот на проверени домашни и странски возила по место на регистрација,
- бројот и видот на констатирани прекршоци и
- бројот и видот на изречени казнени мерки.

Органите надлежни за контрола на превозот на опасни материи за извршените проверки до Министерството за транспорт и врски доставуваат извештај на секои три месеца, во кој се содржани податоците од ставот 1 на овој член.

Базата на податоци се води на посебен образец.

Формата и содржината на образецот за водење база на податоци од ставот 1 на овој член ја пропишува министерот за транспорт и врски.

За сериозни или повторени прекршоци извршени од странски превозник кои ја загрозуваат безбедноста на превозот, Министерството за транспорт и врски ќе го извести соодветниот надлежен орган на земјата во која е регистриран превозникот или испраќачот и ќе побара да бидат преземени соодветни мерки во однос на прекршителот.

X. Прекршочни одредби

Член 93

Глоба во износ од 3.000 до 5.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице, ако:

- 1) превезува опасна материја што е забранета за превоз или спротивно на одредбите на меѓународните прописи за превоз на опасни материи (член 3);
- 2) превезува новооткриена опасна материја за која со научно испитување не се утврдени условите што даваат целосна сигурност при превозот (член 6);
- 3) амбалажата во која се превезува опасна материја не одговара на пропишаните услови (член 8);
- 4) садот во кој превезува опасна течна материја или опасна материја потопена во некоја течност, или садот за превоз на раствор на опасна материја и нивните затворачи не одговараат на пропишаните услови (член 10);
- 5) садот со зафатнина поголема од 200 литри во кој превезува опасна течна материја не е од челичен лим или од друг соодветен материјал (член 11 став 1);
- 6) амбалажата наменета за превоз на опасни материи не е испитана и нема соодветен сертификат за сообразност (член 12);
- 7) нареди или дозволи со опасна материја да ракува лице кое не е полнолетно или лице кое не е стручно оспособено за ракување со тие материи (член 16 став 1);
- 8) нема назначено советник за безбедност при превоз на опасни материи (член 17 став 1);
- 9) без овластување од надлежниот орган врши стручно оспособување на советници за безбедност при превоз на опасни материи (член 17 став 4);
- 10) не ги чува годишните извештаи во определен рок или не ги достави на надлежните органи по нивно барање (член 19 став 3);
- 11) дозволи превоз на опасни материи од страна на лица кои не се стручно оспособени за превоз на опасни материи (член 20 став 1);
- 12) без овластување од надлежниот орган врши стручно оспособување на лица кои превезуваат опасни материи (член 20 став 4);
- 13) врши натовар, прием, предавање или истовар на опасни материи надвор од местото определено од надлежниот орган (член 27);
- 14) на местото на кое се врши натовар или истовар на експлозивна материја или запалива опасна материја не се придржува на забраните од членот 29 на овој закон;

15) местото на кое се врши натовар или истовар на експлозивни материи, гасови или на запални опасни материи не го снабди со апарати или со други уреди за гаснење на пожар (член 32);

16) во затворен простор во кој се врши натовар или истовар на опасни материи што развиваат гасови или на радиоактивни материи не постави апарат за мерење на концентрацијата на гасовите во воздухот, односно апарат за мерење на радиоактивноста во тој простор, или редовно не врши преглед и баждарење на тие апарати (член 33);

17) одделни видови опасни материи превезува преку подрачје на кое е забранет превозот на такви материи или го врши превозот на материјата со превозно средство со кое е забранет превозот на таква материја (член 37 став 1);

18) опасна материја предаде на превоз како багаж, освен апарати, направи и други слични предмети што содржат минимални количини на опасни материи кои не претставуваат опасност од околината, а служат за лична употреба (запалки, кибрити, лекови и слично) (член 38);

19) веднаш не го запре натамошното превезување на опасна материја што е забранета за превоз и за тоа не ги извести најблиската полициска станица и испраќачот, штом ќе утврди или на друг начин ќе дознае дека превезува таква опасна материја (член 39 став 1);

20) не го запре натамошното превезување на опасни материи и за тоа не го извести испраќачот кога во текот на превозот ќе утврди дека превезува опасна материја што не ги исполнува условите пропишани за превоз или која не е декларирана како опасна материја или е неточно декларирана (член 40 став 1);

21) веднаш по применото известување за запирањето на превозот на опасната материја не ги отстрани утврдените недостатоци или не ја преземе опасната материја (член 40 став 2);

22) експлозивната материја чијшто натовар или истовар се врши надвор од кругот на претпријатијата што тие материи ги произведуваат или ги држат за својата редовна дејност ја натоварува или истоварува надвор од местото што го определило Министерството за внатрешни работи (член 41);

23) не ги преземе посебните мерки за безбедност при превозот на определена експлозивна материја што ги пропишал надлежниот орган (член 44 став 1);

24) експлозивна материја и средствата за нејзино иницирање ги превезува во ист простор на превозното средство или ако експлозивната материја ја превезува во просторот на превозното средство во кој се превезуваат лица (член 46 ставови 1 и 3);

25) за исчезнатото количество експлозивна материја при превозот веднаш не ја извести најблиската полициска станица (член 47);

26) садовите во кои се превезуваат гасови не се снабдени со исправни вентили и вентилите на тие садови не се заштитени со заштитна капа или со заштитен прстен и херметички затворени за време на превозот (член 49);

27) превезува отров во ист товарен простор со животни прехранбени производи, или со добиточна храна или со лекови, или со предмети за општа употреба кои подлежат на здравствен надзор (член 51 став 4);

28) при превозот на отровни или заразни материи не ги преземе посебните мерки за безбедност пропишани од надлежните органи (член 52 став 1);

29) во случај на истурање на отровна или заразна материја на видлив начин не го обележи местото на кое настанало истурањето или не го спречи пристапот кон тоа место на луѓе или животни до доаѓањето на стручно оспособено лице (член 54);

30) пакува или превезува радиоактивна материја во амбалажа што не му одговара на определен вид радиоактивна материја или дозата на зрачење на површината на амбалажата е поголема од дозволената (член 55);

31) при подготвувањето за превоз или при превозот на радиоактивна материја која истовремено е и токсична, експлозивна или запална, не ги преземе мерките за безбедност пропишани за секој наведен вид опасност (член 56);

32) превезува радиоактивна материја во ист товарен простор со животни прехранбени производи, предмети за општа употреба што подлежат на здравствен надзор, со лекови, или со добиточна храна (член 57);

33) превезува радиоактивна материја без дозвола од надлежниот орган или при нејзиниот превоз не ги преземе наведените посебни мерки за безбедност (член 58 ставови 1, 2 и 3);

34) превезува поголемо количество радиоактивна материја, односно број на извори на јонизирачки зрачења чија активност е поголема од активноста определена во дозволата или не го извести надлежниот орган во Републиката за почетокот на превозот или ако извезувањето не ги содржи сите пропишани податоци (член 59);

35) радиоактивна материја или извор на јонизирачки зрачења, што во случај на незгода или несреќа може да доведе до контаминација или до загрозување на животната средина со зрачење, превезува без придружба на лице стручно оспособено за ракување со таа материја (член 61);

36) во случај на истурање на радиоактивна материја на видлив начин не го обележи местото на кое дошло до растурање или не го спречи пристапот на тоа место на луѓе или животни до доаѓањето на стручно оспособени лица (член 62);

37) превезува опасна материја со моторно или приклучно возило кое не е посебно конструирано за превоз на одделни опасни материи или со возило кое не одговара на условите пропишани со овој закон и со прописот од членот 3 точка 1 на овој закон (член 63 став 1);

38) врши превоз на опасни материи со возила со ознаки "ЕХ/II", "ЕХ/III", "FL", "OX" и "AT" кои немаат уверение за испитано возило (член 63 ставови 2 и 3);

39) превезува опасни материи со моторно возило кое не ги исполнува техничките услови за превоз на определена опасна материја (член 65);

40) моторното возило со кое превезува опасна материја или празни неисчистени садови во кои се наоѓале опасни материи ги нема знаците пропишани во членовите 66 и 67 на овој закон;

41) возилото со кое превезува експлозивна или радиоактивна материја не го означи со соодветните ознаки или ознаките не ги постави на соодветно место (член 68);

42) опасна материја превезува во железничко возило во кое се наоѓаат патници (член 77);

43) нареди маневрирање со железнички возила натоварени со опасна материја, а претходно не ги преземе пропишаните мерки за безбедност (член 79);

44) вклучи во воз железничко возило или цистерна со опасна материја спротивно на условите и на начинот што ги утврдило железничкото транспортно претпријатие (член 80);

45) во случај на исчезнување на опасна материја при превозот не ги преземе потребните мерки за нејзино пронаоѓање и ако за нејзиното исчезнување и за опасноста која ја претставува таа опасна материја не ги извести најблиската полициска станица, или надлежниот орган кој ја издал дозволата за превоз на опасните материи, односно соодветниот инспекторат (член 81 став 1);

46) опасната материја што испаднала или што се истурила при превозот не ја собере или не ја отстрани, односно смести на место определено за тоа или на друг начин не ја стори безопасна или за тоа не ја извести најблиската полициска станица или надлежниот орган кој ја издал дозволата за превоз на опасните материи,

односно соодветниот инспекторат, а по потреба и Државниот санитарен и здравствен инспекторат, Државниот инспекторат за животна средина или Дирекцијата за заштита и спасување (член 82 став 1) и

47) на барање на надлежните инспекциски органи не им ја даде на увид целата потребна документација за превоз на опасните материи (член 91).

За дејствијата од ставот 1 на овој член глоба во износ од 1.500 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице или на советникот за безбедност при превоз на опасни материи назначен од правното лице.

За дејствијата од ставот 1 точки 10, 13, 14, 15, 16, 18, 38, 40, 41 и 47 на овој член, инспекторот на Државниот инспекторат за транспорт, овластеното службено лице од Министерството за внатрешни работи и инспекторот од Дирекцијата за радијациона сигурност, може на самото место да изрече глоба во износ од 600 евра во денарска противвредност на одговорното лице во правното лице или на советникот за безбедност при превоз на опасни материи назначен од правното лице, со врачување на покана за плаќање на глобата во рок од осум дена од денот на врачувањето на поканата.

Доколку глобата од ставот 3 на овој член сторителот не ја плати во определениот рок, инспекторот на Државниот инспекторат за транспорт, овластеното службено лице од Министерството за внатрешни работи и инспекторот од Дирекцијата за радијациона сигурност, се должни да поднесе барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежниот суд за прекршоци.

За прекршокот од ставот 1 на овој член покрај глобата на правното лице може да му се изрече и прекршочна санкција привремена забрана за вршење на дејноста од шест месеца до две години.

Член 94

Глоба во износ од 1.500 до 3.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице, ако:

1) превезува опасна материја во сад од кршлив материјал или неотпорна пластична маса што не е сместен во заштитна амбалажа и не е обезбеден со соодветен материјал за пополнување на празниот простор (член 9);

2) садовите од кршлив материјал во кој се превезува опасна течна материја ги пакува во група чија вкупна маса надминува 75 кг или садовите од некршлив материјал во кој се превезува опасна течна материја ги пакува во група чија вкупна маса надминува 150 кг (член 11 став 2);

3) празната неисчистена амбалажа садови во која се наоѓале опасни материи не е затворена и не е означена на ист начин како да е наполнета со опасни материи (член 15);

4) на превозникот не му предаде товарен лист и упатство за посебните мерки за безбедност што мораат да се преземат при превозот на опасна материја (член 22);

5) упатството за посебни мерки за безбедност не ги содржи сите потребни податоци и не е напишано на македонски јазик и јазиците на сите земји низ кои се врши превозот на опасната материја (член 25);

6) врши натоварување или истоварување на опасни материи на место кое не е посебно определено и заградено или не е снабдено со пропишани уреди или опрема или ако на видно место не е означено со соодветна ознака за опасност (член 26 став 2);

7) уредот за натовар или истовар на опасни материи не е исправен или изведен така да не ја оштетува амбалажата на опасната материја (член 31);

8) на местото на кое се натоваруваат или истоваруваат опасните материи не ја контролира исправноста на уредите или на електричните инсталации не организи-

ра физичко обезбедување на тие места или не се грижи за исправноста на техничката опрема и на другите средства за гаснење на пожар на тие места (член 34);

9) опасната материја ја предаде или ја прими на превоз или ја превезува со сопствено превозно средство, а истата не е подготвена во согласност со условите за нејзиниот превоз (член 36);

10) садот во кој превезува гас го полни со вид на гас за кој тој не е наменет (член 48);

11) садовите со гас ги превезува со отворено превозно средство, а товарот не го заштити од штетни атмосферски влијанија или ако ги превезува со затворено превозно средство што не е снабдено со вентилационен уред или не е овозможено постојано проветрување (член 50) и

12) дозволи или нареди на возило натоварено со опасна материја да се врши поправка која поради искрење или удар може да предизвика пожар или експлозија или да ја оштети амбалажата (член 64 став 1).

За дејствијата од ставот 1 на овој член глоба во износ од 1.000 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице или на советникот за безбедност при превоз на опасни материји назначен од правното лице.

За дејствијата од ставот 1 на овој член инспекторот на Државниот инспекторат за транспорт, овластеното службено лице од Министерството за внатрешни работи и инспекторот од Дирекцијата за радијациона сигурност, можат на самото место да изречат глоба во износ од 300 евра во денарска противвредност на одговорното лице во правното лице или на советникот за безбедност при превоз на опасни материји назначен од правното лице, со врачување на покана за плаќање на глобата во рок од осум дена од денот на врачувањето на поканата.

Доколку глобата од ставот 3 на овој член сторителот не ја плати во определениот рок, инспекторот на Државниот инспекторат за транспорт, овластеното службено лице од Министерството за внатрешни работи и инспекторот од Дирекцијата за радијациона сигурност, се должни да поднесат барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежниот суд за прекршоци.

Член 95

Глоба во износ од 500 до 2.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правното лице, ако:

1) шишињата во кои се превезуваат опасни материји, освен ниските шишиња со пречник поголем од 30 см во кои се превезува течен нафтен гас, не ги пакува, односно не ги става во палети во вертикална положба или ако шишињата со гас ги пакува во хоризонтална положба, а не ги обезбеди така што да не можат да се тркалаат или поместуваат или ако шишињата пакувани во палети во вертикална положба не ги обезбеди да не можат да се превртуваат (член 13);

2) амбалажата во која превезува опасна материја на видно место не е означена со налепници за опасноста, односно со налепници за кршливоста на садот согласност со прописите од член 3 на овој закон (член 14);

3) натоварува или истоварува опасни материји ноќе без електрично осветление или ако електричните уреди на местото на натоварот или истоварот не се изработени така што да не можат да предизвикаат пожар или експлозија (член 30 став 2);

4) во возилото со кое превезува опасна материја држи материја која може да предизвика пожар (член 64 став 2);

5) моторното возило со кое превезува опасна материја ја нема пропишаната опрема (член 69);

6) приклучното возило со кое превезува опасна материја, кое има единечна оска со еднократни тркала, нема посебен уред кој предупредува за опаѓањето на

притисокот на воздухот во пеневматикот повеќе од 20% на кое и да било тркало на приклучното возило (член 70 став 1);

7) приклучното возило со кое превезува опасна материја кое не е снабдено со систем за автоматско сопирање, а не е врзано за влечното возило и снабдено со синцири (член 70 став 2);

8) во возилото не се наоѓа соодветна лична заштитна опрема за возачот (член 71);

9) дозволи во возилото со кое превезува опасна материја да се наоѓаат други лица, освен возачот, совозачот и придружникот (член 73 став 1) и

10) правното или физичкото лице по барање на надлежниот орган не ги стави на располагање техничките средства и другата опрема за собирање или отстранување на испаднатите или истурените опасни материји (член 82 став 4).

За дејствијата од ставот 1 на овој член глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече и на одговорното лице во правното лице или на советникот за безбедност при превоз на опасни материји назначен од правното лице.

За дејствијата од ставот 1 на овој член инспекторот на Државниот инспекторат за транспорт, овластеното службено лице од Министерството за внатрешни работи и инспекторот од Дирекцијата за радијациона сигурност, можат на самото место да изречат глоба во износ од 200 евра во денарска противвредност на одговорното лице во правното лице или на советникот за безбедност при превоз на опасни материји назначен од правното лице, со врачување на покана за плаќање на глобата во рок од осум дена од денот на врачувањето на поканата.

Доколку глобата од ставот 3 на овој член сторителот не ја плати во определениот рок, инспекторот на Државниот инспекторат за транспорт, овластеното службено лице од Министерството за внатрешни работи и инспекторот од Дирекцијата за радијациона сигурност, се должни да поднесат барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежниот суд за прекршоци.

Член 96

На физичко лице - трговец поединец за прекршоците од членот 93 на овој закон ќе му се изрече глоба во износ од 1.700 до 2.000 евра во денарска противвредност, за прекршоците од членот 94 на овој закон ќе му се изрече глоба во износ од 1.300 до 1.600 евра во денарска противвредност, за прекршоците од членот 95 на овој закон ќе му се изрече глоба во износ од 1.000 до 1.200 евра во денарска противвредност.

За прекршоците од членовите 93, 94 и 95 на овој закон глоба во износот од ставот 2 на овие членови ќе му се изрече и на советникот за безбедност при превоз на опасни материји, назначен од физичко лице - трговец поединец.

За прекршоците од членовите 93, 94 и 95 на овој закон инспекторот на Државниот инспекторат за транспорт, овластеното службено лице од Министерството за внатрешни работи и инспекторот од Дирекцијата за радијациона сигурност, можат на самото место да му изрече на советникот за безбедност при превоз на опасни материји назначен од физичкото лице - трговец поединец, на самото место, со врачување на покана за плаќање на глобата во рок од осум дена од денот на врачувањето на поканата.

Доколку глобата од ставот 3 на овој член сторителот не ја плати во определениот рок, инспекторот на Државниот инспекторат за транспорт, овластеното службено лице од Министерството за внатрешни работи и инспекторот од Дирекцијата за радијациона сигурност, се должни да поднесат барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежниот суд за прекршоци.

За прекршокот од членот 93 став 1 на овој закон покрај глобата, на физичкото лице - трговец поединец, може да му се изрече и прекршочна санкција привремена забрана за вршење на дејноста од шест месеца до две години.

Член 97

Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице, ако:

1) врши пренос, натовар, истовар или претовар на опасните материи, а пред тоа не е запознат со начинот на работа, со опасностите и со заштитните мерки при работата и тоа без раководство и надзор на стручно оспособено лице за ракување со опасни материи (член 16 став 2);

2) превезува опасни материи, а не поседува сертификат за стручната оспособеност на возачите на моторни возила за превоз на опасни материи соодветен за опасните материи и видот на возилото (член 20 став 2);

3) превезува опасни материи без товарен лист и упатство за посебни мерки за безбедност (член 22);

4) пристапи на место на кое се врши натовар или истовар на опасни материи, а не учествува во натоварот или истоварот (член 28);

5) на местото на кое се врши натовар или истовар на експлозивна материја или запалива опасна материја не се придружува на забраните од членот 29 став 1 на овој закон;

6) за време на натоварот или истоварот на запални течности или гасови не го земји превозното средство или за време на натоварот, истоварот или претоварот не ја запре работата на моторот на превозното средство со кое ги превезува запалната течност или запалниот гас кога бил должен тоа да го стори (член 35);

7) опасната материја ја превезува со сопствено превозно средство, а истата не е подготвена во согласност со условите за нејзиниот превоз (член 36);

8) како лице кое управува со моторно возило превезува одделни видови на опасни материи преку подрачје на кое е забранет превозот на такви материи или го врши превозот на материјата со превозно средство со кое е забранет превозот на таквата материја (член 37);

9) прими на превоз опасна материја како багаж, освен апаратите, направите и другите слични предмети што содржат минимални количества на опасни материи, што не претставуваат опасност по околината, а служат за лична употреба (запалки, кибрити, лекови и слично) (член 38);

10) утврди или на друг начин дознае дека превезува опасна материја која е забранета за превоз, веднаш не го запре натамошното превезување на опасната материја и за тоа не ја извести најблиската полициска станица и испраќачот на опасната материја (член 39 став 1);

11) во текот на превозот утврди дека превезува опасна материја која не ги исполнува условите пропишани за превоз или која не е декларирана или е неточно декларирана, не го запре натамошното превезување на опасната материја и за тоа го извести испраќачот (член 40 став 1);

12) во текот на превозот на експлозивна материја не ги преземе посебните мерки за безбедност што ги пропишал надлежниот орган (член 44 став 1);

13) експлозивната материја и средствата за нејзино иницирање ги превезува во ист простор на превозното средство или ако експлозивната материја ја превезува во кабината на возачот или во просторот на превозното средство во кој се превезуваат лица (член 46 ставови 1 и 3);

14) за исчезнатото количество на експлозивна материја при превозот веднаш не ја извести најблиската полициска станица (член 47);

15) садовите со гас ги превезува со отворено превозно средство, а товарот не го заштити од штетните атмосферски влијанија или ако ги превезува со затворено превозно средство што не е снабдено со вентилационен уред или не е овозможено постојано проветрување (член 50);

16) како лице кое управува со превозно средство превезува отров или заразни материи во ист товарен простор со животни прехранбени производи, добиточна храна, лекови и предмети за општа употреба што подлежат на здравствен надзор (член 51 став 4);

17) во текот на превозот на отровни или заразни материи не ги преземе посебните мерки за безбедност пропишани од надлежните органи (член 52 став 1);

18) во случај на истурање на отровна или заразна материја на видлив начин не го обележи местото на кое настанало истурањето или не го спречи пристапот кон тоа место на луѓе или животни до доаѓањето на стручно оспособено лице (член 54);

19) како лице кое управува со превозно средство превезува радиоактивна материја во ист товарен простор со животни прехранбени производи, со предмети за општа употреба кои подлежат на здравствен надзор, со лекови, или со добиточна храна (член 57);

20) во текот на превозот на радиоактивна материја не ги преземе посебните мерки за безбедност пропишани од надлежните органи (член 58 став 3);

21) радиоактивните материи кои во случај на незгода или несреќа, со зрачење можат да доведат до загадување или до загрозување на животната средина ги превезува без придружба на лице стручно оспособено за ракување со тие материи (член 61);

22) во случај на истурање на радиоактивна материја на видлив начин не го обележи местото на кое дошло до истурање или не го спречи пристапот кон тоа место на луѓе или животни до доаѓањето на стручно оспособени лица (член 62 став 1);

23) за истурана или исчезната радиоактивна материја во текот на превозот веднаш не ја извести најблиската полициска станица и Дирекцијата за радијациона сигурност (член 62 став 2);

24) управува превозно средство со ознаки "EX/II", "EX/III", "FL", "OX" и "AT" кое нема уверение за испитано возило (член 63 став 2);

25) врши превоз спротивно од одредбите на членот 63 ставови 5, 6 и 7 од овој закон;

26) во возилото со кое превезува опасни материи држи материи што можат да предизвикаат пожар или врши поправка на возилото натоварено со опасни материи (член 64);

27) на моторно возило со кое превезува опасни материи не се поставени таблички и налепници за означување на возило, или истите не се испишани и поставени согласно со прописот од членот 3 точка 1 на овој закон (член 66 ставови 1, 2, 3 и 4);

28) не ги извади табличките и налепниците од празното и исчистено возило (член 66 став 4);

29) превезува опасна материја со возилото од членот 63 став 6 на овој закон, а не гозначи возилото со пропишаното знаменце истакнато на видливо место (член 67);

30) при превозот на опасни материи не поседува соодветна лична заштитна опрема (член 71);

31) како возач на моторно возило при превозот на опасна материја се движи по забранети патишта, или го запре или паркира возилото на место кое не е определено и обележено за тој вид возила (член 72 ставови 1 и 2);

32) како возач на моторно возило при превозот на опасни материи прими во возило лице кое не е совозач или придружник (член 73 став 1);

33) пуши во кабината на возилото со кое се превезуваат опасни материи од класите 1,2,3, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1 и 5.2 (член 73 став 2);

34) при превозот на опасни материи не управува со возилото со особена претпазливост, вози со брзина поголема од 70 км на час, или брзина која преминува 80% од најголемата дозволена брзина определена според видот на патот или при превоз на отровни материи вози со брзина поголема од 60 км на час (член 74);

35) како возач на моторно возило се оддалечи од возилото со кое превезува опасна материја, а возилото го остави без надзор на совозачот или придружникот (член 75);

36) во случај кога возилото е запрено поради дефekt, сообраќајна незгода или несреќа или од други оправдани причини не ги преземе сите мерки за предупредување на другите учесници во сообраќајот (член 76);

37) од моментот на приемот до моментот на испорака не обезбеди чување на опасната материја што ја превезува (член 78);

38) при превозот на опасна материја доколку дојде до исчезнување на истата, не ги преземе мерките за нејзино пронаоѓање и не ја извести најблиската полициска станица, или надлежниот орган кој ја издал дозволата за превоз на опасни материи, односно соодветниот инспекторат (член 81 став 1);

39) испадната или истурена материја при превозот не ја собере или отстрани, односно не ја смести на за тоа определено место или на друг начин не ја стори безопасна и за тоа не ги извести надлежните органи (член 82 став 1);

40) како член на екипажот на моторно возило на кое се случила незгода или несреќа при превозот на опасни материи, а чии последици не може сам да ги отстрани, или поради кои не може да го продолжи возењето, веднаш за тоа не ја извести најблиската полициска станица (член 83 став 1);

41) како лице кое се затекнало на местото на незгодата на барање од возачот не ја извести најблиската полициска станица во случај на незгода или несреќа на возилото што превезува опасни материи (член 83 став 2) и

42) како лице кое управува со превозното средство на барање на надлежните инспекциски органи не им ја даде на увид целата потребна документација за превоз на опасни материи (член 91).

За дејствијата од ставот 1 точки 2, 3, 5, 6, 9, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 37, 40, 41 и 42 на овој член, инспекторот на Државниот инспекторат за транспорт, овластеното службено лице од Министерството за внатрешни работи и инспекторот од Дирекцијата за радијациона сигурност, можат на самото место да изречат глоба во износ од 200 евра во денарска противвредност на физичко лице при што на сторителот на прекршокот ќе вратат покана за плаќање на глоба во рок од осум дена од денот на врачувањето на поканата.

Доколку глобата од ставот 2 на овој член сторителот не ја плати во определениот рок, инспекторот на Државниот инспекторат за транспорт, овластеното службено лице од Министерството за внатрешни работи и инспекторот од Дирекцијата за радијациона сигурност, се должни да поднесат барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежниот суд за прекршоци.

Член 98

Посредување

За прекршоците од членовите 94, 95, 96 и 97 на овој закон, инспекторот на Државниот инспекторат за транспорт, овластеното службено лице од Министерството за внатрешни работи и инспекторот од Дирекцијата за радијациона сигурност можат на сторителот на прекршокот да му предложат посредување и постигнување на согласност со која сторителот на прекршокот треба да ја плати глобата, другите давачки или да ги отстрани последиците од прекршокот.

Лицата од ставот 1 на овој член составуваат записник за прекршокот во кој се констатира согласноста на двете страни за покренување на постапка за посредување, на кој се потпишува и сторителот на прекршокот.

Постапката за посредување се покренува со доставување на записник од ставот 2 на овој член до комисијата за посредување, кој лицата од ставот 1 на овој член се должни да го достават во рок од три дена од денот на составувањето и потпишувањето.

Постапка за посредување се води пред комисија за посредување формирана од министерот за транспорт и врски.

Комисијата е составена од три члена од кои еден ја врши функцијата на претседател. Членовите на комисијата се избираат од редот на државните службеници вработени во Министерството за транспорт и врски, од кои еден е дипломиран правник.

Претседателот на комисијата е должен постапката да ја започне во рок од 24 часа од денот на доставувањето на записникот.

Комисијата работи на седница на која задолжително присуствуваат претставници на сторителот на прекршокот и државниот инспектор, службеното лице од Министерството за внатрешни работи или инспекторот од Дирекцијата за радијациона сигурност.

За постигнатата согласност во постапката за посредување се склучува спогодба со сторителот на прекршокот.

Во спогодбата се утврдуваат обврските на сторителот на прекршокот, а особено:

- висината и начинот на плаќање на глобата,
- висината и начинот на плаќање на други давачки и трошоци и
- мерките кои треба да ги преземе сторителот за отстранување на последиците од прекршокот.

Во случај во кои е постигната согласност за посредување глобата на сторителот може да биде намалена за најмалку една половина за максимум пропишаната глоба за прекршокот.

Министерот за транспорт и врски донесува деловник и трошковник за работа на комисијата.

Членовите на комисијата за посредување имаат право на награда за својата работа во комисијата која треба да биде разумна и соодветна на значењето, обемот и сложеноста на прекршоците.

Висината и видот на трошоците утврдени во трошковникот од ставот 11 на овој член се определува од реалните трошоци што ги има органот потребни за обезбедување на работа на комисијата за посредување.

Комисијата за посредување е должна да води евиденција за поведените постапки за посредување и за нивниот исход.

Спогодбата од ставот 8 на овој член има сила на извршна исправа.

Ако постапката за посредување не успее, се поднесува барање за поведување на прекршочна постапка пред надлежниот суд за прекршоци.

XI. Преодни и завршни одредби

Член 99

Поблиските прописи предвидени со овој закон ќе се донесат во рок од шест месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

До влегувањето во сила на прописите од ставот 1 на овој член ќе се применуваат прописите што важеле до денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 100

Одредбата од членот 17 став 1 на овој закон со која правните или физичките лица кои превезуваат, примаат или предаваат на превоз опасни материи се должни да назначат најмалку едно стручно оспособено лице - советник за безбедност при превоз на опасните материи, ќе започне да се применува од 1 јануари 2008 година.

Член 101

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да се применува Законот за превоз на опасни материи ("Службен лист на СФРЈ" број 27/90 и 45/90) и

Законот за превоз на опасни материи ("Службен весник на Република Македонија" број 12/93), освен одредбите од членовите 85 до 103 кои се однесуваат за превоз на опасни материи во внатрешните пловни патишта, воздушниот сообраќај и поштенскиот сообраќај.

Член 102

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во „Службен весник на Република Македонија“.

L I G J PËR TRANSPORTIN E MATERJEVE TË RREZIKSHME NË KOMUNIKACIONIN RRUGOR DHE HEKURUDHOR

I. Dispozita të përgjithshme

Neni 1

Me këtë ligj rregullohen kushtet dhe mënyra e kryerjes së transportit të materieve të rrezikshme në komunikacionin hekurudhor të brendshëm dhe atë ndërkombëtar, kushtet që duhet t'i plotësojnë ambalazhi dhe mjetet e transportit, detyrimet e personave që marrin pjesë në transportin e materieve të rrezikshme, caktimin e këshilltarit për siguri, aftësimin e personave që marrin pjesë në transportin e materieve të rrezikshme, kompetencat e organeve shtetërore dhe mbikëqyrja e zbatimit të Ligjit.

Përfshirjet

Neni 2

Dispozitat e këtij ligji nuk kanë të bëjnë me transportin e materieve të rrezikshme, me mjetet transportuese të Armatës së Republikës së Maqedonisë.

Dispozitat e këtij ligji nuk kanë të bëjnë me karburantin në serbator të mjetit transportues, si dhe të materieve tjera të rrezikshme që shërbejnë për mjetin transportues, të vendosura në enë të caktuara për ato, të lejuara me leje homologjie dhe që paraqesin tërësi me mjetin transportues.

Zbatimi

Neni 3

Për transportin e materieve të rrezikshme përveç këtij ligji, zbatohen edhe dispozitat nga:

- 1) Marrëveshja evropiane për transport rrugor ndërkombëtar të materieve të rrezikshme (ADR) dhe
- 2) Konventa për transporte hekurudhore ndërkombëtare (COTIF), pjesë përbërëse e së cilës është rregullorja për transport ndërkombëtar të materieve të rrezikshme në komunikacionin ndërkombëtar (RID).

Kuptimi i nocioneve

Neni 4

Nocione të caktuara, të përdorura në këtë ligj e kanë kuptimin si vijon:

1. **"automjet"** është çdo mjet transportues i paraparë me dispozitat nga neni 3 i këtij ligji (automjet, vagon hekurudhor etj.);
2. **"materie të rrezikshme"** janë substanca ose produkte për të cilat transporti është i ndaluar ose i lejuar vetëm në kushte të caktuara në pajtim me dispozitat nga neni 3 i këtij ligji.
3. **"përgatitja e materieve"** nënkupton paketimin, shënimin dhe formimin e dokumentacionit të duhur për transportin e materieve të rrezikshme;
4. **"EX/II"** është shenja për transportin e mjeteve të dedikuara për transportin e materieve të rrezikshme nga klasa 1;
5. **"EX/III"** është shenja për mjetet transportuese të dedikuara për transportin e materieve të rrezikshme të klasit 1, për të cilat vendosen kritere më rigorozë të mjeteve transportuese të shënuara me shenjën EX/II;

6. **"FL"** është shenja për mjetet transportuese të dedikuara për transportin e lëngjeve, temperatura ndezëse e të cilës është nën 610C (me përjashtim të dizel karburantit që përgjigjet në standardet EN 590:1993, vajit të gaztë dhe vajit të lehtë për ndezje me numër identifikues UN 1202, me temperaturë të ndezjes siç është përcaktuar me normat EN 590:1993) ose gazet ndezëse në serbator të kontejnerit, serbator bartës ose kontejnerë me vëllim më të madh se 3 m³, serbatorë fiks ose të ndërtuar më të mëdhenj se 1m³ ose automjete me bateri me vëllim të enëve më të mëdha se 1m³, të cilat janë të dedikuara për transportin e gazeve ndezëse;

7. **"OX"** është shenja për mjetet transportuese të dedikuara për transportin e peroksid hidrogjenit ose peroksid hidrogjenit stabil e të tretur në ujë me më shumë se 60% peroksid hidrogjen (klasi 5.1, UN nr. 2015) edhe atë në serbator kontejnerësh ose serbatorë bartës me vëllim më të madh se 3 m³, si dhe në serbator fiks ose të ndërtuar me vëllim më të madh se 1 m³;

8. **"AT"** është shenja për mjetet transportuese të dedikuara për transport në serbatorë kontejneri, serbatorë bartës ose MEGC-kontejnerë, vëllimi i të cilës është më i madh se 3 m³, në serbatorë fiks ose serbatorë të shtuar me vëllim më të madh se 1 m³ ose në automjete baterish me vëllim të enëve më të madh se 1 m³, ndërsa nuk bien në tipin e automjeteve FL;

9. **"EN"** është shenja për Standarde evropiane;

10. **"Kontejner"** është mjet transporti me konstruksion të fortë që mund të shfrytëzohet më shumë herë për transportin e mallrave;

11. **"UN numri"** është numri katërshifror i caktuar nga Kombet e Bashkuara për identifikimin e materieve të rrezikshme; dhe

12. **"Ambalazhi" paraqet** enë së bashku me komponentët ose materialet tjera e duhura për enën që ta kryejë funksionin e saj të ruajtjes së materies së rrezikshme në të;

Nocionet tjera të përdorura në këtë ligj e kanë të njëjtin kuptim si në dispozitat nga neni 3 i këtij ligji.

II. Materiet e rrezikshme

Neni 5

Materiet e rrezikshme në bazë të karakteristikave të saja ndahen në klasa edhe atë:

- Klasa 1- Materie dhe lëndë eksplozive;
  - Klasa 2- Gazet;
  - Klasa 3- Lëngjet ndezëse;
  - Klasa 4.1. - Materie të ngurta ndezëse;
  - Klasa 4.2. - Materiet vetëndezëse;
  - Klasa 4.3. - Materie që në kontakt me ujin krijojnë gaze ndezëse;
  - Klasa 5.1. - Materiet oksiduese;
  - Klasa 5.2. - Peroksidi organik;
  - Klasa 6.1. - Helmet;
  - Klasa 6.2. - Materiet infektuese;
  - Klasa 7- Materiet radioaktive;
  - Klasa 8- Materiet korrozive (brejtëse); dhe
  - Klasa 9- Materiet dhe produktet tjera të rrezikshme
- Materiet eksplozive, lëndë të mbushura me materie eksplozive, mjetet për ndezje, lëndë fishekzjarri dhe lëndë tjera (në tekstin e mëtejshëm: materie eksplozive) janë materie të forta dhe të lëngëta që kanë cilësi, në veprim të jashtëm të caktuar (të goditjes, fërkimit ose nxehtësisë), me zbrëthim kimik eksploziv të lirojnë energji në formë të nxehtësisë ose gazeve.
- Gaze të kompresuara, gaze të shndërruara në lëngje dhe gaze të tretura nën shtypje, përzierje të një ose më shumë gazeve me një ose me më shumë materieve tjera, lëndëve të mbushura me gaz dhe aerosolë (në tekstin e mëtejshëm: gazet) janë materie të cilat në 50 OC kanë shtypje të avullit më të lartë se 300 kPa (3 bar) ose janë në gjendje të plotë të gaztë në temperaturë prej 20 OC gjatë shtypjes standarde prej 101,3 kPa.

Lëngjet ndezëse janë lëngjet ose përzierjet, prej lëngjeve që në temperaturë prej 500 C kanë shtypje të avullit më të ulët se 300 kPa (3 bar), ndërsa temperaturën e ndezjes më të ulët se 610 C.

Materiet ndezëse të ngurta janë materiet, që kur janë në gjendje të thatë mund lehtë të ndizen në kontakt me flakë ose me shkëndijë, por nuk janë vetëndezëse.

Materiet vetëndezëse janë materiet, që ndizen në kontakt me ajrin pa ndikimin e materieve tjera.

Materiet që në kontakt me ujin zhvillojnë gaze ndezëse, janë ato materie të cilat gazet që krijohen gjatë kontaktit me ujin, ndizen në kontakt me flakën ose me shkëndinë.

Materie oksiduese janë materiet, që gjatë zbrërthim lirojnë oksigjen dhe më pas mund të shkaktajnë ndezje të materieve ose produkteve tjera.

Peroksidet organike janë materie organike, që mund të konsiderohen si derivate të peroksidit hidrogjeni gjatë të cilës njëri ose të dy atomet e hidrogjenit janë zëvendësuar me radikale organike.

Helmet janë materie, që të futura në organizëm ose në kontakt me organizmin, mund ta rrezikojnë jetën ose shëndetin e njerëzve ose të kafshëve.

Materiet infektuese janë materie, që përmbajnë ose dyshohet se përmbajnë elemente patogjene. Elementet patogjene definojnë si mikroorganizma (baktere, viruse, parazitë, kërpudha).

Materia radioaktive është materie që përmban radionukleide ku vlerat e aktivitetit specifik dhe aktivitetit të përgjithshëm në dërgesë i tejkalojnë vlerat kufitare të definuar në kapitujt 2.2.7.7.2.1 deri 2.2.7.7.2.6 të ADR dhe RID

Materiet korrozive (gërryese) janë materiet që në kontakt me materiet tjera dhe me organizma të gjallë shkaktajnë dëmtim ose shkatërrim të tyre, që në kontakt me ujin formojnë lëngje dhe materie korrozive që në kontakt me lagështinë në ajër formojnë avull korroziv.

Materiet tjera korrozive janë materiet, që gjatë transportit paraqesin rrezik, e që nuk mund të radhiten në klasat e materieve të rrezikshme prej 1 deri 8 nga paragrafi 1 të këtij neni (azbesti, akulli i thatë, materialet magnetike etj.).

Si materie të rrezikshme konsiderohen edhe lëndët e para prej të cilave prodhohen materiet e rrezikshme dhe hedhurinat, nëse i kanë karakteristikat e atyre materieve.

Neni 6

Materiet e reja të zbuluara, të rrezikshme, mund të transportohen nëse i plotësojnë kushtet që paraprakisht në bazë të hulumtimit shkencor, janë të përcaktuara si kushte që japin siguri të plotë gjatë transportit të tyre.

Neni 7

Bartësi i së drejtës së zotërimit, respektivisht pronari është i detyruar që ta sigurojë materien e rrezikshme nga avaria e shkaktuar prej personave të tretë që të mos sjellë në rrezik shëndetin, lëndime dhe vdekje të njerëzve, dëmtime ose shkatërrime të lëndëve ose përgjegjësi për dëmet e shkaktuara ndaj mjedisit jetësor dhe natyrës, gjatë transportit.

Dispozita nga paragrafi 1 i këtij neni nuk zbatohet për sasi të vogla të materieve të rrezikshme nga neni 51 paragrafi 2 dhe nga neni 63 paragrafi 6 i këtij ligji.

III. Kushtet për kryerjen e transportit të materieve të rrezikshme

1. Ambalazhi

1.1. Ambalazhi i lejuar

Neni 8

Ambalazhi në të cilin transportohen materiet e rrezikshme detyrimisht duhet t'i plotësojë kërkesat e dispozitave nga neni 3 i këtij ligji.

Ambalazhi në të cilin transportohen materiet e rrezikshme detyrimisht duhet të jetë i mbyllur dhe hermetik, ashtu që gjatë transportit të pengojë çdo humbje ose derdheje të përmbajtjes.

Materia e rrezikshme nuk guxon ta gërryey materialin prej të cilit është punuar ambalazhi ose kapakët, as me to të krijojë bashkëdyzime të rrezikshme ose të dëmshme.

Neni 9

Nëse materiet e rrezikshme transportohen në enë prej materiali të thyeshëm ose nga masa plastike jorezistuese, enët detyrimisht duhet të vendosen në ambalazh të mbrojtur dhe të sigurohen me material për plotësimin e hapësirës së zbrazët, për shkak pengimit të thyerjes së enës në kushte normale të transportit.

Materiali për plotësimin e sipërfaqes së zbrazët detyrimisht duhet të aftësohet ndaj natyrës së materies së rrezikshme, ndërsa veçanërisht duhet detyrimisht të jetë i përshtatshëm që ta thithë materien e lëngët të rrezikshme ose lëngun që mund ta tajit materien e rrezikshme.

Neni 10

Enët për transportin e materies së lëngët, të rrezikshme, ose të materies së rrezikshme të shkriër në ndonjë lëng dhe enë për transportin e tretjes së materieve të rrezikshme, si dhe kapakët e tyre, detyrimisht duhet jenë të tilla që ta përballojnë shtypjen e brendshme gjatë ndryshimit të temperaturës që materiet mund ta arrijnë gjatë transportit, duke pasur llogari për hapësirën e duhur të zbrazët për zgjerimin e lëngut.

Neni 11

Enët për transportin e materies së rrezikshme me vëllim më të madh se 200 litra detyrimisht duhet të jenë të përpunuara nga llamarina të çeliktë nga material tjetër adekuat.

Nëse enët për transportin e materies së rrezikshme të lëngët janë të përpunuara nga material i thyeshëm dhe janë të paketuara në grup, masa e përgjithshme e atyre enëve të plotësuara me materie të lëngët të rrezikshme nuk guxon të jetë më e madhe se 75 kg. E nëse enët janë të përpunuara prej materiali që nuk është i thyeshëm dhe i paketuara në grup, masa e përgjithshme e atyre enëve së bashku me materien e rrezikshme të lëngët, nuk guxon të jetë më e madhe se 150 kg.

2.2. Lejimi i ambalazhit

Neni 12

Hulumtime dhe dhënie të certifikatës për përshtatshmërinë e ambalazhit mund të bëjnë personat juridikë që disponojnë me pajisje teknike adekuate, aparate dhe minimum 3 persona të punësuar në marrëdhënie të rregullt pune me arsimim sipëror nga fusha e shkencave teknike, të autorizuar nga ministri i Punëve të Brendshme ose nga ministri i Shëndetësisë në kompetencë të të cilit është transporti i materies së lëngët të rrezikshme.

Kushtet më të përafërta në drejtim të pajisjes teknike dhe aparateve me të cilat duhet të disponojnë personat juridikë nga paragrafi 1 i këtij neni, i përcakton ministri i Punëve të Brendshme në pajtim me ministrin e Shëndetësisë në kompetencë të të cilit është transporti i materies adekuate të rrezikshme.

Ambalazhi i lejuar nga organet kompetente të vendit të huaj, konsiderohet si ambalazh i kontrolluar dhe lejuar, në pajtim me dispozitat nga neni 3 i këtij ligji.

Neni 13

Shishet në të cilat janë vënë materiet e rrezikshme, gjatë transportit vihen në pako në pozitë vertikale, ndërsa shishet me gaze – në pozitë vertikale ose horizontale.

Shishet e vogla me diametër më të madh se 30 cm. Në të cilat është futur gaz naftë në formë të lëngët, mund të paketohen dhe të transportohen pa paleta.

Nëse shishet janë paketuar ose vendosur në paleta në pozitë horizontale, detyrimisht duhet të jenë të siguruara që të mos rrotullohen ose zhvendosen, nëse janë paketuar respektivisht vendosur në paleta në pozitë vertikale ose në shishe të gjera pa paleta, detyrimisht duhet të sigurohen që të mos rrotullohen.

1.3. Shënimi i ambalazhit

Neni 14

Ambalazhi në të cilin transportohen materiet e rrezikshme, detyrimisht duhet të jetë i shënuar me etiketa adekuate për rrezik, në vend të dukshëm, në pajtim me dispozitat nga neni 3 i këtij ligji.

Ambalazhi i përpunuar nga materiali që është i thyeshëm, detyrimisht duhet të jetë i shënuar me etiketa, që e shënojnë së është i thyeshëm e sipas nevojës edhe pozitën e tij gjatë transportit.

Neni 15

Ambalazhi i zbrazët dhe i papastër në të cilin ka qenë materia e rrezikshme, detyrimisht duhet të jetë i mbyllur dhe i shënuar në mënyrë të njëjtë si të jetë e mbushur me materien e rrezikshme.

2. Trajnimi i personave të përfshirë në transportin e materieve të rrezikshme

2.1 Përgjithësisht

Neni 16

Me materie të rrezikshme mund të manipulojnë vetëm personat e moshës madhore të cilët janë të aftësuar në mënyrë profesionale për atë.

Personat të cilët nuk janë të aftësuar në mënyrë profesionale për manipulim me materie të rrezikshme, nëse paraprakisht janë të njoftuar me mënyrën e punës, me rreziqet dhe me masat e rrezikut gjatë punës mund të bëjnë vetëm bartjen, ngarkimin, shkarkimin ose ringarkimin e materieve të rrezikshme edhe atë nën udhëheqje dhe nën mbikëqyrje të personit profesional të aftësuar për manipulim me materie të rrezikshme.

2.2. Këshilltari për siguri

Neni 17

Personat juridikë ose fizikë që transportojnë, pranojnë ose dorëzojnë për transport materie të rrezikshme detyrimisht duhet të caktojnë së paku një person profesional të aftësuar – këshilltar për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme, që është përgjegjës për pengimin e rreziqeve që mund të shkaktohen gjatë transportit të materieve të rrezikshme.

Këshilltari për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme duhet të ketë Certifikatë për aftësim profesional, të vlefshëm për llojin e transportit për të cilin ka të bëjë.

Certifikatën nga paragrafi 2 të këtij neni e jep Ministria e Transportit dhe Lidhjeve në bazë të provimit të dhënë për këshilltarë për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme pas trajnimit të realizuar për aftësim profesional.

Aftësimin profesional i kandidatëve për këshilltarë për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme dhe mbajtjen e kursit për kontrollin e sërishëm të diturisë, e bëjnë personat juridikë të autorizuar nga ministri për Transport dhe Lidhje në pajtim me ministrin e Punëve të Brendshme dhe ministrin e Shëndetësisë, të cilët disponojnë me:

- 1) hapësirë të pajisur për mbajtjen e trajnimit
- 2) teknologji informatike dhe pajisje tjetër për mbajtjen e evidencës;
- 3) literaturë profesionale të dedikuar për trajnim; dhe

4) minimum 5 persona të punësuar në marrëdhënie të rregullt pune me arsimim sipëror (fakultet të komunikacionit, makinerisë, elektroteknik, matematikonyator drejtimi kimi ose fizikë, teknologjik ose juridik) me së paku 5 vjet përvojë pune nga sfera e transportit të materieve të rrezikshme.

Autorizimi nga paragrafi 4 i këtij neni lëshohet me vlefshmëri prej së paku 2 vjet.

Provimi për këshilltarin e sigurisë gjatë transportit të materieve të rrezikshme jepet para komisionit, të formuar nga ministri për Transport dhe Lidhje sipas programit për trajnim.

Për anëtarë të komisionit për provim, detyrimisht duhet të emërohet vetëm personi kompetent me përvojë pune në sferën e transportit të materieve të rrezikshme.

Anëtarët e komisionit për punën e tyre marrin kompensim.

Kandidatëve të cilët e kanë dhënë provimin iu jepet certifikatë për dhënien e provimit për këshilltarë për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme.

Ministria për Transport dhe Lidhje mban evidencë për të gjithë këshilltarët profesionalë të aftësuar për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme.

Kandidati për dhënien e provimit paguan kompensim.

Lartësia e kompensimit për dhënien e provimit duhet të jetë në suazat e shpenzimeve reale të bëra për: aftësim, literaturë, materialin e shpenzuar, shpenzimet për komisionin e provimit etj.

Lartësinë e kompensimit për dhënien e provimit e përcakton personi juridik nga paragrafi 4 të këtij neni, sipas pëlqimit paraprak të ministrit për Transport dhe Lidhje.

Dispozitat më të përafërta për detyrat dhe përgjegjësitë e këshilltarit për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme, aftësimi profesional i këshilltarit për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme, kushtet më të përafërta që detyrimisht duhet t'i plotësojnë personat juridikë që bëjnë aftësim profesional, mënyrën e zbatimit të provimit profesional, programet për aftësim, mënyrën e mbajtjes së evidencës, përmbajtjen dhe formën e formularëve të certifikatës dhe certifikatën për aftësim profesional të këshilltarit për siguri, numrin, përbërjen dhe mënyrën e punës së komisioneve për provim, i përcakton ministri për Transport dhe Lidhje në pajtim me ministrin për Punë të Brendshme dhe ministrin për Shëndetësi.

Neni 18

Certifikata për aftësim profesional të këshilltarit për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme, vlen pesë vjet nga dita e lëshimit të certifikatës për provimin e dhënë për këshilltar për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme dhe do të vazhdohet për pesë vjet të ardhshëm, vetëm nëse në vitin e fundit para skadimit të saj, këshilltari ka marrë pjesë në kurs për kontrollin e diturisë dhe ka treguar sukses gjatë kontrollit të sërishëm.

Certifikata për aftësim profesional të këshilltarit për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme e lëshuar nga organet e autorizuar të shteteve tjera, nënshkruese të ADR dhe RID është e vlefshme edhe në Republikën e Maqedonisë nëse është lëshuar në pajtim me dispozitat e ADR dhe RID.

Këshilltar për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme mund të jetë personi i punësuar në personin juridik ose fizik prej të cilit është caktuar, ose person që nuk është punësuar, me kusht që të jetë i aftësuar profesionalisht që të mund t'i plotësojë obligimet e këshilltarit.

Personat juridikë ose fizikë nga neni 17 paragrafi 1 të këtij ligji në Ministrinë e Transportit dhe Lidhjeve, janë të detyruar t'i dorëzojnë të dhënat për këshilltar për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme të cilin e kanë caktuar.

Për çdo ndryshim të identitetit të këshilltarit për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme, personi juridik ose fizik nga neni 17 paragrafi 1 i këtij ligji, detyrimisht duhet menjëherë ta informojë Ministrinë për Transport dhe Lidhje.

Neni 19

Këshilltari për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme duhet t'i ndërmarrë të gjitha veprimet e domosdoshme për pengimin e pasojave që mund të krijohen nga përdorimi jo profesional me materie të rrezikshme.

Në lidhje me aktivitetet për personin juridik ose fizik nga i cili është caktuar këshilltari për siguri i ka obligimet si vijon:

- 1) kontrollin e respektimit të dispozitave që kanë të bëjnë me transportin e materieve të rrezikshme;
- 2) këshillimin e personit juridik dhe fizik prej të cilit është caktuar për transportin e materieve të rrezikshme;
- 3) aftësimin e personave që manipulojnë me materie të rrezikshme;
- 4) mbajtjen e evidencës së të gjithë personave të aftësuar që kanë aktivitete gjatë transportit të materieve të rrezikshme;
- 5) zbatimin e procedurave adekuate të sigurisë në rast të fatkeqësive dhe inkorporimin e masave adekuate për mënjanimin e dukurisë së sërishme të aksidenteve ose kundërvajtje serioze;
- 6) përgatitjen e raporteve për aksidente ose kundërvajtje serioze gjatë transportit të materieve të rrezikshme; dhe
- 7) përgatitjen e rregullt të raporteve vjetore për aktivitetet e personit juridik dhe fizik prej të cilit është caktuar.

Raportet vjetore nga paragrafi 2 pika 7 të këtij neni, personi juridik ose fizik duhet t'i ruajë 5 vjet, duke llogaritur nga dita e përgatitjes së tyre dhe t'ia dorëzojë organeve kompetente me kërkesë të tyre.

2.3. Shoferët për transportin e materieve të rrezikshme

Neni 20

Transportin e materieve të rrezikshme në komunikacionin rrugor mund ta bëjnë vetëm shoferët që janë të përgatitur në aspektin profesional për transportin e tillë dhe të cilët i kanë mbushur 21 vjet.

Shoferët që transportojnë materie të rrezikshme, detyrimisht duhet të kenë certifikatë për aftësim profesional të shoferëve të automjeteve për transportin e materieve të rrezikshme adekuate për materiet e rrezikshme dhe llojin e automjetit.

Certifikatën nga paragrafi 2 të këtij neni e jep Ministria e Transportit dhe Lidhjeve në bazë të provimit të dhënë për këshilltarë për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme pas trajnimit të realizuar për aftësim profesional.

Aftësimin profesional të shoferëve për transportin e materieve të rrezikshme si dhe mbajtjen e kursit për kontrollin e ditorisë, e bëjnë personat juridikë të autorizuar nga ministri për Transport dhe Lidhje në pajtim me ministrin e Punëve të Brendshme dhe ministrin e Shëndetësisë, të cilët disponojnë me:

- 1) hapësirë të pajisur për mbajtjen e trajnimit;
- 2) teknologji informatike dhe pajisje tjetër për mbajtjen e evidencës;
- 3) literaturë profesionale të dedikuar për trajnim; dhe
- 4) minimum 5 persona të punësuar në marrëdhënie të rregullt pune me arsimim sipëror (fakultet të komunikacionit, makinerisë, elektroteknik, matematiko-naturor drejtimi kimi ose fizik, ose fakultet teknologjik) me së paku 5 vjet përvojë pune nga sfera e transportit të materieve të rrezikshme.

Autorizimi nga paragrafi 4 i këtij neni lëshohet me vlefshmëri prej së paku 2 vjet.

Provimi për aftësimin profesional të shoferëve të automjeteve për transportin e materieve të rrezikshme jepet para komisionit të formuar nga ministri për Transport dhe Lidhje sipas programit për trajnim.

Për anëtarë të komisionit për provim detyrimisht duhet të emërohet vetëm personi kompetent me përvojë pune në sferën e transportit të materieve të rrezikshme.

Anëtarët e komisionit për punën e tyre marrin kompensim.

Kandidatëve që e kanë dhënë provimin iu jepet certifikatë për provimin e dhënë për aftësimin profesional të shoferëve të automjeteve për transportin e materieve të rrezikshme adekuate për materiet e rrezikshme dhe llojin e automjetit.

Ministria për Transport dhe Lidhje mban evidencë për të gjithë shoferët profesionalë të aftësuar të automjeteve për transport të materieve të rrezikshme.

Kandidati për dhënien e provimit paguan kompensim.

Lartësia e kompensimit për dhënien e provimit duhet të jetë në suazat e shpenzimeve reale të bëra për: trajnim, literaturë, materialin e shpenzuar, shpenzimet për komisionin e provimit etj.

Lartësinë e kompensimit për dhënien e provimit e përcakton personi juridik nga paragrafi 4 i këtij neni, sipas pëlqimit paraprak të ministrit për Transport dhe Lidhje.

Dispozitat më të përafërta për detyrat dhe përgjegjësitë e shoferëve për transport të materieve të rrezikshme, aftësimin profesional të shoferëve për transportin e materieve të rrezikshme, kushtet më të përafërta që detyrimisht duhet t'i plotësojnë personat juridikë që bëjnë aftësimin profesional, mënyrën e zbatimit të provimit profesional, programet për aftësim, mënyrën e mbajtjes së evidencës, përmbajtjen dhe formën e formularëve të certifikatës dhe certifikatën për aftësimin profesional të shoferëve të automjeteve për transportin e materieve të rrezikshme, numrin, përbërjen dhe mënyrën e punës së komisioneve për provim, i përcakton ministri për Transport dhe Lidhje në pajtim me ministrin për Punë të Brendshme dhe ministrin për Shëndetësi.

Neni 21

Certifikata për aftësimin profesional të shoferëve të automjeteve për transportin e materieve të rrezikshme vlen pesë vjet nga dita e lëshimit të certifikatës për provimin e dhënë për aftësimin profesional të shoferëve të automjeteve për transportin e materieve të rrezikshme dhe do të vazhdohet për pesë vitet e ardhshme vetëm nëse në vitin e fundit para skadimit të saj, shoferi ka marrë pjesë në kurs për kontrollin e ditorisë dhe ka reguar sukses gjatë kontrollit të sërishëm.

3. Dokumentet për transport

Neni 22

Në transportin e brendshëm dhe ndërkombëtar të materieve të rrezikshme, transportuesi detyrimisht duhet të ketë fletëngarkesën dhe udhëzimin për masat e veçanta për siguri që kanë të bëjnë për materien e rrezikshme që transportohet.

Neni 23

Fletëngarkesa për transportin e materies së rrezikshme detyrimisht duhet të përmbajë:

- 1) të dhënat për llojin e materies së rrezikshme (emrin kimik, teknik dhe tregtar të materies së rrezikshme, klasën që i takon dhe rreziqet dytësore të asaj materies së rrezikshme, si dhe numrin identifikues nga marrëveshja adekuate ndërkombëtare kur ajo është e caktuar, të cilës i pasojnë shkronjat UN);
- 2) të dhënat për sasinë e materies së rrezikshme (bruto dhe neto masa, numri i kutive etj.);
- 3) emrin respektivisht emrin personal, adresën dhe numrin e telefonit të dërguesit dhe pranuesit; dhe
- 4) nënshkrimin dhe vulën e dërguesit me të cilat vërteton se janë plotësuar kushtet për transportin e materieve të rrezikshme.

Neni 24

Fletëngarkesa për transportin e materieve të rrezikshme që dërgohet jashtë vendit, detyrimisht duhet të jetë e shkruar në gjuhën maqedonase dhe anglisht, frëngjisht, rusisht ose gjermanisht.

Neni 25

Udhëzimi për masat e veçanta për siguri që detyrimisht duhet të ndërmerren gjatë transportit të materies së rrezikshme duhet të përmbajë:

1) shënimin e llojit të rrezikut që e paraqet dhe pasojat që mund t'i shkaktojë materia e rrezikshme;

2) shënimin e masave të veçanta që duhet të ndërmerren gjatë transportit të materies së rrezikshme dhe të masave për pengimin, respektivisht për zbutjen e pasojave të dëmshme që mund të paraqiten për shkak aksidenteve dhe fatkeqësive të mjetit transportues (zjarrit, thyerjes së ambalazhit, përhapjes ose derdhjes së materies së rrezikshme etj.);

3) procedurën me personat që do të vijnë në kontakt me materien e rrezikshme; dhe

4) emrin, adresën dhe numrin e telefonit të sipërmarrjes ose emrin dhe numrin e telefonit të organit që detyrimisht duhet të informohet për aksidentin ose fatkeqësinë që ka ndodhur gjatë transportit të materies së rrezikshme.

Udhëzimi për masat e veçanta për sigurimin gjatë transportit të materieve të rrezikshme duhet të jetë i shkruar në gjuhën maqedonase dhe në gjuhët e të gjitha vendeve nëpër të cilat do të bëhet transporti i materieve të rrezikshme.

4. Veprimet me materiet e rrezikshme

Neni 26

Ngarkimi ose shkarkimi i materieve të rrezikshme ose veprimet tjera në lidhje me ngarkimin ose shkarkimin (mbushja, zhvendosja, derdhja, ruajtja) mund të bëhen vetëm në vende të veçanta të caktuara dhe rrethuara në të cilat nuk rrezikohen jeta dhe shëndeti i njerëzve, mjedisi njerëzor dhe natyra ose të mirat materiale, respektivisht siguria e komunikacionit.

Vendi në të cilin bëhet ngarkimi ose shkarkimi i materieve të rrezikshme detyrimisht duhet të jetë i siguruar me pajisje dhe aparate të caktuara në vend të dukshëm të shënuar me shenja adekuate për rrezik.

Neni 27

Ministria e Punëve të Brendshme, në pajtim me Ministrinë e Shëndetësisë, Ministrinë e Transportit dhe Lidhjeve, Ministrinë e Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor dhe Drejtorinë për Siguri rrezatimi do të caktojë vend të veçantë në depo të personave juridikë dhe fizikë në të cilat do të bëhet ngarkimi, pranimi, dorëzimi dhe shkarkimi i materieve të rrezikshme.

Neni 28

Në vendin në të cilin bëhet ngarkimi ose shkarkimi i materieve të rrezikshme u ndalohet qasja personave të cilët nuk janë të trajnuar për veprime me materie të rrezikshme dhe personave të cilët drejtpërdrejt nuk marrin pjesë gjatë ngarkimit ose shkarkimit të atyre materieve.

Neni 29

Në vendin në të cilin bëhet ngarkimi ose shkarkimi i materieve shpërthyes ose materieve të rrezikshme ndezëse, ndalohet:

- 1) mbajtja e materieve dhe aparateve që mund të shkaktojnë zjarr ose të mundësojnë përhapjen e tij;
- 2) mbajtja në zjarr të hapur ose punë me zjarr të hapur;
- 3) lëshimi dhe përdorimi i mjeteve për ndezje;
- 4) përdorimi i telefonave celularë;
- 5) puna me vegël ose aparat të cilët lëshojnë xixa;
- 6) vënia e përçuesve elektrikë mbi tokë pa marrë parasysh tensionin; dhe
- 7) puna e motorit të automjetit, përveç nëse gjatë ngarkimit ose shkarkimit shfrytëzohet pajisje e lëvizshme nga vetë motori i cili është i pajisur me kapës të xixave.

Neni 30

Ngarkimi dhe shkarkimi të materieve të rrezikshme bëhet, sipas rregullës, ditën.

Nëse ngarkimi ose shkarkimi i materieve të rrezikshme bëhet natën ndriçimi i vendit të ngarkimit ose shkarkimit doemos duhet të jetë dritë elektrike, ndërsa aparatet elektrike të jenë të përpunuara ashtu të mos mund të shkaktojnë zjarr ose shpërthim.

Neni 31

Aparatet për ngarkimin dhe shkarkimin e materieve të rrezikshme doemos duhet të jenë në gjendje të rregullt, ashtu që të përjashtohet çdo mundësi e pikjes gjegjësisht rrjedhjes ose derdhjes së materies së rrezikshme, dhe të bëhen në mënyrë me të cilën nuk dëmtohet ambalazhi i materies së rrezikshme.

Neni 32

Vendin ku kryhet ngarkimi ose shkarkimi i materieve shpërthyes, gazrave ose i materieve ndezëse të rrezikshme doemos duhet të jetë i pajisur me aparate ose me vegla të tjera për shuarjen e zjarrit.

Neni 33

Hapësira e mbyllur në të cilën bëhet ngarkimi dhe shkarkimi i materieve të rrezikshme që zhvillojnë gazra ose ngarkim ose shkarkim të materieve radioaktive doemos duhet të jenë të pajisura së paku me një aparat për matjen e përqendrimit të gazrave në ajër gjegjësisht të radioaktiviteti në atë hapësirë.

Aparatet për matjen e përqendrimit të gazrave gjegjësisht të radioaktivitetit doemos duhet të kontrollohen rregullisht, të bazhdarohen dhe të kalibrohen.

Neni 34

Persona juridikë ose fizikë të cilët bëjnë ngarkimin ose shkarkimin e materieve të rrezikshme janë të obliguar që ta kontrollojnë rregullshmërinë e aparateve dhe instalimeve elektrike në vendet në të cilat bëhet ngarkimi ose shkarkimi i materieve të rrezikshme, të organizojnë sigurimin fizik në ato vende dhe të kujdesen për rregullshmërinë teknike të pajisjeve dhe të mjeteve tjera për shuarjen e zjarrit.

Neni 35

Autobotet dhe automjetet tjera me të cilat transportohen lëng ndezës temperatura e ndezjes së të cilit është më e ulët se 610C, gazit ndezës në enë që mbushen në automjetet ose me të cilën transportohet materie tjetër ndezëse temperatura e ndezjes së të cilit është më e madhe se 610C - nëse nga shkaqe teknike gjatë manipulimit ajo materie doemos duhet që të ngrohet në temperaturë më të lartë se katër të pestat nga temperatura e saj e ndezjes, si dhe mjetet transportuese në të cilat transportohen materie të rrezikshme nga klasa 1, 4.1, 4.2, 5.1 dhe 5.2 doemos duhet që gjatë kohës të ngarkimit ose të shkarkimit të atyre materieve të tokëzohen, ndërsa gypi gazxjerrës i motorit doemos duhet të jetë i pajisur me kapës të xixave.

Gjatë kohës së ngarkimit, shkarkimit ose ringarkimit të lëndëve ose gazrave nga paragrafi 1 të këtij neni, puna e motorit dhe e aparateve për nxehjen e kabinës së mjetit transportues doemos duhet të jetë ndalet, për veç nëse motori i mjetit transportues shfrytëzohet për punën e pompës ose të aparateve të tjera për ngarkim dhe shkarkim.

IV. Transporti i materieve të rrezikshme

Neni 36

Personat juridikë ose fizikë të cilët e dorëzojnë për transport, e pranojnë ose e transportojnë materien e rrezikshme me mjete personale transportuese, janë të obliguar që materien e rrezikshme ta përgatisin në mënyrë që t'i plotësojë të gjitha kushtet e përcaktuara për transportin e saj në pajtim me dispozitat nga neni 3 të këtij ligji.

Neni 37

Për shkaqe sigurie ose mbrojtjeje të shëndetit të njerëzve, mjedisit jetësor dhe natyrës, ministri i Transportit dhe Lidhjeve, ministri i Punëve të Brendshme, ministri i Shëndetësisë, ministri i Mjedisit Jetësor dhe Planifikimit Hapësinor dhe drejtori i Drejtorisë për sigurinë e rrezatimit, mund të ndalojnë transportin e llojeve të veçanta të materieve të rrezikshme për të cilat të njëjtët janë kompetentë, nëpërmjet rajoneve të përcaktuara, të urdhërojnë llojin e caktuar të materieve të rrezikshme që të transportohen vetëm me mjete transportuese të caktuara, si dhe lloje tjera të kufizimeve për çka njoftohet Qeveria e Republikës së Maqedonisë.

Ndalesa nga paragrafi 1 i këtij neni shpallet në mjetet për informim publik.

Neni 38

Materiet e rrezikshme nuk guxojnë të dorëzohen e as të pranohen në transport si bagazh.

Me përjashtim nga dispozita nga paragrafi 1 të këtij neni, në bagazh mund të transportohen aparate, vegla dhe mjete tjera të ngjashme që përmbajnë sasi minimale të materieve të rrezikshme që nuk paraqesin rrezik për rrethin, ndërsa shërbejnë për përdorim personal (çakmakë, shkrepëse, llak dhe ngjashëm).

V. Obligimet dhe përgjegjësitë e personave të kuçur në transportin e materieve të rrezikshme

Neni 39

Nëse gjatë transportit transportuesi ose personi i cili drejton me mjetin transportues me të cilin transportohet materia e rrezikshme konstaton ose në ndonjë mënyrë tjetër zbulon se transporton materie të rrezikshme transporti i së cilës është i ndaluar, është i që menjëherë ta ndalojë transportin e mëtutjeshëm të materies së rrezikshme dhe për këtë ta njoftojë stacionin më të afërt policor dhe dërguesin e materies së rrezikshme.

Dërguesi i materies së rrezikshme nga paragrafi 1 të këtij neni është i obliguar që menjëherë pas pranimit të njoftimit për ndalimin e transportit ta marrë materien e rrezikshme dhe të ndërmarrë masa adekuate të mos ndodhë rrezikimi i shëndetit të njerëzve, mjedisit jetësor, natyrës, të mirave materiale dhe sigurisë në komunikacion.

Neni 40

Transportuesi ose personi që e drejton mjetin transportues me të cilin transportohet materia e rrezikshme, nëse gjatë transportit konfirmon se transporton materie e rrezikshme që nuk i plotëson kushtet e përcaktuara për transport, ose e cila nuk është deklaruar si materie e rrezikshme ose është deklaruar në mënyrë jo të saktë, është i obliguar që ta ndalojë transportimin e mëtejshëm të materies së rrezikshme, dhe për këtë ta njoftojë dërguesin.

Dërguesi i materies së rrezikshme nga paragrafi 1 të këtij neni është i obliguar që menjëherë pas pranimit të njoftimit për ndalim të transportit t'i mënjanojë mangësitë e caktuara ose ta marrë materien e rrezikshme.

VI. Masat e veçanta për siguri për transportin e llojeve të përcaktuara të materieve të rrezikshme

1. Materiet eksplozive

Neni 41

Ngarkimi ose shkarkimi i materieve shpërthyes jashtë rrethit të personave juridikë që i prodhojnë ato materie ose që i mbajnë për veprimtarinë e tyre të rregullt, mund të bëhet në vende që i cakton Ministria e Punëve të Brendshme.

Neni 42

Për transportin e brendshëm dhe ndërkombëtar të materieve shpërthyes e nevojshme është leje.

Lejen nga paragrafi 1 të këtij neni e lëshon Ministria e Punëve të Brendshme.

Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e parashtrimit të kërkesës për leje nga paragrafi 1 të këtij neni i përcakton ministri i Punëve të Brendshme në pajtim me ministrin e Transportit dhe Lidhjeve.

Neni 43

Kërkesa për dhënien e lejes për import, eksport ose transport të brendshëm të materieve shpërthyes, e parashtron dërguesi ose pranuesi i materies shpërthyes, i regjistruar në Republikën e Maqedonisë për qarkullim me materie shpërthyes. Nëse materiet shpërthyes kalojnë transit nëpër territorin e Republikës së Maqedonisë, kërkesa për dhënien e lejes për transport mund të parashtrohet edhe nga transportuesi ose dërguesi.

Për transportin e materieve shpërthyes në komunikacionin rrugor transportuesi doemos duhet të posedojë certifikatë për aftësim profesional të vozitësve të automjeteve për transportin e materieve të rrezikshme, e cila vlen për transportin e materieve shpërthyes dhe certifikatë për automjetin se i plotëson kushtet për transportin e materieve shpërthyes në pajtim me dispozitat nga ADR.

Neni 44

Ministria e Punëve të Brendshme sipas nevojës, mund të urdhërojë ndërmarrjen e masave të veçanta për siguri gjatë transportit të materies së caktuar shpërthyes (drejtimi i lëvizjes, përcjellja e dërguesit ose të transportuesit, përcjellje policore dhe etj.)

Shpenzimet e masave të veçanta për siguri nga paragrafi 1 të këtij neni, në transportin e brendshëm të materieve shpërthyes i bart dërguesi i materies shpërthyes, ndërsa gjatë importit, eksportit ose transitit të materieve shpërthyes, i bart transportuesi.

Neni 45

Nëse është kontraktuar importi dhe eksporti i sasisë së madhe të materieve shpërthyes, që nuk mund të transportohen nëpër kufirin e Republikës së Maqedonisë me një mjet transportues e as njëkohësisht me më tepër mjete transportuese, leja për transport mund të jepet për gjithë sasinë e materieve shpërthyes. Në këtë rast, transporti i gjithë sasisë së materieve shpërthyes doemos duhet që të bëhet nëpërmjet kalimit kufitar të njëjtë dhe në afat i cili nuk mund të jetë më i gjatë se tre muaj.

Organi doganor të kalimit kufitar mban evidencë për secilën dërgesë të transportuar nga paragrafi 1 të këtij neni.

Neni 46

Materiet shpërthyes dhe mjetet për inicimin e tyre nuk guxojnë të transportohen bashkë në të njëjtën hapësirë të mjetit transportues.

Dispozita nga paragrafi 1 të këtij neni nuk do të zbatohet në transportin e sendeve të mbushura me materie shpërthyes të cilat lëndët për ndezje janë të kyçura gjatë prodhimit (municion, raketa kundër breshrit, municion ekonomik dhe etj.) si dhe në transportin e përbashkët të shpërthimit deri në 50 kg. (përveç shpërthyeses me shenjë 9a dhe 10a nga ADR dhe RID, sasia e nevojshme të shkopthave detonator për atë shpërthyes dhe më së shumti 200 ndezëse, me kusht që ndezëset të gjenden në paketim origjinal dhe shpërthyesi të jetë i ndarë nga detonatori).

Nuk lejohet që materiet shpërthyes të transportohen në kabinën e vozitësit dhe në hapësirën e mjetit transportues në të cilën transportohen persona.

Neni 47

Personat juridikë ose fizikë që transportojnë materie shpërthyes, janë të obliguar që për secilën sasi të humbur të materieve shpërthyes gjatë transportit, menjëherë ta njoftojnë stacionin më të afërt policor.

2. Gazrat

Neni 48

Enët që janë të dedikuara për transportin e gazit të caktuar mund të mbushen edhe me lloj tjetër të gazit, me kusht që shtypja provuese më e vogël për atë gaz të mos jetë më e madhe nga shtypja provuese për të cilën është testuar ena dhe emri i gazit dhe pesha më e madhe e lejuar e mbushjes të jenë të shënuara te ena duke i marrë me këtë rast parasysh masat adekuate për siguri që i kërkon cilësia e gazit.

Neni 49

Enët në të cilat transportohen gazrat doemos duhet të jenë të furnizuara me ventile në gjendje të rregullt. Ventilet e atyre enëve doemos duhet të jenë të mbrojtura me kapelë mbrojtëse ose me unazë mbrojtëse dhe hermetikisht të mbyllura gjatë kohës së transportit.

Neni 50

Transporti i enëve me gaz, sipas rregullës, bëhet me mjet të hapur transportues në të cilin ngarkesa doemos duhet të jetë e mbrojtur nga ndikimet atmosferike të dëmshme, për veç enëve që janë të përpunuara prej materialit të qëndrueshëm ndaj ndikimeve atmosferike.

Transporti i enëve me gaz mund të bëhet edhe me mjet të mbyllur transportues, nëse është i furnizuar me ventilator ose është mundësuar ajrosja e përhershme.

3. Materiet helmuese dhe infektuese

Neni 51

Për transportin e brendshëm dhe ndërkombëtar të materieve helmuese dhe infektuese nevojitet leje që e jep Ministria e Shëndetësisë, në pajtim me Ministrinë e Punë të Brendshme.

Me përjashtim, sasi më të vogla të materieve helmuese ose infektuese të dedikuara për qëllime laboratorike dhe shkencore mund të transportohen pa lejen nga paragrafi 1 të këtij neni.

Ministria e Shëndetësisë përcakton se cilat sasi konsiderohen si sasi më e vogël e dedikuar për qëllime laboratorike dhe shkencore.

Materiet helmuese ose infektuese nuk guxojnë të transportohen në hapësirë të njëjtë transportuese me gjëra ushqimore, ushqim për kafshë, barna dhe me sende për përdorim të përgjithshëm që u nënshtrohen mbikëqyrjes shëndetësore.

Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e parashtrimit të kërkesës për leje nga paragrafi 1 të këtij neni i përcakton ministri i Shëndetësisë në pajtim me ministrin e Transportit dhe Lidhjeve.

Neni 52

Organet nga neni 51 paragrafi 1 të këtij ligji, sipas nevojës mund të urdhërojnë ndërmarrjen edhe të masave të veçanta për siguri gjatë transportit të materies së caktuar (drejtimi i lëvizjes, përcjellja e dërguesit ose të transportuesit, policisë dhe Inspektorati shtetëror i sanitar dhe shëndetësor).

Përbërjen, detyrat dhe pajisjen e ekipit i cila përfaqëson përcjellje teknike të dërguesit ose të transportuesit gjatë transportit të materieve helmuese dhe infektuese, i përcakton ministri i Shëndetësisë.

Neni 53

Kërkesën për dhënie e lejes për import, eksport ose transport të brendshëm të materieve helmuese ose infektuese, e parashtron dërguesi ose pranuesi i materies helmuese ose infektuese, i regjistruar në Republikën e Maqedonisë për qarkullim me materie helmuese ose infektuese. Nëse materiet helmuese ose infektuese kalojnë transit nëpër territorin e Republikës së Maqedonisë, kërkesën për dhënie e lejes për transport mund ta parashtrojë edhe nga transportuesi ose dërguesi.

Për transportin e materieve helmuese ose infektuese në komunikacionin rrugor transportuesi doemos duhet të posedojë certifikatë për aftësim profesional të vozitësve të automjeteve për transportin e materieve të rrezikshme, e cila vlen për transportin e materieve helmuese ose infektuese dhe certifikatë për automjetin se i plotëson kushtet për transportin e materieve helmuese ose infektuese në pajtim me dispozitat nga ADR.

Neni 54

Nëse gjatë transportit ndodh derdhja ose zhdukja e materies helmuese ose infektuese, transportuesi është i obliguar që të mënyrë të dukshme ta shënojë vendin në të cilin ka ndodhur derdhja e materies helmuese ose infektuese, ta pengojë afrimin e njerëzve dhe të kafshëve deri te ai vend dhe menjëherë ta njoftojë Inspektoratin shtetëror sanitar dhe shëndetësor ose stacionin policor më të afërt.

4. Materiet radioaktive

Neni 55

Materie radioaktive mund të paketohen dhe të transportohen vetëm në ambalazh të dedikuar për lloj të caktuar të materieve radioaktive, varësisht nga madhësia dhe fuqia e burimit, gjendja agregate dhe cilësitë tjera të materies radioaktive.

Doza e rrezatimit të sipërfaqes së ambalazhit dhe të distancës së caktuar nga ambalazhi dhe niveli i kontaminimit të sipërfaqes së ambalazhit nuk guxojnë të jenë më të mëdha nga shumata e përcaktuara për tipin përkatës dhe kategorinë e paketimit të parashikuara me dispozitat për mbrojtjen nga rrezatimi jonizuese dhe dispozitat nga neni 3 të këtij ligji.

Neni 56

Nëse materia radioaktive njëkohësisht është edhe helmuese, shpërthyes ose ndezëse, gjatë përgatitjes së materies së tillë radioaktive për transport dhe gjatë kohës së transportit doemos duhet të ndërmerren masa për siguri të përcaktuara për secilin nga llojet e shënuara të rreziqeve.

Neni 57

Materiet radioaktive nuk guxojnë të transportohen në hapësirë të njëjtë transportuese me gjëra ushqimore, me sende për përdorim të përgjithshëm që i nënshtrohen mbikëqyrjes shëndetësore, me barna dhe me ushqim për kafshë.

Neni 58

Për transportin e brendshëm dhe ndërkombëtar të materieve radioaktive e nevojshme është leja.

Lejen nga paragrafi 1 të këtij neni e jep Drejtoria për sigurinë e rrezatimit në pajtim me Ministrinë e Punëve të Brendshme.

Organet nga paragrafi 2 të këtij neni, sipas nevojës, mund të urdhërojnë ndërmarrjen edhe të masave të veçanta për siguri gjatë transportit të materies së caktuar radioaktive (drejtimi i lëvizjes, përcjellja e dërguesit ose e transportuesit, përcjellja policore dhe etj).

Shpenzimet për masa të veçanta për siguri nga paragrafi 3 të këtij neni në transportin e brendshëm të materieve radioaktive i bart dërguesi i materies radioaktive, ndërsa gjatë importit, eksportit ose transit të materies radioaktive, i bart transportuesi.

Formën, përmbajtjen dhe mënyrën e parashtrimit të kërkesës për leje nga paragrafi 1 të këtij neni i përcakton drejtori i Drejtorisë për siguri të rrezatimit me pajtueshmëri paraprake nga ministrin e Transportit dhe Lidhjeve.

Neni 59

Personave juridikë veprimtaria e të cilëve është e lidhur për shfrytëzimin e materies radioaktive mund t'u jepet leje për transport të shumëfishtë të asaj materie në bazë të lejes për punë e lëshuar nga Drejtoria për siguri të rrezatimit.

Në lejen nga paragrafi 1 të këtij neni doemos duhet të caktohet sasia e materies radioaktive gjegjësisht numri i burimeve të rrezatimit jonizues dhe aktiviteti i përgjithshëm i tyre që mund të transportohen bashkë me mjet të caktuar transportues.

Personat juridikë ose fizikë janë të obliguar që më së voni 24 orë para fillimit të transportit të materies radioaktive, Drejtorisë për sigurinë e rrezatimit t'i paraqesin njoftim, i cili përmban:

- 1) llojin dhe numrin e regjistrimit të mjetit transportues me të cilin do të bëhet transporti i materies radioaktive;
- 2) numrin dhe datën e lejes së lëshuar për transport;
- 3) llojin dhe sasinë e materies radioaktive gjegjësisht numrin e burimeve dhe aktiviteteteve të tyre të përgjithshëm;
- 4) të dhënat personale për personat që do ta realizojnë transportin e materies radioaktive;
- 5) kohën dhe vendin e fillimit të transportit të materies radioaktive;

6) itinerarin e lëvizjes së mjetit transportues; dhe

7) kohën e ardhjes së mjetit transportues me materien radioaktive në vendin e shfrytëzimit dhe emrin gjegjësisht emrin dhe adresën e shfrytëzuesit.

Neni 60

Kërkesën për dhënien e lejes për import, eksport ose transport të brendshëm të materieve radioaktive e parashtron dërguesi ose pranuesi i materies radioaktive, i regjistruar në Republikën e Maqedonisë për qarkullim me materie radioaktive. Nëse materiet radioaktive kalojnë transit nëpër territorin e Republikës së Maqedonisë, kërkesën për dhënien e lejes për transport mund ta parashtrojë edhe transportuesi ose dërguesi.

Për transportin e materieve radioaktive në komunikacionin rrugor transportuesi doemos duhet të posedojë certifikatë për aftësim profesional të vozitësve të automjeteve për transportin e materieve të rrezikshme, e cila vlen për transportin e materieve radioaktive dhe certifikatë për automjetin se i plotëson kushtet për transport të materieve radioaktive në pajtim me dispozitat nga ADR.

Neni 61

Materiet radioaktive që në rast aksidenti ose fatkeqësie me rrezatim mund të shkaktojnë ndotjen ose rrezikimin e mjedisit jetësor me rrezatim transportohen me përcjelljen e personit të aftësuar për manipulim me ato materie.

Neni 62

Nëse gjatë transportit ndodh derdhja ose zhdukja e materies radioaktive, transportuesi është i obliguar që në mënyrë të dukshme ta shënojë vendin në të cilin ka ndodhur derdhja e materies radioaktive, ta pengojë afrimin e njerëzve dhe të kafshëve deri te ai vend dhe menjëherë ta njoftojë stacionin policor më të afërt dhe Drejtorinë për siguri të rrezatimit.

VII. Masat e veçanta të sigurisë për transportin e materieve të rrezikshme, sipas degëve të komunikacionit

1. Transporti në komunikacionin rrugor

Neni 63

Materiet e rrezikshme mund të transportohen me automjet ose rimorkio, të konstruktuar në mënyrë të veçantë për transportimin e materieve të veçanta të rrezikshme ose me mjet transportues që u përgjigjen kushteve të përcaktuara me këtë ligj dhe me dispozitën nga neni 3, pika 1 të këtij ligji.

Automjetet me shenjë "EX/II", "EX/III", "FL", "OX" dhe "AT" doemos duhet të kenë vërtetim për automjet të testuar si dhe certifikatë të vlefshme për rregullsinë e automjetit për transportin e materieve të rrezikshme.

Testimet e automjetit dhe dhënia e vërtetimit dhe certifikata nga paragrafi 2 të këtij neni i bën personi i autorizuar për klasë adekuate të materieve të rrezikshme që transportohen.

Certifikata për rregullsinë e automjeteve për transportin e materieve e caktuara të veçanta jepen në formular të përcaktuar në dispozitën nga neni 3, pika 1 të këtij ligji.

Në komunikacionin e brendshëm rrugor materie të rrezikshme mund të transportohen edhe me automjete - kombi, hapësira e të cilit për ngarkim të mallrave është e ndarë nga hapësira për udhëtar me stenë të përhershme e fiksuar.

Me përjashtim nga dispozitat nga paragrafët 1 dhe 5 të këtij neni, bartje, shpërndarje ose dërgim ditën, dhe atë gjatë kohës së shikueshmërisë së mirë të sasive më të vogla të materieve të rrezikshme të përcaktuara në dispozitën nga neni 3 pika 1 të këtij ligji, përveç atyre radioaktive, mund të realizohet edhe me automobil, me traktorë me rimorkio, karrocë, triçkletë ngarkuese me motor ose pa motor, me karrocë dore ose me bagëti për ngarkim.

Materie radioaktive mund të transportohen edhe me mjete transportuese nga paragrafi 6 të këtij neni vetëm nëse mjeti transportues posedon vërtetim për mjet transporti me fuqi motorike për transport të llojit të caktuar të materies radioaktive të lëshuar nga ana e institucionit të autorizuar nga paragrafi 3 të këtij neni.

Sasia e materieve të rrezikshme që mund të transportohen me mjet transportues nga paragrafi 6 të këtij neni i përcakton ministri i Shëndetësi.

Neni 64

Automjeteve të ngarkuara me materie të rrezikshme nuk guxojnë t'u bëhen riparime të cilat, për shkak të xixave ose goditjeve, mund të shkaktojnë zjarr ose eksplozim ose ta dëmtojnë ambalazhin.

Në automjetin me të cilin transportohen materie të rrezikshme nuk guxojnë të mbahen materie të cilat mund të shkaktojnë zjarr.

Neni 65

Automjetet për transportin e materieve të rrezikshme, gazrave djegëse, gjegjësisht lëndëve djegëse me temperaturë të ndezjes nën 610C duhet të kenë aparat për çelektrizim - përçues të elektricitetit statik, cili para ngarkimit ose shkarkimit të materieve të rrezikshme duhet të jenë të kyçura në tokëzim.

Automjetet për transportin e materieve të rrezikshme nga klasa 1 deri 5.2 doemos duhet të jenë të lidhura në mënyrë galvanike në një tërësi potenciale. Lidhjet galvanike dhe aparatet për çelektrizim duhet të kontrollohen para ngarkimit gjegjësisht shkarkimit.

Automjeti për transportin e materieve të rrezikshme prej klasës 1 deri 5.2 doemos duhet të pajisjen me aparate të elektricitetit statik të rrugës dhe me dy pllaka për lidhje në tokë në pjesën e pasme të automjetit (majtas, djathtas).

Automjetet për transportin e materieve të rrezikshme për të cilat atë e kërkon dispozita nga neni 3, pika 1 të këtij neni doemos duhet të pajisen me ndërprerës adekuat për shkycjen e të gjitha qarqeve elektrike të vendosura jashtë nga kabina e automjetit (i kyçur në mënyrë të drejtpërdrejtë mund të jetë vetëm takografi).

1.1. Shënimi i mjeteve transportuese

Neni 66

Në automjetin në të cilin transportohen materie të rrezikshme doemos duhet të vendosen dy tabela për shënimin e automjetit me të cilin transportohen materie të rrezikshme.

Nëse transportohen materie të rrezikshme në refuz të cilat janë nga lista e emrave të Tabelës A shtesa 2 nga dispozita të nenit 3, pika 1 të këtij ligji, në tabelat nga paragrafi 1 i këtij neni duhet të jenë të shënuara numrat identifikues, dhe numrat për rreziqet nga materia e rrezikshme.

Në çdo mjet transporti i cili transporton materie të rrezikshme në refuz, përveç tabelave me numra identifikues, dhe numra për rreziq, doemos duhet të kenë të vendosura edhe etiketa në pajtim me dispozitat nga neni 3, pika 1 të këtij ligji. Për mjetet për transportin të cilat vazhdimisht transportojnë materie të rrezikshme e përcaktuar, tabelat dhe etiketat mund të vendosen në mënyrë të përhershme.

Në automjete të cilat janë të zbrazëta dhe në mënyrë të rregullt të pastruar doemos duhet të mënjanohen tabelat dhe etiketat, ndërsa në automjetet të cilat kanë të vendosur në mënyrë të përhershme tabela dhe etiketa, ato duhet të mbulohen në mënyrë përkatëse.

Tabelat dhe etiketat me të cilat shënohet automjeti i cili transporton materie të rrezikshme doemos duhet të jenë të përpunuara dhe vendosura në pajtueshmëri me dispozitat nga neni 3, paragrafi 1 të këtij ligji.

Dispozitat nga paragrafi 1, 2, 3, 4 dhe 5 i këtij neni zbatohen edhe kur me automjetin transportohen pjata të zbrazëta dhe të papastra në të cilën ndodhet materia e rrezikshme.

Neni 67

Nëse materie të rrezikshme transportohen me automjetet nga neni 63, paragrafi 6 i këtij ligji, në vend të shenjës për shënimin e automjetit me të cilat transportohen materie të rrezikshme mund të përdoret flamur me formë, dimensione dhe ngjyrë të njëjtë, e cila në mjetin transportues doemos duhet vendosur në vend ku shihet.

Neni 68

Automjeti dhe rimorkioja me të cilën barten materie eksplozive ose materie radioaktive në paketa doemos duhet të ketë edhe etiketa për paralajmërim nga rreziqet kryesore dhe anësore nga materiet e rrezikshme.

Etiketat për paralajmërim për shënimin e automjetit me të cilin transportohen materie eksplozive ose radioaktive në paketa vendosen në anët anësore dhe anën e prapme të automjetit dhe mjetit transportues të lidhur.

1.2. Pajisja e automjeteve

Neni 69

Automjeti me të cilin transportohen materie të rrezikshme doemos duhet të posedojë pajisje të paraparë me dispozitat e përgjithshme për sigurinë në komunikacion dhe dispozitën nga neni 3, pika 1 të këtij ligji.

Në pajisjen nga paragrafi 1 të këtij neni bie:

1) vegla që nuk lëshon xixa dhe krik për mjetin e transportit;

2) së paku dy aparate për shuarje të zjarrit, nga të cilët njëri për shuarjen e zjarrit në motor, ndërsa tjetri për shuarjen e zjarrit në ngarkesën e mjetit transportues, edhe atë me mbushje të atillë e cila, duke marrë parasysh sasinë dhe veçoritë e tjera të materies së rrezikshme, mundëson shuarjen efikase të zjarrit;

3) dy llapma baterie (ndriçime) me ndriçim vezullues me ngjyrë të verdhë ose portokalli, të cilat janë të pavarura nga pajisja elektrike e mjetit transportues, ose dy konuse reflektuese;

4) dy trekëndësha me të cilët shënohet automjeti i ndalur në vijën rrugore;

5) pajisje për mbledhjen e materies së rrezikshme të derdhur nga mjeti transportues (thes me zall, lopatë e cila nuk shkakton xixa, fshesë, kovë e tjera.); dhe

6) dy flamuj për shënimin e mjetit transportues me të cilin transportohen materie të rrezikshme.

Përveç pajisjes nga paragrafi 2 pika 1 deri në 5 i këtij neni, në automjet me të cilin barten materie radioaktive duhet doemos të ketë edhe pajisje/instrument për matjen e intensitetit të rrezatimit radioaktiv.

Neni 70

Nëse materie të rrezikshme radioaktive transportohen me rimorkio e cila e ka boshtin e njëfishtë me rrota të njëfishta, rimorkioja duhet doemos të ketë pajisje të veçantë e cila, me ndihmën e sinjalit në zë ose ndriçim, e paralajmëron vozitësin nëse fillon të bie shtypja e ajrit në pneumatik më tepër se 20% të cilësdo rrotë të rimorkios.

Rimorkioja me të cilën transportohen materie të rrezikshme, nëse nuk është e pajisur me sistem për frenim automatik gjatë shkëputjes nga automjeti që tërheq, duhet doemos të jetë e lidhur për automjetin që tërheq dhe të jetë i pajisur me zinxhirë.

1.3. Pajisja për vozitësit

Neni 71

Vozitësit e automjeteve me të cilët transportohen materie të rrezikshme doemos duhet të jenë të pajisura me pajisje përkatëse personale mbrojtëse.

Pajisja minimale personale mbrojtëse të cilën doemos duhet ta posedojnë vozitësit përbëhet nga:

- 1) kapela mbrojtëse (helmetë);
- 2) syzat mbrojtëse me mbrojtje anësore;
- 3) dorëzat e gomës;
- 4) çizmet mbrojtëse ose këpucë me maje çeliku;
- 5) jeleku sinjalizues me lenta fluoreshente; dhe
- 6) llamba me bateri me trup plastik ose alumini.

Në rast të transportimit të materieve eksplozive dhe materieve ndezëse të lëngëta, materie të forta dhe me gazë, përveç pajisjes nga paragrafi 2 i këtij neni, vozitësit doemos duhet të posedojnë dhe veshje të atestuar për mbrojtjen nga elektriciteti statik (veshje antistatike).

Në rast të transportimit të materieve korrozive, përveç pajisjes nga paragrafi 2 i këtij neni, vozitësit duhet doemos të posedojnë dhe lëng për shpëlarjen e syve.

Në rast të transportimit të materieve helmuese ose ngjitëse, përveç pajisjes nga paragrafi 2 i këtij neni, vozitësit doemos duhet të posedojnë edhe maska mbrojtëse me filtër përkatës.

Nëse në ekuipazhin e automjetit ka shoqërues i cili nuk posedon certifikatë për aftësi profesionale të vozitësve të rimorkiove për transportimin e materieve të rrezikshme përkatës për materiet e rrezikshme dhe llojin e automjetit për atë nuk është e detyrueshme pajisja nga paragrafi 2, pika 1 deri në 4 i këtij neni.

Neni 72

Automjeti me të cilin transportohen materie të rrezikshme mund të lëvizë vetëm në ato rrugë të cilat janë të përcaktuara për lëvizjen e këtyre automjeteve.

Automjetet me të cilat transportohen materie të rrezikshme mund të ndalohen dhe të parkohen vetëm në vendet që janë të përcaktuara dhe shënuara për atë lloj të automjetit.

Ministria e Punëve të Brendshme i cakton rrugët nga paragrafi 1 i këtij neni dhe vendet për parkim nga paragrafi 2 të këtij neni.

Ministri i Punëve të Brendshme në pajtueshmëri me ministrin e Transportit dhe Ndërlidhjeve dhe ministrin e Shëndetësisë do t'i përcaktojë kushtet të cilat duhet t'i plotësojnë vendet për parkim nga paragrafi 2 i këtij neni në varshmëri nga lloji i materies së rrezikshme.

Neni 73

Në automjet me të cilin transportohen materie të rrezikshme nuk guxojnë të gjinden persona tjerë përveç vozitësit, ndihmëssoferit dhe shoqëruesit.

Në kabinën e automjetit me të cilin transportohen materie të rrezikshme nga klasa 1, 2, 3, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1 dhe 5.2 ndalohet pirja e duhanit.

Neni 74

Vozitësi i automjetit me të cilin transportohen materie të rrezikshme është i detyruar që automjetin ta drejtoj me kujdes të veçantë.

Shpejtësia e lëvizjes së automjetit me të cilin transportohen materie të rrezikshme nuk guxon të tejkalon 80% nga shpejtësia me e madhe e lejuar e përcaktuar në bazë të llojit të rrugës, përkatësisht e përcaktuar me shenjat e komunikacionit të vendosura në rrugë, ndërsa në asnjë rast nuk guxon të jetë më e madhe se 70 km. në orë. Në rast të transportimit të materieve helmuese shpejtësia e lëvizjes nuk guxon të jetë më e madhe se 60 km. në orë.

Neni 75

Nga momenti i pranimit deri në momentin e dorëzimit të materieve të rrezikshme, vozitësi i automjetit nuk guxon të largohet nga mjeti transportues me të cilin e transporton materien e rrezikshme.

Me përjashtim nga dispozita e paragrafit 1 të këtij neni, vozitësi i automjetit nuk guxon të largohet nga automjeti me të cilin transporton materie të rrezikshme vetëm nëse automjetin e vendos nën mbikëqyrje të ndihmëssoferit ose të shoqëruesit, përkatësisht nëse automjetin e parkon në hapësirë të kontrolluar dhe të pajisur në mënyrë përkatëse për parkim.

Kushtet nga paragrafët 1 dhe 2 të këtij neni nuk kanë të bëjnë me automjetin me të cilin transportohen materie të rrezikshme për çka sipas dispozitës nga neni 3, pika 1 i këtij ligji nuk ka kërkesa të veçanta sa i përket parkimit.

Neni 76

Vozitësi i cili për shkak të defektit, aksidentit ose fatkeqësisë së komunikacionit, ose nga shkak të arsyeshmë është i detyruar ta ndalojë automjetin e ngarkuar me materie të rrezikshme në vijë rrugore ose në vend parkimi

në lagje, është i detyruar t'i ndërmarrë të gjitha masat që automjeti i ndalur të mos i sjellë në rrezik automjetet tjera, ndërsa pjesëmarrësit në komunikacion t'i paralajmërojnë:

1) ditën dhe natën - me vendosje, pas automjetit të ndalur, dy trekëndësha me të cilët shënohet automjeti i ndalur në vijën rrugore;

2) natën dhe në kohën e dukshmërisë së zvogëluar për shkak të rrethanave të pavolitshme atmosferike ose rrethanave tjera - me vendosjen e shenjave për paralajmërim nga neni 69 paragrafi 2 pika 3 të këtij ligji; dhe

3) me udhëzimin e ndihmëssoferit ose të shoqëruesit të dërgesës në largësi prej 100 m deri 150 m. prapa automjetit të ndalur, ditën - me flamur për shënimin e automjetit me të cilin transportohen materie të rrezikshme, ndërsa natën edhe në kushte të dukshmërisë së dobët - me llambë baterie, t'i paralajmërojnë vozitësit që vijnë nga ana e vijës rrugore në të cilën ndodhet automjeti i ndalur, kështu që në kohë t'i ndalojnë automjetet ose ta zvogëlojnë shpejtësinë dhe të përgatiten për tejkalim të sigurt të automjetit të ndalur.

Shenjat dhe ndriçimet nga paragrafi 1 pika 1 dhe 2 i këtij neni vendosen në largësi së paku 50 m. nga automjeti, kështu që të jenë të dukshme në largësi së paku 150 m. për vozitësit e automjeteve që vijnë nga ana e njëjtë e vijës rrugore në të cilën ndodhet automjeti i ndalur.

2. Transporti në komunikacionin hekurudhor

Neni 77

Materiet e rrezikshme nuk guxojnë të transportohen me automjete hekurudhore në të cilat ndodhen udhëtarë.

Neni 78

Ndërmarrjet transportuese hekurudhore janë të detyruara të sigurojnë ruajtjen e materieve të rrezikshme që i transportojnë, edhe atë prej momentit të pranimit deri në momentin e dërgesës së atyre materieve.

Neni 79

Me automjetet hekurudhore të ngarkuara me materie të rrezikshme guxon të manovrohet vetëm nëse më parë janë ndërmarrë masa përkatëse për siguri.

Ndërmarrjet transportuese hekurudhore i rregullojnë masat unike për siguri gjatë manovrimit me automjetet hekurudhore nga paragrafi 1 i këtij neni.

Neni 80

Automjetet hekurudhore dhe autobotet e ngarkuara me materie të rrezikshme kyçen në trenat nën kushte dhe mënyrë që janë të vërtetuara me rregullat unike që i miratojnë ndërmarrjet transportuese hekurudhore në pajtim me dispozitën nga neni 3 pika 2 i këtij neni.

VII. Procedurat në raste aksidenti ose fatkeqësie

Neni 81

Persona juridikë ose fizikë të cilat transportojnë materie të rrezikshme janë të detyruar, që në rast të humbjes së materies së rrezikshme gjatë transportimit, t'i ndërmarrin masat e nevojshme për gjetjen e saj dhe për rrezikun që e paraqet materia e rrezikshme ta njoftojnë stacionin me të afërt policor, ose organin kompetent i cili e ka lëshuar lejen për transportimin e materieve të rrezikshme përkatësisht inspektoratin përkatës, në varshmëri nga lloji i materies së rrezikshme.

Ministria e Punëve të Brendshme, ose organi kompetent i cili e ka lëshuar lejen për transport të materieve të rrezikshme përkatësisht inspektoratin përkatës janë të detyruar, që në varshmëri nga pasojat të cilat mund t'i shkaktojë materia e humbur e rrezikshme, për atë ta njoftojnë publikun.

Neni 82

Materiet e rrezikshme të rena ose në cilëndo mënyrë të derdhura gjatë transportimit transportuesi është i detyruar t'i sigurojë, mbledhë dhe mënjanojë, përkatësisht t'i

zhvendosë në për ato vende të caktuara ose në mënyrë tjetër t'i bëjë të parrezikshëm dhe me atë ta njoftojë stacionin me të afërt policor, organin kompetent i cili e ka lëshuar lejen për transportim të materieve të rrezikshme përkatësisht inspektoratin përkatës, në varshmëri nga lloji i materies së rrezikshme ndërsa, sipas nevojës edhe Inspektoratin shtetëror sanitar dhe shëndetësor, Inspektoratin shtetëror të mjedisit jetësor ose Drejtorinë e mbrojtjes dhe të shpëtimit.

Vendet nga paragrafi 1 të këtij neni i përcakton ministria kompetente në varshmëri nga lloji i materies së rrezikshme.

Nëse transportuesi nuk ka mundësi që materiet e rena ose të derdhura të rrezikshme t'i mbledhë, mënjanojë, zhvendosë në vend të caktuar ose në mënyrë tjetër t'i neutralizojë, organi kompetent në varshmëri nga lloji i materies së rrezikshme nga paragrafi 1 i këtij neni, do të thërrasë personin juridik ose fizik i cili disponon me mjete teknike për kryerjen e detyrës së atillë atë ta bëjë në llogari të transportuesit.

Personi nga paragrafi 3 i këtij neni duhet që me kërkesën e organit kompetent menjëherë dhe pa prolongim t'i vendosë në dispozicion mjetet teknike dhe pajisjen tjetër për kryerjen e detyrës së atillë.

Neni 83

Për çdo aksident dhe fatkeqësi që do të ndodhë gjatë transportit të materieve të rrezikshme, pasojat e së cilës ekuipazhi i mjetit transportues nuk mund t'i mënjanojë vetë ose për shkak të së cilës nuk mund ta vazhdojë vozitjen, njëri nga anëtarët e ekuipazhit është i detyruar që menjëherë ta njoftojë stacionin me të afërt policor.

Nëse në automjetin me materie të rrezikshme i cili ka pësuar aksident ose fatkeqësi gjendet vetëm vozitësi, personi i cili është gjendur në vendin e aksidentit ose fatkeqësisë ose personi i cili i pari do t'i afrohet atij vendi është i detyruar që me kërkesën e vozitësit për atë ta njoftojë stacionin me të afërt policor.

IX. Mbikëqyrja

1. Autorizimi i organit doganor

Neni 84

Organi doganor i kalimit kufitar përkatësisht në vend tjetër ku bëhet mbikëqyrja doganore kontrollon se transportuesi i vendit ose i huaj a ka leje dhe dokumente të përcaktuara me këtë ligj dhe se transporti ai plotëson kërkesat e dispozitave nga neni 3 të këtij ligji.

Nëse organi doganor vërteton se nuk i plotëson kërkesat nga paragrafi 1 i këtij neni, nuk do të lejojë hyrjen përkatësisht daljen e automjetit nga territori i Republikës së Maqedonisë dhe me atë do t'i njoftojë organet kompetente të inspektimit.

Autorizimet e organeve të inspektimit

Neni 85

Mbikëqyrje të inspektimit mbi zbatimin e këtij ligji, të dispozitave të miratuara në bazë të këtij ligji dhe të dispozitave të theksuara në nenin 3 të këtij ligji, bën Inspektorati shtetëror i transportit përmes inspektoreve shtetërorë për rrugë dhe komunikacion hekurudhor dhe personat e autorizuar publikë nga Ministria e Punëve të Brendshme.

Mbikëqyrja e inspektimit mund të bëhet në vendin e ngjarjes, në vende të zgjedhura në mënyrë të posaçme, në çdo kohë dhe mund të bëhet edhe në lokalet afariste të personave juridikë dhe fizikë të cilët transportojnë, pranojnë ose dorëzojnë në transport materie të rrezikshme.

Vendet e zgjedhura për mbikëqyrje të inspektimit duhet të mundësojnë që mbikëqyrja të zbatohet pa mos u rrezikuar siguria në komunikacion, shëndeti i njerëzve, mjedisi jetësor, natyra dhe të mirat materiale.

Inspektorët shtetërorë për komunikacion rrugor dhe hekurudhor dhe persona të autorizuar publikë nga Ministria e Punëve të Brendshme bëjnë mbikëqyrje të inspektimit dhe kontroll mbi zbatimin e masave të sigurisë të përcaktuara me këtë ligj dhe dispozitat nga neni 3 të këtij ligji.

Mbikëqyrja të inspektimit dhe kontroll gjatë transportimit të materieve radioaktive, drejtpërsëdrejti bëjnë edhe inspektorë nga Drejtoria e sigurisë së rrezatimit.

Për kontrollin e kryer gjatë transportimit të materieve të rrezikshme shërbimet kompetente të inspektimit e plotësojnë listën e kontrolleve.

Formën dhe përmbajtjen e listës së kontrolleve, e përcakton me ligj ministri i Transportit dhe Ndërlidhjeve.

Kopje nga lista e kontrolleve e plotësuar nga organi i cili e ka kryer kontrollimin duhet t'i jepet vozitësit të automjetit.

Përveç kontrollimeve nga lista nga paragrafi 6 i këtij neni, shërbimet kompetente të inspektimit mund të ndërmarin dhe masa të posaçme për kontrollet më detaje.

Neni 86

Gjatë kryerjes së mbikëqyrjes së inspektimit inspektorët shtetërorë të komunikacionit rrugor dhe hekurudhor dhe personat e autorizuar zyrtarë nga Ministria e Punëve të Brendshme, kanë të drejtë të miratojnë aktvendim për ndërprerjen e transportit dhe ç'kycje të automjetit nga komunikacioni nëse:

1) transportohen materie të rrezikshme të cilat janë të ndaluara për transport;

2) materiet e rrezikshme rrjedhin;

3) kryhet transportim me automjet dhe rimorkio të ndaluara ose jopërkates;

4) kryhet transportim në gjendje refuz në kontejner, i cili nuk është i dedikuar për atë;

5) kryhet transport me automjet i cili nuk ka certifikatë për automjet të provuar, dhe certifikatë të vlefshme për rregullshmërinë e automjetit;

6) automjeti dhe rimorkioja nuk i kënaq standardet për miratim dhe paraqet rrezik të madh;

7) shfrytëzohet ambalazh i cili nuk është provuar dhe nuk ka certifikatë për përputhshmëri;

8) paketimi nuk është në përputhshmëri me instruksionet e bashkëngjitura për paketim;

9) nuk janë harmonizuar kushtet e posaçme për paketim të përzier;

10) nuk janë plotësuar rregullat në raport me përforcimin dhe magazinimin e ngarkesës;

11) nuk janë plotësuar dispozitat me të cilat rregullohet ngarkimi i paketimeve të përziera;

12) nuk respektohen nivelet e lejuara për mbushjen e cisternave ose enëve;

13) nuk janë zbatuar kushtet për kufizimin e sasive të transportuara në një automjet;

14) transportohen materie të rrezikshme pa të dhëna për pjesëmarrjen e tyre (p.sh. dokumente, shënimi ose etiketimi i paketimeve, shënimi i automjeteve);

15) automjeti me të cilin transportohen materie të rrezikshme nuk është shënuar me tabela dhe etiketa;

16) ka mungesën e të dhënave relevante për materien që transportohet që mundësojnë në përcaktim të kategorisë së rrezikshme -I (p.sh. UN numër, emërtimi i drejtë i dërgesës, grupi e paketimit);

17) vozitësi nuk posedon certifikatë për aftësi profesionale të vozitësve të automjeteve për transport të materieve të rrezikshme përkatëse për materiet e rrezikshme dhe llojin e mjetit transportues;

18) shfrytëzohet zjarr ose burim i pambrojtur i ndriçimit;

19) nuk respektohet ndalesa për pirjen e duhanit; dhe

20) transportohet materie eksplozive, helmuese, ngjitesë ose radioaktive, pa miratim të posaçëm përkatësisht leje për transportim të lëshuar nga organet kompetente.

Nëse bëhet fjalë për transportim të materies radioaktive, aktvendim nga paragrafi 1 i këtij neni marrin edhe inspektorët nga Drejtoria e sigurimit nga rrezatimi.

Për veprimet nga paragrafi 1 të kryera nga ana e transportuesit i vendit do t'i merret edhe leja e komunikacionit dhe me shoqërim përkatës do të kthehet automjeti në vendin e ngarkimit.

Për veprimet nga paragrafi 1 të kryera nga transportues i huaj, me shoqërim përkatës do të kthehet automjeti në kalimin kufitar hyrës.

Nxjerrja e automjetit nga komunikacioni me marrjen e lejes së komunikacionit nga paragrafi 3 i këtij neni zgjat 30 ditë.

Leja e marr e komunikacionit nga paragrafi 3 i këtij neni dorëzohet në Ministrinë e Punëve të Brendshme.

Për lejen e marrë të komunikacionit transportuesit i jepet vërtetim.

Neni 87

Organet kompetente të inspektimit nga neni 86 paragrafi 1 dhe 2 të këtij ligji, kanë të drejtë të marrin aktvendim me të cilin nuk do të lejohet lëvizjen e mëtuqeshme të automjetit, përdërisa nuk mënjahen parregullsitë në vendin e ngjarjes, nëse është e mundur dhe në mënyrë përkatëse, ose në vendin të cilin ata do ta caktojnë nëse:

1) automjeti tërheq më tepër se një rimorkio/gjysmë rimorkio;

2) automjeti nuk i kënaq standardet për miratim por nuk paraqet rrezik të madh;

3) automjeti nuk bart aparate në mënyrë të rregullt për shuarje të zjarrit ashtu siç kërkohen (aparati për shuarjen e zjarrit llogaritet i rregullt nëse mungojnë vetëm vula e përcaktuar dhe/ose data e skadimit të afatit në kohëzgjatje, por kjo nuk zbatohet nëse shihet se aparati për shuarjen e zjarrit më nuk është i rregullt, p.sh. matësi i shtypjes është në 0)

4) në automjetin nuk gjendet pajisja e posaçme e cila kërkohet gjatë transportimit të materieve të rrezikshme ose në instruksionet e shkruara;

5) datat e provimit dhe kontrollit të kohëzgjatjes së afateve të paketimeve, IBCs ose paketimet e mëdha, nuk janë të harmonizuara;

6) transportohen paketime të dëmshme, IBCs ose paketime të mëdha të dëmtuara, paketime johigjienike të zbrazëta;

7) bëhet transport i materieve të rrezikshme të paketuara në kontejner, i cili nuk është i dedikuar për atë;

8) kontejnerët/autobotet e kontejnerëve (duke përfshirë edhe ato johigjienike të zbrazëta) janë në mënyrë të rregullt të mbyllur;

9) transportim të paketimeve të kombinuara tek të cilat paketimi i jashtëm nuk është në mënyrë të rregullt e mbyllur;

10) shënim në mënyrë jo të rregullt me etiketa dhe vendosjen e tabelave;

11) nuk ka udhëzime për masa të posaçme për siguri ose udhëzimi nuk është përkatës për materien e rrezikshme e cila transportohet; dhe

12) automjeti nuk është në mënyrë të rregullt i parkuar dhe nuk është nën mbikëqyrje.

Neni 88

Organet kompetente të inspektimit nga neni 86 paragrafi 1 dhe 2 i këtij ligji, do ta lejojnë lëvizjen e mëtuqeshme të automjetit dhe do të miratojnë aktvendim për mënjanimin e parregullsive, menjëherë pas kryerjes së transportit nëse:

1) madhësia e tabelave ose e etiketave ose madhësia e shkronjave, numrave ose simboleve të tabelave ose etiketave nuk i plotësojnë dispozitat nga neni 3 i këtij ligji;

2) mungojnë të dhëna të tjera në dokumentet për transportim përveç atyre nga kategoria e rrezikshme -I nga neni 86 pika 16 të këtij ligji; dhe

3) certifikatë për aftësi profesionale të vozitësve të automjeteve për transportim të materieve të rrezikshme përkatës për materiet e rrezikshme dhe llojin e mjetit transportues që nuk është në mjetin transportues, por ekzistojnë dëshmi se vozitësi e posedon dhe se është i rregullt.

Neni 89

Nëse gjatë kryerjes së mbikëqyrjes organet kompetente të inspektimit vijnë në njohuri se ekziston bazë për dyshim se është kryer kundërvajtje me të cilën është bërë shkelja e këtij ligji ose dispozite tjetër, janë të detyruar pa prolongim të dorëzojnë kërkesë për ngritjen e procedurës për kundërvajtje.

Neni 90

Kundër aktvendimit të Inspektorëve shtetërorë të rrugës dhe komunikacionit hekurudhor mund t'i paraqitet ankesë ministrit të Transportit dhe Ndërlidhjeve. Kundër aktvendimit të miratuar nga personat e autorizuar zyrtarë nga Ministria e Punëve të Brendshme mund t'i paraqitet ankesë ministrit të Punëve të Brendshme. Kundër aktvendimit të inspektorëve nga Drejtoria e sigurisë nga rrezatimi mund t'i paraqitet ankesë Komisionit kompetent të Qeverisë së Republikës së Maqedonisë.

Ankesa nga paragrafi 1 të këtij neni paraqitet në afat prej 8 ditësh nga dita e pranimit të aktvendimit dhe nuk e prolongon kryerjen e aktvendimit.

Neni 91

Personat juridikë dhe fizikë të cilët kryejnë transportim ose procedura tjera me materie të rrezikshme janë të detyruar që organeve të inspektimit t'ua dorëzojnë në mbikëqyrje dokumentacionin e nevojshëm.

Neni 92

Për kontrollin e kryera gjatë transportit të materieve të rrezikshme, Ministria e Transportit dhe Ndërlidhjeve e mban bazën e të dhënave për:

- vëllimin e transportuar të materieve të rrezikshme në tonë të transportuar ose tonë kilometra;
- numrin e kontrollimeve të kryera;
- numrin e automjeteve të kontrolluara të vendit ose të huaj sipas vendit të regjistrimit;
- numrin dhe llojin e kundërvajtjeve të konstatuara; dhe
- numrin dhe llojin e masave të kumtuara ndëshkimore.

Organet kompetente për kontroll të transportit të materieve të rrezikshme për kontrollin e kryera Ministrisë së Transportit dhe Ndërlidhjeve paraqesin raport në çdo tre muaj, në të cilin mbahen të dhënat nga paragrafi 1 të këtij neni.

Baza e të dhënave mbahet në formular të posaçëm.

Formën dhe përmbajtjen e formularit për mbajtjen e bazës së të dhënave nga paragrafi 1 i këtij neni, e përcakton ministri i Transportit dhe Ndërlidhjeve.

Për kundërvajtje serioze ose të përsëritura të kryera nga transportues i huaj të cilët e rrezikojnë sigurinë e transportit, Ministria e Transportit dhe Ndërlidhjeve do ta njoftojë organin përkatës të vendit në të cilin është regjistruar transportuesi ose dorëzuesi dhe do të kërkojë të ndërmerren masa përkatëse në lidhje me kundërvajtësin.

X. Dispozita për kundërvajtje

Neni 93

Gjobë në shumë prej 3 000 deri në 5 000 euro me kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet për kundërvajtje personit juridik nëse:

1) transporton materie të rrezikshme që është e ndaluar për transport, ose në kundërshtim me dispozitat e rregullave ndërkombëtare për transportin e materieve të rrezikshme (neni 3);

2) transporton materie të rrezikshme të re të zbuluar, për të cilën me analizë shkencore nuk janë përcaktuar kushtet që ofrojnë siguri të plotë gjatë transportit (neni 6);

3) ambalazhi në të cilin transportohet materia e rrezikshme, nuk i përgjigjet kushteve të përcaktuara (neni 8);

4) ena në të cilën transportohet materia e lëngët e rrezikshme ose materia e rrezikshme e tretur në ndonjë lëng, ose ena për transportin e tretjes së materies së rrezikshme dhe mbyllësit e tyre, nuk u përgjigjen kushteve të përcaktuara (neni 10);

5) ena me vëllim më të madh se 200 litra në të cilën transportohet materia e rrezikshme, nuk është nga llamarinia prej çeliku ose nga materiali tjetër përkatës (neni 11, paragrafi 1);

6) ambalazhi i dedikuar për transportin e materieve të rrezikshme, nuk është i analizuar dhe nuk e ka certifikatën përkatëse për përputhshmëri (neni 12);

7) urdhëron ose lejon që me materie të rrezikshme të manipulohet personi i cili nuk është i moshës madhore, ose personi që nuk është i aftësuar profesionalisht për manipulimin me ato materie (neni 16, paragrafi 1);

8) nuk e ka caktuar këshilltarin për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme (neni 17, paragrafi 1);

9) pa autorizim nga organi kompetent e kryen aftësimin profesional, të këshilltarëve për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme (neni 17, paragrafi 4);

10) nuk i ruan raportet vjetore në afatin e caktuar, ose nuk ua dorëzon organeve kompetent me kërkesën e tyre (neni 19, paragrafi 3);

11) e lejon transportin e materieve të rrezikshme nga personat që nuk janë të aftësuar profesionalisht, për transportin e materieve të rrezikshme (neni 20, paragrafi 1);

12) pa autorizim nga organi kompetent, e kryen aftësimin profesional të personave që transportojnë materie të rrezikshme (neni 20, paragrafi 4);

13) e kryen ngarkimin, pranimin, dorëzimin ose shkarkimin e materieve të rrezikshme, jashtë vendit të caktuar nga organi kompetent (neni 27);

14) në vendin ku kryhet ngarkimi ose shkarkimi i materies shpërthyesë, ose materies së rrezikshme ndezëse, nuk u përmbahet ndalimeve nga neni 29 të këtij ligji;

15) vendin ku kryhet ngarkimi ose shkarkimi i materieve shpërthyesë, gazrave ose i materieve ndezëse të rrezikshme, nuk e furnizon me aparate ose me mjete të tjera për shuarjen e zjarrit (neni 32);

16) në hapësirën e mbyllur ku kryhet ngarkimi ose shkarkimi i materieve të rrezikshme që përhapin gazra ose i materieve radioaktive, nuk vendos aparat për matjen e koncentrimin të gazrave në ajër, përkatësisht aparat për matjen e radioaktivitetit në atë hapësirë, ose rregullisht nuk e kryen kontrollin dhe gjedhimin e atyre aparateve (neni 33);

17) lloje të veçanta të materieve të rrezikshme transporton përmes rajonit ku është i ndaluar transporti i materieve të atilla, ose e kryen transportin e materies me mjetin transportues me të cilin ndalohet transporti i materies së atillë (neni 37, paragrafi 1);

18) materien e rrezikshme e dorëzon për transport si bagazh, përveç aparateve, veglave dhe sendeve të tjera të ngjashme, që përmbajnë sasi minimale të materieve të rrezikshme, që nuk paraqesin rrezik nga rrethi, ndërsa shërbejnë për përdorim personal (çakmakë, shkrepëse, barna e ngjashëm) (neni 38);

19) menjëherë nuk e ndërpret transportin e mëtejme të materies së rrezikshme që është e ndaluar për transport, dhe për atë nuk e njofton stacionin më të afërt policor dhe dërguesin, pasi që të konfirmojë ose të njoftohet në mënyrë tjetër, se transporton materie të atillë të rrezikshme (neni 39, paragrafi 1);

20) nuk e ndërpret transportimin e mëtejme të materieve të rrezikshme dhe për atë nuk e njofton dërguesin, kur gjatë transportimit do të konfirmojë se transporton materie të rrezikshme që nuk i plotëson kushtet e përcaktuara për transport, ose e cila nuk është deklaruar si materie e rrezikshme, ose është deklaruar në mënyrë jo të saktë (neni 40, paragrafi 1);

21) menjëherë pas pranimit të njoftimit për ndërprerjen e transportit të materies së rrezikshme, nuk i mënjanon mangësitë e konfirmuara ose nuk e ndërmerr materien e rrezikshme (neni 40, paragrafi 2);

22) materien shpërthyesë ngarkimi ose shkarkimi i së cilës kryhet jashtë rrethit të ndërmarrjeve që ato materie i prodhojnë, ose i mbajnë për veprimtarinë e tyre të rregullt, e ngarkon ose shkarkon jashtë vendit që e ka caktuar Ministria e Punëve të Brendshme (neni 41);

23) nuk i ndërmerr masat e veçanta të sigurisë gjatë transportit të materies së caktuar shpërthyesë, që i ka përcaktuar organi kompetent (neni 44, paragrafi 1);

24) materien shpërthyesë dhe mjetet për ndezjen e saj, i transporton në hapësirën e njëjtë të mjetit transportues, ose nëse materien shpërthyesë e transporton në hapësirën e mjetit transportues, në të cilën transportohen persona (neni 46, paragrafi 1 dhe 3);

25) për sasinë e zhdukur të materies shpërthyes gjatë transportit, menjëherë nuk e njofton stacionin më të afërt policor (neni 47);

26) enët në të cilat transportohen gazrat dhe ventilet e atyre enëve nuk janë të mbrojtura me kapak mbrojtës, ose me unazë mbrojtëse, dhe hermetikisht të mbyllura gjatë kohës së transportit (neni 49);

27) transporton helm në hapësirën e njëjtë transportuese me gjëra ushqimore, ose ushqim për kafshë ose me barna, ose me sende për përdorim të përgjithshëm që i nënshtrohen mbikëqyrjes shëndetësore (neni 51, paragrafi 4);

28) gjatë transportit të materieve helmuese ose infektuese, nuk i ndërmerr masat e veçanta të sigurisë, të përcaktuara nga organet kompetente (neni 52, paragrafi 1);

29) në rastin e derdhjes së materies helmuese ose infektuese, në mënyrë të dukshme nuk e shënon vendin ku ka ndodhur derdhja, ose nuk e pengon afrimin e njerëzve ose kafshëve në atë vend, derisa të vijë personi profesional i aftësuar (neni 54);

30) paketon ose transporton materie radioaktive në ambalazh që nuk i përgjigjet llojit të caktuar të materies radioaktive, ose doza e rrezatimit në sipërfaqen e ambalazhit është më e madhe nga e lejuara (neni 55);

31) gjatë përgatitjes për transport ose gjatë transportimit të materies radioaktive e cila njëkohësisht është edhe toksike, shpërthyes ose ndezëse, nuk i ndërmerr masat e sigurisë të përcaktuara për secilin lloj të shënuar të rrezikut (neni 56);

32) transporton materie radioaktive në hapësirën e njëjtë transportuese me gjëra ushqimore, sende për përdorim të përgjithshëm që i nënshtrohen mbikëqyrjes shëndetësore, me barna ose me ushqim për kafshë (neni 57);

33) transporton materie radioaktive pa lejen e organit kompetent, ose gjatë transportit të saj nuk i ndërmerr masat e veçanta të shënuara të sigurisë (neni 58, paragrafi 1, 2 dhe 3);

34) transporton sasi më të madhe të materies radioaktive, përkatësisht të numrit të burimeve të rrezatimeve jonizuese, aktiviteti i të cilave është më i madh nga aktiviteti i përcaktuar në leje, ose nuk e njofton organin kompetent në Republikë për fillimin e transportit, ose nëse njoftimi nuk i përmban të gjitha të dhënat e përcaktuara (neni 59);

35) materien radioaktive ose burimin e rrezatimeve jonizuese, që në rast aksidenti ose fatkeqësie, mund të vijë të kontaminimi ose rrezikimi i mjedisit jetësor me rrezatim, e transporton pa përcjelljen e personit të aftësuar profesional, për manipulimin me atë materie (neni 61);

36) në rastin e derdhjes së materies radioaktive, në mënyrë të dukshme nuk e shënon vendin ku ka ndodhur derdhja, ose nuk e pengon afrimin në atë vend, të njerëzve ose kafshëve, derisa të vijnë personat profesionalë të aftësuar (neni 62);

37) transporton materie të rrezikshme me automjet ose mjet të lidhur transporti, që nuk është i konstruktuar në mënyrë të veçantë për transportin e materieve të veçanta të rrezikshme, ose me mjet transportues që nuk i përgjigjet kushteve të përcaktuara me këtë ligj dhe me dispozitën nga neni 3, pika 1 e këtij ligji (neni 63, paragrafi 1);

38) e kryen transportin e materieve të rrezikshme me mjete transporti me shenjat "EX/II", "EX/III", "FL", "OX", dhe "AT", që nuk kanë certifikatë për automjetin e provuar. (neni 63, paragrafi 2 dhe 3);

39) transporton materie të rrezikshme me automjet që nuk i plotëson kushtet teknike, për transportin e materies së caktuar të rrezikshme (neni 65);

40) automjeti me të cilin transportohet materia e rrezikshme, ose zbrazen enët e papastruara në të cilat ka pasur materie të rrezikshme, nuk i ka shenjat e përcaktuara në nenin 66 dhe 67 të këtij ligji;

41) mjetin transportues me të cilin transporton materie shpërthyes ose radioaktive, nuk e shënon me shenjat përkatëse ose shenjat nuk i vendos në vendin përkatës (neni 68);

42) materien e rrezikshme e transporton në mjetin hekurudhor, në të cilin gjenden udhëtarët (neni 77);

43) urdhëron manovrimin me mjetet hekurudhore të ngarkuara me materie të rrezikshme, ndërsa paraprakisht nuk i ndërmerr masat e përcaktuara për siguri (neni 79);

44) e lidh në tren mjetin hekurudhor ose cisternën me materie të rrezikshme, në kundërshtim me kushtet dhe mënyrën që i ka përcaktuar ndërmarrja transportuese hekurudhore (neni 80);

45) me rastin e zhdukjes së materies së rrezikshme gjatë transportit, nuk i ndërmerr masat e nevojshme për gjetjen e saj, dhe nëse për zhdukjen e saj dhe për rrezikun që e paraqet ajo materie e rrezikshme, nuk e njofton stacionin më të afërt policor, ose organin kompetent që e ka lëshuar lejen për transportin e materieve të rrezikshme, respektivisht inspektoratin përkatës (neni 81, paragrafi 1);

46) materien e rrezikshme që ka rënë ose që është derdhur gjatë transportit nuk e mbledh, ose nuk e largon përkatësisht vendos në vendin e caktuar për atë, ose në mënyrë tjetër nuk e bën të padëmshme, ose për atë nuk e njofton stacionin më të afërt policor, ose organin kompetent që e ka lëshuar lejen për transportin e materieve të rrezikshme, respektivisht inspektoratin përkatës, e sipas nevojës edhe Inspektoratin shtetëror sanitar dhe shëndetësor, ose Drejtorinë për mbrojtje dhe shpëtim (neni 82, paragrafi 1); dhe

47) me kërkesën e organeve kompetente inspektuese, nuk ua ofron për inspektim dokumentacionin e plotë të nevojshëm, për transportin e materieve të rrezikshme (neni 91).

Për veprimet nga paragrafi 1 i këtij neni, gjoba në shumë prej 1 500 deri në 2 000 euro me kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet edhe personit përgjegjës në personin juridik ose këshilltarit për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme, të caktuar nga personi juridik.

Për veprimet nga paragrafi 1 pikat 10, 13, 14, 15, 16, 18, 38, 40, 41 dhe 47 të këtij neni, inspektori i Inspektoratit shtetëror për transport, personi i autorizuar zyrtar nga Ministria e Punëve të Brendshme dhe inspektori i Drejtorisë për sigurinë e rrezatimit, mundet aty për aty t'i kumtojë gjobë në shumë prej 600 eurosh me kundërvlerë në denarë, personit përgjegjës të personi juridik, ose këshilltarit për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme të caktuar nga personi juridik, me dorëzimin e thirrjes për pagesën e gjobës në afatin prej 8 ditësh nga dita e dorëzimit të thirrjes.

Nëse gjobën nga paragrafi 3 i këtij neni, kryerësi nuk e paguan në afatin e caktuar, inspektori i Inspektoratit shtetëror për transport, personi zyrtar i autorizuar nga Ministria e Punëve të Brendshme dhe inspektori nga Drejtoria për sigurinë e rrezatimit, është i obliguar që të paraqesë kërkesë për ngritjen e procedurës kundërvajtëse, në gjykatën kompetente për kundërvajtje.

Për kundërvajtjen nga paragrafi 1 i këtij neni, përveç gjobës, personit juridik mund t'i kumtohet edhe sanksion kundërvajtës, ndalim i përkohshëm për kryerjen e veprimtarisë prej 6 muaj deri në 2 vjet.

Neni 94

Gjobjë në shumë prej 1 500 deri në 3 500 euro me kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet për kundërvajtje personit juridik, nëse:

1) transporton materie të rrezikshme në enën nga materiali i thyeshëm, ose masa plastike jorezistuese, që nuk është i vendosur në ambalazhin mbrojtës, dhe nuk është i siguruar me materialin përkatës për plotësimin e hapësirës së lirë (neni 9);

2) enët nga materiali i thyeshëm në të cilin transportohet materia e lëngët e rrezikshme, i paketon në grup masa e përgjithshme e të cilit i tejkalon 75 kg, ose enët nga materiali i thyeshëm në të cilat transportohet materia e lëngët e rrezikshme, i paketon në grup masa e përgjithshme e të cilit i tejkalon 150 kg. (neni 11 paragrafi 2);

3) ambalazhi i zbrazet i papastruar i enëve në të cilat kanë qenë materiet e rrezikshme, nuk është i mbyllur dhe nuk është i shënuar në mënyrë të njëjtë, sikur të jetë i mbushur me materie të rrezikshme (neni 15);

4) transportuesit nuk ia dorëzon fletëngarkesën dhe udhëzimin për masat e veçanta të sigurisë, që doemos duhet të ndërmerren gjatë transportit të materies së rrezikshme (neni 22);

5) udhëzimi për masat e veçanta të sigurisë, nuk i përmban të gjitha të dhënat e nevojshme, dhe nuk është i shkruar në gjuhën maqedonase dhe në gjuhët e të gjitha vendeve, nëpër të cilat kryhet transporti i materies së rrezikshme (neni 25);

6) e kryen ngarkimin ose shkarkimin e materieve të rrezikshme në vendin që nuk është i caktuar posaçërisht dhe i rrethuar, ose nuk është i furnizuar me aparate ose pajisje të përcaktuara, ose nëse në vend të dukshëm nuk është i shënuar me shenjë përkatëse për siguri (neni 26, paragrafi 2);

7) aparati për ngarkimin ose shkarkimin e materieve të rrezikshme, nuk është në gjendje të rregullt, ose i punuar në mënyrë që të mos e dëmtojë ambalazhin e materies së rrezikshme (neni 31);

8) në vendin ku ngarkohen ose shkarkohen materiet e rrezikshme, nuk e kontrollon rregullsinë e aparateve ose të instalimeve elektrike, nuk e organizon sigurimin fizik në ato vende, ose nuk kujdeset për rregullsinë e pajisjes teknike, dhe të mjeteve të tjera për shuarjen e zjarrit në ato vende (neni 34);

9) materien e rrezikshme e dorëzon ose pranon në transport, ose e transporton me mejtin personal transportues, ndërsa e njëjta nuk është e përgatitur në pajtim me kushtet për transportin e saj (neni 36);

10) enën në të cilën e transporton gazin, e mbush me llojin e gazit për të cilin ajo nuk është e dedikuar (neni 48);

11) enët me gaz i transporton me mjetin e hapur transportues, ndërsa ngarkesën nuk e mbron nga ndikimet e dëmshme atmosferike, ose nëse i transporton me mjetin e mbyllur transportues që nuk është i furnizuar me aparat për klimatizim, ose nuk mundësohet ajrosja e përhershme (neni 50);

12) lejon ose urdhëron që në mjetin transportues të ngarkuar me materie të rrezikshme, të kryhet riparimi i cili për shkak të xixave ose goditjes, mund të shkaktojë zjarr ose shpërthim, ose ta dëmtojë ambalazhin (neni 64, paragrafi 1);

Për veprimet nga paragrafi 1 i këtij neni, gjobë në shumë prej 1 000 deri në 1 500 euro me kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet edhe personit përgjegjës në personin juridik, ose këshilltarit për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme, të caktuar nga personi juridik.

Për veprimet nga paragrafi 1 i këtij neni, inspektori i Inspektoratit shtetëror për transport, personi zyrtar i autorizuar nga Ministria e Punëve të Brendshme dhe inspektori i Drejtorisë për sigurinë e rrezatimit, mundet aty për aty t'i kumtojë gjobë në shumë prej 300 eurosh me kundërvlerë në denarë, personit përgjegjës të personi juridik, ose këshilltarit për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme të caktuar nga personi juridik, me dorëzimin e thirrjes për pagesën e gjobës, në afat prej 8 ditësh nga dita e dorëzimit të thirrjes.

Nëse gjobën nga paragrafi 3 i këtij neni, kryerësi nuk e paguan në afatin e caktuar, inspektori i Inspektoratit shtetëror për transport, personi zyrtar i autorizuar nga Ministria e Punëve të Brendshme dhe inspektori nga Drejtoria për sigurinë nga rrezatimi, është i obliguar që të paraqesë kërkesë për ngritjen e procedurës kundërvajtëse, në gjykatën kompetente për kundërvajtje.

Neni 95

Gjobë në shumë prej 500 deri në 2 000 euro me kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet për kundërvajtje personit juridik, nëse:

1) shishet në të cilat transportohen materiet e rrezikshme, përveç shisheve të ulëta me diametër më të madh se 30 cm, në të cilat transportohet gazi i lëngët naftë, nuk i paketon përkatësisht nuk i vendos në paleta në pozitë vertikale, ose nëse shishet me gaz i paketon në pozitë

horizontale, ndërsa nuk i siguron në mënyrë që të mos rrotullohen ose zhvendosen, ose nëse shishet e paketuara në paleta në pozitë vertikale, nuk i siguron që të mos mund të rrotullohen (neni 13);

2) ambalazhi në të cilin transportohet materia e rrezikshme, në vend të dukshëm nuk është i shënuar me etiketa për rrezik, përkatësisht etiketa për thyeshmërinë e enës, në pajtim me dispozitat nga neni 3 i këtij ligji (neni 14);

3) ngarkon ose shkarkon materie të rrezikshme natën pa ndriçim elektrik, ose nëse aparatet elektrike në vendin e ngarkimit ose shkarkimit, nuk janë të punuara ashtu që të mos mund të shkaktojnë zjarr ose shpërthim (neni 30, paragrafi 2);

4) në mjetin transportues me të cilin transporton materie të rrezikshme, mban materie që mund të shkaktojë zjarr (neni 64, paragrafi 2);

5) automjeti me të cilin transporton materie të rrezikshme, nuk e posedon pajisjen e përcaktuar (neni 69);

6) mjeti transportues i lidhur me të cilin transporton materie të rrezikshme, i cili ka një bosht me rrota të njëfishta, nuk e posedon aparatën e veçantë që paralajmëron për rënien e shtypjes së ajrit në pneumatik më shumë se 20%, në cilëndo rrotë të mjetit të lidhur transportues (neni 70, paragrafi 1);

7) mjeti transportues i lidhur me të cilin transportohet materia e rrezikshme, i cili nuk është i pajisur me sistemin për frenim automatik, e nuk është i lidhur me mjetin transportues tërheqës dhe i pajisur me zinxhirë (neni 70, paragrafi 2);

8) në mjetin transportues nuk gjendet pajisja personale mbrojtëse për shoferin (neni 71);

9) lejon që në mjetin transportues me të cilin transportohet materia e rrezikshme, të gjenden persona të tjerë përveç shoferit, shoferit të dytë dhe shoqëruesit (neni 73, paragrafi 1); dhe

10) personi juridik ose fizik me kërkesën e organit kompetent, nuk i ofron në iskonim mjetet teknike dhe pajisjen tjetër për grumbullimin dhe largimin e materieve të rrezikshme të rëna ose të derdhura (neni 82, paragrafi 4);

Për veprimet nga paragrafi 1 i këtij neni, gjoba në shumë prej 500 deri në 1 000 euro me kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet edhe personit përgjegjës në personin juridik, ose këshilltarit për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme, të caktuar nga personi juridik.

Për veprimet nga paragrafi 1 i këtij neni, inspektori i Inspektoratit shtetëror për transport, personi i autorizuar zyrtar nga Ministria e Punëve të Brendshme dhe inspektori i Drejtorisë për sigurinë e rrezatimit, mundet aty për aty t'i kumtojë gjobë në shumë prej 200 eurosh me kundërvlerë në denarë, personit përgjegjës të personi juridik, ose këshilltarit për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme, të caktuar nga personi juridik, me dorëzimin e thirrjes për pagesën e gjobës në afatin prej 8 ditësh nga dita e dorëzimit të thirrjes.

Nëse gjobën nga paragrafi 3 i këtij neni, kryerësi nuk e paguan në afatin e caktuar, inspektori i Inspektoratit shtetëror për transport, personi zyrtar i autorizuar nga Ministria e Punëve të Brendshme dhe inspektori nga Drejtoria për sigurinë e rrezatimit, është i obliguar që të paraqesë kërkesë për ngritjen e procedurës kundërvajtëse, në gjykatën kompetente për kundërvajtje.

Neni 96

Personit fizik – tregtar individ për kundërvajtjet nga neni 93 i këtij ligji, do t'i kumtohet gjobë në shumë prej 1 700 deri në 2 000 euro me kundërvlerë në denarë, për kundërvajtjet nga neni 94 i këtij ligji do t'i kumtohet gjobë në shumë prej 1 300 deri në 1 600 euro me kundërvlerë në denarë, për kundërvajtjet nga neni 95 i këtij ligji do t'i kumtohet gjobë prej 1 000 deri në 1 200 euro me kundërvlerë në denarë.

Për kundërvajtjet nga neni 93, 94 dhe 95 të këtij ligji, gjoba në shumën nga paragrafi 2 i këtyre neneve, do t'i kumtohet edhe këshilltarit për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme, i caktuar nga personi fizik – tregtar individ.

Për kundërvajtjet nga neni 93, 94 dhe 95 të këtij ligji, inspektori i Inspektoratit shtetëror për transport, personi i autorizuar zyrtar nga Ministria e Punëve të Brendshme dhe inspektori i Drejtorisë për sigurinë e rrezatimit, gjobën në shumë nga paragrafi 3 i këtyre neneve mund t'ia kumtojë këshilltarit për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme, të caktuar nga personi fizik – tregtar individ aty për aty, me dorëzimin e thirrjes për pagesën e gjobës në afat prej 8 ditësh nga dita e dorëzimit të thirrjes.

Nëse gjobën nga paragrafi 3 i këtij neni, kryerësi nuk e paguan në afatin e caktuar, inspektori i Inspektoratit shtetëror për transport, personi zyrtar i autorizuar nga Ministria e Punëve të Brendshme dhe inspektori nga Drejtoria për sigurinë e rrezatimit, është i obliguar që të paraqesë kërkesë për ngritjen e procedurës kundërvajtëse, në gjykatën kompetente për kundërvajtje.

Për kundërvajtjen nga neni 93 paragrafi 1 i këtij ligji, përveç gjobës personit fizik – tregtar individ, mund t'i kumtohet edhe sanksion kundërvajtës, ndalim i përkohshëm për kryerjen e veprimtarisë prej 6 muaj deri në 2 vjet.

Neni 97

Gjobjë në shumë prej 500 deri në 1 000 euro me kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet për kundërvajtje personit fizik, nëse:

1) e kryen bartjen, ngarkimin, shkarkimin ose ringarkimin e materieve të rrezikshme, ndërsa para kësaj nuk është i njoftuar me mënyrën e punës, me rreziqet dhe masat mbrojtëse gjatë punës, dhe pa udhëheqjen dhe mbikëqyrjen e personit të aftësuar profesional për manipulim me materiet e rrezikshme (neni 16, paragrafi 2);

2) transporton materie të rrezikshme ndërsa nuk posedon certifikatë për aftësimin profesional, të shoferëve të automjeteve për transportimin e materieve të rrezikshme, përkatëse për materiet e rrezikshme dhe llojin e mjetit transportues (neni 20, paragrafi 2);

3) transporton materie të rrezikshme pa fletëngarkesë dhe udhëzimin për masat e veçanta të sigurisë (neni 22);

4) afrohet në vendin ku kryhet ngarkimi ose shkarkimi i materieve të rrezikshme, ndërsa nuk merr pjesë në ngarkim ose shkarkim (neni 28);

5) në vendin ku kryhet ngarkimi ose shkarkimi i materies shpërthyes, ose i materies së rrezikshme ndezëse, nuk u përmbahet ndalimeve nga neni 29 paragrafi 1;

6) gjatë kohës së ngarkimit ose shkarkimit të lëndëve ose gazrave ndezëse, nuk e tokëzon mjetin transportues, ose në kohën e ngarkimit, shkarkimit ose ringarkimit nuk e ndal punën e motorit të mjetit transportues, me të cilin i transporton lëngun ndezës ose gazin ndezës, kur ka qenë i obliguar që atë ta bëjë (neni 35);

7) materien e rrezikshme e transporton me mjetin personal transportues, ndërsa e njëjta nuk është e përgatitur në pajtim me kushtet për transportimin e saj (neni 36);

8) si person që drejton me automjetin, transporton lloje të veçanta të materieve të rrezikshme përmes rajonit në të cilin është i ndaluar transporti i materieve të atilla, ose e kryen transportin e materies me mjetin transportues me të cilin ndalohet transporti i materies së atillë (neni 37);

9) e pranon për transport materien e rrezikshme si bagazh, përveç aparateve, veglave dhe mjeteve të tjera të ngjashme, që përmbajnë sasi minimale të materieve të rrezikshme, që nuk paraqesin rrezik për rrethin, ndërsa shërbejnë për përdorim personal (çakmakë, shkrepëse, barna e ngjashëm) (neni 38);

10) nëse konfirmon ose në mënyrë tjetër njoftohet se transporton materie të rrezikshme që është e ndaluar për transport, menjëherë nuk e ndërpret transportimin e mëtejshëm të materies së rrezikshme, dhe për këtë nuk e njofton stacionin më të afërt policor dhe dërguesin e materies së rrezikshme (neni 39, paragrafi 1);

11) nëse gjatë transportit konfirmon se transporton materie të rrezikshme që nuk i plotëson kushtet e përcaktuara për transport, ose e cila nuk është e deklaruar

ose është deklaruar në mënyrë jo të saktë, nuk e ndalon transportin e mëtejshëm të materies së rrezikshme, dhe për këtë e njofton dërguesin (neni 40, paragrafi 1);

12) gjatë transportit të materies shpërthyes, nuk i ndërmerr masat e veçanta të sigurisë që i ka përcaktuar organi kompetent (neni 44, paragrafi 1);

13) materien shpërthyes dhe mjetet për ndezjen e saj, i transporton në hapësirën e njëjtë të mjetit transportues, ose nëse materien shpërthyes e transporton në kabinën e shoferit ose në hapësirën e mjetit transportues, në të cilën transportohen persona (neni 46, paragrafi 1 dhe 3);

14) për sasinë e zhdukur të materies shpërthyes gjatë transportit, menjëherë nuk e njofton stacionin më të afërt të policisë (neni 47);

15) enët me gaz i transporton me mjetin e hapur transportues, ndërsa ngarkesën nuk e mbron nga ndikimet e dëmshme atmosferike, ose nëse i transporton me mjetin e mbyllur transportues që nuk është i furnizuar me aparat për klimatizim, ose nuk mundësohet ajrosja e përhershme (neni 50);

16) si person që drejton me mjetin transportues, transporton helm ose materie infektuese, në hapësirën e njëjtë transportuese me gjëra ushqimore, ushqim për kafshë, barna dhe me sende për përdorim të përgjithshëm që i nënshtrohen mbikëqyrjes shëndetësore. (neni 51, paragrafi 4);

17) gjatë transportit të materieve helmuese ose infektuese, nuk i ndërmerr masat e veçanta të sigurisë, të përcaktuara nga organet kompetente (neni 52, paragrafi 1);

18) në rastin e derdhjes së materies helmuese ose infektuese, në mënyrë të dukshme nuk e shënon vendin ku ka ndodhur derdhja, ose nuk e pengon afrimin e njerëzve ose kafshëve në atë vend, derisa të vijë personi profesional i aftësuar (neni 54);

19) si person që drejton me mjetin transportues, transporton materie radioaktive në hapësirën e njëjtë ngarkuese me gjëra ushqimore, me sende për përdorim të përgjithshëm që i nënshtrohen mbikëqyrjes shëndetësore, me barna ose me ushqim për kafshë (neni 57);

20) gjatë transportimit të materieve radioaktive, nuk i ndërmerr masat e veçanta të sigurisë, të përcaktuara nga organet kompetente (neni 58, paragrafi 3);

21) materiet radioaktive që në rast aksidenti ose fatkeqësie, me rrezatim mund të sjellin të ndotja ose rrezikimi i mjedisit jetësor, i transporton pa përcjelljen e personit të aftësuar profesional, për manipulimin me ato materie (neni 61);

22) në rastin e derdhjes së materies radioaktive, në mënyrë të dukshme nuk e shënon vendin ku ka ndodhur derdhja, ose nuk e pengon afrimin e njerëzve ose kafshëve në atë vend, derisa të vijë personat profesionalë të aftësuar (neni 62, paragrafi 1);

23) për materien radioaktive të derdhur ose të zhdukur gjatë transportit, menjëherë nuk e njofton stacionin më të afërt policor dhe Drejtorinë për sigurinë e rrezatimit (neni 62, paragrafi 2);

24) e drejton mjetin transportues me shenjat "EX/II", "EX/III", "FL", "OX", dhe "AT", që nuk kanë certifikatë për automjetin e testuar. (neni 63, paragrafi 2);

25) kryen transport në kundërshtim me dispozitat e nenit 63, paragrafët 5, 6 dhe 7 të këtij ligji;

26) në mjetin transportues me të cilin transporton materie të rrezikshme, mban materie që mund të shkaktajnë zjarr, ose e kryen riparimin e mjetit transportues të ngarkuar me materie të rrezikshme (neni 64);

27) në automjetin me të cilin transporton materie të rrezikshme, nuk janë të vendosura tabela dhe etiketa për shënimin e mjetit transportues, ose të njëjtat nuk janë të shkruara dhe të vendosura në pajtim me dispozitën nga neni 3 pika 1 e këtij ligji (neni 66, paragrafi 1, 2, 3 dhe 4);

28) nuk i heq tabelat dhe etiketat nga mjeti transportues i zbrazët dhe i pastruar (neni 66, paragrafi 4);

29) transporton materie të rrezikshme me mjetin transportues nga neni 63 paragrafi 6 i këtij ligji, ndërsa nuk e shënon mjetin transportues me flamurin e përcaktuar të vendosur në vend të dukshëm (neni 67);

30) gjatë transportit të materieve të rrezikshme, nuk posedon pajisje përkatëse personale mbrojtëse (neni 71);

31) si shofer i automjetit gjatë transportit të materies së rrezikshme qarkullon nëpër rrugët e ndaluara, ose e ndal apo e parkon mjetin transportues, në vendin që nuk është caktuar dhe shënuar për atë lloj të mjeteve transportuese (neni 72, paragrafi 1 dhe 2);

32) si shofer i automjetit gjatë transportit të materieve të rrezikshme, e pranon në mjetin transportues personin që nuk është shofer i dytë ose shoqërues (neni 73, paragrafi 1);

33) pi duhan në kabinën e mjetit transportues, me të cilin transportohen materiet e rrezikshme nga klasa 1, 2, 3, 4.1, 4.2, 4.3, 5.1 dhe 5.2 (neni 73, paragrafi 2);

34) gjatë transportit të materieve të rrezikshme nuk e drejton mjetin transportues me kujdes të veçantë, vozit me shpejtësi më të madhe se 70 km në orë, ose shpejtësi që e tejkalon 80% të shpejtësisë më të madhe të lejuar, të caktuar sipas llojit të rrugës, ose gjatë transportit të materieve helmuese vozit me shpejtësi më të madhe se 60 km në orë (neni 74);

35) si shofer i automjetit largohet nga mjeti transportues me të cilin transporton materie të rrezikshme, ndërsa mjetin transportues e lë pa mbikëqyrjen e shoferit të dytë ose shoqëruesit (neni 75);

36) në rastin kur mjeti transportues është ndalur për shkak të defektit, aksidentit në komunikacion ose fatkeqësisë, apo shkaqe të tjera të arsyeshme, nuk i ndërmerr të gjitha masat për paralajmërimin e pjesëmarrësve të tjerë në komunikacion (neni 76);

37) nga momenti i pranimit deri në momentin e dërgimit, nuk e siguron ruajtjen e materies së rrezikshme që e transporton (neni 78);

38) gjatë transportimit të materies së rrezikshme nëse vjen te zhdukja e së njëjtës, nuk i ndërmerr masat për gjetjen e saj, dhe nuk e njofton stacionin më të afërt policor, ose organin kompetent që e ka lëshuar lejen për transportin e materieve të rrezikshme, respektivisht inspektoratin përkatës (neni 81, paragrafi 1);

39) materien e rënë ose të derdhur gjatë transportit nuk e mbledh ose largon, përkatësisht nuk e vendos në vendin e caktuar për atë, ose në mënyrë tjetër nuk e bën të parrezikshme, dhe për atë nuk i njofton organet kompetente (neni 82, paragrafi 1);

40) si anëtar i ekuipazhit të automjetit në të cilin ka ndodhur aksidenti ose fatkeqësia gjatë transportit të materieve të rrezikshme, pasojat e së cilës nuk mund t'i evitohet vetë, ose për shkak të të cilave nuk mundet ta vazhdojë vozitjen, menjëherë për atë nuk e njofton stacionin më të afërt policor (neni 83, paragrafi 1);

41) si person që ka ndodhur në vendin e aksidentit, me kërkesën e shoferit nuk e njofton stacionin më të afërt policor, në rast aksidenti ose fatkeqësie të mjetit transportues që transporton materie të rrezikshme (neni 83, paragrafi 2); dhe

42) si person që drejton me mjetin transportues, me kërkesën e organeve kompetente inspektuese, nuk ua ofron për inspektim dokumentacionin e plotë të nevojshëm për transportin e materieve të rrezikshme (neni 91);

Për veprimet nga paragrafi 1 pikat 2, 3, 5, 6, 9, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 32, 33, 34, 37, 40, 41 dhe 42 të këtij neni, inspektori i Inspektoratit shtetëror për transport, personi i autorizuar zyrtar nga Ministria e Punëve të Brendshme dhe inspektori i Drejtorisë për sigurinë e rrezatimit, mundet aty për aty t'i kumtojë gjobë në shumë prej 200 eurosh me kundërvlerë në denarë personit fizik, me ç'rast kryerësit të kundërvajtjes do t'ia dorëzojë thirrjen për pagesën e gjobës, në afatin prej 8 ditësh nga dita e dorëzimit të thirrjes.

Nëse gjobën nga paragrafi 2 i këtij neni, kryerësi nuk e paguan në afatin e caktuar, inspektori i Inspektoratit shtetëror për transport, personi i autorizuar zyrtar nga Ministria e Punëve të Brendshme dhe inspektori nga Drejtoria për sigurinë e rrezatimit, është i obliguar që të paraqesë kërkesë për ngritjen e procedurës kundërvajtëse, në gjykatën kompetente për kundërvajtje.

Neni 98

Ndërmjetësimi

Për kundërvajtjet nga neni 94, 95, 96 dhe 97 të këtij ligji, inspektori i Inspektoratit shtetëror për transport, personi i autorizuar zyrtar nga Ministria e Punëve të Brendshme dhe inspektori nga Drejtoria për sigurinë e rrezatimit, mundet kryerësit të kundërvajtjes t'i propozojë ndërmjetësimin dhe arritjen e pajtimit, me të cilin kryerësi i kundërvajtjes duhet ta paguajë gjobën, detyrimet e tjera ose t'i evitohet pasojat nga kundërvajtja.

Personi nga paragrafi 1 i këtij neni, përpilon procesverbal për kundërvajtjen, në të cilin konstatohet pajtueshmëria e të dyja palëve për ngritjen e procedurës për ndërmjetësim, në të cilin nënshkruhet edhe kryerësi i kundërvajtjes.

Procedura për ndërmjetësim ngrihet me dorëzimin e procesverbalit nga paragrafi 2 i këtij neni, në komisionin për ndërmjetësim, të cilin personat nga paragrafi 1 i këtij neni janë të obliguar që ta dorëzojnë në afatin prej 3 ditësh, nga dita e përpilimit dhe nënshkrimit.

Procedura për ndërmjetësim udhëhiqet para komisionit për ndërmjetësim, i formuar nga ministri i Transportit dhe Lidhjeve.

Komisioni përbëhet nga tre anëtarë, prej të cilëve njëri e kryen funksionin e kryetarit. Anëtarët e komisionit zgjidhen nga radhët e nëpunësve shtetërorë, të punësuar në Ministrinë e Transportit dhe Lidhjeve, prej të cilëve njëri është jurist i diplomuar.

Kryetari i komisionit është i obliguar që procedurën ta fillojë në afatin prej 24 orësh, nga dita e dorëzimit të procesverbalit.

Komisioni punon në mbledhje në të cilën detyrimisht marrin pjesë përfaqësuesit e kryerësit të kundërvajtjes dhe inspektori shtetëror, personi zyrtar nga Ministria e Punëve të Brendshme ose inspektori nga Drejtoria për sigurinë e rrezatimit.

Për pajtimin e arritur në procedurën për ndërmjetësim, lidhet marrëveshja me kryerësin e kundërvajtjes.

Në marrëveshje përcaktohen obligimet e kryerësit të kundërvajtjes, e veçanërisht:

- lartësia dhe mënyra e pagesës së gjobës;
- lartësia dhe mënyra e pagesës së detyrimeve dhe shpenzimeve të tjera dhe
- masat që duhet t'i ndërmarrë kryerësi për evitimin e pasojave të kundërvajtjes.

Në rastet në të cilat është arritur pajtimi për ndërmjetësim, gjoba e kryerësit mund të zvogëlohet për së paku gjysmën e gjobës së përcaktuar maksimale për kundërvajtjen.

Ministri i Transportit dhe Lidhjeve, nxjerr rregulloren dhe listën e shpenzimeve për punën e komisionit.

Anëtarët e komisionit për ndërmjetësim, kanë të drejtë për shpërblim për punën e tyre në komision, i cili duhet të jetë i arsyeshëm dhe përkatës me rëndësinë, vëllimin dhe ndërlikueshmërinë e kundërvajtjeve.

Lartësia dhe lloji i shpenzimeve të përcaktuara në listën e shpenzimeve nga paragrafi 11 i këtij neni, përcaktohet nga shpenzimet reale që i ka organi, të nevojshme për sigurimin e punës së komisionit për ndërmjetësim.

Komisioni për ndërmjetësim është i obliguar që të mbajë evidencë për procedurat e ngritura për ndërmjetësim dhe për përfundimin e tyre.

Marrëveshja nga paragrafi 8 i këtij neni, e ka fuqinë e dokumentit përmbarues.

Nëse procedura e ndërmjetësimit nuk ka sukses, parashtrahet kërkesë për ngritjen e procedurës kundërvajtëse, në gjykatën kompetente për kundërvajtje.

XI. Dispozitat kalimtare dhe përfundimtare

Neni 99

Dispozitat më të përafërta të parapara me këtë ligj, do të nxirren në afatin prej gjashtë muajsh, nga dita e hyrjes në fuqi e këtij ligji.

Deri në hyrjen në fuqi të dispozitave nga paragrafi 1 i këtij neni, do të zbatohen dispozitat që kanë vlejtur deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 100

Dispozita nga neni 17 paragrafi 1 të këtij ligji, me të cilën personat juridikë ose fizikë që transportojnë, pranojnë ose dorëzojnë për transport materie të rrezikshme, janë të obliguar që ta caktojnë së paku një person të aftësuar profesionalisht – këshilltar për siguri gjatë transportimit të materieve të rrezikshme, do të fillojë që të zbatohet nga 1 janari 2008.

Neni 101

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, pushon të zbatohet Ligji për transportin e materieve të rrezikshme ("Fleta zyrtare e RSFJ-së" numër 27/90 dhe 45/90) dhe Ligji për transportin e materieve të rrezikshme ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 12/93), përveç dispozitave nga neni 85 deri 103, që kanë të bëjnë për transportin e materieve të rrezikshme në vijat e brendshme lundruese, komunikacionin ajror dhe komunikacionin postar.

Neni 102

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1191.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА

Се прогласува Законот за безбедност и здравје при работа, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 6 јули 2007 година.

Број 07-3165/1
6 јули 2007 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Љубиша Георгиевски, с.р.

ЗАКОН ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА

I. ОСНОВНИ ОДРЕДБИ

Член 1

Со овој закон се утврдуваат мерките за безбедност и здравје при работа, обврските на работодавачот и правата и обврските на вработените од областа на безбедноста и здравјето при работа, како и превентивните мерки против професионалните ризици, отстранувањето на ризичните фактори за несреќа, информирање, консултирање, обука на работниците и нивните претставници и нивно учество во планирањето и преземањето на мерки за безбедност и здравје при работа.

Член 2

(1) Одредбите од овој закон се применуваат во сите дејности на јавниот и приватниот сектор, за сите лица осигурени од повреда на работното место или професионалните болести според прописите за пензиското, инвалидското и здравственото осигурување и за сите други лица кои се вклучени во работните процеси.

(2) Одредбите од овој закон не се применуваат во дејностите доколку со посебен пропис е регулирана оваа материја (вооружените сили, полицијата, во некои посебни активности на силите за заштита и спасување).

(3) Одредбите на овој закон не се применуваат на куќните помошници.

Член 3

Поимите кои се користат во овој закон го имаат следново значење:

- "Вработен" е лице вработено според договор за вработување и ангажирање на која било друга правна основа, самовработен, професионална земјоделска или друга дејност и лице кое извршува работа на работно место како дел од програма за обука;

- "Работодавач" е физичко или правно лице кое ги користи услугите на вработен според договор за вработување, физичко или правно лице кое ги користи услугите на вработен на некоја друга правна основа, земјоделец или физичко лице кое, самостојно или со друг член на неговото домаќинство или семејство, извршува земјоделска или друга дејност, како негова единствена или главна професија и кој не вработува други лица;

- "Претставник на вработените за безбедност и здравје при работа" е лице избрано од страна на вработените да ги застапува нивните интереси во поглед на безбедноста и здравјето при работа пред работодавачот (во натамошниот текст: претставник);

- "Превентивни мерки" се сите мерки кои се преземаат или кои се планираат на сите нивоа на работа кај работодавачот, поради спречување или намалување на ризиците по безбедноста и здравјето при работа;

- "Работно место" е секое место наменето за извршување на работа лоцирана во просториите на работодавачот или во некоја привремена или подвижна работна локација до која вработениот има пристап во текот на неговата работа и која е под директна или индиректна контрола на работодавачот;

- "Работна средина" е простор во кој се извршува работата, работното место, условите за работа, работните процеси, социјалните односи, како и други влијанија на надворешната средина;

- "Средства за работа" се работни и помошни простории, опрема за работа, опрема за лична заштита, супстанции и препарати и секое друго средство кое се користи при работниот процес или е на друг начин поврзан со истиот;

- "Опрема за работа" е секоја машина, апарат, алат или друга опрема која се користи во работниот процес;

- "Ризик" е веројатност за настанување на повреда, заболување или оштетување на здравјето на вработениот, како резултат на опасност при работа;

- "Изјава за безбедност" е документ кој ги опишува карактеристиките на работниот процес и содржи идентификација на опасностите и процена на ризикот за безбедноста и здравјето на работното место и пропишува соодветни мерки за заштита;

- "Стручно лице за безбедност при работа" е вработено стручно лице кај работодавачот назначено од него за извршување стручни задачи поврзани со безбедноста при работа (во натамошниот текст: стручно лице) и

- "Овластена здравствена установа" е здравствена установа во која се врши дејноста медицина на трудот согласно со прописите од областа на здравството, ангажирана од страна на работодавачот за спроведување на здравствена заштита при работа.

Член 4

(1) Владата на Република Македонија донесува Програма за безбедност и здравје при работа (во натамошниот текст: Програмата).

(2) Со Програмата се утврдува стратегијата за развој на безбедноста и здравјето при работа во врска со заштитата на животот, здравјето и работоспособноста на вработените и спречување на повреда при работа и професионални и други болести поврзани со работењето.

II. ОПШТИ ОБВРСКИ НА РАБОТОДАВАЧОТ

Член 5

(1) Работодавачот има обврска да обезбеди безбедност и здравје при работа за неговите вработени од секој аспект поврзан со работата. Во рамките на неговите обврски, работодавачот мора да презема мерки потреб-

ни за безбедност и здравје при работа на вработените, вклучувајќи заштита од професионални ризици, обезбедување информации и обука и обезбедување соодветна организација и потребни средства.

(2) Работодавачот има обврска да воведо такви заштитни мерки и да избере такви работни и производствени методи кои ќе го подобрат нивото на безбедноста и здравјето при работа, а ќе се вклучат во сите дејности на работодавачот и на сите нивоа на организацијата.

Член 6

(1) Обврските и работите на безбедноста и здравјето при работа утврдени во овој закон, работодавачот може да ги довери на овластени правни или физички лица, ако тој не е во можност или нема соодветни стручни вработени и техничка опременост таквите работи и обврски самостојно да ги извршува.

(2) Работодавачот е должен на овластени правни и физички лица да им ги даде сите потребни информации и податоци за големината на трговското друштво, установата и другите правни лица, ризиците кои ја загрозуваат безбедноста и здравјето на вработените, преземените активности за безбедност и здравје при работа за секое работно место и околината и друго.

(3) Ангажирањето на надлежни надворешни овластени правни или физички лица за извршување на стручните задачи во врска со безбедноста и здравјето при работа не го ослободуваат работодавачот од неговите одговорности во оваа област.

(4) Обврските на вработените на полето на безбедноста и здравјето при работа не влијаат врз начелото за одговорност на работодавачот.

Член 7

Овластените правни и физички лица кои ги ангажирал работодавачот, мора да соработуваат меѓусебно, како и со стручните лица за сите прашања сврзани со превентивната безбедност и здравјето при работа.

Член 8

Работодавачот е должен да планира мерки и средства за обезбедување развој и унапредување на безбедноста и здравјето при работа и за менување на постојните технолошки процеси со помалку опасни, односно со побезбедни процеси.

Член 9

Работодавачот ги спроведува мерките за безбедност и здравје при работа врз основа на следниве основни начела:

- избегнување на ризици,
- проценување на ризиците кои не можат да се избегнат,
- справување со ризиците на самиот почеток,
- прилагодување на работата кон поединецот, особено во однос на карактеристиките на работното место и работната средина,
- изборот на личната заштитна опрема,
- изборот на хемиски супстанции или препарати,
- изборот на работни и производни методи,
- спроведување на мерките потребни за одржување и зајакнување на здравјето,
- прилагодување кон технолошкиот напредок,
- замена на опасното со безопасно или помалку опасно,
- развивање на целосна безбедносна стратегија која опфаќа, технологија, организација на работа, работни услови, меѓучовечки односи и фактори кои влијаат врз работната средина,
- давање приоритет на колективните безбедносни мерки наспроти поединечните мерки и
- обезбедување на соодветни упатства и инструкции и известувања на вработените.

Член 10

Работодавачот мора работниот процес да го прилагоди кон способностите на вработените, при што работната средина и средствата за работа мора да бидат безбедни и безопасни по здравјето, земајќи ја предвид природата на работа.

Член 11

(1) Секој работодавач мора да изготви и спроведе изјава за безбедност за секое работно место, прецизирајќи го начинот, како и мерките кои треба да се преземат.

(2) Ако се променат условите или се појави нова опасност на работното место и во работната средина за која претходно е изготвена изјава, работодавачот мора да направи нова изјава за безбедност.

(3) Изјавата за безбедност се заснова врз идентификација на опасноста и проена на ризиците по безбедноста и здравјето на работното место и во работната средина на која се однесува изјавата за безбедност.

(4) Изјавата за безбедност на работното место се изготвува на македонски јазик и неговото кирилско писмо и на друг јазик којшто е службен јазик на подрачјето на општината.

(5) Начинот на изготвување на изјава за безбедност, нејзината содржина, како и податоците врз кои треба да се заснова процената на ризикот, ги пропишува со правилник министерот надлежен за работите од областа на трудот во согласност со министерот надлежен за работите од областа на здравството.

Член 12

(1) Работодавачот ја организира безбедноста и здравјето при работа во зависност од технолошкиот процес, со примена на научно-стручни методи и во согласност со современите достигнувања, при што стручните работи на безбедност ќе ги врши работник со стручна подготовка за безбедност при работа или друга стручна подготовка адекватна на технолошкиот процес на работодавачот, или ќе користи надворешни услуги од овластени правни или физички лица.

(2) Работодавачот е должен со колективен договор да го обезбеди остварувањето на правото на вработените непосредно или преку свој претставник, да учествуваат во утврдувањето на недостатоците и во подобрувањето на условите за работа и на работната средина кај работодавачот, при што ќе бидат вклучени сите активности на претпријатието или установата и на сите нивоа на организацијата.

Член 13

Работодавачот е должен при планирање, набавка на работна опрема и воведување на нова технологија, да се консултира и соработува со вработените и нивните претставници во однос на последиците и опасностите кои произлегуваат од изборот на работната опрема, заради нивното влијание по безбедноста и здравјето при работа, работните услови и работната околина.

Член 14

(1) Работодавачот мора да обезбеди пристапот до работните места изложени на специфична и сериозна опасност, да е дозволен само на оние вработени кои добиле посебни упатства за работа на таквите работни места.

(2) Работодавачот мора опремата за работа и средствата за работа да ги обезбеди со знаци за опасност и упатства за безбедна работа во согласност со посебен пропис.

Член 15

На локациите каде што работат два или повеќе работодавачи истовремено, тие мора да се договорат писмено за заедничките безбедносни и превентивни мерки кои треба да се преземат и да назначат стручно лице за спроведување на мерките за безбедност при работа.

Член 16

(1) Обезбедувањето на мерките за безбедност и здравје при работа не смее да претставува финансиска обврска за вработените.

(2) Нарушувањето на здравјето при работа не смее да влијае врз платата на вработените ниту да ја повреди нивната економска и општествена положба.

Член 17

Работодавачот мора да обезбеди мерки за безбедност и здравје при работа особено со:

- назначување на едно или повеќе стручни лица за безбедност,
- ангажирање на овластена здравствена установа за вршење стручни задачи за здравје при работа,
- донесување на безбедносни мерки против пожар во согласност со посебни прописи,
- донесување мерки за прва помош и евакуација во случај на опасност,
- обука на вработените за безбедно извршување на работата врз основа на сопствена програма,
- обезбедување опрема за лична заштита за вработените и нејзината употреба, доколку преземените безбедносни мерки во работната средина не се доволни,
- вршење повремен прегледи и испитување на работната средина и опрема и
- следење на здравствената состојба на вработните.

Член 18

(1) Работодавачот за вршење на работите од областа на безбедноста при работа мора да назначи едно или повеќе стручни лица.

(2) Работодавачот ќе го одреди бројот, видот и степено на стручно образование во согласност со членот 46 од овој закон, како и:

- организацијата,
- природата и обемот на работниот процес,
- бројот на вработените вклучени во работниот процес,
- бројот на работните смени и
- бројот на одделни работни единици.

(3) При извршувањето на стручни задачи кои се однесуваат на безбедноста при работа, стручните лица за безбедност, директно одговараат пред работодавачот.

(4) Работодавачот мора да му обезбеди услови (средства) за работа, потполна самостојност на стручното лице при извршувањето на неговите задачи во согласност со овој закон, мора да му дозволи соодветно време и пристап до сите потребни информации и да му овозможи обука и стручно усовршување.

(5) Одговорното лице не смее да биде ставено во незавидна ситуација или да има неоправдани последици поради неговите активности поврзани со безбедноста и спречувањето на професионалните ризици.

Член 19

(1) Примарни обврски на стручното лице се:

- советување на работодавачот за планирање, избор, купување и одржување на средствата за работа,
- советување на работодавачот за опремување на работното место и работната средина,
- изготвување на стручна основа за изјавата за безбедност,
- вршење на редовни и контролни прегледи на хемиските, физичките или биолошките ризици во работната средина,
- вршење на редовни и контролни прегледи и испитувања на работната опрема,
- вршење на внатрешен надзор над спроведувањето на мерките за безбедно извршување на работата,
- изработка на упатства за безбедно извршување на работата,
- следење и анализа на повредите поврзани со работењето, професионалните болести, идентификација на причините за истите и подготовка на извештаи за работодавачот, заедно со сите предложени безбедносни мерки и

- подготовка на програма и спроведување обуки на вработените за безбедно извршување на работата.

(2) Стручното лице може да ги врши задачите наведени во ставот (1) алинеи 3, 4, 5 и 9 на овој член, доколку има положено стручен испит за безбедност при работа и ги исполнува условите од членот 46 на овој закон.

Член 20

Примарни задачи на овластената здравствена установа во зависност од видот на дејноста која ја врши работодавачот, како и од видот и нивото на ризикот од повреда или нарушување на здравјето при работа се:

- вршење превентивни здравствени прегледи на вработените во согласност со посебни прописи,
- обезбедување на медицински услуги за вработените со професионални болести,
- организирање и обезбедување прва помош на вработените во случај на повреда на работно место или колективна несреќа,
- утврдување и проучување на причините за инвалидност и професионални болести во врска со работењето и повреда при работа, предлагање на соодветни безбедносни мерки и мерки за лекување, учество во извршувањето на соодветна професионална рехабилитација и консултација за изборот на соодветни работни задачи,
- давање предлози и мерки на работодавачот за заштита на здравјето на вработените кои се изложени на голема опасност од повреда или нарушување на здравјето,
- водење на евиденција и прибирање на податоци за здравјето на вработените во согласност со посебните прописи,
- учество во секоја процена на ризиците, безбедноста и здравјето на работното место и на работната средина и
- да ги запознава вработените со ризиците кои се поврзани со нивната работа, нивното работно место и вршење на едукација.

Член 21

Работите од членот 20 на овој закон се извршуваат од страна на здравствена установа во која се врши дејноста медицина на трудот согласно со прописите од областа на здравството, овластена од министерот надлежен за работите од областа на здравството.

Член 22

(1) Работодавачот мора да обезбеди здравствени прегледи за вработените најмалку на секои 18 месеца.

(2) Видот, начинот и обемот на здравствените прегледи поблиску ги пропишува министерот надлежен за работите од областа на здравството, во согласност со министерот надлежен за работите од областа на трудот.

Член 23

(1) Работодавачот е должен да го извести органот на државната управа надлежен за работите на инспекцијата на трудот за започнување со вршење на дејноста, осум дена пред започнување со истата.

(2) Изведувачот на градежни објекти е должен пред започнување со градежните работи писмено да го извести органот на државната управа надлежен за работите на инспекцијата на трудот, за местото каде што ќе се изведуваат работите.

(3) Образецот за известување го пропишува министерот надлежен за работите од областа на трудот.

III. ДРУГИ ОБВРСКИ НА РАБОТОДАВАЧОТ

1. Заштита од пожар, евакуација и спасување

Член 24

(1) Работодавачот е должен во секој објект земајќи го предвид технолошкиот процес, материјалите кои се користат при работа, начинот на работа, складирање на материјалите, како и големината на објектот да преземе мерки да не настане пожар, а доколку настане да се намали на најмала можна мера опасноста по безбедноста и здравјето на вработените и другите присутни лица.

(2) Во зависност од природата на процесот на работа работодавачот е должен да организира и да обезбеди евакуација, спасување и прва помош во случај на извесна ситуација која може да ја загрози нивната безбедност и здравје (елементарна непогода, пожари, експлозии, испуштање на опасни материи над дозволената граница и слично) и да ги оспособи лицата кои ќе ја спроведуваат евакуацијата и спасувањето.

(3) На лицата кои се одредени да ја спроведат евакуацијата и спасувањето, гасењето на пожар и прва помош, работодавачот мора да им ја стави на располагање потребната опрема.

(4) Работодавачот е должен да утврди план за евакуација и спасување во случај на вонредна ситуација и со него да ги запознае сите вработени и врз основа на тој план мора да се спроведат практични вежби најмалку еднаш на две години.

(5) Работодавачот е должен да организира и обезбеди давање на прва помош на вработените во случај на повреди при работа или ненадејна болест до нивно упатување на лекување во здравствена установа.

(6) На секоје работно место и во работни простории во кои истовремено работат до 20 вработени најмалку по еден од нив мора да биде оспособен и одреден за давање на прва помош, за гасење пожар, евакуација и спасување, а над овој број на секои 20 вработени најмалку уште по еден.

(7) Работодавачот треба да склучи договори со други правни субјекти специјализирани за давање услуги, особено во однос на давање на прва помош, итна медицинска помош, активностите за евакуација и спасување и противпожарна заштита.

2. Информирање на работниците

Член 25

(1) Работодавачот мора да ги информира вработените за безбедно извршување на работата преку писмени известувања и упатства. Во исклучителни случаи, кога вработените се изложени на непосредна опасност по нивното здравје или живот, такви известувања и упатства може да се пренесат и усно и во нив ќе се вклучат сите преземени мерки во однос на безбедноста при работа.

(2) Во случај на непосредна, сериозна и неизбежна опасност, работодавачот мора да им даде на вработените соодветни упатства за запирање на работата, брзо напуштање на работното место и евакуација на безбеден простор.

(3) Додека траат опасностите, работодавачот не смее да ги задолжува вработените да извршуваат работни обврски.

(4) Кога еден или повеќе вработени го напуштиле работното место или опасната зона, заради непосредни или неизбежни опасности по нивната безбедност при работа, тие не смеат да бидат ставени на одговорност заради нивна реакција во вакви случаи.

(5) Работодавачот треба да обезбеди сите работници при сериозна или непосредна опасност по нивната безбедност или безбедноста на други лица и во случаите кога не може да се контактира со стручното лице, да преземат соодветни мерки во рамките на своето знаење и техничките средства кои ги имаат на свое располагање, за да ги избегнат последиците од таквата опасност. Ваквото постапување не смее да ги доведе во ситуација да бидат ставени на одговорност, освен ако постапиле невнимателно и несовесно.

Член 26

(1) Работодавачот мора да ги информира вработените и нивните претставници за секој вид на ризик на работното место, како и за безбедносните мерки потребни за контрола на ризиците и елиминирање на штетните последици. Работодавачот мора да ги информира

мира и вработените со договор за вработување на определено време, младите вработени, повозрасните вработени во согласност со Законот за работните односи и оние со намалена работна способност за резултатите од процената на ризиците и за мерките преземени од страна на работодавачот, заради обезбедување на нивната безбедност и здравје при работа.

(2) Работодавачот кој ги користи вработените на друг работодавач врз основа на договор, мора да им ги обезбеди сите инструкции, информации за ризиците по безбедноста и здравјето при работа, како и информации за вработените со посебни одговорности за прва помош, заштита од пожар и евакуација на вработените.

(3) Во согласност со посебните прописи, работодавачот мора да истакне на работното место и на средствата за работа, посебни предупредувања и знаци за опасност, како и упатства за безбедност и здравје при работа.

Член 27

(1) Работодавачот мора да им дозволи на вработените или на нивните претставници да учествуваат во дискусијата за сите прашања кои се однесуваат на безбедноста и здравјето при работа во согласност со овој закон и други прописи кои се донесуваат за безбедноста и здравјето при работа.

(2) На вработените и на претставниците мора да им се презентира изјавата за безбедност, наведена во членот 3 алинеја 10 од овој закон, извештајот за безбедност при работа и спроведените мерки за безбедност и евиденција наведена во членот 37 од овој закон.

(3) Синдикалната организација или собирот на вработените мора да се консултира за сите мерки кои можат да влијаат врз безбедноста и здравјето при работа, за назначувањето на стручното лице или овластеното правно или физичко лице за безбедност, за именување на овластена здравствена установа, за изјавата за безбедност, планирањето и организација на обуките и за информирањето на вработените.

3. Претставник на работниците за безбедност и здравје при работа

Член 28

(1) Претставникот го избираат вработените од своите редови, на синдикален собир на мнозинскиот синдикат или на собир на вработени.

(2) Претставникот од ставот (1) на овој член има посебна заштита од работен однос што ја има и претставникот на синдикатот кај работодавачот, согласно со закон и колективен договор.

Член 29

(1) Бројот на претставниците од членот 28 на овој закон ќе зависи од бројот на вработените, со тоа што тој број не може да биде помал од:

- над десет вработени, се избира еден претставник,
- двајца претставници на 101 до 500 вработени и
- тројца претставници кај работодавачот кои имаат над 501 вработен.

(2) Бројот на претставниците, начинот на нивното обучување, како и начинот и формата на нивното функционирање се уредува со акт на работодавачот согласно со овој закон и колективен договор.

(3) Претставниците од ставот (1) алинеи 2 и 3 на овој член од своите редови избираат координатор.

(4) Во секој работен простор каде што постои опасност по безбедноста и здравјето на работниците без разлика на бројот на вработените се избира претставник.

Член 30

(1) Претставникот на вработените има право:

- да ги обиколи работните места поради согледување на состојбата во врска со безбедноста при работа,

- да разговара со работодавачот за потребите и проблемите на безбедноста и здравјето при работа,

- да ја извести инспекцијата на трудот за нејзино посредување, да присуствува, да ги даде своите согледувања и да има увид во записникот составен од страна на инспекторот и

- да побара од работодавачот информации и да има пристап до изјавите за проценка за безбедноста и извештаите што се обврска на работодавачот и други документи во врска со планирањето и уредувањето на безбедноста и здравјето при работа.

(2) Работодавачот мора на претставникот да му овозможи непречено вршење на неговата функција, преку обезбедување на соодветно време и потребни средства без намалување на платата, при што не смее да го стават во неповолна состојба поради неговите активности.

4. Обука на вработените

Член 31

(1) Работодавачот мора на секој вработен да му обезбеди соодветни обуки за безбедност и здравје при работа:

- при вработување,
- во случај на преместување на ново работно место,
- во случај на воведување на нова технологија или нови средства за работа и

- во случај на секоја измена на работниот процес која може да го промени нивото на безбедноста и здравјето при работа.

(2) Обуката за безбедност и здравје при работа мора да се прилагоди кон спецификите на работното место и мора да се изведе во согласност со програма која мора да биде ажурирана и изменета во поглед на новите облици и видови на опасност.

(3) Теоретските и практичните обуки за безбедно извршување на работата се спроведуваат во работно време кај работодавачот или на друго место.

(4) Работодавачот утврдува задолжителни редовни теоретски и практични испити за безбедно извршување на работата за сите вработени на работното место каде што е констатирана зголемена опасност од повреда и нарушување на здравјето при проценка на ризикот, како и за сите оние вработени на работни места каде што е зголемен бројот на случаи на повреда при работа и загрозување на здравјето.

(5) За вработените од ставот (4) на овој член работодавачот е должен на секои три години да им обезбеди проверка на оспособеноста за безбедност и здравје при работа.

(6) Организирањето и спроведувањето на обуката на вработените и нивните претставници ќе бидат на товар на работодавачот.

(7) Инспекторот за труд по извршениот инспекциски надзор може да наложи постојната програма за обука за безбедност и здравје при работа да се прилагоди кон спецификите на работното место во однос на облиците и видовите на опасност.

(8) Во вакви случаи, инспекторот може да нареди повторување на обуката преку теоретско и практично оспособување на вработените за безбедност при работа.

Член 32

Претставникот има право на посебна обука за безбедност и здравје при работа специфични за дејноста на работодавачот, под услови предвидени со колективен договор.

5. Испитување на работното место, околината и средствата за работа

Член 33

(1) Работодавачот е должен средствата за работа да ги одржува во исправна состојба, да ја проверува исправноста и безбедноста за работа со повремени прегледи и ис-

питувања кои ги врши на начин и во рокови пропишани со актот што тој го донесува, односно со упатството на производителот, техничките прописи и стандарди.

(2) Ако со упатството на производителот и со другите прописи од ставот (1) на овој член не се предвидени други рокови, работодавачот е должен средствата за работа од ставот (1) на овој член да ги прегледа и испита:

- пред првата употреба,
- по реконструкција или хаварија и
- по преместувањето од едно на друго место (дигалка и слично).

(3) Работодавачот не смее да стави во употреба средства за работа кои не се прегледани и испитани за безбедно работење, односно ако не се исправни за безбедна работа, ниту пак вработениот смее да употреби такви средства за работа.

Член 34

(1) Работодавачот е должен во работните и помошните простории во кои се одвиваат технолошките процеси да врши испитување на хемиските, биолошките и физичките штетности, микроклимата и осветленоста.

(2) Работодавачот е должен микроклиматските испитувања да ги врши во летниот и зимскиот период за време на работниот процес.

Член 35

Испитувањата од членот 34 на овој закон, работодавачот е должен да ги изврши најдоцна во рок од една година од денот на започнувањето со работа, односно по секоја промена на технолошкиот процес, реконструкција на објектот, реконструкција на системот на вентилација, греење и климатизација или по извршена измена на технолошката опрема.

6. Евиденција и извештаи

Член 36

(1) Работодавачот е должен веднаш, а најдоцна во рок од 48 часа по настанот, писмено да го извести органот на државната управа надлежен за работите на инспекцијата на трудот за:

- секој смртен случај,
- колективна несреќа и повредите при работа кои предизвикуваат времена неспособност за работа повеќе од три работни дена и
- секоја појава која претставува непосредна опасност и ја загрозува безбедноста на вработените при работа.

(2) Известувањето на работодавачот од ставот (1) на овој член покрај општите податоци содржи и краток опис на настанот и неговите последици.

Член 37

(1) Работодавачот е должен да води евиденција за:
- стручното обучување и оспособување на вработените за безбедна работа,

- извршените прегледи на средствата за работа,
- спроведените испитувања на физичките, хемиските и биолошките штетности и на микроклимата во работните и помошните простории, односно на работните места,
- претходните и периодичните здравствени прегледи на вработените и

- професионалните болести, заболувањата во врска со работата, повредите при работа и смртните случаи при работата.

(2) Евиденцијата од ставот (1) на овој член ги содржи и сите технички документи, исправи, извештаи, наоди, мислења и слично.

(3) Министерот надлежен за работите од областа на трудот со правилник го пропишува начинот на водењето на евиденцијата од ставот (1) на овој член.

IV. ПРАВА И ОБВРСКИ НА ВРАБОТЕНИТЕ

Член 38

(1) Право и обврска на секој вработен е да се грижи за сопствената безбедност и здравје и за безбедноста и здравјето на другите лица кои работат со него, во сог-

ласност со обуките и инструкциите кои му се дадени од страна на работодавачот, да биде запознаен со мерките за безбедност и здравје при работа и да биде обучен за нивната примена.

(2) Право и обврска на секој вработен е да дава предлози, мислења и забелешки за безбедноста и здравјето при работа на стручното лице и овластената здравствена установа.

Член 39

(1) Вработен има право да одбие извршување на работа доколку претходно не е информиран за сите можни опасности и штетности, или ако работодавачот не го обезбеди пропишаниот здравствен преглед.

(2) Вработен има право да одбие извршување на работа, доколку е изложен на непосредна опасност по здравјето или по животот, кога не се спроведени безбедносните мерки и да побара нивно отстранување.

(3) Доколку работодавачот не ја отстрани опасноста или не постапува во согласност со мислењето на овластената здравствена установа, вработениот може да побара интервенција од надлежниот инспектор за труд и да го извести претставникот.

Член 40

Вработен може да работи на работно место или во услови на изложеност на зголемена опасност од повреда или нарушување на здравјето (работа при зголемен или намален воздушен притисок, високи или ниски температури, штетни зрачења, зголемени вибрации, бучава, работа со болни од заразни болести и со заразни материјали, работа во вода и влага, тешка физичка работа, теренска работа изложена на атмосферски неприлики и други опасности, работа во услови на недоволна или пресилна осветленост, работа во простории загадени со хемиски штетности, работа под земја или под вода, работа на височина или на длабочина, работа на летачки персонал и слично) само врз основа на процена на овластена здравствена установа со која се потврдува способноста на вработениот за односната работа.

Член 41

(1) Вработените мораат да ги почитуваат пропишаните мерки за правилно користење на средствата за работа (машини, апарати, алати, опасни супстанции, опрема за транспорт и други средства за производство) и не смее да ги исклучува, менува или отстранува заштитните направи на опремата.

(2) Вработените мораат да ги почитуваат пропишаните мерки за безбедност и здравје при работа и да ја користат пропишаната опрема за лична заштита и по употребата да ја вратат на соодветно место, како и да направат здравствени прегледи во согласност со овој закон и другите прописи од оваа област.

(3) Доколку вработениот не постапува во согласност со одредбите од ставот (2) на овој член, се смета дека тој го изложил на опасност сопствениот живот и здравје, како и животот и здравјето на другите вработени.

Член 42

(1) Вработениот мора веднаш да го извести својот работодавач, преку претставникот, усно или во писмена форма, за секој недостаток, опасност по безбедноста и здравјето или за друг инцидент со кој може да се загрози неговата безбедност и здравје и безбедноста и здравјето на другите вработени.

(2) Доколку работодавачот не презема мерки за отстранување на појавите од ставот (1) на овој член или доколку вработен смета дека не се спроведени соодветните мерки за безбедност и здравје, вработениот може да побара интервенција од надлежниот инспекторат за труд.

(3) Вработениот мора постојано да соработува со работодавачот и стручното лице се додека се обезбеди безбедна работна средина и работни услови и спроведување на мерките наложени од надлежниот инспекторат за труд.

V. СОВЕТ ЗА БЕЗБЕДНОСТ И ЗДРАВЈЕ ПРИ РАБОТА

Член 43

(1) Владата на Република Македонија основа Совет за безбедност и здравје при работа (во натамошниот текст: Советот), како експертско советодавно тело.

(2) Советот разгледува и дава мислење и препораки за:

- Програмата,
- состојбата во областа на безбедноста и здравјето при работа, стратегија за кохерентната политика за спречување и намалување на повредите на работното место, професионалните болести и други болести и повреди кои се поврзани со работата,
- стручните основи за изработка на закони и други прописи за безбедност и здравје при работа и
- документи на меѓународни организации во однос на безбедноста и здравјето при работа.

Член 44

(1) Советот го сочинуваат 15 члена од кои четири члена, од репрезентативните организации на работодавачите, четири члена од репрезентативните синдикати, три члена именувани од Владата на Република Македонија, еден член претставник на факултетот кој спроведува образовна дејност на полето на безбедноста при работа, еден член претставник на факултетот кој спроведува образовна дејност на полето на медицината на трудот, еден член претставник на здружението на стручните лица за безбедност при работа и еден член претставник на здружението на експерти на медицина на трудот.

(2) При именувањето на членовите на Советот треба да се има предвид начелото за правична и соодветна застапеност на сите заедници во Република Македонија, не нарушувајќи го принципот на стручност и компетентност.

VI. ОВЛАСТУВАЊЕ

Член 45

(1) Министерот надлежен за работите од областа на трудот на правно или физичко лице кое ги исполнува условите во однос на вработени, организацијата, техничките и други услови, му издава дозвола за вршење на следниве стручни работи:

- процена на ризикот,
- редовно тестирање и контрола на работната опрема,
- концепт за изјавата за безбедност,
- изработка и спроведување на програми за обука на вработените за безбедно извршување на работата и
- вршење на периодични мерења на хемиски, физички и биолошки штетности микроклиматски услови во работната средина.

(2) Министерот надлежен за работите од областа на трудот ја одзема дозволата за работа од ставот (1) на овој член, во следниве случаи:

- по утврдување дека правното или физичкото лице не ги исполнува неопходните услови за добивање на дозволата,
- правното или физичкото лице кое добило дозвола не ги извршува задачите прецизирани во дозволата по една година од нејзиното издавање,
- дозволата била издадена врз основа на лажни податоци и
- по предлог на инспекторот за труд, доколку е утврдено дека работите не се вршат на професионално ниво.

(3) Министерот надлежен за работите од областа на трудот издава или одзема дозвола со решение кое е конечно.

(4) Против конечното решение може да се поднесе тужба за поведување на управен спор пред надлежен суд.

(5) Трошоците за спроведување на постапката од ставот (3) на овој член паѓаат на товар на правното или физичкото лице.

(6) За издадените или одземените дозволи за вршење на стручните работи од ставот (1) на овој член министерството надлежно од областа на трудот води евиденција.

(7) Податоците од евиденцијата на ставот (6) од овој член се достапни на јавноста.

Член 46

(1) Министерот надлежен за работите од областа на трудот со правилник ги утврдува условите за вработените, организацијата, техничките и другите услови кои треба да ги исполни правното или физичкото лице за вршење на стручните работи.

(2) Министерот надлежен за работите од областа на трудот со правилник ги утврдува условите, начинот и програмата за полагање стручен испит за безбедност и здравје при работа.

Член 47

Подзаконските акти во врска со безбедноста и здравјето при работа ги донесува министерот надлежен за работите од областа на трудот, а подзаконските акти за одделни области министерот надлежен за работите на трудот во согласност со министерот надлежен за работите од областа на која се однесува подзаконскиот акт.

VII. НАДЗОР

Член 48

Надзорот над спроведувањето на одредбите на овој закон го врши министерството надлежно за работите од областа на трудот, а инспекцискиот надзор во областа на безбедноста и здравјето при работа го врши Државниот инспекторат за труд според овој закон и Законот за инспекцијата на трудот.

Член 49

(1) Ако инспекторот за труд утврди повреда на закон или друг пропис за безбедност и здравје при работа, колективен договор и договор за вработување со кои се уредуваат правата и обврските од областа на безбедноста и здравјето при работа, над чија примена врши инспекциски надзор, со решение ќе нареди во определен рок да се отстранат утврдените неправилности и недостатоци.

(2) Ако инспекторот за труд врз основа на надзор кај работодавачот утврди дека постои непосредна опасност по безбедноста и здравјето при работа на вработените, со решение ќе ја забрани работата во целост или на дел од опремата за работа, на дел од погони или на целиот технолошки процес.

(3) Инспекторот за труд ќе ја забрани работата на работодавачот ако тој не постапи по решението на инспекторот за труд и во определен рок не ги отстрани утврдените неправилности и недостатоци.

(4) Ако утврдената повреда на прописите за безбедност и здравје при работа претставува недостаток за чие отстранување се потребни посебни инвестициони вложувања, а животот и здравјето на вработените не се непосредно загрозувани, инспекторот за труд може со решение да му нареди на работодавачот да донесе посебна програма за постапно усогласување на постојната состојба, согласно со прописите.

Член 50

(1) Инспекторот за труд е должен по добивањето на известувањето за посредување веднаш да изврши увид и со решение да нареди преземање на соодветни мерки за безбедност и здравје при работа, односно ако според наодот од надзорот утврди дека постои непосредна опасност по животот и здравјето на вработените, веднаш со решение да ја забрани работата на работното место, на опремата за работа, односно на дел од техничко-технолошкиот процес или на неговата целина.

(2) Забраните од ставовите (2) и (3) на овој член ќе траат се додека не се спроведат потребните мерки за безбедност и здравје при работа, односно додека не се отстрани непосредната опасност по животот и здравјето на вработените при работа.

Член 51

Против решението на инспекторот за труд може да се изјави жалба до министерот надлежен за работите од областа на трудот во рок од осум дена од денот на добивањето на решението.

VIII. ПРЕКРШОЧНИ ОДРЕДБИ

Член 52

Прекршочен орган

(1) За прекршоците утврдени во членовите 56 и 57 од овој закон, прекршочна постапка води и прекршочна санкција изрекува органот на државната управа надлежен за работите од областа на трудот (во натамошниот текст: прекршочен орган).

(2) Прекршочната постапка од ставот (1) на овој член пред прекршочниот орган ја води Комисија за одлучување по прекршок (во натамошниот текст: Прекршочната комисија) формирана од страна на министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на трудот.

(3) Прекршочната комисија е составена од овластени службени лица вработени во органот на државната управа надлежен за работите од областа на трудот од кои еден ја врши функцијата на претседател на Прекршочната комисија.

(4) Прекршочната комисија е составена од три члена од кои:

- двајца дипломирани правници, од кои еден со положен правосуден испит со пет години работно искуство во својата област и

- еден член со висока стручна подготовка од областа на техничките науки, со пет години работно искуство во својата област.

(5) Прекршочната комисија се избира за времетраење од три години со право на реизбор на членовите.

(6) За претседател на Прекршочната комисија може да биде избран само дипломиран правник.

(7) Прекршочната комисија за прекршочниот орган одлучува по прекршоците утврдени во овој или друг закон и изрекува прекршочни санкции утврдени со овој закон, Законот за прекршоците и/или со друг закон.

(8) Покрај членовите на Прекршочната комисија, министерот кој раководи со органот надлежен за работите од областа на трудот, може да определи секретар на Прекршочната комисија кој врши административни работи за комисијата и заменици членови кои по исклучок учествуваат во работата на Прекршочната комисија во случај на отсуство на некој од членовите.

(9) Прекршочната комисија донесува деловодник за својата работа.

(10) Против решението на Прекршочната комисија, со кое се изрекува прекршочна санкција може да се поднесе жалба за поведување на управен спор пред надлежниот суд.

Член 53

Работа на Прекршочната комисија

(1) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на трудот може да формира повеќе прекршочни комисии кои ќе бидат надлежни за водење на прекршочна постапка за прекршоци за одделни области и/или за одделни подрачја од Република Македонија.

(2) Член на Прекршочната комисија може да се разреши:

- со истекот на времето за кое е именуван за член,

- по негово барање,
- со исполнување на условите за старосна пензија согласно со закон,
- ако е осуден со правосилна судска пресуда за кривично дело,
- ако му се утврди трајна неспособност,
- ако се утврди прекршување на прописите за водење на прекршочна постапка со правосилна одлука,
- ако не ги исполнува обврските кои произлегуваат од работењето во Прекршочната комисија и
- ако не пријавил постоење на конфликт на интереси за случај за кој решава Прекршочната комисија.

(3) Предлог за разрешување на член на комисија за случаите од ставот (2) алинеи 3 до 8 на овој член поднесува претседателот на Прекршочната комисија до министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на трудот.

(4) Прекршочната комисија има право да изведува докази и собира податоци кои се неопходни за утврдување на прекршокот, како и да врши други работи и презема дејствија утврдени со овој закон, Законот за прекршоците и/или со друг закон.

(5) Членовите на Прекршочната комисија се самостојни и независни во работата на Прекршочната комисија и одлучуваат врз основа на своето стручно знаење и самостојно убедување.

(6) Прекршочната комисија работи во совет, а одлучува со мнозинство гласови од вкупниот број на членови.

(7) Прекршочниот орган води единствена евиденција на прекршоците, изречените санкции и донесените одлуки на начин пропишан од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на трудот по претходно мислење на министерот кој раководи со органот надлежен за работите од областа на правдата.

(8) Членовите на Прекршочната комисија имаат право на награда за својата работа во Прекршочната комисија што ја определува министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работата од областа на трудот која треба да биде разумна и соодветна на значењето, обемот на работата на членовите и сложеноста на прекршоците.

Член 54

Порамнување

(1) За прекршоците утврдени во членот 56 од овој закон, државните инспектори се должни на сторителот на прекршокот да му предложат постапка за порамнување пред да поднесат барање за прекршочна постапка.

(2) Кога сторителот на прекршокот е согласен за поведување на постапка за порамнување, државниот инспектор составува записник во кој се забележуваат битните елементи на прекршокот, времето, местото и начинот на сторување на прекршокот, описот на дејствието на прекршокот и лицата затекнати на самото место.

(3) Во записникот се утврдува начинот на кој ќе се острани штетните последици од прекршокот, како и начинот на надминување на последиците од сторувањето на прекршокот.

(4) Државниот инспектор може да му предложи на сторителот надминувањето на последиците од прекршокот да се заменат со вршење на други обврски кои придонесуваат за подобрување на условите на безбедноста и здравјето на вработените при работа кои дотогаш не биле преземени или реализирани од страна на сторителот на прекршокот.

(5) Државниот инспектор е должен да води евиденција за покренатите постапки за порамнување и за нивниот исход.

Член 55

Посредување

(1) За прекршоците од членот 58 на овој закон, државните инспектори можат на сторителот на прекршокот да му понудат посредување и постигнување согласност со која сторителот на прекршокот треба да ги отстрани последиците од прекршокот.

(2) Државниот инспектор за случаите од ставот (1) на овој член составува записник во кој се констатира согласноста на двете страни за покренување на постапка за посредување на кој се потпишува и сторителот на прекршокот.

(3) Постапката за посредување се покренува со барање од страна на државниот инспектор во рок од осум дена од денот кога е констатирано сторувањето на прекршокот.

(4) Согласноста за посредување треба да се постигне во рок од осум дена од денот кога е започната постапката за посредување.

(5) Постапката за посредување се води пред комисија за посредување формирана од министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на трудот.

(6) Комисијата е составена од три члена, од кои еден ја врши функцијата на претседател. Членовите на комисијата се избираат од редот на државните службеници вработени во органот на државната управа надлежен за работите од областа на трудот од кои еден е дипломиран правник.

(7) Претседателот е должен да ја започне постапката на комисијата во рок од 24 часа од денот кога е постигнато барањето од ставот (3) на овој член.

(8) Комисијата работи на седница на која задолжително присуствуваат претставници на сторителот на прекршокот и државниот инспектор.

(9) За склучената согласност по посредувањето се составува спогодба во која се констатира согласноста на двете страни.

(10) Во спогодбата се утврдуваат обврските на сторителот на прекршокот, а особено трошоците кои треба да ги преземе сторителот со цел да ги отстрани последиците од прекршокот.

(11) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на трудот, донесува деловник и трошковник за работа на комисијата.

(12) Членовите во комисијата за посредување имаат право на награда за својата работа во комисијата која треба да биде разумна и соодветна на значењето, обемот на работа на членовите и сложеноста на прекршоците.

(13) Видот на трошоците утврдени во трошковникот од ставот (11) на овој член се определуваат врз основа на реалните трошоци што ги има органот заради обезбедување на работа на комисијата за посредување.

(14) Комисијата за посредување е должна да води евиденција за поведените постапки за посредување и за нивниот исход.

(15) Спогодбата од ставот (9) на овој член има сила на извршна исправа.

Член 56

Прекршоци од I категорија

(1) Глоба во износ од 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на правно лице за дејствија од ставот (1) на овој член, ако:

- не им овозможи на вработените непосредно или преку свој претставник да учествуваат во утврдувањето на недостатоците и во подобрувањето на условите за работа, како и не се консултира и соработува со вработените и нивните претставници за опасностите и последиците кои произлегуваат при изборот на работна опрема (член 13),

- заради обезбедувањето на мерките за безбедност и здравје при работа, како и нарушувањето на здравјето на вработените ги става како финансиска обврска на вработените лица (член 16),

- не склучи потребни договори со надворешни служби за одделни услуги од областа на безбедноста и здравјето при работа (член 24 став (8)),

- преку писмени известувања и упатства не ги информира вработените за безбедно извршување на работата (член 25 ставови (1) и (2)),

- ги стави на одговорност вработените кои го напуштиле работното место поради настаната сериозна и неизбежна опасност (член 25 став (4)),

- не ги информира вработените и нивните претставници, времено вработени како и вработените на друг работодавач врз основа на договор за работа, за секој ризик на работното место, како и за безбедносните мерки за елиминирање на штетните последици (член 26 ставови (1) и (2)),

- не им дозволи на вработените и нивните претставници да учествуваат во дискусии за сите прашања кои се однесуваат за безбедноста и здравјето при работа (член 27 став (1)),

- на вработените и на нивните претставници не им ја презентира изјавата за безбедност (член 27 став (2)),

- на претставникот не му овозможи непречено вршење на неговата функција (член 30 став (2)) и

- не води евиденција за работите утврдени во членот 37 од овој закон.

(2) Глоба во износ од 300 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.

Член 57

Прекршоци од II категорија

(1) Глоба во износ од 2.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на правното лице, ако:

- не назначи едно или повеќе лица одговорни за безбедност при работа во својата работна средина (член 17 алинеја 1),

- не ангажира овластена здравствена установа за вршење стручни задачи за здравје при работа (член 17 алинеја 2),

- не донесе безбедносни мерки против пожар според посебни прописи (член 17 алинеја 3),

- не донесе мерки за прва помош и евакуација за случај на опасност (член 17 алинеја 4),

- не го извести органот на државната управа надлежен за работите на инспекцијата за труд за започнување со вршење на дејноста, осум дена пред започнувањето со истата (член 23 став (1)),

- пред започнувањето со градежните работи писмено не го извести органот на државната управа надлежен за инспекцијата на трудот за местото каде што ќе се изведуваат работите (член 23 став (2)),

- не утврди план за евакуација и спасување за вонредни ситуации (член 24 став (4)) и

- испитувањата од членот 34 на овој закон не се извршени во рок од една година од денот на започнувањето на објектот со работа, односно по секоја промена на технолошкиот процес, реконструкција на објектот, реконструкција на техничките инсталации или при измена на технолошката опрема (член (35)).

(2) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе се изрече на одговорно лице во правното лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.

Член 58

Прекршоци од III категорија

(1) Глоба во износ од 5.000 до 8.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на правното лице, ако:

- не изготви и не спроведе изјава за безбедност во писмена форма, или таа не е изготвена според прописот од членот 11 на овој закон (член 11 ставови (1) и (4)),

- дозволил пристап на вработени лица на работни места кои се изложени на сериозни и специфични опасности, а не добиле посебни упатства за работа (член 14),

- не обезбеди обука на вработените за безбедно извршување на работите (член 31),

- не обезбеди лична заштитна опрема за вработените како и нејзина употреба (член 17 алинеја 6),

- не изврши повремени прегледи и испитувања на работната средина и опрема (член 17 алинеја 7),

- не изврши здравствени прегледи на вработените (член 22),

- не организира и обезбеди давање прва помош на вработени во случај на повреда при работа (член 24 став (5)),

- на секој вработен не му обезбеди соодветна обука за безбедност и здравје при работа преку теоретска и практична обука, за случај на вработување, преместување на ново работно место, воведување на нова технологија или средства за работа како и при измена на работниот процес (член 31 став (1)),

- средствата за работа не ги одржува во исправна состојба преку повремени прегледи и испитувања во рокови утврдени со актот што тој го донесува, односно според упатствата на производителот, техничките прописи и стандарди (член 33 став (1)),

- стави во употреба опрема за работа која не е испитана за безбедно работење (член 33 став (3)),

- во работните и помошните простории не изврши испитување на хемиските, биолошките, физичките штетности, микроклимата и осветленоста (член 34) и

- во рок од 48 часа не го извести државниот орган надлежен за работите на инспекцијата на трудот за секој смртен случај, колективна несреќа, временна неспособност за работа повеќе од три дена, како и за секоја појава која претставува непосредна опасност и ја загрозува безбедноста на вработените при работа (член 36).

(2) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност ќе се изрече за прекршок на одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.

(3) Надлежен орган за водење на прекршочна постапка и изрекување на прекршочните санкции од ставовите (1) и (2) на овој член е надлежниот суд.

Член 59

Со глоба (мандатна казна на лице место) од 50 евра во денарска противвредност ќе се казни вработен, ако не ги почитува пропишаните мерки за безбедност и здравје при работа и не ја користи пропишаната опрема за лична заштита (член 41 ставови (1) и (2)).

IX. ПРЕОДНИ И ЗАВРШНИ ОДРЕДБИ

Член 60

Работодавачите во рок од две години од денот на влегувањето во сила на овој закон ќе мора да изготват и спроведат изјава за безбедност согласно со членот 11 став (1) од овој закон.

Член 61

Правните лица кои според членот 33 од Законот за заштитата при работа ("Службен весник на Република Македонија" број 13/98) и Правилникот за условите што треба да ги исполнуваат правните лица за добивање овластување за вршење определени работи за заштитата при работа ("Службен весник на Република Македонија" број 71/2003), добиле овластување за вршење определени работи за заштита при работа, ќе се усогласат со одредбите на овој закон во рок од една година од денот на неговото влегување во сила, а до тој период продолжуваат да ги вршат работите според добиените овластувања.

Член 62

Подзаконските прописи од членовите 11 став (4), 22, 23 став (2), 37 став (3), 53 став (7) и 46 на овој закон ќе се донесат во рок од три месеца од денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 63

Со денот на влегувањето во сила на овој закон престанува да важи Законот за заштита при работа ("Службен весник на Република Македонија" брјој 13/98, 33/2000 и 29/2002).

Член 64

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

L I G J PËR SIGURINË DHE SHËNDETIN GJATË PUNËS

I. DISPOZITAT THEMELORE

Neni 1

Me këtë ligj përcaktohen masat për sigurinë dhe shëndetin gjatë punës, obligimet e punëdhënësit, të drejtat dhe obligimet e të punësuarve nga sfera e sigurisë dhe shëndetit gjatë punës, si dhe masat preventive kundër rreziqeve profesionale, mënjanimi i faktorëve të rrezikshëm për fatkeqësi, informimi, konsultimi, aftësimi i punëtorëve dhe përfaqësuesve të tyre dhe pjesëmarrja e tyre në planifikimin dhe ndërmarren e masave të sigurisë dhe shëndetit gjatë punës.

Neni 2

(1) Dispozitat e këtij ligji zbatohen në të gjitha veprimtaritë e sektorit publik dhe privat, për të gjithë personat e siguruar nga lëndimi në vendin e punës ose sëmundjet profesionale sipas dispozitave të sigurimit pensional, invalidor dhe shëndetësor dhe për të gjithë personat tjerë që janë të inkuadrur në proceset e punës.

(2) Dispozitat e këtij ligj nuk zbatohen në veprimtaritë nëse me dispozitë të veçantë është e rregulluar kjo materie (forcat e armatosura, policia, në disa aktivitete të veçanta të forcave për mbrojtje dhe shpëtim).

(3) Dispozitat e këtij ligji nuk zbatohen për ndihmëset shtëpiake.

Neni 3

Termet që shfrytëzohen në këtë ligj e kanë kuptimin si vijon:

- "I punësuar" është personi i punësuar sipas marrëveshjes për punësim dhe angazhim në çfarëdo baze tjetër juridike, i vetëpunësuar, veprimtari profesionale bujqësore ose veprimtari tjetër dhe personi i cili kryen punë në vendin e punës si pjesë e programit për aftësim;

- "Punëdhënësi" është personi fizik ose juridik i cili i shfrytëzon shërbimet e të punësuarit sipas marrëveshjes për punësim, personi fizik ose juridik i cili i shfrytëzon shërbimet e të punësuarit në çfarëdo baze tjetër juridike, bujk ose person fizik i cili, në mënyrë të pa varur ose me ndonjë anëtarë të familjes së tij, kryen veprimtari bujqësore ose veprimtari tjetër, si profesion i tij i vetëm ose kryesor dhe që nuk punëson persona tjerë;

- "Përfaqësuesi i të punësuarve për sigurinë dhe shëndetin gjatë punës" është personi i zgjedhur nga ana e të punësuarve që ti përfaqësojë interesat e tyre në drejtim të sigurisë dhe shëndetit gjatë punës para punëdhënësit (në tekstin e mëtejshëm: përfaqësuesi);

- "Masat preventive" janë të gjitha masat që ndërmerren ose që planifikohen në të gjitha nivelet e punës te punëdhënësi, për shkak të pengimit ose zvogëlimit të rreziqeve ndaj sigurisë dhe shëndetit gjatë punës;

- "Vendi i punës" është çdo vend i dedikuar për kryerjen e punës i vendosur në lokalet e punëdhënësit ose në një lokacion pune të përkohshëm ose lëvizës të i cili i punësuarit ka qasje gjatë punës së tij dhe që është nën kontrollin direkt ose indirekt të punëdhënësit;

- "Ambienti i punës" është hapësira në të cilën kryhet puna, vendi i punës, kushtet për punë, proceset e punës, marrëdhëniet sociale, si dhe ndikimet tjera të ambientit të jashtëm;

- "Mjetet për punë" janë lokalet e punës dhe lokalet ndihmëse, pajisja për punë, pajisja për mbrojtje personale, substancat dhe preparatet dhe çdo mjet tjetër që shfrytëzohet gjatë procesit të punës ose në mënyrë tjetër është i lidhur me të njëjtën;

- "Pajisja për punë" është çdo makinë, aparat, mjet ose pajisje tjetër që shfrytëzohet në procesin e punës;

- "Rreziku" është mundësia për paraqitjen e lëndimit, sëmundjes ose dëmtimit të shëndetit të të punësuarit, si rezultat i rrezikut gjatë punës;

- "Deklarata për siguri" është dokument i cili i përshkruan karakteristikat e procesit të punës dhe përmban identifikimin e rreziqeve dhe vlerësimin e rrezikut për sigurinë dhe shëndetin në vendin e punës dhe përcaktimin e masave adekuate për mbrojtje;

- "Personi profesional për siguri gjatë punës" është personi profesional i punësuar te punëdhënësi i caktuar nga ai për kryerjen e punëve profesionale të lidhura me sigurinë gjatë punës (në tekstin e mëtejshëm: personi profesional); dhe;

- "Institucioni shëndetësor i autorizuar" është institucioni shëndetësor në të cilin kryhet veprimtaria, medicina e punës, në pajtim me dispozitat nga sfera e shëndetësisë, i angazhuar nga ana e punëdhënësit për zbatimin e mbrojtjes shëndetësore gjatë punës.

Neni 4

(1) Qeveria e Republikës së Maqedonisë miraton Program për sigurinë dhe shëndetin gjatë punës (në tekstin e mëtejshëm: Programi).

(2) Me programin, përcaktohet strategjia për zhvillimin e sigurisë dhe shëndetit gjatë punës në lidhje me mbrojtjen e jetës, shëndetit dhe aftësisë së punës së të punësuarve dhe pengimin e lëndimeve gjatë punës dhe sëmundjeve profesionale dhe sëmundjeve tjera lidhur me punën.

II. OBLIGIMET E PËRGJITHSHME TË PUNËDHËNËSIT

Neni 5

(1) Punëdhënësi ka obligime të garantojë sigurinë dhe shëndetin gjatë punës për të punësuarit e tij në çdo aspekt lidhur me punën. Në suazat e obligimeve të tjera, punëdhënësi detyrimisht duhet të ndërmer masa të duhura për sigurinë dhe shëndetin gjatë punës së të punësuarve, duke përfshirë mbrojtjen nga rreziqet profesionale, sigurimin e informatave dhe aftësimin dhe sigurimin e organizimit dhe mjetet e duhura adekuate.

(2) Punëdhënësi ka obligim që të miratojë masa të tilla mbrojtëse dhe të zgjedh metoda të tilla pune dhe metoda prodhuese që do ta përmirësojnë nivelin e sigurisë dhe shëndetit gjatë punës, ndërsa do të inkuadrohen në të gjitha veprimtaritë e punëdhënësit dhe në të gjitha nivelet e organizimit.

Neni 6

(1) Obligimet dhe punët e sigurisë dhe shëndetit gjatë punës të përcaktuara me këtë ligj, punëdhënësi mund t'ua besojë personave të autorizuar juridik ose fizik, nëse ai nuk ka mundësi ose nuk ka të punësuar adekuat profesional dhe pajisje teknike që punët e tilla dhe obligimet ti kryejë në mënyrë të pavarur.

(2) Punëdhënësi është i detyruar që personave të autorizuar juridik dhe fizik t'ua jep të gjitha informatat dhe të dhënat e duhura për madhësinë e shoqërisë tregtare, institucionin dhe personat tjerë juridik, rreziqet që e rrezikojnë sigurinë dhe shëndetin e të punësuarve, aktivitetet e ndërmarra për sigurinë dhe shëndetin gjatë punës për çdo vend pune dhe ambient.

(3) Angazhimi i personave fizik ose juridik të brendshëm ose të jashtëm kompetent dhe të autorizuar për kryerjen e detyrave profesionale në lidhje me sigurinë dhe shëndetin gjatë punës nuk e lironë punëdhënësin nga përgjegjësitë e tija në këtë sferë.

(4) Obligimet e të punësuarve në sferën e sigurisë dhe shëndetit gjatë punës nuk ndikojnë ndaj parimit për përgjegjësinë e punëdhënësit.

Neni 7

Personat e autorizuar juridik dhe fizik të cilët i ka angazhuar punëdhënësi, detyrimisht duhet të bashkëpunojnë midis tyre, si dhe me personat profesional për të gjitha çështjet lidhur me sigurinë preventive dhe shëndetin gjatë punës.

Neni 8

Punëdhënësi është i detyruar të planifikojë masa dhe mjete për sigurimin e zhvillimit dhe përparimit e sigurisë dhe shëndetit gjatë punës dhe për ndryshimin e proceseve teknologjike ekzistuese me procese me më pak rrezik, respektivisht me procese më të siguruara.

Neni 9

Punëdhënësi i zbaton masat për sigurinë dhe shëndetin gjatë punës në bazë të parimeve themelore si vijon:

- mënjanimin e rreziqeve;
- vlerësimin e rreziqeve që nuk mund mënjanohen;
- veprimi me rreziqet që në fillim;
- adaptimin e punës ndaj individit veçmas në lidhje me karakteristikat e vendit të punës dhe ambientit të punës;
- zgjedhja e pajisjes mbrojtëse personale;
- zgjedhjen e substancave ose preparateve kimike;
- zgjedhjen e metodave punuese dhe prodhuese;
- zbatimin e masave të duhura për ruajtjen dhe përforcimin e shëndetit;
- adaptimin ndaj përparimit teknologjik;
- zëvendësimin e rrezikut me parrezik ose me më pak të rrezikshme;
- zhvillimin e strategjisë së sigurisë së plotë që përfshin, teknologjinë, organizimin e punës, kushtet e punës, marrëdhëniet dhe faktorët ndërnjerëzor që ndikojnë ndaj ambientit të punës;
- dhënia e prioritetit masave të sigurisë kolektive përkundër masave të veçanta,
- sigurimin e udhëzimeve dhe instruksioneve adekuate dhe informimin e të punësuarve.

Neni 10

Punëdhënësi është i detyruar që procesin e punës ta adaptojë ndaj aftësisë të të punësuarve gjatë së cilës ambienti i punës dhe mjetet për punë detyrimisht duhet të janë të siguruar dhe të pa rrezikshme ndaj shëndetit, duke marrë parasysh natyrën e punës.

Neni 11

(1) Çdo punëdhënësi doemos duhet të përgatitë dhe aplikojë deklaratë për siguri për çdo vend pune, duke e precizuar mënyrën, si dhe masat që duhet të ndërmerren.

(2) Nëse ndryshohen kushtet ose paraqitet rrezik i ri në vendin e punës dhe në ambientin e punës për të cilën paraprakisht është përgatitur deklaratë, punëdhënësi doemos duhet të bëjë deklaratë të re për siguri.

(3) Deklarata për siguri bazohet mbi identifikimin e rrezikut dhe vlerësimin e rreziqeve ndaj sigurisë dhe shëndetit në vendin e punës dhe në ambientin e punës për të cilin ka të bëjë deklarata për siguri.

(4) Deklarata për sigurinë e vendit të punës përgatitet në gjuhën maqedonishtë dhe alfabetin e saj cirilik dhe në gjuhë tjetër e cila është gjuhë zyrtare në rajonin e komunës.

(5) Mënyrën e përgatitjes së deklaratës të sigurisë, përmbajtjen e saj si dhe të dhënat mbi të cilat duhet të bazohet vlerësimi i rrezikut, i rregullon me rregullore ministri kompetent për çështjet nga sfera e punës në pajtim me ministrin kompetent për çështjet e shëndetësisë.

Neni 12

(1) Punëdhënësi e organizon sigurinë dhe shëndetin gjatë punës varësisht nga procesi teknologjik, me zbatimin e metodave shkencore-profesionale dhe në pajtim me arritjet bashkëkohore, me ç'rast punët profesionale të sigurisë do t'i kryejë punëtori me përgatitje profesionale adekuate me procesin teknologjik të punëdhënësit, ose do të shfrytëzojë shërbime të jashtme nga persona të autorizuar juridikë apo fizikë.

(2) Punëdhënësi është i detyruar që me marrëveshjen kolektive ta sigurojë realizimin e së drejtës të të punësuarve, drejtpërdrejt ose përmes përfaqësuesit të tij, të marrin pjesë në përcaktimin e mangësive dhe në përmirësimin e kushteve të punës dhe të ambientit të punës tek punëdhënësi, me ç'rast do të përfshihen të gjitha aktivitetet e ndërmarrjes ose të institucionit dhe i të gjitha niveleve të organizatës.

Neni 13

Punëdhënësi është i obliguar që gjatë planifikimit, furnizimit të pajisjes për punë dhe aplikimit të teknologjisë së re, të konsultohet dhe të bashkëpunojë me të punësuarit dhe përfaqësuesit e tyre për sa i përket pasojave dhe rreziqeve që dalin nga zgjedhja e pajisjes për punës, kushtet e punës dhe ambientit të punës.

Neni 14

(1) Punëdhënësi doemos duhet të sigurojë që qasja deri te vendet e punës, të ekspozuara në rrezik specifik dhe serioz, t'u lejohet vetëm atyre të punësuarve që kanë marrë udhëzime të posaçme për punë në vende të tilla të punës.

(2) Punëdhënësi doemos pajisjen për punë dhe mjetet e punës t'i sigurojë me shenja rreziku dhe kërcënimi për punë të sigurt në përputhje me rregullat e veçanta.

Neni 15

Në lokalitetet ku punojnë dy ose më shumë punëdhënës njëkohësisht, ata detyrimisht duhet të merren vesh me shkrim për masat e përbashkëta preventive dhe të sigurisë që duhet të ndërmerren dhe të emërojnë person profesional për zbatimin e masave të sigurisë gjatë punës.

Neni 16

(1) Sigurimi i masave të sigurisë dhe shëndetit gjatë punës nuk guxon të paraqesë obligim financiar për të punësuarit.

(2) Çrregullimi i shëndetit gjatë punës nuk guxon të ndikojë mbi pagën e të punësuarve, e as ta cenojë pozitën e tyre ekonomike dhe shoqërore.

Neni 17

Punëdhënësi doemos duhet të sigurojë masa të sigurisë dhe të shëndetit gjatë punës sidomos me:

- emërimin e një ose të më shumë personave profesionalë për siguri,
- angazhimin e institucionit të autorizuar shëndetësor për kryerjen e detyrave profesionale për shëndetin gjatë punës,
- miratimin e masave të sigurisë kundër zjarrit në përputhje me rregullat e veçanta,
- miratimin e masave për ndihmë të parë dhe evakuim në rast rreziku,
- trajnimin e të punësuarve për kryerje të sigurt të punës në bazë të programit vetjak,
- sigurimin e pajisjes për mbrojtje personale për të punësuarit dhe përdorimin e saj, nëse masat e ndërmarrja të sigurisë në mjedisin e punës nuk janë të mjaftueshme,
- kryerjen e kontrolleve të herëpashershme dhe kontrollin e ambientit dhe të pajisjes për punë, dhe
- ndjekjen e gjendjes shëndetësore të të punësuarve.

Neni 18

(1) Punëdhënësi për kryerjen e punëve nga fusha e sigurisë gjatë punës doemos duhet të emërojë një ose më shumë persona profesionalë.

(2) Punëdhënësi do ta përcaktojë numrin, llojin dhe shkallën e arsimit profesional në pajtim me nenin 46 të këtij ligji, si dhe:

- organizimin,
- natyrën dhe vëllimin e procesit të punës,
- numrin e të punësuarve të përfshirë në procesin e punës,
- numrin e turneve të punës, dhe
- numrin e njërive të caktuara të punës.

(3) Gjatë kryerjes së detyrave profesionale që kanë të bëjnë me sigurinë gjatë punës, personat profesionalë për siguri, drejtpërdrejt përgjigjen para punëdhënësit.

(4) Punëdhënësi doemos duhet t'i sigurojë kushte (mjete) për punë, pavarësi të plotë personit profesional gjatë ushtrimit të detyrave të tij në pajtim me këtë ligj, doemos t'i lejojë kohë të duhur dhe qasje në të gjitha informatat e nevojshme dhe t'i mundësojë trajnim dhe aftësim profesional.

(5) Personi profesional nuk guxon të vihet në situatë të palakmueshme ose të ketë pasoja të paarsyeshme për shkak të aktiviteteve të tij lidhur me sigurinë dhe parandalimin e rreziqeve profesionale.

Neni 19

(1) Obligimet parësore të personit profesional janë:

- këshillimi i punëdhënësit për planifikimin, zgjedhjen, blerjen dhe mirëmbajtjen e mjeteve të punës,
- këshillimi i punëdhënësit për pajimin e vendit të punës dhe ambientit të punës,
- përgatitja e bazës profesionale për deklaratën e sigurisë,

- kryerja e kontrolleve të rregullta dhe kontrolluese nga rreziqet kimike, fizike ose biologjike në mjedisin e punës,
- kryerja e kontrolleve të rregullta dhe kontrolluese dhe testimin e pajisjes për punë,

- kryerja e mbikëqyrjes së brendshme mbi zbatimin e masave për realizim të sigurt të punës,

- përgatitja e udhëzimeve për zhvillim të sigurt të punës,

- ndjekja dhe analiza e lëndimeve lidhur me punën, sëmundjet profesionale, identifikimi i shkaqeve për të njëjtat dhe përgatitja e raporteve për punëdhënësin, bashkë me të gjitha masat e propozuara, dhe

- përgatitja e programit dhe realizimi i trajnimeve të të punësuarve për realizim të sigurt të punës.

(2) Personi profesional mund t'i kryejë detyrat e theksuara në alinetë 3, 4, 5 dhe 9 nga paragrafi 1 i këtij neni, nëse ka të dhënë provim profesional për siguri gjatë punës dhe i plotëson kushtet nga neni 46 i këtij ligji.

Neni 20

Detyra primare të institucionit shëndetësor të autorizuar në varshmëri nga lloji i veprimtarisë të cilën e kryen punëdhënësi, si dhe nga lloji i nivelit të rrezikut nga lëndimet ose prishja e shëndetit gjatë punës, janë:

- kryerja preventive e kontrolleve shëndetësore të të punësuarve në pajtim me dispozitat e veçanta;

- sigurimi i shërbimeve shëndetësore për të punësuarit me sëmundje profesionale;

- organizimi dhe sigurimi i ndihmës së parë të të punësuarve në rast të lëndimit në vendin e punës ose fatkeqësisë kolektive;

- konfirmimi dhe studimi i shkaqeve për invaliditet dhe sëmundje profesionale në lidhje me punën dhe lëndimet gjatë punës, propozimi i masave adekuate të sigurisë dhe masave për mjekim, pjesëmarrja në realizimin e rehabilitimit dhe konsultimit profesional adekuat për zgjedhjen e detyrave të punës më adekuate;

- dhënia e propozimeve dhe masa të punëdhënësit për mbrojtjen e shëndetit të të punësuarve të cilët i janë ekspozuar rrezikut të madh nga lëndimi ose çrregullimi i shëndetit;

- mbajtja e evidencës dhe grumbullimi i të dhënave për shëndetin e të punësuarve në pajtim me dispozitat e veçanta;

- pjesëmarrja në secilin vlerësim të rreziqeve, siguria dhe shëndeti në vendin e punës dhe ambienti i punës; dhe
- njohja e të punësuarit me rreziqet të cilat janë të lidhura me punën e tyre, vendin e punës së tyre dhe me kryerjen e edukimit.

Neni 21

Punët nga neni 20 të këtij ligji zbatohen nga ana e institucionit shëndetësor në të cilin kryhen veprimtaria mjekësi e punës në pajtim me dispozitat nga sfera e shëndetësisë, e autorizuar nga ministri kompetent për punët nga sfera e shëndetësisë.

Neni 22

(1) Punëdhënësi doemos duhet të sigurojë kontrolle shëndetësore për të punësuarit së paku në çdo 18 muaj.

(2) Llojin, mënyrën dhe vëllimin e kontrolleve shëndetësore më së afërmi i përcakton ministri kompetent për punët nga sfera e shëndetësisë, në pajtim me ministrin kompetent për punët nga sfera e punës

Neni 23

(1) Punëdhënësi është i obliguar që ta njoftojë organin e administratës shtetërore kompetent për çështjet e inspektimit të punës për fillimin me kryerjen e veprimtarisë, tetë ditë para fillimit me të njëjtën.

(2) Realizuesi i objekteve ndërtimore është i obliguar që para fillimit me punë ndërtimore ta njoftojë me shkrim organin e administratës shtetërore kompetent për inspektimin e punës, për vendin ku do të kryhen punët.

(3) Formularin për njoftim e përcakton ministri kompetent për çështjet nga sfera e punës.

III. OBLIGIMET TJERA TË PUNËDHËNËSIT

1. Mbrojtja nga zjarri, evakuimi dhe shpëtimi

Neni 24

(1) Punëdhënësi është i obliguar që në secilin objekt duke e marrë parasysh procesin teknologjik, materialet të cilat përdoren gjatë punës, mënyrën e punës, magazinimin e materialeve, si dhe madhësinë e objektit të ndërmarrë masa që të mos shkaktohet zjarr, ndërsa në qoftë se shkaktohet të zvogëlohet të masë sa më të vogël të mundshme rreziku ndaj sigurisë dhe shëndetit të të punësuarve dhe personave tjerë të pranishëm.

(2) Në varësi nga natyra e procesit të punës punëdhënësi është i obliguar që të organizojë dhe të sigurojë evakuimin, shpëtimin dhe ndihmën e parë në rast të situatës së qartë e cila mund ta rrezikojë sigurinë dhe shëndetin e tyre (fatkeqësi elementare, zjarr, shpërthime, lëshim i materieve të rrezikshme mbi kufirin e lejuar dhe ngjashëm) dhe t'i aftësojë personat të cilët do ta zbatojnë evakuimin dhe shpëtimin.

(3) Personat të cilët janë caktuar që ta zbatojnë evakuimin dhe shpëtimin, shuarjen e zjarrit dhe ndihmën e parë, punëdhënësi doemos duhet t'u vë në dispozicion pajisjen e nevojshme.

(4) Punëdhënësi është i obliguar të konfirmojë plan për evakuim dhe shpëtim në rast të situatës së jashtëzakonshme dhe me atë t'i njoftojë të gjithë të punësuarit dhe në bazë të atij plani doemos duhet të zbatohen ushtrime praktike së paku një herë në dy vjet.

(5) Punëdhënësi është i obliguar të organizojë dhe të sigurojë dhënie të ndihmës së parë të punësuarve në rast të lëndimeve gjatë punës ose sëmundjes së paparashikuar deri në dërgimin e tyre në mjekim në institucion shëndetësor.

(6) Në secilin vend pune dhe në lokale pune në të cilat njëkohësisht punojnë deri në 20 të punësuar së paku një prej tyre doemos duhet të jetë i aftësuar dhe i caktuar për dhënie të ndihmës së parë, për fikjen e zjarrit, evakuim dhe shpëtim, ndërsa mbi këtë numër në çdo njëzet të punësuar së paku edhe nga një.

(7) Punëdhënësi duhet të lidhë marrëveshje me subjekte tjera juridike të specializuara për dhënie të shërbimeve, veçanërisht në lidhje me dhënie të ndihmës së parë, ndihmën urgjente mjekësore, aktiviteteve për evakuim dhe shpëtim dhe mbrojtje kundër zjarrit.

2. Informimi i të punësuarve

Neni 25

(1) Punëdhënësi doemos duhet që t'i informojë të punësuarit për kryerjen e sigurt të punës përmes njoftimeve dhe udhëzimeve me shkrim. Në raste të jashtëzakonshme, kur të punësuarit i janë ekspozuar rrezikut të drejtpërdrejtë për shëndetin ose jetën e tyre, njoftime dhe udhëzime të atilla që mund të barten edhe gojarisht dhe në atyre të mund t'u bashkëngjiten të gjitha masat e ndërmarra në lidhje me sigurinë gjatë punës.

(2) Në rast të rrezikut të drejtpërdrejtë, serioz dhe të pashmangshëm, punëdhënësi doemos duhet t'u japë të punësuarve udhëzime adekuate për ndërprerjen e punës, largimin e shpejtë nga vendi i punës dhe evakuimin në hapësirë të sigurt.

(3) Derisa zgjasin rreziqet, punëdhënësi nuk guxon që t'i obligojë të punësuarit të kryejnë detyra pune.

(4) Kur një ose më tepër të punësuar e kanë lëshuar vendin e punës ose zonën e rrezikshme, për shkak të rrezikut të drejtpërdrejtë ose të pashmangshëm për sigurinë e tyre gjatë punës, ata nuk guxojnë të merren në përgjegjësi për shkak të reagimit të tyre në raste të tilla.

(5) Punëdhënësi duhet të sigurojë që të gjithë të punësuarit gjatë rrezikut serioz ose të drejtpërdrejtë për sigurinë e tyre ose për sigurinë e personave tjerë edhe në rastet kur nuk mund të kontaktohet me personin profesional, të ndërmarrin masa adekuate në suazat e njohurive të tyre dhe mjeteve teknike të cilat i kanë në dispozicion të tyre, që t'u shmangen pasojave nga rreziku i tillë. Veprimi i tillë nuk guxon që t'i sjellë në situatë të merren në përgjegjësi, për veç nëse kanë vepruar pa kujdes dhe pa ndërgjegje.

Neni 26

(1) Punëdhënësi doemos duhet t'i informojë të punësuarit dhe përfaqësuesit e tyre për çdo lloj rreziku në vendin e punës, si dhe për masat e sigurisë të nevojshme për kontrollin e rreziqeve dhe eliminimin e pasojave të dëmshme. Punëdhënësi doemos duhet që t'i informojë edhe të punësuarit me marrëveshje për punësim në kohë të caktuar, të punësuarit e rinj, të punësuarit më të moshuar në pajtim me Ligjin për marrëdhënie pune dhe ata me aftësi pune të zvogëluar për rezultatet nga vlerësimi i rreziqeve dhe për masat e ndërmarra nga ana e punëdhënësit, për shkak të garantimit të sigurisë dhe shëndetit të tyre gjatë punës.

(2) Punëdhënësi i cili i shfrytëzon të punësuarit e punëdhënësit tjetër në bazë të marrëveshjes, doemos duhet t'ua sigurojë të gjitha instruksionet, informatat për rreziqet për sigurinë dhe shëndetin gjatë punës, si dhe informatat për të punësuarit me përgjegjësi të veçanta për ndihmën e parë, mbrojtjen nga zjarri dhe evakuimi i të punësuarve.

(3) Në pajtim me dispozitat e veçanta, punëdhënësi doemos duhet të vë në vendin e punës dhe mjetet për punë, paralajmërimet dhe shenjat të veçanta për rrezik, si dhe udhëzime për sigurinë dhe shëndetin gjatë punës.

Neni 27

(1) Punëdhënësi doemos duhet t'u lejojë të punësuarve ose përfaqësuesve të tyre të marrin pjesë në diskutim për të gjitha çështje të cilat kanë të bëjnë me sigurinë dhe shëndetin gjatë punës në pajtim me këtë ligj dhe dispozita tjera të cilat kanë të bëjnë me sigurinë dhe shëndetin gjatë punës.

(2) Të punësuarve dhe përfaqësuesve doemos duhet t'u prezantohet raporti për siguri, i theksuar në nenin 3, alineja 10 të këtij ligji, raporti për siguri gjatë punës dhe masat e zbatuara për siguri dhe evidentimi i theksuar në nenin 37 të këtij ligji.

(3) Organizata sindikale ose tubimi i të punësuarve doemos duhet të konsultohet për të gjitha masat të cilat mund të ndikojnë ndaj sigurisë dhe shëndetit gjatë punës, për emërimin e personit profesional ose personit të autorizuar juridik ose fizik për siguri, planifikimi dhe organizimi i trajnimeve dhe për informimin e të punësuarve.

3. Përfaqësuesi i të punësuarve për siguri dhe shëndet në punë

Neni 28

(1) Përfaqësuesin e zgjedhin të punësuarit nga radhët e tyre, në mbledhjen e sindikatës së sindikatës shumicë ose në mbledhjen e të punësuarve.

(2) Përfaqësuesi nga paragrafi (1) të këtij neni ka mbrojtje të veçantë nga marrëdhënia e punës që e ka edhe përfaqësuesi i sindikatës te punëdhënësi, në pajtim me ligjin dhe marrëveshjen kolektive.

Neni 29

(1) Numri i përfaqësuesve nga neni 28 të këtij ligji do të varet nga numri i të punësuarve, me atë që ai numër nuk mund të jetë më i vogël se:

- mbi njëzet të punësuar, zgjidhet një përfaqësues;
- dy përfaqësues në 101 deri 500 të punësuar; dhe
- tre përfaqësues te punëdhënësi të cilët kanë mbi 501 të punësuar.

(2) Numri i përfaqësuesve, mënyra e trajnimit të tyre, si dhe mënyra dhe forma e funksionimit të tyre rregullohet me aktin e punëdhënësit në pajtim me këtë ligj dhe me marrëveshjen kolektive.

(3) Përfaqësuesit nga paragrafi (1), alineja 2 dhe 3 të këtij neni nga radhët e tyre zgjedhin koordinator.

(4) Në çdo lokal pune ku ekziston rrezik për sigurinë dhe shëndetin e punëtorëve pa marrë parasysh numrin e të punësuarve zgjidhet përfaqësues.

Neni 30

(1) Përfaqësuesi i të punësuarve ka të drejtë:

- t'i vizitohet vendet e punës për shkak të shikimit të gjendje në lidhje me sigurinë gjatë punës;
- të bisedojë me punëdhënësin për nevojat dhe problemet e sigurisë dhe të shëndetit gjatë punës;
- ta njoftojë inspeksionin e punës për ndërmjetësimin e tij, të marrë pjesë, t'i japë shikimet e veta dhe të ketë pasqyrë në procesverbalin e përpiluar nga ana e inspektorit;
- të kërkojë nga punëdhënësi informata dhe të ketë qasje te deklaratat për vlerësimin për siguri dhe raportet që janë obligim i punëdhënësit dhe te dokumentet tjera në lidhje me planifikimin dhe rregullimin e sigurisë dhe të shëndetit gjatë punës.

(2) Punëdhënësi doemos duhet t'i mundësojë përfaqësuesit kryerjen e funksionit të tij në mënyrë të papenguar, përmes sigurimit të kohës adekuate dhe mjeteve të nevojshme pa zvogëlimin e rrogës, me ç'rast nuk guxon ta vënë në gjendje të pavolitshme për shkak të aktiviteteve të tij.

4. Trajnimi i të punësuarve

Neni 31

(1) Punëdhënësi doemos duhet që secilit të punësuar t'i sigurojë trajnime adekuate për siguri dhe shëndet gjatë punës:

- gjatë punësimit,
- në rast të sistemimit në vend të ri pune,
- në rast të zbatimit të teknologjisë së re ose të mjeteve të reja për punë, dhe
- në rast të çdo ndryshimi të procesit të punës i cili mund ta ndryshojë nivelin e sigurisë dhe të shëndetit gjatë punës.

(2) Trajnimi për siguri dhe shëndet gjatë punës doemos duhet t'u përshtatet specifikave të vendit të punës dhe doemos duhet të realizohet në pajtim me programin i cili doemos duhet të jetë i azhurnuar dhe e ndryshuar në pikëpamje të formave dhe llojeve të reja të rrezikut.

(3) Trajnimet teorike dhe praktike për realizimin e sigurt të punës zbatohen në kohën e punës te punëdhënësi ose në ndonjë vend tjetër.

(4) Punëdhënësi cakton provime të detyrueshme të rregullta teorike dhe praktike për realizimin e sigurt të punës për të gjithë të punësuarit në vendin e punës ku është

konstatuar zmadhimi i rrezikut nga lëndimi dhe çrregullimi i shëndetit gjatë vlerësimit të rrezikut, si dhe për të gjithë ata të punësuar në vende të punës ku është zmadhuar numri i rasteve të lëndimeve gjatë punës dhe rrezikimit të shëndetit.

(5) Për të punësuarit nga paragrafi (4) të këtij neni punëdhënësi është i obliguar që në çdo tre vjet t'u sigurojë kontrollin e aftësisë për siguri dhe shëndet gjatë punës.

(6) Organizimi dhe zbatimi i trajnimit të të punësuarve dhe përfaqësuesve të tyre do të jenë në ngarkesë të punëdhënësit.

(7) Inspektori i punës pas zbatimit të mbikëqyrjes inspektuese mund të urdhërojë që programi i përhershëm për trajnim për siguri dhe shëndet gjatë punës t'u përshtatet specifikave të vendit të punës në lidhje me format dhe llojet e rrezikut.

(8) Në raste të tilla, inspektori mund të urdhërojë përsëritjen e trajnimit përmes aftësisë teorik dhe praktik të të punësuarve për siguri gjatë punës.

Neni 32

Përfaqësuesi ka të drejtë në trajnim të veçantë për siguri dhe shëndet gjatë punës specifike për veprimtarinë e punëdhënësit, me kushte të parashikuara me marrëveshje kolektive.

5. Shqyrtimi i vendit të punës, mjedisit dhe mjeteve për punë

Neni 33

(1) Punëdhënësi është i obliguar që mjetet për punës t'i mbajë në gjendje të rregullt, ta kontrollojë rregullsinë dhe sigurinë për punë me kontrole dhe shqyrtime të herëpashershme të cilat i kryejnë në mënyrë dhe në afate të përcaktuara me aktin që e miraton ai, përkatësisht me udhëzimin e prodhuesit, dispozitat dhe standardet teknike.

(2) Nëse me udhëzimin e prodhuesit dhe me dispozitat tjera nga paragrafi (1) të këtij neni nuk janë parashikuar afate tjera, punëdhënësi është i obliguar që mjetet për punë nga paragrafi (1) të këtij neni t'i kontrollojë dhe provojë:

- para përdorimit të parë;
- pas rikonstruktimit ose avarisë; dhe
- pas zhvendosjes nga një vend në vend tjetër (eskavator dhe ngjashëm).

(3) Punëdhënësi nuk guxon të vë në përdorim mjete për punë të cilat nuk janë kontrolluar dhe provuar për punë të sigurt, gjegjësisht nëse nuk janë në rregull për punë të sigurt, as po i punësuarit nuk guxon të përdorë mjete të tilla për punë.

Neni 34

(1) Punëdhënësi është i obliguar që në lokalet e punës dhe lokalet ndihmëse në të cilat zhvillohen procese teknologjike të bëjë analizën e dëmeve kimike, biologjike dhe fizike, të mikroklimës dhe të ndriçimit.

(2) Punëdhënësi është i obliguar që kontrollin mikroklimatike t'i bëjë në periudhën verore dhe dimërore gjatë kohës së procesit të punës.

Neni 35

Kontrollet nga neni 34 i këtij ligji, punëdhënësi është i obliguar t'i bëjë më së voni në afat prej një viti nga dita e fillimit me punë, përkatësisht pas secilit ndryshim të procesit teknologjik, rikonstruktimit të objektit, rikonstruktimit të sistemit të ajrosjes, ngrohjes dhe kondicionimit të ajrit ose gjatë ndryshimit të bërë të pajisjes teknologjike.

6. Evidencat dhe raportet

Neni 36

(1) Punëdhënësi është i obliguar që menjëherë, ndërsa më së voni në afat prej 48 orësh pas ngjarjes, me shkrim ta njoftojë organin e administratë shtetërore kompetent për punët e inspektimit të punës, për:

- çdo rast të vdekjes;

- fatkeqësi kolektive dhe lëndime gjatë punës të cilat shkaktojnë paaftësim të përkohshëm për punë më tepër se tri ditë pune; dhe

- për çdo dukuri e cila paraqet rrezik të drejtpërdrejtë dhe e rrezikon sigurinë e të punësuarve gjatë punës.

(2) Njoftimi i punëdhënësit nga paragrafi (1) të këtij neni krahas të dhënave të përgjithshme përmban dhe përshkrimin e shkurtër të ngjarjes dhe të pasojave të saj.

Neni 37

(1) Punëdhënësi është i detyruar të mbajë evidencë për:

- trajnimin profesional dhe aftësimin e të punësuarve për punë të sigurt;
- kontrollet e bëra të mjeteve për punë;
- ekzaminimet e bëra të dëmtuesve fizikë, kimikë dhe biologjikë dhe të mikroklimës në lokalet e punës dhe lokalet ndihmëse, përkatësisht në vendet e punës;
- kontrollet paraprake dhe periodike të të punësuarve; dhe
- sëmundjet profesionale, sëmundjet në lidhje me punën, lëndimet gjatë punës dhe rastet e vdekjes gjatë punës.

(2) Evidenca nga paragrafi (1) i këtij neni i përmban të gjitha dokumentet teknike, dokumentet vetjake, raportet, konstatimet, mendimet dhe ngjashëm.

(3) Ministri kompetent për punët nga sfera e punës me rregullorë e përcakton mënyrën e mbajtjes së evidencës nga paragrafi (1) i këtij neni.

IV. TË DREJTAT DHE DETYRIMET E TË PUNËSUARVE

Neni 38

(1) E drejtë dhe detyrë e çdo të punësuarit është që të kujdeset për sigurinë dhe shëndetin personal dhe për sigurinë dhe shëndetin e personave tjerë të cilët punojnë me të, në pajtueshmëri me trajnimet dhe instruksionet të cilat i janë dhënë nga ana e punëdhënësit, të njoftohet me masat për siguri dhe shëndet gjatë punës dhe të jetë i trajnuar për zbatimin e tyre.

(2) E drejtë dhe detyrë e çdo të punësuarit është që t'i japë propozime, mendime dhe vërejtje për sigurinë dhe shëndetin gjatë punës personit profesional dhe institucionit të autorizuar shëndetësor.

Neni 39

(1) I punësuarit ka të drejtë të refuzojë zbatimin e punës nëse paraprakisht nuk është informuar për të gjitha rreziqet dhe dëmtimet e mundshme, ose nëse punëdhënësi nuk e siguron kontrollin e përcaktuar shëndetësor.

(2) I punësuarit ka të drejtë të refuzojë zbatimin e punës, nëse i është ekspozuar rrezikut të drejtpërdrejtë ndaj shëndetit ose ndaj jetës, kur nuk janë zbatuar masat e sigurisë dhe të kërkojë mënjanimin e tyre.

(3) Nëse punëdhënësi nuk e mënjanon rrezikun ose nuk vepron në pajtim me mendimin e institucionit të autorizuar shëndetësor, i punësuarit mund të kërkojë intervenim nga inspektori kompetent për punë dhe ta njoftojë përfaqësuesin.

Neni 40

I punësuarit mund të punojë në vendin e punës ose në kushte të ekspozimit të rrezikut të zmadhuar nga lëndimi ose çrregullimi i shëndetit (punë gjatë shtypjes ajrore të zmadhuar ose të zvogëluar, temperatura të larta ose të ulëta, rrezatime të dëmshme, vibracione të mëdha, zhurmë, punë me të sëmur me sëmundje ngjitëse dhe me materie infektuese, punë në ujë dhe lagështi, punë të rëndë fizike, punë në terren të ekspozuar kushteve të fatkeqësive atmosferike dhe rreziqeve tjera, punë në kushte ndriçimit të pamjaftueshëm ose ndriçimit të fuqishëm, punë në lokalet të ndotura me dëmtime kimike, punë nën tokë ose nën ujë, punë në lartësi ose thellësi, punë të personelit të aviacionit dhe ngjashëm) vetëm në bazë të vlerësimit të institucionit të autorizuar shëndetësor me të cilin vërtetohet aftësia e të punësuarit për punën përkatëse.

Neni 41

(1) Тë punësuarit doemos duhet t'i respektojnë masat e përcaktuara për shfrytëzimin e drejtë të mjeteve për punë (makina, aparate, vegla, substanca të rrezikshme, pajisje për transport dhe mjete tjera për prodhim) dhe nuk guxon t'i shkyçë, ndryshojë ose mënjanojë aparatet mbrojtëse të pajisjes.

(2) Тë punësuarit doemos duhet t'i respektojnë masat e përcaktuara për siguri dhe shëndet gjatë punës dhe ta shfrytëzojnë pajisjen e përcaktuar për mbrojtje personale dhe pas përdorimit ta kthejë në vendin përkatës, si dhe të bëjnë kontrollë shëndetësore në pajtim me këtë ligj dhe dispozitat e tjera nga kjo sferë.

(3) Nëse i punësuarit nuk vepron në pajtim me dispozitat nga paragrafi (2) i këtij neni, konsiderohet se ai e ka ekspozuar në rrezik jetën dhe shëndetin personal, si dhe jetën dhe shëndetin e të punësuarve të tjerë.

Neni 42

(1) I punësuarit doemos duhet ta njoftojë punëdhënësin e vet, përmes përfaqësuesit, me gojë ose me shkrim, për çdo mangësi, rrezik ndaj sigurisë dhe shëndetit ose për incident tjetër me të cilin mund ta rrezikohet siguria dhe shëndeti i tij dhe siguria dhe shëndeti i të punësuarve të tjerë.

(2) Nëse punëdhënësi nuk ndërmerr masa për mënjanimin e dukurive nga paragrafi (1) i këtij neni ose nëse i punësuarit konsideron se nuk janë zbatuar masat përkatëse për siguri dhe shëndet, i punësuarit mund të kërkojë intervenim nga inspektorati kompetent për punë.

(3) I punësuarit doemos duhet që përherë të bashkëpunojë me punëdhënësin dhe personin profesional derisa të sigurohet ambient i sigurt pune dhe kushte pune si dhe zbatim i masave të imponuara nga inspektorati kompetent i punës.

V. KËSHILLI PËR SIGURI DHE SHËNDET GJATË PUNËS

Neni 43

(1) Qeveria e Republikës së Maqedonisë formon Këshill për siguri dhe shëndet gjatë punës (në tekstin e mëtutjeshëm: Këshill), si trup ekspert këshillëdhënës.

(2) Këshilli shqyrton dhe jep mendim dhe udhëzime për:

- programin;
- gjendjen në fushën e sigurisë dhe të shëndetit gjatë punës, strategjinë për politikë koherente për parandalimin dhe zvogëlimin e lëndimeve në vendin e punës, sëmundjet profesionale dhe sëmundjet dhe lëndimet tjera të cilat janë të lidhura me punën;

- bazat profesionale për përpunimin e ligjeve dhe dispozitave tjera për siguri dhe shëndet gjatë punës; dhe
- dokumentet e organizatave ndërkombëtare lidhur me sigurinë dhe shëndetin gjatë punës.

Neni 44

(1) Këshillin e përbëjnë 15 anëtarë nga të cilët katër anëtarë, nga organizatat reprezentative të punëdhënësve, katër anëtarë nga sindikatat reprezentative, tre anëtarë të emëruar nga Qeveria e Republikës së Maqedonisë, një anëtar përfaqësues i fakultetit i cili zbaton veprimtari arsimore në fushën e mjekësisë së punës, një anëtar përfaqësues i shoqatës së personave profesionalë për siguri gjatë punës dhe një anëtar përfaqësues i shoqatës së eksperteve të mjekësisë së punës.

(2) Gjatë emërimit të anëtarëve të Këshillit duhet pasur parasysh parimi për përfaqësim të drejtë dhe adekuat të të gjitha bashkësive në Republikën e Maqedonisë, duke mos e prishur parimin e profesionalizmit dhe të kompetencës.

VI. AUTORIZIMI

Neni 45

(1) Ministri kompetent për punët nga sfera e punës personit juridik ose fizik i cili i plotëson kushtet lidhur me të punësuarit, organizatën, kushtet teknike dhe të tjera, i lëshon leje për kryerjen e punëve profesionale si vijon:

- vlerësimin e rizikut;
- testimin dhe kontrollimin e rregullt të pajisjes së punës;

- konceptin e deklaratës për siguri;
- përpunimin dhe zbatimin e programeve për trajnimin e të punësuarve për zbatimin e sigurt të punës; dhe
- kryerjen e matjeve e kushteve periodike të dëmtimeve kimike, fizike dhe të të kushteve të dëmtimeve biologjike mikroklimatike në mjedisin e punës.

(2) Ministri kompetent për punët nga sfera e punës e tërheq lejen për punë nga paragrafi (1) i këtij neni, në këto raste:

- pas përcaktimit se personi fizik dhe juridik nuk i plotëson kushtet e domosdoshme për lëshimin e lejes;

- personi fizik dhe juridik të cilit i është lëshuar leje nuk i zbaton detyrat e precizuara në leje pas një viti nga lëshimi i saj;

- leja është e lëshuar në bazë të të dhënave të rrejshme; dhe
- me propozimin e inspektorit për punë, nëse është e vërtetuar se punët nuk kryhen në nivelin profesional.

(3) Ministri kompetent për punët nga sfera e punës lëshon ose tërheq leje me aktvendim i cili është përfundimtar.

(4) Kundër aktvendimit përfundimtar mund të paraqitet padi për ngritjen e kontestit administrativ para gjykatës kompetente.

(5) Shpenzimet për zbatimin e procedurës nga paragrafi (3) të këtij neni bien në ngarkesë të personit juridik ose fizik.

(6) Për lejet e lëshuara ose të tërhequra për kryerjen e punëve profesionale nga paragrafi 1 i këtij neni, ministria kompetente nga sfera e punës mban evidencë.

(7) Të dhënat e evidencës nga paragrafi (6) i këtij ligji janë të kapshme për publikun.

Neni 46

(1) Ministri kompetent për punët nga sfera e punës me rregullore i përcakton kushtet për të punësuarit, organizatën, kushtet teknike dhe të tjera të cilat duhet t'i plotësojë personi juridik ose fizik për kryerjen e punëve profesionale.

(2) Ministri kompetent për punën nga sfera e punës me rregullore i përcakton kushtet, mënyrën dhe programin për dhënie e provimit profesional për siguri dhe shëndet gjatë punës.

Neni 47

Aktet nënligjore në lidhje me sigurinë dhe shëndetin gjatë punës i miraton ministri kompetent për punët nga sfera e punës, ndërsa aktet nënligjore për sfera të caktuara ministri kompetent për punët e punës në pajtim me ministrin kompetent për punën nga sfera me të cilën ka të bëjë akti nënligjor.

VII. MBIKËQYRJA

Neni 48

Mbikëqyrjen ndaj zbatimit të dispozitave të këtij ligji e kryen Ministria kompetente për punët nga sfera e punës, ndërsa mbikëqyrjen e inspektimit në fushën e sigurisë dhe të shëndetit gjatë punës e kryen Inspektorati shtetëror për punë në bazë të këtij ligji dhe Ligjit për inspektimin e punës.

Neni 49

(1) Nëse inspektori i punës vërteton cenimin e ligjit ose të dispozitës tjetër për siguri dhe shëndet gjatë punës, marrëveshjen kolektive dhe marrëveshjen për punësim, me të cilat rregullohen të drejtat dhe detyrimet nga sfera e sigurisë dhe shëndetit gjatë punës, ndaj zbatimit të së cilës kryen mbikëqyrje inspektimi, me aktvendim do të urdhërojë që në afat të caktuar të mënjanohen parregullsitë dhe mangësitë e përcaktuara.

(2) Nëse inspektori i punës në bazë të mbikëqyrjes ndaj sigurisë të punëdhënësi vërteton se ekziston rrezik i drejtpërdrejtë ndaj sigurisë dhe shëndetit gjatë punës së të punësuarve, me aktvendim do ta ndalojë punën në tërësi ose në një pjesë të pajisjes për punë, në një pjesë të repartëve ose të gjithë procesit teknologjik.

(3) Inspektori i punës do të ndalojë punën e punëdhënësit nëse ai nuk vepron sipas aktvendimit të inspektorit të punës dhe në afat të caktuar nuk i mënjanon parregullsitë dhe mangësitë e përcaktuara.

(4) Nëse cenimi i vërtetuar i dispozitave për siguri dhe shëndet gjatë punës paraqet mungesë për mënjanimin e së cilës nevojiten depozitime të veçanta investuese, ndërsa jeta dhe shëndeti i të punësuarve nuk janë drejtpërdrejtë të rrezikuar, inspektori për punë me aktvendim mund t'i urdhërojë punëdhënësit të miratojë program të veçantë për harmonizim gradual të gjendjes ekzistuese, në pajtim me dispozitat.

Neni 50

(1) Inspektori i punës është i detyruar që pas marrjes së njoftimit për ndërmjetësim menjëherë të bëjë mbikëqyrje dhe me aktvendim të urdhërojë ndërmarrjen e masave përkatëse për siguri dhe shëndet gjatë punës, përkatësisht nëse sipas konstatimit nga mbikëqyrja vërtetohet se ekziston rrezik i drejtpërdrejtë ndaj jetës dhe shëndetit të të punësuarve, menjëherë me aktvendim ta ndalojë punën në vendin e punës, të pajisjes për punë, përkatësisht në një pjesë të procesit teknik-teknologjik ose të tërësisë së tij.

(2) Ndalesat nga paragrafi (2) dhe (3) i këtij neni do të zgjasin deri sa nuk zbatohen masat e nevojshme për siguri dhe shëndet gjatë punës, përkatësisht derisa nuk mënjanohet rreziku i drejtpërdrejtë ndaj jetës dhe shëndetit të të punësuarve gjatë punës.

Neni 51

Kundër aktvendimit të inspektorit të punës mund t'i paraqitet ankesë ministrit kompetent për punët nga sfera e punës në afat prej 8 ditësh nga dita e marrjes së aktvendimit.

VIII. DISPOZITAT PËR KUNDËRVAJTJE

Neni 52

Organi për kundërvajtje

(1) Për kundërvajtjet e vërtetuara në nenin 56 dhe 57 të këtij ligji, procedurë për kundërvajtje mban edhe sanksion kundërvajtës kumton organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e punës (në tekstin e mëlutjeshëm: Organi për kundërvajtje).

(2) Procedurën për kundërvajtje nga paragrafi (1) të këtij neni para organit për kundërvajtje e mban komisioni për vendimmarrje sipas kundërvajtjes (në tekstin e mëlutjeshëm: Komisioni për kundërvajtje) i formuar nga ana e ministrit i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e punës.

(3) Komisioni për kundërvajtje përbëhet nga persona zyrtarë të punësuar në organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e punës prej të cilëve njëri e kryen funksionin kryetar i Komisionit për kundërvajtje.

(4) Komisioni për kundërvajtje përbëhet nga tre anëtarë, prej të cilëve:

- dy juristë të diplomuar, prej të cilëve njëri me provimin e dhënë të jurispruencës me pesë vjet përvojë pune në fushën e tyre, dhe

- një anëtar me përgatitje sipërore profesionale në fushën e shkencave teknike, me pesë vjet përvojë pune në sferën e tij.

(5) Komisioni për kundërvajtje zgjidhet me kohëzgjatje prej 3 vjetësh me të drejtë rizgjedhje të anëtarëve.

(6) Për kryetar të Komisionit për kundërvajtje mund të zgjidhet vetëm juristi i diplomuar.

(7) Komisioni për kundërvajtje për organin për kundërvajtje vendos sipas kundërvajtjeve të përcaktuara në këtë ligj ose ligj tjetër dhe kumton sanksione për kundërvajtje të përcaktuara me këtë ligj, Ligjin për kundërvajtjet dhe/ose me ligj tjetër.

(8) Përveç anëtarëve të Komisionit për kundërvajtje, ministri i cili udhëheq me organin kompetent për punët nga sfera e punës, mund të caktojë sekretar të Komisionit për kundërvajtje i cili kryen punë administrative për komisionin dhe zëvendës-anëtarë të cilët me përjashtim, marrin pjesë me punën e Komisionit për kundërvajtje në rast mungese të njërit prej anëtarëve.

(9) Komisioni për kundërvajtje miraton rregullore për punën e vet.

(10) Kundër aktvendimit të Komisionit për kundërvajtje, me të cilin kumtohet sanksion për kundërvajtje, mund t'i paraqitet ankesë për ngritjen e kontestit administrative gjyqit kompetent.

Neni 53

Puna e Komisionit për kundërvajtje

(1) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e punës mund të formojë më tepër komisione për kundërvajtje, të cilat do të jenë kompetente për mbajtjen e procedurës për kundërvajtje për kundërvajtje në sfera të caktuara dhe/ose për rajone të caktuara nga Republika e Maqedonisë.

(2) Anëtarit i Komisionit për kundërvajtje mund të shkarkohet:

- me skadimin e kohës për të cilën është emëruar për anëtar;

- me kërkesën e tij;

- me plotësimin e kushteve për pension pleqërie në pajtim me ligjin;

- nëse është dënuar me aktvendim gjyqësor të plotfuqishëm për vepër penale;

- nëse i vërtetohet paaftësia e përhershme;

- nëse vërtetohet cenimi i dispozitave për mbajtjen e procedurës për kundërvajtje me aktvendim të plotfuqishëm;

- nëse nuk i plotëson detyrimet të cilat dalin nga puna në Komisionin për kundërvajtje; dhe

- nëse nuk ka lajmëruar ekzistimin e konfliktit të interesit për rastin për të cilin vendos Komisioni për kundërvajtje.

(3) Propozim për shkarkimin e anëtarit të komisionit për rastet nga paragrafi (2) alineja 3 deri në 8 të këtij neni i paraqet kryetari i Komisionit për kundërvajtje ministrit i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e punës.

(4) Komisioni për kundërvajtje ka të drejtë të nxjerrë dëshmi dhe të mbledhë të dhëna të cilat janë të domosdoshme për përcaktimin e kundërvajtjes, si dhe të kryejë punë të tjera dhe të ndërmarrë veprime të përcaktuara me këtë ligj, Ligjin për kundërvajtje dhe/ose me ligj tjetër.

(5) Anëtarët e komisionit për kundërvajtje janë të pavarur dhe të mëvetësishëm në punën e Komisionit për kundërvajtje dhe vendosin në bazë të njohurive të veta personale dhe bindjes së pavarur.

(6) Komisioni për kundërvajtje punon në këshill, ndërsa vendos me shumicën e votave nga numri i përgjithshëm i anëtarëve.

(7) Organi për kundërvajtje mban evidencë unike të kundërvajtjeve, sanksioneve të kumtuara dhe vendimeve të marra në mënyrë të përcaktuar nga ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e punës me mendimin paraprak të ministrit i cili udhëheq me organin kompetent për punët nga sfera e drejtësisë.

(8) Anëtarët e Komisionit për kundërvajtje kanë të drejtë në shpërblim për punën e vet në Komisionin për kundërvajtje që e përcakton ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punën nga sfera e punës e cila duhet të jetë e kuptueshme dhe përkatëse me rëndësinë, vëllimin e punës dhe ndërlikimin e kundërvajtjeve.

Neni 54

Barazimi

(1) Për kundërvajtjet e përcaktuara në nenin 56 të këtij ligji, inspektorët shtetërorë janë të obliguar që kryerësit të kundërvajtjes t'i propozojnë procedurë për barazim, para se të parashirojnë kërkesë për procedurë kundërvajtëse.

(2) Kur kryerësi i kundërvajtjes pajtohet për ngritjen e procedurës për barazim, inspektori shtetëror përpilon procesverbal, në të cilin shënohen elementet e rëndësishme të kundërvajtjes, koha, vendi dhe mënyra e kryerjes së kundërvajtjes, përshkrimi i veprimit të kundërvajtjes dhe personat e ndodhur në vendin e ngjarjes.

(3) Në procesverbal përcaktohet mënyra në të cilën do të evitohen pasojat e dëmshme nga kundërvajtja, si dhe mënyra e tejkalimit të pasojave nga kryerja e kundërvajtjes.

(4) Inspektori shtetëror mundet t'i propozojë kryerësit që tejkalimi i pasojave nga kundërvajtja, të zëvendësohet me kryerjen e obligimeve të tjera që kontribuojnë për përmirësimin e kushteve të sigurisë dhe shëndetit të të punësuarve gjatë punës, të cilat deri atëherë nuk janë ndërmarrë ose realizuar nga kryerësi i kundërvajtjes.

(5) Inspektori shtetëror është i obliguar që të mbajë evidencë, për procedurat e ngritura për barazim dhe për rezultatin e tyre.

Neni 55

Ndërmjetësimi

(1) Për kundërvajtjet nga neni 58 i këtij ligji, inspektorët shtetërorë mundet që kryerësit të kundërvajtjes t'i ofrojnë ndërmjetësim dhe arritjen e pajtimit, me të cilin kryerësi i kundërvajtjes duhet t'i evitojë pasojat e kundërvajtjes.

(2) Inspektori shtetëror për rastet nga paragrafi (1) i këtij neni, përpilon procesverbal në të cilin konstatohet pajtueshmëria e të dyja palëve për ngritjen e procedurës për ndërmjetësim, në të cilin nënshkruhet edhe kryerësi i kundërvajtjes.

(3) Procedura për ndërmjetësim ngrihet me kërkesën e inspektorit shtetëror, në afat prej 8 ditësh nga dita kur është konstatuar kryerja e kundërvajtjes.

(4) Pajtimi për ndërmjetësim duhet të arrihet në afatin prej 8 ditësh, nga dita kur ka filluar procedura për ndërmjetësim.

(5) Procedura për ndërmjetësim udhëhiqet para komisionit për ndërmjetësim, i formuar nga ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore, kompetent për çështjet nga sfera e punës.

(6) Komisioni përbëhet prej tre anëtarëve, nga të cilët njëri e kryen funksionin e kryetarit. Anëtarët e komisionit zgjidhen nga radhët e nëpunësve shtetërorë, të punësuar në organin e administratës shtetërore, kompetent për çështjet nga sfera e punës, prej të cilëve njëri është jurist i diplomuar.

(7) Kryetari është i obliguar që ta fillojë procedurën e komisionit, në afatin prej 24 orësh nga dita kur ka arritur kërkesa nga paragrafi (3) i këtij neni.

(8) Komisioni punon në mbledhje në të cilën detyrimisht marrin pjesë përfaqësuesit të kryerësit të kundërvajtjes dhe inspektori shtetëror.

(9) Për pajtimin e lidhur për ndërmjetësim, përpilohet marrëveshje në të cilën konstatohet pajtimi i të dyja palëve.

(10) Në marrëveshje përcaktohen obligimet e kryerësit të kundërvajtjes, e veçanërisht shpenzimet që duhet t'i ndërmarrë kryerësi, me qëllim që t'i evitojë pasojat nga kundërvajtja.

(11) Ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore, kompetent për çështjet nga sfera e punës, nxjerr rregullore dhe listën e shpenzimeve për punën e komisionit.

(12) Anëtarët e komisionit për ndërmjetësim, kanë të drejtë në shpërblim për punën e tyre në komision, i cili duhet të jetë i arsyeshëm dhe përkatës me rëndësinë, vëllimin e punës së anëtarëve dhe ndërlikueshmërinë e kundërvajtjeve.

(13) Lloji i shpenzimeve të përcaktuara në listën e shpenzimeve nga paragrafi (11) i këtij neni, përcaktohet në bazë të shpenzimeve reale që i ka organi, për sigurimin e punës së komisionit për ndërmjetësim.

(14) Komisioni për ndërmjetësim është i obliguar që të mbajë evidencë për procedurat e ngritura për ndërmjetësim dhe për përfundimin e tyre.

(15) Marrëveshja nga paragrafi (9) i këtij neni, e ka fuqinë e dokumentit përmbarues.

Neni 56

Kundërvajtjet e kategorisë I

(1) Gjoha në shumë prej 1.000 eurosh me kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet për kundërvajtje personit juridik për veprimet nga paragrafi 1 i këtij neni, nëse:

- nuk u mundëson të të punësuarve që drejtpërdrejt ose përmes përfaqësuesit të vet, të marrin pjesë në konfirmimin e mangësive dhe në përmirësimin e kushteve për punë, si dhe nuk konsultohet dhe bashkëpunon me të punësuarit dhe përfaqësuesit e tyre, për rreziket dhe pasojat që rezultojnë gjatë zgjedhjes së pajisjes për punë (neni 13);

- për shkak të sigurimit të masave të sigurisë dhe shëndetit në punë, si dhe çrregullimit të shëndetit të të punësuarve, i vë si obligim financiar i personave të punësuar (neni 16);

- nuk lidh marrëveshje të nevojshme me shërbimet e jashtme, për shërbimet e veçanta nga sfera e sigurisë dhe shëndetit në punë (neni 24 paragrafi (8));

- përmes njoftimeve dhe udhëzimeve me shkrim, nuk i informon të punësuarit për kryerjen e punës në mënyrë të sigurt (neni 25 paragrafi (1) dhe (2));

- i vë në përgjegjësi të punësuarit që e kanë lëshuar vendin e punës, për shkak të rrezikut të ndodhur serioz dhe të pashmangshëm (neni 25 paragrafi (4));

- nuk i informon të punësuarit dhe përfaqësuesit e tyre, të punësuarit e përkohshëm si dhe të punësuarit e punëdhënësit tjetër, në bazë të marrëveshjes për punë, për çdo rrezik në vendin e punës, si dhe për masat e sigurisë për eliminimin e pasojave të dëmshme (neni 26 paragrafi (1) dhe (2));

- nuk u lejon të punësuarve dhe përfaqësuesve të tyre, që të marrin pjesë në diskutime për të gjitha çështjet, që kanë të bëjnë për sigurinë dhe shëndetin në punë (neni 27 paragrafi (1));

- të punësuarve dhe përfaqësuesve të tyre, nuk ua prezanton deklaratën për siguri (neni 27 paragrafi (2));

- nëse përfaqësuesit nuk ia mundëson kryerjen e papenguar të funksionit të tij (neni 30 paragrafi (2));

- nuk mban evidencë për punët e përcaktuara në nenin 37 të këtij ligji.

(2) Gjoha në shumë prej 300 eurosh me kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet për kundërvajtje personit përgjegjës të personi juridik, për veprimet nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 57

Kundërvajtjet e kategorisë II

(1) Gjoha në shumë prej 2.000 eurosh me kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet për kundërvajtje personit juridik, nëse:

- nuk cakton një apo më tepër persona përgjegjës për siguri në punë, në mjedisin e vet të punës (neni 17 alineja 1);

- nuk e angazhon institucionin e autorizuar shëndetësor, për kryerjen e detyrave profesionale për shëndetin në punë (neni 17 alineja 2);

- nuk miraton masa të sigurisë kundër zjarrit, sipas dispozitave të veçanta (neni 17 alineja 3);

- nuk miraton masa për ndihmën e parë dhe evakuim, në rast rreziku (neni 17 alineja 4);

- nuk e njofton organin e administratës shtetërore, kompetent për çështjet e inspektimit të punës, për fillimin e kryerjes së veprimitarisë, tetë ditë para fillimit me të njëjtën (neni 23 paragrafi (1));

- para fillimit me punë ndërtimore, nuk e njofton me shkrim organin e administratës shtetërore, kompetent për inspektimin e punës, për vendin ku do të kryhen punët (neni 23 paragrafi (2));

- nuk e përcakton planin për evakuim dhe shpëtim në situata të jashtëzakonshme (neni 24 paragrafi (4)); dhe
 - analizat nga neni 34 i këtij ligji, nuk janë kryer në afat prej një viti nga dita e fillimit të objektit me punë, përkatësisht pas secilit ndryshim të procesit teknologjik, rikonstruksionit të objektit, rikonstruksionit të instalimeve teknike ose gjatë ndryshimit të pajisjes teknologjike (neni (35));
 (2) Gjoha në shumë prej 500 eurosh me kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet personit përgjegjës te personi juridik, për veprimet nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 58

Kundërvajtjet e kategorisë III

(1) Gjohë në shumë prej 5.000 deri në 8.000 euro me kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet për kundërvajtje personit juridik, nëse:

- nuk e përgatit dhe nuk e zbaton deklaratën me shkrim për siguri, ose ajo nuk është përpiluar sipas dispozitës nga neni 11 i këtij ligji (neni 11 paragrafi (1), (4));
- e ka lejuar afrimin e personave të punësuar në vendet e punës, që u janë të ekspozuara rreziqeve serioze dhe specifike, ndërsa nuk kanë marrë udhëzime të veçanta për punë (neni 14);
- nuk siguron trajnim të punësuarve, për kryerjen e punëve në mënyrë të sigurt (neni 31);
- nuk e siguron pajisjen personale mbrojtëse për të punësuarit, si dhe përdorimin e saj (neni 17 alineja 6);
- nuk kryen kontrolle dhe analiza të herëpashershme të mjedisit dhe pajisjes së punës (neni 17 alineja 7);
- nuk kryen kontrolle shëndetësore të të punësuarve (neni 22);
- nuk e organizon dhe siguron dhënien e ndihmës së parë të të punësuarve, në rastin e lëndimit në punë (neni 24 paragrafi (5));
- secilit të punësuar nuk i siguron trajnim përkatës për sigurinë dhe shëndetin në punë, përmes trajnimit teorik dhe praktik, për rastin e punësimit, sistemimit në vendin e ri të punës, aplikimit të teknologjisë së re ose të mjeteve për punë, si dhe gjatë ndryshimit të procesit të punës (neni 31 paragrafi (1));
- mjetet e punës nuk i mban në gjendje të rregullt, përmes kontrolleve dhe analizave të herëpashershme, në afatet e përcaktuara me aktin që e nxjerr ai, përkatësisht sipas udhëzimeve të prodhuesit, dispozitave dhe standardeve teknike (neni 33 paragrafi (1));
- lëshon në përdorim pajisjen për punë që nuk është provuar për punë në mënyrë të sigurt (neni 33 paragrafi (3));
- në lokalet e punës dhe ndihmëse, nuk e kryen analizën e dëmeve kimike, biologjike, fizike, mikroklimës dhe ndriçueshmërisë (neni 34); dhe
- në afatin prej 48 orësh, nuk e njofton organin shtetëror kompetent për çështjet e inspektimit të punës për çdo rast vdekjeje, fatkeqësisë kolektive, paafësisë së përkohshme për punë më gjatë se 3 ditë, dhe për secilën dukuri që paraqet rrezik të drejtpërdrejtë dhe e rrezikon sigurinë e të punësuarve gjatë punës (neni 36).

(2) Gjohë në shumë prej 500 deri në 1.000 euro me kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet për kundërvajtje personit përgjegjës te personi juridik, për veprimet nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Organ kompetent për udhëheqjen e procedurës kundërvajtëse dhe kumtimin e sanksioneve kundërvajtëse nga paragrafët (1) dhe (2) të këtij neni, është gjykata kompetent.

Neni 59

Me gjohë (dënim mandator aty për aty) prej 50 eurosh me kundërvlerë në denarë, do të dënohet i punësuar nëse nuk i respekton masat e përcaktuara për sigurinë dhe shëndetin në punë, dhe nuk e shfrytëzon pajisjen e përcaktuar për mbrojtje personale (neni 41 paragrafi (1) dhe (2)).

IX. DISPOZITA KALIMTARE DHE PËRFUNDIMTARE

Neni 60

Punëdhënësit na afat prej dy vitesh nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji, doemos duhet ta përgatisin dhe zbatojnë deklaratën për siguri, në pajtim me nenin 11 paragrafin (1) të këtij ligji.

Neni 61

Personat juridikë të cilët sipas nenit 33 të Ligjit për mbrojtje në punë ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë", numër 13/98) dhe Rregullores për kushtet që duhet t'i plotësojnë personat juridikë, për marrjen e autorizimit për kryerjen e punëve të caktuara për mbrojtje në punë ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë, numër 71/2003), kanë marrë autorizim për kryerjen e punëve të caktuara për mbrojtje në punë, do të harmonizohen me dispozitat e këtij ligji, në afat prej një viti nga dita e hyrjes së tij në fuqi, ndërsa deri në atë periudhë vazhdojnë që t'i kryejnë punët sipas autorizimeve të marra.

Neni 62

Aktet nënligjore nga neni 11 paragrafi (4), neni 22, neni 23 paragrafi (2), neni 37 paragrafi (3), neni 53 paragrafi (7) dhe neni 46 të këtij ligji, do të nxirren në afat prej tre muajsh, nga dita e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 63

Me ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji, pushon të vlejë Ligji për mbrojtje gjatë punës ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 13/98, 33/2000 dhe 29/2002).

Neni 64

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1192.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА КВАЛИТЕТОТ НА АМБИЕНТНИОТ ВОЗДУХ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за квалитетот на амбиентниот воздух, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 6 јули 2007 година.

Број 07-3167/1
6 јули 2007 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Љубиша Георгиевски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА КВАЛИТЕТОТ НА АМБИЕНТНИОТ ВОЗДУХ

Член 1

Во Законот за квалитетот на амбиентниот воздух ("Службен весник на Република Македонија" број 67/2004), во членот 1 по зборот "гранични" се додаваат зборовите: "и целни", по зборот "алармирање" се додаваат зборовите: "и праг на информирање", а пред зборот "воздухот" се додава зборот "амбиентен".

Член 2

Во членот 4 став (1) точка 12 по зборот “алармирање” се додаваат зборовите: “и праг на информирање”, а во точките 14, 17 и 22 пред зборот “воздухот” се додава зборот “амбиентен”.

По точката 28 се додаваат четири нови точки 29, 30, 31 и 32, кои гласат:

”29) **“праг на информирање”** е нивото на концентрацијата на загадувачката супстанција во амбиентниот воздух над кое постои ризик за човековото здравје при краткотрајна изложеност, особено на осетливите делови од населението, односно нивото при коешто е потребно навремено информирање;

30) **“природни појави”**, во смисла на овој закон, се вулкански ерупции, сеизмички активности, геотермички активности, пожари на отворено, појави на високи ветришта или атмосферска ресуспензија или пренос на суспендирани честички од суви региони;

31) **“мерни места”** се места, на територијата на Република Македонија, каде што се вршат поединечни мерења на квалитетот на амбиентниот воздух во подрачја за коишто постојат индикации дека има зголемени концентрации на загадувачки супстанции или податоците од мерењата се потребни заради обезбедување на мерки за планирање во управувањето со квалитетот на амбиентниот воздух и

32) **“согорувачка инсталација”** е секоја техничка постројка во која се оксидираат горива со цел да се користи топлината што се ослободува на тој начин.“

Член 3

По членот 6 се додава нов член 6-а, кој гласи:

“Член 6-а

Начело на претпазливост

Надлежните органи се должни да ги преземаат сите неопходни мерки со цел да не дојде до надминување на граничните и целните вредности за загадувачките супстанции во амбиентниот воздух, согласно со членот 10 од овој закон, без притоа да создадат непотребни трошоци.”

Член 4

Во членот 7 по бројот “5” сврзникот “и” се заменува со “запирка”, а по бројот “6” се додаваат зборовите: “и 6-а”.

Член 5

Во членот 8 став (1) точката 1 се менува и гласи:

”1) инсталации во кои се одвиваат технолошки процеси и согорување на отпад, како и енергетски објекти, (во натамошниот текст стационарни извори);”.

Точката 3 се менува и гласи:

“3) согорување на сите видови горива;”.

По точката 3 се додава нова точка 4, која гласи:

”4) природни појави.”

Член 6

Во насловот на Главата IV по зборот “гранични” се додаваат зборовите: “и целни”.

Член 7

Во насловот на членот 9 и во членот 9 став (1) точки 1, 2 и 3 по зборот “гранични” се додаваат зборовите: “и целни”.

Член 8

Во насловот на членот 10 и во членот 10 по зборот “гранични” се додаваат зборовите: “и целни” и по зборот “граничните” се додаваат зборовите: “и целните”, а во ставот (1) точка 1 по зборот “алармирање” се додаваат зборовите: “и праг на информирање”.

Член 9

Насловот на членот 12 се менува и гласи: “Отстапувања од гранични и целни вредности”.

Во ставовите (1) и (2) по зборот “гранични” се додаваат зборовите: “и целни”.

Член 10

Во членот 19 по ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

“(2) Оценувањето на квалитетот на амбиентниот воздух на територијата на Република Македонија во близина на меѓународна граница, го врши органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во соработка со надлежниот орган на соседната држава.”

Ставот (2) станува став (3).

Член 11

Во членот 22 став (1) точки 1, 2 и 3 по зборот “гранични” се додаваат зборовите: “и целни”.

По ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

“(2) Листите на зоните и агломерациите каде што нивото на една или повеќе загадувачки супстанции ја надминува граничната вредност, а за кои не е утврдена маргина на толеранција, се третираат на ист начин како листите на зони и агломерации од ставот (1) точки 1 и 2 на овој член.”

Ставовите (2) и (3) стануваат ставови (3) и (4).

Член 12

Во членот 23 точка 1 сврзникот “и” се заменува со точка и запирка.

Во точката 2 точката на крајот на реченицата се заменува со сврзникот “и”.

По точката 2 се додава нова точка 3, која гласи:

“3) Акционен план за заштита на амбиентниот воздух.”

Член 13

По членот 23 се додава нов член 23-а, кој гласи:

“Член 23-а

Цели на основните плански документи

Целта на основните плански документи од членот 23 на овој закон е да се постигне:

1) интегриран природ за заштита на квалитетот на амбиентниот воздух, водата и почвата;

2) заштитата на здравјето на луѓето во работната и животната средина и

3) избегнување на негативните ефекти врз животната средина врз соседни или други држави.”

Член 14

Во членот 25 став (1) по точката 7 се додаваат две нови точки 8 и 9, кои гласат:

“8) преземање на мерки за намалување на емисиите од согорување на горивата од подвижни извори и

9) преземање на мерки за заштита од емисиите предизвикани од природни појави.”

Во ставот (4) зборот “осум” се заменува со зборот “пет”.

Член 15

Во членот 26 став (1) зборовите: “точки 1 и 2” се бришат.

Во ставот (4) по зборот “гранични” се додаваат зборовите: “и целни”, а зборовите: “може да донесе интегрирана” се заменуваат со зборот “донесува”.

Член 16

Во членот 27 по ставот (2) се додава нов став (3), кој гласи:

“(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на економијата ја пропишува деталната содржина и начинот на подготвување на Програмата.”

Член 17

По членот 27 се додава нов член 27-а, кој гласи:

“Член 27-а

Акционен план за заштита на амбиентниот воздух

(1) Во зоните и агломерациите од членот 22 став (1) на овој закон покрај програмите од членот 26 став (1) на овој закон се донесуваат и акциони планови за заштита на амбиентниот воздух.

(2) Во Акциониот план од ставот (1) на овој член се наведуваат мерките што треба да се преземат во краток рок таму каде што постои ризик дека граничните вредности и/или прагот на алармирање ќе бидат надминати, со цел да се намали тој ризик и за да се ограничи, односно намали времетраењето на таквата појава. Акционите планови можат, во зависност од секој случај одделно, да предвидуваат и мерки за контрола за суспендирање на дејствата и таму каде што е неопходно да предвидат и мерки за контрола на сообраќајот со моторните возила коишто придонесуваат за надминувањето на граничните вредности.

(3) Акциониот план се усвојува од страна на Советот на општината или градот Скопје на предлог на градоначалникот.

(4) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на економијата ја пропишува деталната содржина и начинот на подготвување на Акциониот план за заштита на амбиентниот воздух.“

Член 18

Во насловот на членот 29 зборот “припритени“ се заменува со зборот “приоритетни“.

Член 19

Насловот на членот 30 се менува и гласи: “Акционен план за алармантни состојби и обврска за известување”.

Во ставот (1) по зборот “гранични“ се додаваат зборовите: “и целни“.

Во ставовите (1) и (2) по зборовите: “акционен план“ се додаваат зборовите: “за алармантни состојби“.

Член 20

Во членот 32 став (1) по зборовите: “како и акциониот план“ се додаваат зборовите: “од членот 27-а на овој закон”.

По ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

“(2) Кога граничните и целните вредности на загадувачките супстанции се надминати од емисии од соседните земји, органот на државната управа во соработка надлежен за работите од областа на животната средина во соработка со советите на општините и на градот Скопје, е должен да соработува со надлежните органи од соседната држава со цел за заедничко подготвување на планови, програми и акциони планови за заштита на амбиентниот воздух.”

Член 21

Членот 33 се менува и гласи:

“Градоначалникот на општината и на градот Скопје се должни да ги преземат сите мерки за да ја информира јавноста и да обезбедат пристап до информациите и учество во врска со подготовката и усвојувањето на програмите од членот 26 на овој закон и акционите планови од членот 27-а на овој закон, на начин и во постапка утврдени со Законот за животната средина кои се однесуваат на донесување на плански документи.”

Член 22

Во насловот на членот 35 и во членот 35 по зборот “гранични“ се додаваат зборовите: “и целни“.

Член 23

Во членот 40 во воведната реченица зборот “Следењето“ се заменува со зборот “Мониторингот“.

Во ставот (1) по точката 1 се додаваат две нови точки 2 и 3, кои гласат:

“2) мерење на загадувањето на амбиентниот воздух во урбани и индустриски подрачја и области кои се наоѓаат непосредно до главни патишта и крстосници;

3) мерење на загадувањето на амбиентниот воздух во рурални подрачја;”.

Точките 2, 3 и 4 стануваат точки 4, 5 и 6.

По ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

“(2) Мерењата на загадувачките супстанции се изведуваат континуирано на фиксни локации или со земање на примероци со случаен избор.”

Член 24

Во членот 41 став (1) по зборот “мониторинг“ се додаваат зборовите: “и критериуми за избор на мерни места за сите извори на загадување”.

Ставот (2) се брише.

Член 25

Во членот 46 по ставот (2) се додаваат три нови става (3), (4) и (5), кои гласат:

“(3) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги пропишува количините на горните граници - плафоните на емисиите на загадувачките супстанции со цел за утврдување на проекции за одреден временски период кои се однесуваат на намалувањето на количините на емисиите на загадувачките супстанции на годишно ниво.

(4) Органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина е одговорен за инвентаризација на националното ниво на годишните емисии од сите загадувачки супстанции за кои постојат податоци.

(5) Органот за вршење на работи од областа на животната средина може да назначи и стручна институција за вршење на инвентаризација во согласност со Законот за животната средина.”

Член 26

Во членот 47 по ставот (2) се додаваат три нови става (3), (4) и (5), кои гласат:

“(3) Правните и физичките лица кои управуваат со согорувачки инсталации се должни своите дејности и активности да ги спроведуваат на начин со кој ќе се обезбедат мерки за заштита на амбиентниот воздух од загадување, преку намалување на емисиите на одделните загадувачки супстанции во воздухот, планирање на мерките што треба да ги преземат, како и спроведување на методите за мерење на емисиите.

(4) Владата на Република Македонија на предлог на органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина ги определува согорувачките капацитети кои треба да ги преземат мерките од ставот (3) на овој член.

(5) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за економијата ги определува видовите на загадувачки супстанции за кои се определуваат граничните вредности на емисија, горните граници и цели на намалување на одделни видови на загадувачки супстанции, методите на мерење на емисиите, како и роковите за постигнување на граничните вредности на емисиите на загадувачките супстанции.“

Член 27

Во членот 49 во воведната реченица зборовите: “Информативниот систем“ се заменуваат со зборовите: “Базата на податоци”.

Во точката 8 зборот “воздухот“ се заменува со зборовите: “амбиентниот воздух”.

Член 28

Во членот 50 по ставот (5) се додава нов став (6), кој гласи:

“(6) Во случај на надминување на прагот на информирање и прагот на алармирање во зоните блиску до границите со соседните држави, во најкраток можен рок, треба да се обезбедат информации за надлежните органи во засегнатите соседни земји со цел да се обезбедат информации за јавноста од тие земји.”

Член 29

По членот 56 се додава нов член 56-а, кој гласи:

“Член 56-а

Мерки за заштита при согорување на отпад

(1) Се забранува согорување на отпадот на отворен простор.

(2) Согорувањето на отпадот се врши во инсталации за таа намена при што емисиите од согорувањето во амбиентниот воздух треба да бидат во рамките на граничните вредности утврдени со прописот од членот 13 став (1) на овој закон.”

Член 30

Во членот 58 ставови (1), (2) и (3) по зборот ”гранични“ се додаваат зборовите: ”и целни”.

Член 31

Во членот 59 по ставот (1) се додава нов став (2), кој гласи:

“(2) Министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на животната средина во согласност со министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на внатрешните работи и министерот кој раководи со органот на државната управа надлежен за работите од областа на здравството, може да го ограничи или забрани сообраќајот на определени места во урбани и/или рурални подрачја за одредено времетраење, доколку концентрацијата на загадувачките супстанции во амбиентниот воздух ги надминува праговите на алармирање, сè додека не се постигнат граничните вредности.”

Член 32

Членот 61 се менува и гласи:

“Постројки за испуст

(1) Стационарните извори на емисии треба да ги испуштаат емисиите во амбиентниот воздух контролирано, преку соодветно конструирани постројки за испуст.

(2) Висината на постројките за испуст се определува така што при испуштањето и диспергирањето на загадувачките супстанции во амбиентниот воздух од стационарните извори, нивните концентрации во приземниот слој на воздухот да не ги надминуваат граничните и целни вредности за квалитет”.

Член 33

Во членот 65 по ставот (8) се додава нов став (9), кој гласи:

“(9) Државните инспектори за животна средина и овластените инспектори за животна средина, инспекцискиот надзор во областа на управувањето со квалитетот на амбиентниот воздух го спроведуваат во согласност со одредбите на овој закон и Законот за животната средина.”

Член 34

Во членот 66 став (1) по точката 6 се додава нова точка 7, која гласи:

“7) утврди дали е запазена процедурата за согорување на отпадот (член 56-а) согласно со овој закон;”.

Точките 7 и 8 стануваат точки 8 и 9.

Член 35

Во членот 67 став (1) по точката 6 се додава нова точка 7, која гласи:

“7) ќе ја забрани работата на правните и физичките лица доколку утврди дека не е запазена процедурата за согорување на отпадот (член 56-а);”.

По точката 7 која станува точка 8 се додава нова точка 9, која гласи:

“9) ќе го задолжи правното или физичко лице кое не ги исполнува условите за заштита на воздухот согласно со овој закон да ги преземе потребните мерки и ќе му определи рок за исполнување на истите.”

Член 36

Во членот 68 став (1) по точката 5 се додава нова точка 6, која гласи:

“6) Утврди дали е запазена процедурата за согорување на отпадот (член 56-а);”.

Точката 6 станува точка 7.

Член 37

Во членот 69 став (1) по точката 5 се додават две нови точки 6 и 7, кои гласат:

“6) ќе ја забрани работата на правните и физичките лица доколку утврди дека не е запазена процедурата за согорување на отпадот (член 56-а) и

7) ќе го задолжи правното или физичко лице кое не ги исполнува условите за заштита на воздухот да ги преземе потребните мерки и ќе му определи рок за исполнување на истите.”

Член 38

Насловот на Главата XII “Казнени одредби” се менува и гласи: “Прекршочни санкции”.

Член 39

Членот 75 се менува и гласи:

“(1) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице, доколку:

1) согорува отпад на отворен простор, односно согорувањето на отпадот не го врши во инсталации за таа намена (член 56-а).

(2) Глоба во износ од 300 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на одговорното лице во правното лице за дејствието од ставот (1) на овој член.

(3) Глоба во износ од 150 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичкото лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.

(4) Надлежен орган за изрекување на прекршоците од овој член е Прекршочната комисија формирана согласно со Законот за животната средина.

(5) За прекршоците од овој член надлежните инспектори, прекршочната санкција можат да ја изречат на лице место со врачување на покана за плаќање на глоба која сторителот е должен да ја плати во рок од осум дена.

(6) Доколку глобата од ставот (5) на овој член не се плати во определениот рок, државните и овластените инспектори за животна средина се должни да поднесат барање за поведување на прекршочна постапка пред Прекршочната комисија формирана согласно со Законот за животната средина.”

Член 40

Членот 76 се менува и гласи:

“(1) Глоба во износ од 3.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице, доколку:

1) врши определени стручни работи за мониторинг на квалитетот на амбиентниот воздух, спротивно на пропишаните услови (член 42 став (2));

2) не инсталира и не ги одржува во исправна состојба мерните инструменти за следење на емисиите на местото на изворот (член 45 став (1) точка 1);

3) не обезбеди редовно следење, мерење и обработка на податоците од емисиите и не води дневник за изворот на емисиите на пропишан начин (член 45 став (1) точка 2);

4) не доставува во определениот рок до надлежен орган за вршење на стручни работи од областа на животната средина потребни податоци за емисиите и за изворите на емисиите (член 45 став (2));

5) не изгради систем за следење на изворот на емисиите и за контрола на квалитетот на амбиентниот воздух во реонот на објектот (член 47 став (1));

6) не овозможи пристап до информациите и податоците за квалитетот на амбиентниот воздух (член 51 став (2));

7) не ги доставува пропишаните и други потребни податоци до изготвувачот и/или одржувачот на Катастарот (член 52 став (5));

8) не ги остварува условите со кои се спречува, намалува или контролира негативното влијание врз квалитетот на амбиентниот воздух (член 57);

9) не го извести надлежниот орган за вршење на стручни работи од областа на животната средина, односно општината и градот Скопје за изворот на загадување, за промена на суровините и технолошките процеси, како и за претстојните ремонтни работи на уредите и опремата (член 60 став (1) точка 1);

10) не го извести надлежниот орган за вршење на стручни работи во областа на животната средина, односно општината и градот Скопје за промена на предметот на дејноста, промена на операторот на инсталацијата и лицата одговорни за зачувување на животната средина (член 60 став (1) точка 2) и

11) не овозможи слободен пристап до изворите на загадување на амбиентниот воздух и до документите и податоците поврзани со емисиите (член 60 став (1) точка 4).

(2) Глоба во износ од 700 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.

(3) Глоба во износ од 500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.

(4) Надлежен орган за изрекување на прекршочните санкции од овој член е Прекршочната комисија формирана согласно со Законот за животната средина.”

Член 41

Членот 77 се менува и гласи:

“(1) Глоба во износ од 8.000 евра до 20.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на правно лице, доколку:

1) испушти во амбиентниот воздух загадувачки супстанции над пропишаните гранични вредности за емисија (член 15 став (1));

2) произведува, увезува и пушта во промет превозни средства кои не ги исполнуваат пропишаните гранични вредности за емисија од подвижни извори (член 15 став (2));

3) произведува, увезува и пушта во промет одделни производи кои не ги задоволуваат пропишаните гранични вредности за содржина на штетни супстанции и други барања за квалитетот на горивата (член 16);

4) не ги исполнува обврските за примена на мерките утврдени во програмите (член 28);

5) постапи спротивно на утврдената забрана или ограничувања во алармантни состојби заради спречување или контрола на појавите (член 30 став (3));

6) постапува спротивно на наредбата за ограничување или забрана за вршење на одредени дејности (член 59);

7) не го извести надлежниот инспекторат за хавариите во производството и други инциденти, како и не преземе соодветни мерки во такви случаи (член 60 став (1) точка 3) и

8) испушта загадувачки супстанции надвор од постројките за испуст во амбиентниот воздух (член 61 став (1)).

(2) Глоба во износ од 1.400 до 2.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на одговорното лице во правното лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.

(3) Глоба во износ од 1.000 до 1.500 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за прекршок на физичко лице за дејствијата од ставот (1) на овој член.

(4) За дејствијата од ставот (1) точки 1, 2, 3, 7 и 8 на овој член на правното лице покрај глобата може да му се изрече и прекршочна санкција забрана за вршење на дејност во траење од најмногу 30 дена.

(5) Надлежен орган за изрекување на прекршочните санкции од овој член е надлежниот суд.”

Член 42

По членот 77 се додаваат два нови члена 77-а и 77-б, кои гласат:

“Член 77-а

Постапка за порамнување и посредување

(1) За прекршоците утврдени во членовите 75 и 76 од овој закон, државните и овластените инспектори се должни на сторителот на прекршокот најпрво да му предложат постапка за порамнување, пред да поднесат барање за прекршочна постапка.

(2) За прекршоците од членот 77 на овој закон, државните и овластените инспектори можат на сторителот на прекршокот да му понудат посредување и постигнување согласност со која сторителот на прекршокот треба да ја плати лобата, другите давачки или да ги отстрани последиците од прекршокот.

(3) Во случаите во кои е постигната согласност за порамнувањето и посредувањето, глобата на сторителот може да биде намалена најмногу за една половина од максимум пропишаната глоба за прекршокот.

(4) За прекршоците од членот 77 на овој закон државните и овластените инспектори, како и сторителите на прекршок можат да се согласат за започнување на постапка на медијација пред да поднесат барање за покренување на прекршочна постапка во согласност со Законот за животната средина.

(5) Постапките за порамнување и посредување се водат согласно со одредбите од Законот за животната средина.

Член 77-б

Водење на прекршочната постапка
Постапката пред прекршочниот орган се води согласно со одредбите од Законот за животната средина.”

Член 43

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во “Службен весник на Република Македонија”.

L I G J PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR KUALITETIN E AJRIT TË AMBIENTIT

Neni 1

Në Ligjin për kualitetin e ajrit të ambientit (“Gazeta zyrtare të Republikës së Maqedonisë” numër 67/2004), në nenin 1, pas fjalës “kufitare” shtohen fjalët: “dhe qëllimore”, pas fjalës “alarmim” shtohen fjalët: “dhe prag i informimit”, ndërsa para fjalës “ajri” shtohet fjala “të ambientit”.

Neni 2

Në nenin 4 paragrafi (1) pika 12) pas fjalës “alarmim” shtohen fjalët: “dhe prag i informimit”, ndërsa në pikat 14), 17) dhe 22) para fjalës “ajrit” shtohet fjalët: “të ambientit”.

Pas pikës 28) shtohen katër pika të reja 29), 30), 31) dhe 32) si vijojnë:

"29) **"Prag i informimit"** është niveli i përqendrimit të substancës ndotëse në ajrin e ambientit mbi të cilën ekziston rrezik për shëndetin e njeriut gjatë ekspozimit afatshkurtër, veçanërisht pjesëve të ndjeshme nga popullata, gjegjësisht nivelit me ç'rast është nevojshëm informimi në kohë.

30) **"Dukuri natyrore"** në kuptim të këtij ligji, janë erupsione vullkanike, aktivitete sizmike, aktivitete gjeotermike, zjarre nën qiell të hapur, paraqitje të erërave të larta ose risuspensionim atmosferik ose bartje e grimcave të suspenduara nga rajonet e thata ."

31) **"Vende matëse"** janë vende në territorin e Republikës së Maqedonisë, ku edhe bëhen matje të veçanta të kualitetit të ajrit të ambientit në rajone për të cilat ekzistojnë indikacione se ka përqendrim të zmadhuara të substancave ndotëse ose të dhënat nga matja janë të nevojshme për shkak të sigurimit të masave për planifikim në menaxhimin me kualitetin e ajrit të ambientit.

32) **"Instalim që digjet"** është secili instalim teknik në të cilin oksidohen lëndë djegëse me qëllim që të shfrytëzohet ngrohësia që lirohet në atë mënyrë".

Neni 3

Pas nenit 6 shtohet neni i ri 6-a si vijon:

"Neni 6-a

Parim i vigjilencës

Organet kompetente janë të obliguara që t'i ndërmarrin të gjitha masat e domosdoshme me qëllim që të mos bëhet zvogëlimi i vlerave kufitare dhe qëllimore për substanca ndotëse në ajrin e ambientit, në pajtim me nenin 10 të këtij ligji, pa mos krijuar me këtë rast shpenzime të panevojshme".

Neni 4

Në nenin 7 pas numrit "5" lidhëza "dhe" zëvendësohet me "presje", ndërsa pas numrit "6" shtohen fjalët: "dhe 6-a".

Neni 5

Në nenin 8, paragrafi (1) pika 1) ndryshon si vijon:
"1) instalime në të cilat zhvillohen procese teknologjike dhe djegie të mbeturinave, si dhe objekte energjetike (në tekstin e më tejme burime stacionare).

Pika 3) ndryshon si vijon:

"3) djegia e të gjitha llojeve të lëndëve djegëse"

Pas pikës 3) shtohet pika e re 4) si vijon:

"4) dukuri natyrore."

Neni 6

Në titullin e Kreut IV. pas fjalës "kufitar" shtohen fjalët: "dhe qëllimore"

Neni 7

Në titullin e nenit 9 dhe në nenin 9 paragrafi (1) pikat 1), 2) dhe 3) pas fjalës "kufitar" shtohen fjalët: "dhe qëllimore".

Neni 8

Në titullin e nenit 10 dhe në nenin 10 pas fjalës "kufitar" shtohen fjalët: "dhe qëllimore" dhe pas fjalës "kufitare" shtohen fjalët: "dhe qëllimore", ndërsa në paragrafin (1) pika 1) pas fjalës "alarmim" shtohen fjalët: "dhe prag i informimit".

Neni 9

Në nenin 12 titulli i nenit ndryshon si vijon: "Shmangia nga vlerat kufitare dhe qëllimore",

Në paragrafët (1) dhe (2) pas fjalës "kufitar" shtohen fjalët "dhe qëllimore".

Neni 10

Në nenin 19 pas paragrafit (1) shtohet paragrafi i ri (2) si vijon:

"(2) Vlerësimin e kualitetit të ajrit të ambientit në territorin e Republikës së Maqedonisë në afërsi të kufirit ndërkombëtar, e bën organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e mjedisit jetësor në bashkëpunim me organin kompetent të shtetit fqinj."

Paragrafi (2) bëhet paragraf (3).

Neni 11

Në nenin 22 paragrafët (1) pikat 1), 2) dhe 3) pas fjalës "kufitar" shtohen fjalët: "dhe qëllimore".

Pas paragrafit (1) shtohet paragrafi i ri (2) si vijon:

"(2) Listat e zonave dhe aglomerimet ku niveli i një ose më tepër substancave ndotëse tejkalojnë vlerën kufitare, ndërsa për të cilat nuk është përcaktuar margjina e tolerancës, trajtohen në mënyrë të njëjtë si listat e zonave dhe aglomerimeve nga paragrafi (1) pikat 1) dhe 2) të këtij neni."

Paragrafët (2) dhe (3) bëhen paragrafë (3) dhe (4).

Neni 12

Në nenin 23 pika 1) lidhëza "dhe" zëvendësohet me "pikëpresje".

Në pikën 2) pika në fund të fjalisë zëvendësohet me lidhëzën "dhe".

Pas pikës 2, shtohet pika e re 3) si vijon:

"3) Plan aksionar për mbrojtjen e ajrit të ambientit."

Neni 13

Pas nenit 23 shtohet neni i ri 23 –a si vijon:

"Neni 23-a

Qëllimet e dokumenteve themelore të planit

Qëllimi i dokumenteve themelore të planit nga neni 23 të këtij neni është që të arrihet:

1) qasje e integruar për mbrojtjen e kualitetit të ajrit të ambientit, ujit dhe dheut,

2) mbrojtja e shëndetit të njerëzve në mjedisin jetësor dhe të punës,

3) ikja nga efektet negative ndaj mjedisit jetësor mbi shtet fqinje dhe shtetet tjera"

Neni 14

Në nenin 25 paragrafi (1) pas pikës 7) shtohen dy pika të reja 8) dhe 9) si vijojnë:

"8) ndërmarrja e masave për zvogëlimin e emisioneve nga djegia e lëndëve djegëse nga burimet në lëvizje; dhe

9) ndërmarrja e masave për mbrojtje nga emisionet e shkaktuara nga dukuritë natyrore."

Në paragrafin (4) fjala "tetë" zëvendësohet me fjalën "pesë".

Neni 15

Në nenin 26 paragrafi (1) fjalët "pikat 1 dhe 2" fshihen.

Në nenin (4) pas fjalës "kufitare" shtohen fjalët "dhe qëllimore", ndërsa fjalët: "mund të miratojë program të integruar" zëvendësohen me fjalën "miraton".

Neni 16

Në nenin 27 pas paragrafit (2) shtohet paragrafi i ri (3) si vijon:

"(3) Ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e shëndetësisë dhe ministrin që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e ekonomisë, e përcakton përmbajtjen e hollësishme dhe mënyrën e përgatitjes së Programit. "

Neni 17

Pas nenit 27 shtohet neni i ri 27-a si vijon:

"Neni 27-a

Plan aksionar për mbrojtjen e ajrit të ambientit.

(1) Në zonat dhe aglomerimet nga neni 22 paragrafi (1) të këtij ligji krahas programeve nga neni 26 paragrafi (1) të këtij ligji miratohen edhe plane aksionare për mbrojtjen e ajrit të ambientit.

(2) Në Planin aksionar nga paragrafi (1) të këtij neni theksohen masat që duhet të ndërmerren në afat shumë të shkurtër aty ku ekziston rrezik se vlerat kufitare dhe/ose pragu i alarmimit do të tejkalojnë, me qëllim që të zvogëlohet ai rrezik

dhe që të kufizohet gjegjësisht të zvogëlohet kohëzgjatja e paraqitjes së tillë. Planet aksionare, në varshmëri nga secili rast veças, mund të parashikojnë edhe masa për kontrollin e komunikacionit me suspendimin e veprimeve, edhe atje ku është e domosdoshme të parashikojnë edhe masa për kontrollin e komunikacionit me automjete të cilat kontribuojnë për tejkalimin e vlerave kufitare.

(3) Plani aksionar miratohet nga ana e Këshillit të komunës ose Qytetit Shkup me propozimin e prefektit."

(4) Ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e shëndetësisë dhe ministrin që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e ekonomisë, e përcakton përbajtjen e hollësishme dhe mënyrën e përgatitjes së Planit aksionar për mbrojtje të ajrit të ambientit."

Neni 18

Në titullin e nenit 29 fjala "prioritare" zëvendësohet me fjalën "parësore".

Neni 19

Në nenin 30 titulli i nenit ndryshon si vijon: "Plan aksionar për gjendje alarmuese dhe obligimi për njoftim".

Në paragrafin (1) pas fjalës "kufitar" shtohen fjalët "dhe qëllimore".

Në paragrafin (1) dhe paragrafin (2) pas fjalëve "plan aksionar" shtohen fjalët "për gjendje alarmuese".

Neni 20

Në nenin 32, paragrafi (1) pas fjalëve: "si dhe plan aksionar" shtohen fjalët: "nga neni 27-a të këtij ligji".

Pas paragrafit (1) shtohet paragrafi i ri (2) si vijon:

"(2) Kur vlerat kufitare dhe qëllimore të substancave ndotëse kanë kaluar nga emisionet e vendeve fqinje, organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e mjedisit jetësor në bashkëpunim me këshillat e komunave dhe të Qytetit të Shkupit, është i obliguar të bashkëpunojë me organet kompetente të shtetit fqinj me qëllim të përgatitjes së përbashkët të planeve, programeve dhe planeve aksionare për mbrojtjen e ajrit të ambientit."

Neni 21

Neni 33 ndryshon si vijon:

"Kryetari i komunës dhe i Qytetit të Shkupit është i obliguar që t'i ndërmarrë të gjitha masat që ta informojë opinionin dhe të sigurojë qasje të informatat dhe pjesëmarrje në lidhje me përgatitjen dhe miratimin e programeve nga neni 26 të këtij ligji dhe planet aksionare nga neni 27-a, në mënyrën dhe në procedurën e përcaktuar me Ligjin për mjedisin jetësor, të cilat kanë të bëjnë me miratimin e dokumenteve të planit.

Neni 22

Në titullin e nenit 35 dhe në nenin 35, fjalës "kufitar" shtohen fjalët "dhe qëllimore".

Neni 23

Në nenin 40, në fjalinë hyrëse, fjala "Ndjekja" zëvendësohet me fjalën "Monitorim".

Në paragrafi (1) pas pikës 1) shtohen dy pika të reja 2) dhe 3) si vijojnë:

"2) matja e ndotjes së ajrit të ambientit në rajone urbane dhe industriale, dhe sfera të cilat gjenden drejtpërdrejt afër rrugëve kryesore dhe udhëkryqe.

3) matja e ndotjes të ajrit së ambientit në rajone rurale.

Pikat 2), 3) dhe 4) bëhen pika 4), 5) dhe 6).

Pas paragrafit (1) shtohet paragrafi i ri (2) si vijon:

"(2) Matjet e substancave ndotëse zbatohen në vazhdimësi në lokacione fikse ose me marrjen e ekzemplarëve me zgjedhje të rastit."

Neni 24

Në nenin 41 paragrafi (1), pas fjalës "monitorim", shtohen fjalët "dhe kritere për zgjedhjen e vendeve matëse për të gjitha burimet e ndotjes,".

Paragrafi (2) shlyhet.

Neni 25

Në nenin 46 pas paragrafit (2) shtohen tre paragrafë të rinj (3), (4) dhe (5) si vijojnë:

"(3) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e mjedisit jetësor i përcakton sasitë e kufijve të larta - plafonët e emisioneve të substancave të ndotjes me qëllim të përcaktimit të projeksioneve për periudhë kohore të caktuar të cilat kanë të bëjnë me zvogëlimin e sasive të emisioneve të substancave ndotëse në nivel vjetor.

(4) Organi i administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e mjedisit jetësor përgjigjet për inventarizimin e nivelit nacional të emisioneve vjetore nga të gjitha substanca ndotëse për të cilat ekzistojnë të dhëna.

(5) Organi për kryerjen e punëve nga sfera e mjedisit jetësor mund të caktojë edhe institucion profesional për kryerjen e inventarizimit në pajtim me Ligjin për mjedisin jetësor."

Neni 26

Në nenin 47 pas paragrafit (2) shtohen tre paragrafë të rinj (3), (4) dhe (5) si vijojnë:

"(3) Personat juridikë dhe fizikë të cilët udhëheqin me instalime që digjen janë të obliguar që veprimtaritë dhe aktivitetet e tyre t'i zbatojnë në mënyrë me të cilën do të sigurohen masa për mbrojtjen e ajrit të ambientit nga ndotja, përmes zvogëlimit të emisioneve të substancave të veçanta ndotëse në ajër, planifikimi i masave që duhet të ndërmerren, si dhe zbatimi i metodave për matje të emisioneve.

(4) Qeveria e Republikës së Maqedonisë me propozimin e organit të administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e mjedisit jetësor i përcakton kapacitetet që digjen të cilat duhet t'i ndërmarrin masat nga paragrafi (3) të këtij neni.

(5) Ministri i cili udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin i cili udhëheq me administratën shtetërore kompetent për ekonominë, i përcakton llojet e substancave ndotëse për të cilat përcaktohen vlerat kufitare të emisioneve, kufijtë më të lartë dhe qëllimet e zvogëlimit të llojeve e veçanta të substancave ndotëse, metodat e matjes së emisioneve, si dhe afatet për arritjen e vlerave kufitare të emisioneve të substancave ndotëse."

Neni 27

Në nenin 49, në fjalinë hyrëse fjalët: "Sistemi informativ" zëvendësohen me fjalët "Baza e të dhënave".

Në pikën 8) fjala "ajri" zëvendësohet me fjalët: "ajri i ambientit".

Neni 28

Në nenin 50 pas paragrafit (5) shtohet paragrafi i ri (6) si vijon:

"(6) Në rast të tejkalimit së pragut të informimit dhe pragut të alarmimit në zonat afër kufijve me shtetet fqinje, në afat sa më të shkurt të mundshëm, duhet të sigurohen informata për organet kompetente në vendet e prekura fqinje me qëllim që të sigurohen informata për opinionin nga ato vende"

Neni 29

Pas nenit 56 shtohet neni i ri 56-a si vijon:

"Neni 56-a

Masa për mbrojtje gjatë djegies së mbeturinave

(1) Ndalohet djegia e mbeturinave në hapësirë nën qiell të hapur.

(2) Djegia e mbeturinave bëhet në instalime për atë dedikim me ç'rast emisionet nga djegia në ajrin e ambientit duhet të jetë në suazat e vlerave kufitare të përcaktuara nga neni 13 paragrafi (1) të këtij ligji."

Neni 30

Në nenin 58 paragrafët (1), (2) dhe (3) pas fjalës "kufitar" shtohen fjalët: "dhe qëllimore".

Neni 31

Në nenin 59, pas paragrafit (1) shtohet paragrafi i ri (2) si vijon:

"(2) Ministri që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e mjedisit jetësor në pajtim me ministrin që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e punëve të brendshme dhe ministrin që udhëheq me organin e administratës shtetërore kompetent për punët nga sfera e shëndetësisë, mund ta kufizojë ose ndalojë komunikacionin në vende të caktuara në rajone urbane dhe/ose rurale për kohëzgjatje të caktuar në qoftë se përqendrimi i substancave ndotëse në ajrin e ambientit i tejkalon pragjet e alarmimit, deri sa nuk arrihen vlerat kufitare."

Neni 32

Neni 61 ndryshon si vijon:

"Stabilimente për zbrazje

(1) Burimet stacionare të emisioneve duhet t'i zbrazin emisionet në ajrin e ambientit të kontrolluar, përmes stabilimenteve adekuate të konstruara për zbrazjen e gazrave.

(2) Lartësia e stabilimenteve për zbrazje përcaktohet ashtu që gjatë zbrazjes dhe disperzionit të substancave ndotëse në ajrin e ambientit nga burimet stacionare, përqendrimet e tyre në shtresën përdhese të ajrit që të mos i tejkalojë vlerat kufitare dhe qëllimore për kualitet".

Neni 33

Në nenin 65 pas paragrafit (8) shtohet paragrafi i ri (9) si vijon:

"(9) Inspektorët shtetërorë për mjedisin jetësor dhe inspektorët e autorizuar për mjedisin jetësor, mbikëqyrjen inspektuese në sferën e administrimit me kualitetin e ajrit të ambientit e zbatojnë në pajtim me dispozitat e këtij ligji dhe Ligjit për mjedisin jetësor."

Neni 34

Në nenin 66 paragrafi (1) pas pikës 6) shtohet pikë e re 7) si vijon:

"7) të përcakton nëse është respektuar procedura për djegien e mbeturinave (neni 56-a)" në pajtim me këtë ligj.

Pikat 7) dhe 8) bëhen pika 8) dhe 9).

Neni 35

Në nenin 67, në paragrafin (1) pas pikës 6) shtohet pikë e re 7) si vijon:

"7) do ta ndalojë punën e personave juridikë dhe fizikë në qoftë se konfirmon se nuk është respektuar procedura për djegien e mbeturinave (neni 56 a)"

Pas pikës 7) e cila bëhet pika 8) shtohet pikë e re 9) si vijon:

"(9) Do ta obligojë personin juridik ose fizik i cili nuk i plotëson kushtet për mbrojtjen e ajrit në pajtim me këtë ligj t'i ndërmarrë masat e duhura dhe do t'i caktojë afat për plotësimin e të njëjtave.

Neni 36

Në nenin 68, paragrafi (1) pas pikës 5) shtohet pikë e re 6) si vijon:

"6) Të vërtetojë nëse është respektuar procedura për djegien e mbeturinave (neni 56 - a)"

Pika 6) bëhet pika 7).

Neni 37

Në nenin 69, paragrafi (1) pas pikës 5) shtohen dy pika të reja 6) dhe 7), si vijon:

"6) do ta ndalojë punën e personave juridikë dhe fizikë në qoftë se konfirmon se nuk është respektuar procedura për djegien e mbeturinave (neni 56-a)", dhe

7) do ta obligojë personin juridik ose fizik i cili nuk i plotëson kushtet për mbrojtjen e ajrit t'i ndërmarrë masat e nevojshme dhe do t'i caktojë afat për plotësimin e të njëjtave".

Neni 38

Titulli i Kreut XII. "Dispozita ndëshkuese" ndryshon si vijon:

XII. "Sanksione për kundërvajtje"

Neni 39

Neni 75 ndryshon si vijon:

"(1) Gjoha në shumë prej 500 euro me kundërvlerë në denarë do t'i kumtohet për kundërvajtje personit juridik në qoftë se:

1) djeg mbeturinë në hapësirë nën qiell të hapur gjegjësisht djegien e mbeturinës nuk e bën në instalimet për atë dedikim (neni 56-a)

(2) Gjoha në shumë prej 300 euro me kundërvlerë në denarë do t'i kumtohet për kundërvajtje personit përgjegjës në personin juridik për veprimin nga paragrafi (1) të këtij neni.

(3) Gjoha në shumë prej 150 euro me kundërvlerë në denarë do t'i kumtohet për kundërvajtje personit fizik për veprimet nga paragrafi (1) të këtij neni.

(4) Organ kompetent për kumtimin e kundërvajtjeve të këtij neni është Komisioni për kundërvajtje i formuar në pajtim me Ligjin për mjedisin jetësor.

(5) Për kundërvajtjet e këtij neni inspektorët kompetentë sanksionin për kundërvajtje mund t'ia kumtojnë aty për aty me dorëzimin e ftesës për pagimin e gjobës të cilën kryerësi është i obliguar ta paguajë në afat prej 8 ditësh.

(6) Në qoftë se gjoha nga paragrafi (5) të këtij neni nuk paguhet në afatin e përcaktuar, inspektorët shtetërorë dhe inspektorët e autorizuar për mjedisin jetësor janë të obliguar të parashtrojnë kërkesë për ngritjen e procedurës para Komisioni për kundërvajtje të formuar në pajtim me Ligjin për mjedisin jetësor."

Neni 40

Neni 76 ndryshon si vijon:

"(1) Gjohë në shumë prej 3 000 euro me kundërvlerë në denarë do t'i kumtohet për kundërvajtje personit juridik në qoftë se:

1) kryen punë të përcaktuara profesionale për monitorim të kualitetit të ajrit të ambientit, në kundërshtim me kushtet e përcaktuara (neni 42 paragrafi (2));

2) nuk instalon dhe nuk i mirëmban në gjendje të rregullt instrumentet matëse për ndjekje të emisioneve në vendin e burimit (neni 45 paragrafi (1) pika 1);

3) nuk siguron ndjekje të rregullt, matje dhe përpunimin e të dhënave nga emisionet dhe nuk mban ditar për burimet e emisioneve në mënyrë të përcaktuar (neni 45 paragrafi (1) pika 2));

4) nuk dorëzon në afat të përcaktuar deri te organi kompetent për kryerjen e punëve profesionale nga sfera e mjedisit jetësor të dhëna të nevojshme për emisionet dhe për burimet e emisioneve (neni 45 paragrafi (2));

5) nuk ndërton sistem për ndjekjen e burimit të emisioneve dhe për kontroll të kualitetit e ajrit të ambientit në rajonin e objektit (neni 47 paragrafi (1));

6) nuk mundëson qasje të informatat dhe të dhënat për kualitetin e ajrit të ambientit (neni 51 paragrafi (2));

7) nuk i dorëzon të dhënat e përcaktuara dhe të dhëna tjerë të nevojshme të përgatitësi dhe/ose mirëmbajtësi i Kadastrës (neni 52 paragrafi (5));

8) nuk i realizon kushtet me të cilat pengohet, zvogëlohet ose kontrollohet ndikimi negativ ndaj kualitetit të ajrit të ambientit (neni 57);

9) nuk e njofton organin kompetent për kryerjen e punëve profesionale nga sfera e mjedisit jetësor, gjegjësisht komunën dhe të Qytetit të Shkupit për burimin e ndotjes, për ndryshimin e lëndëve të para dhe proceset teknologjike, si dhe për punët riparuese të aparateve që priten dhe pajisjeve (neni 60 paragrafi (1) pika 1));

10) nuk e njofton organin kompetent për kryerjen e punëve profesionale në sferën e mjedisit jetësor, gjegjësisht komunën dhe Qytetin e Shkupit për ndryshimin e lëndës së

veprimtarisë, ndryshimin e operatorit të instalimit dhe personat përgjegjës për ruajtjen e mjedisit jetësor (neni 60 paragrafi (1) pika 2)), dhe

11) nuk mundëson qasje të lirë te burimet e ndotjes së ajrit të ambientit dhe te dokumentacioni dhe të dhënat të lidhura me emisionet (neni 60 paragrafi (1) pika 4)).

(2) Gjohë në shumë prej 700 euro me kundërvlerë në denarë do t'i kumtohet për kundërvajtje personit përgjegjës në personin juridik për veprimet nga paragrafi (1) të këtij neni.

(3) Gjohë në shumë prej 500 euro me kundërvlerë në denarë do t'i kumtohet për kundërvajtje personit fizik për veprimet nga paragrafi (1) të këtij neni.

(4) Organ kompetent për kumtimin e sanksioneve për kundërvajtjeve të këtij neni është Komisioni për kundërvajtje i formuar në pajtim me Ligjin për mjedisin jetësor".

Neni 41

Neni 77 ndryshon si vijon:

"(1) Gjohë në shumë prej 8 000 euro deri 20 000 euro me kundërvlerë në denarë do t'i kumtohet për kundërvajtje personit juridik në qoftë se:

1) zbraz në ajrin e ambientit substanca ndotëse mbi vlerat e përcaktuara kufitare për emision (neni 15 paragrafi (1));

2) prodhon, importon dhe lëshon në qarkullim mjete transportuese të cilat nuk i plotësojnë vlerat e përcaktuara kufitare për emision prej burimeve të lëvizshme (neni 15 paragrafi (2));

3) prodhon, importon dhe lëshon prodhime të veçanta të cilat nuk i plotëson vlerat e përcaktuara kufitare për përmbajtjen e substancave të dëmshme dhe kërkesat tjera për kualitetin e lëndëve djegëse (neni 16);

4) nuk i plotëson obligimet për zbatimin e masave të përcaktuara në programet (neni 28);

5) vepron në kundërshtim në ndalesën e përcaktuar ose kufizimet në gjendjet alarmuese për shkak të pengimit ose kontrollit të dukurive (neni 30 paragrafi (3));

6) vepron në kundërshtim me urdhëresën për kufizimin ose ndalesën për kryerjen e veprimtarive të caktuara (neni 59);

7) nuk e njofton inspektoratin kompetent për avaritë në prodhimitari dhe incidente tjera, si dhe nuk ndërmer masa adekuate në rastet e tilla (neni 60 paragrafi (1) pika 3)), dhe

8) zbraz substanca ndotëse jashtë nga stabilimentet për zbrazje në ajrin e ambientit (neni 61 paragrafi (1)).

(2) Gjohë në shumë prej 1 400 deri 2 500 euro me kundërvlerë në denarë do t'i kumtohet për kundërvajtje personit përgjegjës në personin juridik për veprimet nga paragrafi (1) të këtij neni.

(3) Gjohë në shumë prej 1 000 deri 1 500 euro me kundërvlerë në denarë do t'i kumtohet për kundërvajtje personit fizik për veprimet nga paragrafi (1) të këtij neni.

(4) Për veprimet nga paragrafi (1), pikat 1), 2), 3), 7) dhe 8) të këtij neni, personit juridik krahas gjohës, mund t'i shqiptohet edhe sanksion për kundërvajtje ndalim për kryerjen e veprimtarisë në kohëzgjatje më së shumti 30 ditë.

(5) Organ kompetent për kumtimin e sanksioneve për kundërvajtjeve të këtij neni është gjykata kompetente."

Neni 42

Pas nenit 77 shtohen dy nene të reja 77-a dhe 77-b si vijojnë:

"Neni 77-a

Procedura për barazim dhe ndërmjetësim

(1) Për kundërvajtjet e përcaktuara në nenet 75 dhe 76 të këtij ligji, inspektorët shtetërorë dhe inspektorët e autorizuarit janë të obliguar që kryerësit të kundërvajtjes t'i propozojnë procedurë për barazim, para se të parashtrajnë kërkesë për procedurë për kundërvajtje.

(2) Për kundërvajtjet nga neni 77 i këtij ligji, inspektorët shtetërorë dhe inspektorët e autorizuarit kryerësit të kundërvajtjes mund t'i ofrojnë ndërmjetësim dhe arritjen e pajtimit me të cilin kryerësi i kundërvajtjes duhet që ta paguajë gjohën, ose detyrimet tjera ose t'i evitojë pasojat nga kundërvajtja.

(3) Në rastet në të cilat është arritur pajtimi për ndërmjetësim dhe barazim, gjoha kryerësit mund t'i zvogëlohet më së shumti për gjysmën nga maksimumi i gjohës për kundërvajtjen.

(4) për kundërvajtjet nga neni 77 të këtij ligji inspektorët shtetërorë dhe të autorizuar si dhe kryerësit i kundërvajtjes mund të pajtohen për fillimin e procedurës të ndërmjetësimit para se të parashtrajnë kërkesë për ngritjen e procedurës për kundërvajtje në pajtim me Ligjin për mjedisin jetësor.

(5) Procedurat për barazim dhe ndërmjetësi udhëhiqen në pajtim me dispozitat nga Ligji për mjedisin jetësor.

Neni 77-b

Mbajtja e procedurës për kundërvajtje
Procedura para organit për kundërvajtje mbahet në pajtim me dispozitat nga Ligji për mjedisin jetësor.

Neni 43

Ky ligj hyn në fuqi në ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë."

1193.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДАНОЦИТЕ НА ИМОТ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за даноците на имот, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 10 јули 2007 година.

Број 07-3239/1
10 јули 2007 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Љубиша Георгиевски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ДАНОЦИТЕ НА ИМОТ

Член 1

Во Законот за даноците на имот ("Службен весник на Република Македонија" број 61/2004), во членот 8 точките 5 и 8 се бришат.

Точките 6 и 7 стануваат точки 5 и 6, а точките 9, 10, 11 и 12 стануваат точки 7, 8, 9 и 10.

Член 2

Во членот 21 став 4 по зборот "цена" се додаваат зборовите: "по пат на јавно наддавање или со непосредна спогодба, доколку по две последователно спроведени постапки на јавно наддавање не е извршена продажба на недвижноста".

Член 3

По членот 85 се додаваат нова точка 11-а и нов член 85-а, кои гласат:

"11-а. Отпис на даночни обврски

Член 85-а

На предлог на градоначалникот на општината, градоначалникот на општините во градот Скопје и градоначалникот на градот Скопје, советот на општината, советите на општините во градот Скопје и Советот на

градот Скопје, до крајот на годината можат да извршат траен отпис на даночните обврски што ги имаат во своите евиденции, доколку истекло рокот на застареност или висината на трошоците за наплата на даночната обврска значително ја надминува висината на ненаплатената обврска."

Член 4

Во насловот на ПЕТТИОТ ДЕЛ зборот "КАЗНЕНИ" се заменува со зборот "ПРЕКРШОЧНИ".

Член 5

Во членот 90 став (1) воведната реченица се менува и гласи: "Глоба во износ од 2.000 до 3.000 евра во денарска противвредност за сторен прекршок ќе му се изрече на обврзникот на данокот - правно лице, ако:".

Ставовите (2) и (3) се менуваат и гласат:

"За прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице кај правното лице ќе му се изрече глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност.

За прекршокот од ставот (1) на овој член на обврзникот на данокот физичко лице ќе му се изрече глоба во износ од 200 до 500 евра во денарска противвредност."

Член 6

Во членот 91 став (1) воведната реченица се менува и гласи: "Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност за сторен прекршок, ќе му се изрече на одговорното лице во државен орган или во суд, ако:".

Член 7

Членот 92 се менува и гласи:

"Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност за сторен прекршок ќе му се изрече на одговорното лице во општинската администрација, во администрацијата на општините во градот Скопје, односно во администрацијата на градот Скопје ако не ја примени Методологијата за утврдување на пазарната вредност на недвижниот имот (член 5 став (3))."

Член 8

Членот 93 се брише.

Член 9

Членот 94 се менува и гласи:

"Глоба во износ од 2.000 до 3.000 евра во денарска противвредност ќе му се изрече за сторен прекршок на носителот на платниот промет ако постапи спротивно на членот 73 став (6) на овој закон.

За прекршокот од ставот (1) на овој член на одговорното лице кај носителот на платниот промет ќе му се изрече глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност."

Член 10

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија", а одредбата од членот 1 на овој закон ќе се применува од 1 јануари 2008 година.

L I G J PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR TATIMET MBI PRONËN

Neni 1

Në Ligjin për tatimet mbi pronën ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" nr. 61/2004) në nenin 8, pika 5 dhe pika 8 shlyhen.

Pikat 6 dhe 7 bëhen pika 5 dhe 6, ndërkaq pikat 9, 10, 11 dhe 12 bëhen pika 7, 8, 9 dhe 10.

Neni 2

Në nenin 21 në paragrafin 4 pas fjalës "i shitjes" shtohen fjalët: "përmes ankandit publik ose me marrëveshje të drejtpërdrejtë nëse pas dy procedurave të zbatuara të njëpasnjëshme të ankandit publik nuk është realizuar shitja e patundshmërisë".

Neni 3

Pas nenit 85, shtohet pikë e re 11-a dhe nen i ri 85-a, si vijojnë:

"11-a. Shlyerja e detyrimeve tatimore

"Neni 85-a

Me propozimin e kryetarit të komunës, kryetarit të komunave në Qytetin e Shkupit dhe kryetarit të Qytetit të Shkupit, këshillit të komunës, këshillave të komunave në Qytetin e Shkupit dhe Këshillit të Qytetit të Shkupit, deri në fund të vitit mund të bëjnë shlyerjen e përhershme të detyrimeve tatimore që i kanë në evidencat e tyre, nëse ka skaduar afati i parashkrimit ose nëse lartësia e shpenzimeve për arkëtimin e detyrimit tatimor në masë të konsiderueshme e tejkalon lartësinë e detyrimit të paarkëtuar.

Neni 4

Në titullin e PJESËS SË PESTË fjala: "NDËSHKUESE" zëvendësohet me fjalën: "KUNDËRVAJTËSE"

Neni 5

Në nenin 90 paragrafi (1) fjalia hyrëse ndryshohet si vijon:

"Gjobë në shumë prej 2 000 deri më 3 000 euro në kundërvlerë në denarë për kundërvajtje të kryer do t'i kumtohet detyruesit tatimor – person juridik, nëse:"

Paragrafët (2) dhe (3) ndryshohet si vijon:

"Për kundërvajtjen nga paragrafi (1) i këtij neni, personit përgjegjës pranë personit juridik do t'i kumtohet gjobë në shumë prej 500 deri më 1 000 euro në kundërvlerë në denarë.

Për kundërvajtjen nga paragrafi (1) i këtij neni, detyruesit tatimor - person fizik do t'i kumtohet gjobë në shumë prej 200 deri më 500 euro në kundërvlerë në denarë."

Neni 6

Në nenin 91 paragrafi (1) fjalia hyrëse ndryshohet si vijon:

"Gjobë në shumë prej 500 deri më 1 000 euro në kundërvlerë në denarë për kundërvajtje të kryer, do t'i kumtohet personit përgjegjës pranë organit shtetëror ose pranë gjykatës, nëse:"

Neni 7

Neni 92 ndryshohet si vijon:

"Gjobë në shumë prej 500 deri më 1 000 euro në kundërvlerë në denarë për kundërvajtje të kryer do t'i kumtohet personit përgjegjës në administratën komunale, në administratën e komunave të Qytetit të Shkupi përkatësisht në administratën e Qytetit të Shkupit nëse nuk e zbaton Metodologjinë e përcaktimit të vlerës së tregut të pronës së patundshme (neni 5 paragrafi (3))"

Neni 8

Neni 93 shlyhet.

Neni 9

Neni 94 ndryshohet si vijon:

"Gjobë në shumë prej 2 000 deri më 3 000 euro në kundërvlerë në denarë për kundërvajtje të kryer do t'i kumtohet bartësit të qarkullimit pagesor nëse vepron në kundërshtim me nenin 73 paragrafin (6) të këtij ligji.

Për kundërvajtjen nga paragrafi (1) i këtij neni, personit përgjegjës pranë bartësit të qarkullimit të pagesave do t'i kumtohet gjobë në shumë prej 500 deri më 1 000 euro në kundërvlerë në denarë."

Neni 10

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e shpalljes në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë", ndërsa dispozita nga neni 1 i këtij ligji, do të zbatohet prej 1 janari 2008.

1194.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА АДМИНИСТРАТИВНИТЕ ТАКСИ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за административните такси, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 10 јули 2007 година.

Број 07-3240/1
10 јули 2007 година
Скопје

Претседател
на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
на Собранието на Република
Македонија,
Љубиша Георгиевски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА АДМИНИСТРАТИВНИТЕ ТАКСИ

Член 1

Во Законот за административните такси ("Службен весник на Република Македонија" број 17/93, 20/96, 7/98, 13/2001, 24/2003, 19/2004, 61/2004, 95/2005, 7/2006 и 70/2006), во членот 15 точката 21 се менува и гласи:

"21) иселеници од Република Македонија и лица со потекло од Република Македонија во постапка за стекнување на државјанство;"

Член 2

Членот 20 се менува и гласи:

"За вршење на услугите и користење на податоците од катастарот на недвижности и катастарот на земјиштето не се наплатуваат административни такси пропишани со тарифа за административни такси."

Член 3

Членот 36 се менува и гласи:

"Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност за сторен прекршок ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице ако во исправите што се издаваат без такса не назначи за која цел се издаваат и врз основа на кој пропис се ослободени од такса (член 19 став 1)."

Член 4

Во членот 37 во Тарифата на административните такси се вршат следниве изменувања и дополнувања:

1. Во тарифниот број 7 точка 2 во потточка и) зборовите: "патен лист за странци и" се бришат, а бројот "20" се заменува со бројот "10".

Во потточките к) и л) бројот "15" се заменува со бројот "5".

По потточката л) се додава нова потточка м), која гласи:

"м) за издавање патен лист за странци 20".

2. Во тарифниот број 9 во забелешката точката 1 се брише.

Точките 2 и 3 од забелешката стануваат точки 1 и 2.

3. Во тарифниот број 13 став 2 точка 13 износот "5000" се заменува со износот "400".

По точката 13 се додава нова точка 14, која гласи:
"14) сертификат за професионална компетентност на управителот и овластено лице одговорно за превоз 500".

По ставот 3 се додава нов став 4, кој гласи:
"За дозвола за посебен меѓуопштински линиски превоз на патници 1.000".
Ставовите 4, 5, 6, 7, 8 и 9 стануваат ставови 5, 6, 7, 8, 9 и 10.

4. Во тарифниот број 16 став 1 износот "350" се заменува со износот "600".

Ставот 4 се менува и гласи:
"Издавање на сертификат за стручна оспособеност на возачите на моторни возила за превоз на опасни материји 400".

По ставот 4 се додава нов став 5, кој гласи:
"Издавање на сертификат за стручна оспособеност на советник за безбедност при превоз на опасни материји 500."

5. По тарифниот број 18 се додава нов тарифен број 18-а, кој гласи:

"Тарифен број 18-а

За издавање на дозвола за јавен превоз на патници и стока во железничкиот сообраќај 30.000.

За продолжување на важноста на дозволата за јавен превоз на патници и стока во железничкиот сообраќај 18.000.

За издавање на дозвола за управување со железничка инфраструктура 60.000.

За издавање на решение за безбедност за управување со железничка инфраструктура 60.000.

За издавање на решение за безбедност на превозник во железничкиот сообраќај 30.000."

6. Тарифниот број 24 се брише.

7. Во тарифниот број 29-а став 1 по точката 2 се додаваат две нови точки 3 и 4, кои гласат:

"3) откупувачи на тутун 1.500

4) производители на вино 1.500".

Точките 3, 4, 5, 6, 7 и 8 стануваат точки 5, 6, 7, 8, 9 и 10.

8. Во тарифниот број 29-б по ставот 3 се додава нов став 4, кој гласи:

"За одобрение за садење лозја со сорти на винско грозје и за прекалемување врз сорти што не се винско грозје 600".

9. Во тарифниот број 30-б по ставот 2 се додаваат 12 нови ставови, кои гласат:

"За давање согласност за измена на статут 2.000.

За давање согласност за стекнување на квалификуван удел во друштво за осигурување 1.000.

За давање согласност за членови за орган на управување 1.000.

За давање согласност за измена на називот на друштво за осигурување 1.000.

За давање согласност за отстапување на договорите за осигурување 1.000.

За добивање дозвола за воведување на нова класа на осигурување 3.000.

За добивање дозвола за пренос на осигурително портфолио 3.000.

За добивање дозвола за статусни измени на друштво за осигурување 3.000.

За добивање дозвола за отворање на филијала на странско друштво за осигурување во Република Македонија 3.000.

За добивање дозвола за отворање на филијала на друштво за осигурување во странство 3.000.

За добивање дозвола за склучување договор за пренос на значаен дел од своите активности на друго друштво за осигурување или друго правно лице 3.000."

3.000."

10. По тарифниот број 55 точка 5 со наслов Катастарски такси и Тарифните броеви 56, 57, 57-а, 58, 59, 60, 61 и 62 се бришат.

11. Во тарифниот број 64 ставот 1 се менува и гласи:

"За акт за издавање на решение за локациски услови за градба на градби, и тоа за:".

12. Во тарифниот број 64-а ставот 1 се менува и гласи:

"За акт за издавање на решение за локациски услови за градба на градби од локално значење, и тоа за:".

13. Во тарифниот број 67 ставот 1 се менува и гласи:

"За акт за издавање на одобрение за градење на градби, и тоа за:".

14. Во тарифниот број 67-а ставот 1 се менува и гласи:

"За акт за издавање на одобрение за градење на градби од локално значење, и тоа за:".

15. Во тарифниот број 69 ставот 1 се менува и гласи:

"За акт за издавање на одобрение за употреба на градби, и тоа за:".

16. Во тарифниот број 69-а ставот 1 се менува и гласи:

"За акт за издавање на одобрение за употреба на градби од локално значење, и тоа за:".

17. Тарифниот број 72 се менува и гласи:

"За одобренија и решенија кои ги издава царинскиот орган се плаќа такса и тоа:

1) за одобренија и решенија во писмена форма или на пропишан образец 500 и

2) за одобрение во форма на службена белешка 300."

18. Тарифниот број 74 се брише.

19. По тарифниот број 83 се додава нов тарифен број 83-а, кој гласи:

"Тарифен број 83-а

За овластување на акредитирање на лаборатории за вршење на енолошки испитувања и анализи 5.000."

Член 5

Се овластува Законодавно-правната комисија на Собранието на Република Македонија да утврди прецистен текст на Законот за административните такси.

Член 6

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

LIGJ

PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR TAKSAT ADMINISTRATIVE

Neni 1

Në Ligjin për taksat administrative ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë" numër 17/93, 20/96, 7/98, 13/2001, 24/2003, 19/2004, 61/2004, 95/2005, 7/2006 dhe 70/2006), në nenin 15, pika 21 ndryshon si vijon:

"21) emigrantët nga Republika e Maqedonisë dhe personat me prejardhje nga Republika e Maqedonisë në procedurën për marrjen e shtetësisë".

Neni 2

Neni 20 ndryshon si vijon:

"Për kryerjen e shërbimeve dhe shfrytëzimin e të dhënave nga kadastra e patundshmërive dhe kadastra e truallit nuk paguhen taksa administrative të përcaktuara me tarifën për taksa administrative."

Neni 3

Neni 36 ndryshon si vijon:

"Gjohë në shumë prej 500 deri në 1 000 euro në kundërvlerë me denarë për kundërvajtje të kryer, do t'i shtqiptohet personit përgjegjës në personin juridik nëse në dokumentet që lëshohen pa taksë nuk shënon për çfarë qëllimi jepen dhe në bazë të cilës dispozitë janë të liruar nga taksa (neni 19 paragrafi 1)."

Neni 4

Në nenin 37, në Tarifën e taksave administrative bëhen këto ndryshime dhe plotësime:

1. Në numrin tarifor 7, në pikën 2, në nënpikën i) fjalët: "fletudhëtim për të huaj dhe", fshihen, ndërsa numri "20" zëvendësohet me numrin "10".

Në nënpikat k) dhe l) numri "15" zëvendësohet me numrin "5".

Pas nënpikës l) shtohet nënpikë e re m) si vijon:

"m) për lëshimin e fletudhëtimit për të huaj 20"

2. Në numrin tarifor 9, në shënimin, pika 1 fshihet.

Pikat 2 dhe 3, nga shënimi, bëhen pika 1 dhe 2.

3. Në numrin tarifor 13 paragrafi 2 në pikën 13 shuma prej "5.000" zëvendësohet me shumën prej "400".

Pas pikës 13 shtohet pikë e re 14 si vijon:

"14) certifikatë për kompetencën profesionale të udhëheqësit dhe personit të autorizuar për transport 500"

Pas paragrafit 3 shtohet paragraf i ri 4, si vijon:

"Për lejen për transport të veçantë udhëtarësh në linjë ndërkomunale 1.000"

Paragrafët 4, 5, 6, 7, 8, 9 bëhen paragrafë 5, 6, 7, 8, 9 dhe 10.

4. Në numrin tarifor 16 paragrafin 1, shuma prej "350" zëvendësohet me shumën prej "600".

Paragrafi 4 ndryshon si vijon:

"Lëshimi i certifikatës për aftësimin profesional të shoferëve të automjeteve për transport të materieve të rrezikshme 400".

Pas paragrafit 4, shtohet paragrafi i ri 5 si vijon:

"Lëshimi i certifikatës për aftësimin profesional të këshilltarit për siguri gjatë transportit të materieve të rrezikshme 500".

5. Pas numrit tarifor 18 shtohet numër i ri tarifor 18-a si vijon:

"Numri tarifor 18-a

Për lëshimin e lejes për transport publik të udhëtarëve dhe mallrave në komunikacionin hekurudhor 30.000

Për vazhdimin e vlefshmërisë së lejes për transport publik të udhëtarëve dhe mallrave në komunikacionin hekurudhor 18.000

Për lëshimin e lejes për administrim me infrastrukturën hekurudhore 60.000

Për lëshimin e vendimit për siguri në administrim me infrastrukturën hekurudhore 60.000

Për lëshimin e vendimit për sigurt të transportuesit në komunikacionin hekurudhor 30.000".

6. Numri tarifor numër 24 fshihet.

7. Në numrin tarifor numër 29-a paragrafi 1, pas pikës 2 shtohen dy pika të reja 3 dhe 4 si vijnë:

3) grumbullues të duhanit 1.500"

4) prodhues të verës 1.500"

Pikat 3), 4), 5), 6), 7), 8) bëhen 5), 6), 7), 8), 9) dhe 10).

8. Në numrin tarifor 29-b, pas paragrafit 3, shtohet paragraf i ri 4, si vijon:

"Për leje për mbjelljen e vreshtave me sorta të rrushit të verës dhe për shartimin me sorta që nuk janë rrush vere 600".

9. Në numrin tarifor 30-b, pas paragrafit 2, shtohen 12 paragrafë të ri, si vijon:

"Për dhënie e pëlqimit për ndërrimin e statutit 2.000

Пër dhëniен e pëlqimit për fitimin e pjesëmarrjes kualifikuese në shoqëri për sigurim 1.000
 Për dhëniен e pëlqimit për anëtarë të organit drejtues 1.000

Për dhëniен e pëlqimit për ndërrimin e emrit të shoqërisë për sigurim 1.000

Për dhëniен e pëlqimit për cedimin e marrëveshjeve për sigurim 1.000

Për marrjen e lejes për krijimin e klasit të ri për sigurim 3.000

Për marrjen e lejes për cedimin e portofolit të sigurimit 3.000

Për marrjen e lejes për ndryshime statusore të shoqërisë për sigurim 3.000

Për marrjen e lejes për hapjen e filialit të shoqërisë së huaj për sigurim në Republikën e Maqedonisë 3.000

Për marrjen e lejes për hapjen e filialit të shoqërisë për sigurim jashtë vendit 3.000

Për marrjen e lejes për lidhjen e marrëveshjeve për cedim të pjesës së konsiderueshme të aktiviteteve të veta, shoqërisë tjetër për sigurim ose personit tjetër juridik 3.000"

10. Pas numrit tarifor 55, pika 5. me titullin Taksat e kadastrës dhe Numrat tariforë 56, 57, 57-a, 58, 59, 60, 61 dhe 62 fshihen.

11. Në numrin tarifor 64, paragrafi 1, ndryshon si vijon:

"Për akt për dhëniен e vendimit për kushtet e lokacionit për ndërtimin e ndërtimeve edhe atë për":

12. Në numrin tarifor 64-a, paragrafi 1, ndryshon si vijon:

"Për akt për dhëniен e vendimit për kushtet e lokacionit për ndërtimin e ndërtimeve me rëndësi lokale edhe atë për":

13. Në numrin tarifor 67, paragrafi 1, ndryshon si vijon:

"Për akt për dhëniен e lejes për ndërtimin e ndërtimeve edhe atë për:"

14. Në numrin tarifor 67-a, paragrafi 1, ndryshon si vijon:

"Për akt për dhëniен e lejes për ndërtimin e ndërtimeve me rëndësi lokale edhe atë për":

15. Në numrin tarifor 69, paragrafi 1 ndryshon si vijon:

"Për akt për dhëniен e lejes për përdorimin e ndërtimeve edhe atë për":

16. Në numrin tarifor numër 69-a, paragrafi 1, ndryshon si vijon:

"Për akt për dhëniен e lejes për përdorimin e ndërtimeve të rëndësisë lokale edhe atë për":

17. Numrin tarifor 72 ndryshon si vijon:

"Për lejet dhe vendimet që i lëshon organi doganor paguhet taksë edhe atë:

1) për lejet dhe vendimet në formë të shkuar ose në formular të përcaktuar 500

2) për leje në formë të shënimit zyrtar 300".

18. Numri tarifor 74 fshihet.

19. Pas numrit tarifor 83 shtohet numër i ri tarifor 83-a si vijon:

"Numri tarifor 83-a

Për autorizimin e akreditimit të laboratorëve për kryerjen e hulumtimeve dhe analizave enologjike 5.000".

Neni 5

Autorizohet Komisioni juridiko-ligjdhënës i Kuvendit të Republikës së Maqedonisë të përcaktojë tekstin e spastruar të Ligjit për taksa administrative.

Neni 6

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

1195.

Врз основа на член 75 ставови 1 и 2 од Уставот на Република Македонија, претседателот на Република Македонија и претседателот на Собранието на Република Македонија издаваат

У К А З

ЗА ПРОГЛАСУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА КОМУНАЛНИТЕ ТАКСИ

Се прогласува Законот за изменување и дополнување на Законот за комуналните такси, што Собранието на Република Македонија го донесе на седницата одржана на 11 јули 2007 година.

Број 07-3245/1
 11 јули 2007 година
 Скопје

Претседател
 на Република Македонија,
Бранко Црвенковски, с.р.

Претседател
 на Собранието на Република
 Македонија,
Љубиша Георгиевски, с.р.

ЗАКОН

ЗА ИЗМЕНУВАЊЕ И ДОПОЛНУВАЊЕ НА ЗАКОНОТ ЗА КОМУНАЛНИТЕ ТАКСИ

Член 1

Во Законот за комуналните такси ("Службен весник на Република Македонија" број 61/2004 и 64/2005), насловот пред членот 18 "Казнени одредби" се менува и гласи: "Прекршочни одредби".

Член 2

Членот 18 се менува и гласи:

"(1) Глоба во износ од 2.000 до 3.000 евра во денарска противвредност за сторен прекршок ќе му се изрече на правното лице, ако:

1) не го плати утврдениот износ на таксата во пропишаниот рок (членови 11 став (2) и 13 став (3)) и

2) не поднесе пријава до општинската администрација, до администрацијата на општините во градот Скопје и до администрацијата на градот Скопје, за настанатата таксена обврска (членови 12 став (1) и 13 став (1)).

(2) Глоба во износ од 500 до 1.000 евра во денарска противвредност за сторен прекршок ќе му се изрече на одговорното лице во правното лице за прекршоците од ставот (1) на овој член.

(3) Глоба во износ од 200 до 500 евра во денарска противвредност за сторен прекршок ќе му се изрече на лице кое самостојно врши дејност за прекршоците од ставот (1) на овој член.

(4) Глоба во износ од 200 до 500 евра во денарска противвредност за сторен прекршок ќе му се изрече на граѓанинот за прекршоците од став (1) на овој член."

Член 3

Во членот 20 тарифен број 10 ставот (1) се заменува со два нови става (1) и (2), кои гласат:

"(1) За користење и одржување на јавно осветлување се плаќа комунална такса според типот на потрошувачите, и тоа:

- 0,4KV (домаќинства) по 25KW/h,

- 0,4KV (објекти на трговски друштва и занаетчији)

по 50КВ/х,

- 10 KV по 100 KW/h,

- 35 KV по 150 KW/h и

- 110KV по 300 KW/h

по цена за јавно осветлување за секое броило за мерење на електрична енергија.

(2) Уплатата на средствата од став (1) на овој тарифен број за општините во градот Скопје на чие подрачје е извршена наплатата и градот Скопје се врши според надлежноста за одржување на јавното осветлување во определен процентуален сооднос утврден со Законот за градот Скопје."

Ставот (2) станува став (3).

Член 4

До утврдување на процентуалниот сооднос во Законот за градот Скопје, уплатата на средствата од членот 20 тарифен број 10 став (1) на овој закон ќе се врши во следниов процентуален сооднос:

% за општина	% за градот Скопје	
Аеродром	60%	40%
Бутел	70%	30%
Гази Баба	75%	25%
Горче Петров	75%	25%
Карпош	60%	40%
Кисела Вода	70%	30%
Сарај	85%	15%
Центар	40%	60%
Чаир	70%	30%
Шуто Оризари	90%	10%

Обврските што произлегуваат од должничко-довелителските односи меѓу градот Скопје и трговското друштво од членот 20 тарифен број 10 став (3) на овој закон настанати по основ на неплатена електрична енергија за осветлување на магистралните и собирните улици на подрачјето на градот Скопје ќе ги надоместат општините во градот Скопје од приходот по основ на такса за улично осветлување префрлени на сметка на општините во градот Скопје во периодот од 1 јули 2005 до денот на влегувањето во сила на овој закон.

Член 5

Овој закон влегува во сила осмиот ден од денот на објавувањето во "Службен весник на Република Македонија".

LIGJ PËR NDRYSHIMIN DHE PLOTËSIMIN E LIGJIT PËR TAKSAT KOMUNALE

Neni 1

Në Ligjin për taksat komunale ("Gazeta zyrtare e Republikës së Maqedonisë, numër 61/2004 dhe 64/2005), titulli para neni 18 "Dispozitat ndëshkuese", ndryshohet si vijon: "Dispozitat për kundërvajtje".

Neni 2

Neni 18 ndryshohet si vijon:

(1) Gjобë në shumë prej 2.000 deri në 3.000 euro në kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet për kundërvajtje personit juridik nëse:

1) nuk e paguan shumë e përcaktuar të taksës, brenda afatit të përcaktuar (neni 11, paragrafi (2) dhe neni 13, paragrafi (3)) dhe

2) nuk paraqet fletëparaqitje pranë administratës komunale, pranë administratës së komunave në qytetin e Shkupit dhe pranë administratës së qytetit të Shkupit, për obligimin e krijuar të taksës (neni 12, paragrafi (1) dhe neni 13, paragrafi (1)).

(2) Gjобë në shumë prej 500 deri në 1.000 euro në kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet për kundërvajtje të бërë personit përgjegjës në personin juridik, për kundërvajtjet nga paragrafi (1) i këtij neni.

(3) Gjобë në shumë prej 200 deri në 500 euro në kundërvlerë në denarë, do t'i kumtohet për kundërvajtje të бërë personit i cili бën veprimtari të pavarur, për kundërvajtjet nga paragrafi (1) i këtij neni.

(4) Gjобë në shumë prej 200 deri në 500 euro në kundërvlerë në denarë, për kundërvajtje të бërë do t'i kumtohet qytetarit për kundërvajtjet nga paragrafi (1) i këtij neni.

Neni 3

Në nenin 20 në numrin tarifar 10 paragrafi (1) zëvendësohet me dy paragrafë të rinj (1) dhe (2) si vijon:

(1) Për shfrytëzimin dhe për mirëmbajtjen e ndriçimit publik, paguhet taksë komunale sipas tipit të konsumatorëve edhe atë:

- 0,4KV (amvisëri) nga 25KW/h
- 0,4KV (objekte të shoqërive tregtare dhe të zejtarëve) nga 50KW/h

- 10KV nga 100KW/h
- 35KV nga 150KW/h dhe
- 110KV nga 300KW/h

sipas çmimit për ndriçim publik, për çdo numëror për matjen e energjisë elektrike.

(2) PAGESA E MJETEVE nga paragrafi (1) të këtij numri tarifar për komunat në Qytetin e Shkupit në rajonin e të cilit është бërë arkëtimi dhe Qytetit të Shkupit bëhet sipas kompetencës për mirëmbajtjen e ndriçimit publik në raport të caktuar me përqindje të përcaktuar me Ligjin për Qytetin e Shkupit."

Paragrafi (2) bëhet paragraf (3).

Neni 4

Deri në përcaktimin e raportit me përqindje në Ligjin për Qytetin e Shkupit, pagesa e mjeteve nga neni 20 numri tarifar 10 paragrafi (1) të këtij ligji do të bëhet në raportin me përqindje si vijon:

% për komunën	% për Qytetin e Shkupit	
Aerodrom	60%	40%
Butell	70%	30%
Gazi Babë	75%	25%
Gjorçe Petrov	75%	25%
Karposh	60%	40%
Kislla Vodë	70%	30%
Saraj	85%	15%
Qendër	40%	60%
Çair	70%	30%
Shuto Orizare	90%	10%

Obligimet që dalin nga marrëdhëniet kreditore-debitore ndërmjet Qytetit të Shkupit dhe shoqatës tregtare nga neni 20 numri tarifar 10 paragrafi (3) të këtij ligji të krijuara në bazë të energjisë së paarkëtuar elektrike për ndriçimin e rrugëve magjistrale dhe për tubime në rajonin e Qytetit të Shkupit nga të hyrat në bazë të taksës për ndriçimin e rrugëve të hedhura në llogarinë e komunave në Qytetin e Shkupit në periudhën prej 1 korrik 2005 deri në ditën e hyrjes në fuqi të këtij ligji.

Neni 5

Ky ligj hyn në fuqi ditën e tetë nga dita e botimit në "Gazetën zyrtare të Republikës së Maqedonisë".

www.sivesnik.com.mk
contact@sivesnik.com.mk

Издавач: ЈП СЛУЖБЕН ВЕСНИК НА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА, ц.о.-Скопје
бул. "Партизански одреди" бр. 29. Поштенски факс 51.
Директор и одговорен уредник - Тони Трајанов.
Телефони: +389-2-3298-860, 3290-471, 3290-449.
Телефакс: +389-2-3112-267.

Претплатата за 2007 година изнесува 9.200,00 денари.
„Службен весник на Република Македонија“ излегува по потреба.
Рок за рекламации 15 дена.
Жиро-сметка: 30000000188798.
Депонент на Комерцијална банка, АД - Скопје.
Печат: ГРАФИЧКИ ЦЕНТАР ДООЕЛ, Скопје.

ISSN 0354-1622

